

Umran

düşünce • kültür • siyaset

Sahibi
Umran Yayıncılık
Turizm San. ve Tic. Ltd. Şti. Adına
Abdullah Yıldız

Yayın Koordinatörü
Kani Torun

Yayın Danışmanı
Yusuf Kaplan

Yazı İşleri Müdürü
Veli Kahraman

Yayın Kurulu
Uğur Altun, Veli Kahraman
Yusuf Kaplan, Cevat Özkaya,
Kani Torun, Abdullah Yıldız

Bu Sayıya Katkıda Bulunanlar
Mustafa Armağan, Mehmet Babacan, Yıldırım Canoğlu,
Ahmet Davutoğlu, Abdurrahman Dilipak, İhsan Kabil,
İbrahim Karagül, Fikret Karakaya, Mesut Karahan,
Seyyid Hüseyin Nasr, Mehmet Özyay, Yetkin Özcan,
Zafer Özdemir, Taha Özhan, Tekin Öztürk,
Necmettin Turinay, Ömer M. Yaman, Aslı Yazır

İdare Merkezi
Kızıtaşı Cad. No: 56/1 Fatih-İstanbul
Tel: (0212) 533 72 02-631 13 85
Fax: 534 88 88

www.umran.org
umran@umran.org

Temsilcilikler
Ankara: (0312) 435 94 48 İzmit: (0542)
250 75 77 Trabzon: (0462) 321 95 44

Abone Şartları
Yıllık (12 sayı): 24.000.000 TL.
Yurtdışı Yıllık: 100 DM - 50 \$
Hasan Ak
Türkiye İş Bankası Fatih Şb. Hesap No:
1020 138 6804

Avrupa İçin Hesap No
Sedat Yıldız
Commerz Bank BLZ: 10040000
Konto No: 8082596
Fiyatı: 2.000.000 TL.

Dizgi, İçdüzen: Umran
Kapak Tasarım: Sezer Erdoğan
Uygulama: Umran
Baskı: Yıldızlar Matbaacılık A.Ş.
Tel: 576 29 89 - 544 17 47

Ayda bir yayımlanır.

"Küresel Sıkıyönetim", Ne İşe Yarar?

Umrandan

11 Eylül'de Amerika'da yaşanan dehşetengiz ve esrarengiz terör olayı, tüm dünyayı şoke etti. ABD, bu olaydan sonra, on yıl ve belki de daha fazla sürecek bir savaşa soyunduğunu tüm dünyaya ilan etti.

Eylemin kimler tarafından gerçekleştirildiği henüz belli değil; belki de hiçbir zaman belli olmayacak. Ama daha bu olay, televizyonlar aracılığıyla tüm dünyaya adeta "naklen yayınlanmaya" başladığı andan itibaren, suçlu belirlenmişti: "Müslümanlar, müslüman teröristler" vesaire. Medyada fikir beyan eden hemen herkes henüz bu olayın kimler tarafından gerçekleştirilmiş olabileceğine dair elde somut, inandırıcı kanıtlar bulunmadığını belirtiyor ama ardından da, "böylesi bir şeyi olsa olsa müslümanlar, Ortadoğulular yapmış olabilir" diye eklemekte bir sakınca bile görmüyordu.

ABD, olaydan sonra "teorizmle mücadele" etmek bahanesiyle dünyayı kendi çıkarları doğrultusunda yeniden şekillendirmek için alelacele (?) bir dizi proje belirledi ve başta Afganistan olmak üzere İslam dünyasının belli başlı bölgelerine askeri operasyonlar düzenleme kararı aldı. *Umran* dergisi olarak biz, bu terör eyleminin "kimler tarafından yapıldığı" sorusundan çok, "niçin ve hangi nedenlerden ötürü yapılmış olabileceği" ve "Amerika'nın bundan sonra neler yapmayı düşündüğü" soruları üzerinde kafa yormanın, hem bu olayı daha iyi anlayabilmek ve anlamlandırabilmek; hem de dünyamızın geleceğini okuyabilmek açısından daha anlamlı ve aciliyet arzeden bir sorun olacağını düşündük ve kapsamlı bir özel sayı hazırladık.

Dünyanın ve ülkemizin önde gelen düşünür ve yazarları, *Umran*'ın bu sayısında bu olayı, nedenleri, bağlamları ve muhtemel sonuçları açısından sizler için analiz ediyor ve anlamlandırıyorlar. Wallerstein, asıl sorulması ve üzerinde kafa yorulması gereken büyük sorunun "niçin?" sorusu olduğunu vurgularken, çağımızın yaşayan en büyük müslüman düşünürlerinden Seyyid Hüseyin Nasr, kendisiyle yaptığımız ve gelecek sayımızda da sürece özel röportajda şiddet ve terör kavramlarının soykütüğünü çıkarıyor. İbrahim Karagül, ABD'nin bu olayı fırsat ve ganimet bilerek, İslam'ı bir aktör olarak tasfiye etme eylemine soyunduğuna ama bunun son derece tehlikeli bir girişim olduğuna dikkat çekiyor.

Ahmet Davutoğlu ile yaptığımız ve kapağa taşıdığımız önemli konuşmada Davutoğlu, Amerika'nın ne yapmak istediğini çarpıcı ve zihin açıcı bir dille gözler önüne seriyor.

Çağımızın en büyük ve en cins düşünürlerinden Zizek, "derin düşünce" bölümünde yayımladığımız yazısında terör olayını farklı bir dille ve gözle okuyor.

Mehmet Babacan, yoğun emek ve çaba sarfederek hazırladığı bu sayımızın *ek*'inde ABD'nin terör eylemlerinin dökümünü yapıyor. Bu sayıda yer alan diğer yazılarımızı ve röportajları da yararlanarak okuyacağınızı düşünüyor ve pek çok yazıyı ve bu arada "eğitim doyası" ile "yayıncılık dosyası"nı yer darlığı nedeniyle yayımlayamadığımızı, gelecek sayıya ertelediğimizi üzülerek belirtmek istiyorum.

Dopdolu, zihin ve ufuk açıcı yepyeni *Umran*'larda buluşmak dileğiyle.

BÜYÜK SORU: NİÇİN?

4

RÖPORTAJ

Şiddet, Modernlik ve İslâm
SEYYİD HÜSEYİN NASR

9

Büyük Soru: Niçin?

IMMANUEL WALLERSTEIN

12

Küreselleşmeye
Büyük Meydan Okuma
SAM BAHOUR

14

Güçlü Ama "Büyük" mü?
CEVAT ÖZKAYA

18

'Küresel Derin Devlet'in
Düşük Yoğunluklu Savaşı
YILDIRIM CANOĞLU

içindekiler

ABD NE YAPMAK İSTİYOR? 50

27

RÖPORTAJ

Küresel Sıkıyönetime Doğru
AHMET DAVUTOĞLU

37

Küresel Savaş
ve İslâm'ın Tasfiyesi
İBRAHİM KARAGÜL

44

Medeniyetler Çatışması
ya da Lozan'dan Kabil'e
ABDURRAHMAN DİLİPAK

Bin Ladin ve Taliban
Satranç Tahtasında
NECMETTİN TURINAY

MEDYADA/Kİ TERÖR
56

ABD Medyasının
Savaş Çıglıkları
MEHMET BABACAN

59

Necip Türk Medyasının
'Görev' Heyecanı
SALİH BAYKARA

62

Entelektüel Dürüstlük Zamanı
EDWARD SAID

Umran

Kapak İllüstrasyonu: Sezer Erdoğan

KAPAK

Küresel Sıkıyönetim

Mustafa Armağan, Mehmet Babacan,
Sam Bahour, Yıldırım Canoğlu,
Ahmet Davutoğlu, Dion Dennis,
Abdurrahman Dilipak, John Esposito,
Yusuf Kaplan, İbrahim Karagül,
S. Hüseyin Nasr, Taha Özhan, Cevat Özkaya,
Edward Said, Necmettin Turinay,
Immanuel Wallerstein, Abdullah Yıldız,
Slovaj Zizek

ABD VE PAX-AMERICANA'YI

69

SORGULAMAK

64

'Yaptığımız Haksızlıkları

SÖZLEŞİMİ

JOHN ESPOSITO

66

'Rüya Bitti':

Güvenlik Devleti Geliyor

DION DENNIS

Sürreelden Reele Amerika

TAHA ÖZHAN

73

Amerika'daki Dua

MUSTAFA ARMAĞAN

76

İstikbar ve İstiğna Psikolojisi

ABDULLAH YILDIZ

EK

ABD TERÖRÜNÜN
SOYKÜTÜĞÜ

Mehmet Babacan

KÜLTÜR SANAT

DERİN DÜŞÜNCE

81

'Gerçeğin Çölüne Hoşgeldiniz!'

SLOVAJ ZIZEK

FİLM

84

Sinemasal Gerçeklik
ve Gerçek Dünya

İHSAN KABİL

MÜZİK

87

Şevkefzâ

FİKRET KARAKAYA

KİTAP

90

ABD ve Terörizm Kültürü

ÖMER M. YAMAN-ZAFER ÖZDEMİR

YANSIMALAR

94

Haçlı Seferleri

ERTUĞRUL BAYRAMOĞLU

Mustafa Armağan: "Yeni düşünür tipi"nin temsilcilerinden; yayıncı; Zaman gazetesi köşe yazarı.

Mehmet Babacan: Uluslararası ilişkiler okumaları yapıyor; çevirmen.

Sam Bahour: Gazeteci, yazar; ABD'deki Independent Media Network'un editörü.

Salih Baykara: Medya eleştirmeni, çevirmen.

Ertuğrul Bayramoğlu: Eğitimci, tarih araştırmacısı.

Yıldırım Canoğlu: Eğitimci, araştırmacı, yazar.

Ahmet Davutoğlu: "Yeni düşünür tipi"nin en yetkin temsilcilerinden; Beykent Üniversitesi'nde uluslararası ilişkiler profesörü.

Dion Dennis: Texas Üniversitesi'nde sosyal psikoloji doçenti.

Abdurrahman Dilipak: Akit gazetesi başyazarı.

John Esposito: Georgetown Üniversitesi'nde İslam tarihi profesörü.

Suat Filmer: Yazar, çevirmen; internet ve kitap kurdunuz.

İhsan Kabil: Film eleştirmeni, film teorisi üzerinde yoğunlaşıyor.

Yusuf Kaplan: İletişimci, yayıncı, yazar, çevirmen.

İbrahim Karagül: Yeni Şafak gazetesi dış haberler editörü.

Mesut Kardeşhan: Yazar; insan hakları ve totaliterizm sorunuyla uğraşıyor.

Seyyid Hüseyin Nasr: Düşünür; Georgetown Üniversitesi'nde İslam düşüncesi ve medeniyeti profesörü.

Mehmet Özay: Boğaziçi Univ.'nde sosyal teori master'i yapıyor; çevirmen.

Taha Özhan: Yazar; New York'ta yaşıyor.

Zafer Özdemir: Edebiyatçı, yazar.

Cevat Özkaya: Siyaset yorumcusu, yayıncı.

Edward Said: Columbia Üniversitesi'nde edebiyat eleştirisi ve teorisi profesörü.

Necmettin Turinay: Yazar, bürokrat; siyaset yorumcusu.

Immanuel Wallerstein: 'Dünya sistemi teorisi'nin 'kurucu baba'sı.

Ömer M. Yaman: Sosyoloji okumaları yapıyor.

Aslı Yazır: Bilgi Üniversitesi'nde sinema master'i yapıyor.

Abdullah Yıldız: Araştırmacı, yazar.

SlovaJ Zizek: Çağımızın en büyük düşünürlerinden.

ŞİDDET, MODERNLİK VE İSLÂM

SEYYİD HÜSEYİN NASR İLE RÖPORTAJ

Konuşan: YUSUF KAPLAN

Yusuf Kaplan: Profesör Nasr, ilk sorum, ABD’de yaşanan terör olayına ilişkin olacak. Burada cevaplandırmanızı istediğimi iki soru var: Birincisi, İslam’ın ve dolayısıyla Müslümanların bu tür korkunç bir terör olayına ilişkin yaklaşımı nedir; ne olabilir veya ne olmalıdır? İkincisi, çeyrek asırdan fazla bir süredir Batı’da,

Amerika’da yaşayan, dersler, konferanslar veren bir Müslüman düşünür olarak bu olayı kişisel deneyimlerinize, gözlemlerinize bakarak şahsen siz nasıl değerlendiriyor ve yorumluyorsunuz?

Seyyid Hüseyin Nasr: Bismillahirrahmanirrahim. Her şeyden önce, sorduğunuz soruların oldukça kapsamlı sorular olduğunu belirtmeliyim. Sorunuzun ilk kısmından başlayacak olursam... Hem manevi, hem de düşünsel bakımdan otantik İslam geleneği içinde, İslam vahyine göre yaşayan müslümanların bu bağlamda, açıkça kabul ve ilan etmeleri gereken temel hakikat şudur: İslam hukukuna, Kur’an-ı Kerim’e, peygamberimizin hadislerine göre masum insanların katledilmeleri haramdır; yasaklanmıştır. Kur’an’da bir ayette, “bir insanı öldüren, bütün insanlığı öldürmüş gibidir” buyurulmaktadır. Kendisini müslüman olarak tanımlayan hiç kimse bu ayeti kerimeyi reddedemez; bu ayet-i kerimeye aykırı davranamaz. Bu korkunç eylemi gerçekleştirenlerin kimler olduğunu henüz kesinleşmiş bilemiyoruz ama bu eylemi gerçekleştirenler, ister

Hıristiyan, ister Müslüman, ister Yahudi, isterse ateist olmuş olsunlar, kim olursa olsun açık ve kesin bir dille bu gayri masum ve çilgin tutumları kınanmalıdır. Bu eylem, İslam’ın 1400 yıllık tarihi boyunca savunduğu her şeye, bütün ilkelere, ortaya koyduğu tüm uygulamalara temelden aykırı olan bir eylemdir. Müslümanların

girmek zorunda kaldığı savaşlarda bile, müslüman askerlerin masum insanları, yaşlıları, kadınları ve çocukları öldürmeleri şiddetle yasaklanmıştır.

İkinci olarak, bir olaydan sözettiğimizde, bu olayı anlayabilmek ve çözümlenebilmek için, bunun nedenlerini anlamaya çalışmak son derece önem arzeder. Elbette ki, masum insanların katledilmeleri öfkeye ve nefrete yolaçar. Bu, elbette ki, anlaşılabilir bir şeydir. O yüzden, herkesten önce, terör olayına kurban giden kişilerin aileleri adaletin yerine getirilmesini talep ediyorlar. Burada adaletin gözetilmesi tek taraflı olmaz; çift taraflı olduğu zaman adalet yerine getirilmiş olur. Böyle bir olayın Amerika’da, Türkiye’de, İran’da veya dünyanın başka bir yerinde yaşanması, insanların öfke ve nefret duygularıyla dolmalarını engellemez. Ama her ne suretle olursa olsun, hiçbir zaman adaleti elden bırakmamak, hiç kimsenin adalet duygusunu asla yoketmemek kaçınılmazdır. Bu olayda da adaletin mutlaka gözetilmesi, yerine getirilmesi gerekir. Herkes, adaletin yerine getirilmesini istiyor. Bura-

da adalet derken, total bir adaletten sözediyorum.

Kaplan: Total adalet kavramıyla neyi kastediyorsunuz? Biraz açar mısınız bunu?

Nasr: Total adalet kavramını, bir hadisenin, bir terör olayının vuku bulmasına yol açan bütün unsurların dikkate alınması, insanları bu tür olaylara sürükleyen bütün nedenlerin araştırılması ve ondan sonra kesin bir karara ve hükme varılması anlamında kullanıyorum. Korkunç bir suç işleyen, bir eylem gerçekleştiren kişiyi adil bir şekilde yargılamak gerekir. Bir insanı suç işlemeye iten gayr-ı adil nedenler varsa, bu nedenlerin de mutlaka ortadan kaldırılması gerekir. Ancak bundan sonradır ki, bu tür olayların yaşanması veya tekrarlanması önlenabilir. Nedenleri tedavi etmeden, ortadan kaldırmadan, sonuçları tedavi edebilmek, yani adil sonuçlara ve çözümlere ulaşabilmek imkansızdır.

Sorunuzdaki ikinci önemli noktaya, yani Batı'da, özellikle de Amerika'da yaşayan müslümanların bu saldırı konusunda nasıl bir tavır takınmaları, bu olayı nasıl değerlendirmeleri gerektiği meselesine gelince... Batı'da, özellikle de Amerika'da yaşayan müslümanlar, otantik (sahih) İslami düşüncenin, varoluşun, güçlü ve güven verici müslüman şahsiyetin sesi ve vicdanı; dolayısıyla hem İslam dünyasının Batı'ya açılan, hem de Batı'nın İslam dünyasına açılan penceresi olmak mecburiyetindedir. Batı'da yaşayan müslümanlar, Batı'nın İslam dünyasında, İslam'ın ve İslam dünyasının da Batı'da gerçek ve tüm yönleriyle daha iyi anlaşılması için çaba göstermelidir. Her iki tarafın da çok iyi bilmesi gereken nokta şu: İki tarafta da hem iyi, hem de kötü; hem adil, hem de gayr-ı adil insanlar olabilir. Bu iş, siyah-beyaz meselesine indirgenmemelidir. Elbette ki, şu an Batı dünyası ile İslam dünyası arasında bir güç eşitliği olmadığı doğru. Dün böyle değildi tabii ki. Dün, 300-350 yıl önce İstanbul'un payitaht olduğu Muhteşem Süleyman'ın başında bulunduğu ve o vakitler Avrupa'nın en büyük imparatorluklarından biri olan Osmanlı döneminde, Osmanlı ile Avrupa arasındaki güç dengeleri az çok eşitti. Bazen bir taraf, bazen de diğer taraf savaşlarda galip geliyordu.

Kaplan: Tabi, şu an İslam Dünyası ile Batı arasındaki güç eşitliği, dengesi bozulmuş durumda.

Nasr: Evet... Bu denge kayboldu. Ve müslüman toplumlar, şu an zayıflamış durumdadır ve baskı altında yaşıyorlar. Elbette ki bu durum, birincisi, müslü-

manların, İslam'ın şiddetle karşı çıktığı eylemler içine girmelerine bir mazeret teşkil etmez. İkinci olarak Amerika'daki müslümanlar, bu yaşanan elim olayı İslam'ı ve İslam dünyasını Batı'ya, Batı'yı da İslam dünyasına anlatmak için bir fırsat olarak değerlendirmeli ve İslam dünyasının bütünüyle "beyaz"; Batı'nın ise "siyah" olmadığını anlatmalılar...

Kaplan: Ya da tam tersi... Yani Batı'nın bütünüyle "bembeyaz", İslam dünyasının ise "kapkaranlık" olmadığını...

Nasr: Evet, ya da tam tersi. Burada son derece karmaşık tarihsel faktörlerin varlığını gözardı edemeyiz elbette ki. Ama isterseniz bu konuya girmeyelim. Benim sorunuzun ikinci bölümü ile ilgili olarak burada vurgulamak istediğim önemli bir nokta var. Batı'da yaşayan müslümanların Batı'yı, Amerika'yı kendilerini, hem de bütün dünyayı ilgilendiren sorunların çözüme kavuşturulabilmesi için yeni düşünce biçimlerinin, olaylara yeni açılardan yaklaşma biçimlerinin varolduğu konusunda uyarımları, onları aydınlatmaları artık kaçınılmaz hale gelmiştir. Sadece İslam dünyasında değil, tüm dünya genelinde Amerika'nın politikalarından hoşlananlar da var, rahatsız olanlar da. Amerika, uyguladığı politikaların nerelerde, kimleri

ve niçin rahatsız ettiğini, bunların nedenlerini, kökenlerini araştırmak ve her şeyi silbaştan yeniden gözden geçirmek zorundadır. Amerika'daki müslümanlar, bu rahatsızlıkların dile getirilmesi, iletilmesi konusunda üzerlerine düşen görev ve sorumluluğu yerine getirdikleri zaman pek çok şey köklü bir şekilde değişebilir. İslam dünyasında yaşanan ve Amerika'nın izlediği politikaların doğrudan ve dolaylı şekillerde yol açtığı sorunların, acıların, sıkıntıların nedenlerinin ortadan kaldırılmasına katkıda bulunmak bu şekilde mümkün olabilir. Müslüman halklara gerçekten acı veren, onların haklı olarak öfkelenmelerine yol açan büyük ölçekli sorunların neler olduğunu artık dünyada herkes biliyor. Filistin sorunu, Keşmir sorunu, Çeçenistan sorunu, Moro sorunu; ve tabii Avrupa'nın göbeğinde küçük bir müslüman ülkenin nüfusunun onda birinin katledilmesine yol açan o korkunç Bosna trajedisi ve benzer katliamların hala aralıklarla da olsa sürdürüldüğü Kosova ve özellikle de Makedonya sorunları adil bir şekilde çözümlenmelidir. Bu liste elbette ki uzatılabilir. Ama şu gerçek tüm açıklığıyla ortaya çıkmıştır: Bugün müslüman toplumların büyük acılar yaşamasına, büyük sorunlarla boğuşmasına yol açan bu problemler, tüm yönleriyle ve nedenleriyle masaya yatırılmalı ve artık çözümlenmelidir. Çünkü bu acılar ve problemler müslümanların Batı'ya karşı haklı olarak öfke duymasına, nefret duygularıyla dolu olmasına, şu ya da bu şekilde şiddete sürüklenmelerine neden ol-

maktadır. Şiddetle hiçbir şeyi nihai olarak çözüme kavuşturmak mümkün değildir. Bunun kesin olarak bilinmesi gerekiyor. Kaldı ki, bu tür yollara başvuranlar, İslam dünyasında çok küçük bir azınlıktan ibarettir. Bunların bütün müslümanları temsil ettiğini düşünmek yanlıştır. Ama bu tür şiddet olaylarını önlemenin tek yolu var: Bu insanların acılarına, sıkıntılarına, devasa sorunlarına sırt çevirmemek ve bu sorunların nereden kaynaklandığı meselesine gereken önemi ve hassasiyeti göstermek. Amerika'daki bu korkunç terör olayı, bu acıların, trajedilerin, çözümlenemez gibi görünen devasa sorunların gündeme getirilmesi, bunlara dikkat çekilmesi açısından önemli bir fırsat olarak değerlendirilmelidir. Bu konuda Batı'da, özellikle de Amerika'da yaşayan müslümanlara çok önemli görevler düşüyor. Bu sadece bir görev değil, aynı zamanda Allah'ın üzerimize yüklediği bir sorumluluktur. Burada sadece şu an yaşanan sorunların; şiddete, terörizme neden olan problemlerin nasıl çözümlenebileceği, dolayısıyla terörle nasıl mücadele edilebileceği meselesi üzerinde yoğunlaşılmalı; aynı zamanda, bundan daha da önemlisi, adaletsizliklerin, haksızlıkların oluşmasına neden olan uzun vadeli sorunlar üzerinde de yoğunlaşılmalıdır. Trajedilerin, acıların yaşanmasına yol açan adaletsizlikler, haksızlıklar ortadan kaldırılmadığı, bu tür uzun vadeli sorunlar çözüme kavuşturulmadığı sürece, bu tür terör ve şiddet olaylarının tekrar tekrar yaşanmasını önleyebilmek imkansızlaşacaktır. Köşeye sıkıştırıldığını düşünen insanların, şu ya da bu şekilde patlayabileceklerini bilmek gerekiyor. Her ne suretle olursa olsun müslümanlar, şiddete, teröre şiddetle karşıdırlar; karşı olmak ve kınamak durumundadırlar. Konuşmamızın başında da söyledim: Bir müslümanın terörü meşrulaştırması mümkün değildir. Ama burada asıl önemli olan insanların köşeye kısırlımlık, çaresizlik durumuna ve psikolojisine itilmemeleri gerektiğidir. Onun için de teröre yol açan haksızlıkların, adaletsizliklerin, acıların, trajedilerin de mutlaka ortadan kaldırılması kaçınılmazdır.

Kaplan: Konuşmamızın bu bölümünde biraz şiddet kavramı üzerinde yoğunlaşalım, istiyorum. Şiddetin zuhuruna yol açan siyasi, ekonomik ve tarihsel nedenler, problemler üzerinde durduk. Biraz da şiddetin felsefi temelleri, kökenleri üzerinde duralım. Çünkü şiddetin felsefi temelleri üzerinde kafa yormanın çok daha önemli olduğu kanaatindeyim. Şiddet, modern dö-

nemde hayatımızın her alanına sinmiş durumda. O yüzden ben yaşadığımız şiddet fenomeninin modern bir fenomen olduğunu, modernliğin dünya, insan, eşya ve Tanrı tasavvuruyla ilişkilendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. İslam dünyasının yaşayan en büyük düşünürlerinden biri olarak sizin bu konuda önemli ve ufuk açıcı şeyler söyleyeceğinizi sanıyorum. Sorumu şöyle formüle edeyim: Heidegger, modernliğin, insanı "her şeyin ölçütü ve merkezi haline getirdiğini" söyler. Modernlik, insanı, hayatın ve her şeyin merkezine yerleştirmekle, insanı tanrılaştırdı. Fizik gerçeklikle, fizikötesi gerçekliği birbirinden ayırdı. Böylelikle insan, Tanrı, doğa ve diğer varlıklar arasındaki harmonik ilişkiyi ve dengeyi bozdu. Bu, hem kozmik düzlemde, hem varlıklar arasında, hem de insanla doğa ve insanla Tanrı arasında şiddet üreten bir pratikler yumağının oluşmasına zemin hazırladı. Zamanla "ip"leri eline alan insan; akli, bilimi ve teknolojiyi mutlaklaştırdı; doğayı, teknolojiyi, diğer toplumları ve kültürleri kontrol etmeye başladı; ama sonunda akıl, bilim ve teknoloji tarafından kontrol edilen bir nesne'ye dönüşmekten kurtulamadı. Sonuçta bu durum, modern insanın hem iç, hem de dış dünyasında fırtınalar esmesiyle sonuçlandı: Modern insan, bir yandan bir anda, bir düğmeye basmakla dünyayı yok edebilecek kitlesel imha silahları, kimyasal, biyolojik silahlar icat etti. Öte yandan da, egoistleşti; her şeyi izafileştirdi; her şeyi kategorize ederek parçaladı ve bu durum modern insanın ruhunu, iç dünyasını altüst etti. Ben, modern dönemde şiddet ve terörün kökenlerinin bu parçalı insan, Tanrı, gerçeklik, doğa tasavvurunda gizli olduğunu düşünüyorum. Şiddet ve terör sorununu tartışırken bu asli sorun hep atlanıyor. Oysa asıl sorun burada saklı. Siz bu konuda felsefi olarak ne tür bir açılım getirmek istersiniz?

Nasr: Güzel bir soru... Öyle bir soru ki bu, ancak ciltler dolusu kitapla cevap verilebilir buna. Ama olabildiği ölçüde özetleyerek cevap vereyim. Bir kere, sorunuzda parmak bastığımız birkaç önemli ve farklı nokta var. İsterseniz, önce şiddet sorununun kendisinden başlayalım. En derin, yani metafizik anlamda bizatihi varoluş, şiddet ima eden bir şeydir. Şiddetin kökeninde, Tanrı'dan kopma eylemi vardır. Bu nedenle bizim kutsal antropolojimizde, yani İslam'da (ve tabii Hıristiyanlık ve Yahudilik'te de) Adem aleyhisselam'ın iki oğlunun, Habil ile Kabil'in, birbirlerine şiddet uyguladıklarına inanılır. Bunun, diğer dinlerde de

geçerli olduğunu görüyoruz. Meseleye bu noktadan bakılınca, şiddet sorununun, modernlikle veya modern teknolojiyle birlikte başlamadığı söylenebilir. Şiddet'in daha derin kökenleri vardır. Zira, yalnızca Allah es-Selam'dır, yani barış ve esenliktir; şiddetten münezzehtir. Tanrı'dan kopma, varlığın (being) ezeli dengesinin "bozulması" anlamında, bilfiil bir şiddet eylemidir. Burada şiddetin metafizik boyutu üzerinde daha fazla durmayacağım. Bu kadarı kafi, sanırım. Burada varılması gereken sonuç, şiddetin sadece modern döneme özgü bir icat olmadığıdır. Burada modern olan, şiddetin fiilen telaffuz edilmesi ve hayata geçirilmesidir. Başka bir deyişle, bir yandan şiddete başvurma; ama öte yandansa şiddet gerçeğini inkar etmektir.

Kaplan: Bu saptamantz önemli. Bunu biraz açmanızı istesem...

Nasr: Tabii... Ben, Heidegger'in fikirlerinin çoğuna katılmam. Ama sizin yaptığınız alıntıda Heidegger, doğru bir saptama yapıyor. Bunu, değişik zamanlarda ve değişik şekillerde ben de dile getirdim ve uzun uzadıya tartıştım. İnsanı, Tanrı'nın yerine yerleştirmek; hem insanı mutlaklaştırmak, hem de insanın sahip olduğu sınırlılıkları mutlaklaştırmak demektir. Humanizm dediğimiz şey, bu işte. Dahası, burada şiddetin kendisi de mutlaklaştırılmaktadır. Burada büyük bir çelişki, daha doğrusu büyük bir iki yüzlülük var. Şöyle bir şey bu: Bir yandan insanı sevmekten, insan sevgi-

sinden sözetmek; ama öte yandan da insanı, insan egosunu her şeyin merkezine ve bizzat insanın üstüne yerleştirmek. İşte bu, şiddet üretmekte ve şiddeti doğallaştırarak meşru hale getirmektedir. Burada karşımıza çeşitli şiddet biçimleri çıkmaktadır: Her şeyden önce Öteki'ne, komşuya karşı şiddet; hatta bizzat kendi kültürleri içinde ötekiler icat ederek şiddet biçimleri geliştirmek. İnsan, bu durumda, "ben istiyorum, yalnızca ben istiyorum" diyor ve insan ego'su her şeyin merkezi haline geliyor.

İkincisi: Doğa'ya karşı şiddet. Herkes, dünyada barıştan filan sözediyor; ama dünyayı katlettiğimiz gerçeğini hep gözardı ediyor, ikinci plana itiyoruz. Doğayı, ağaçları, nehirleri, okyanusları, balıkları, denizaltındaki varlıkları katlediyor, yok ediyoruz. Havayı kirletiyoruz; neredeyse havayı bile soluyamaz hale gelmedik mi? Böyle bir dünyada barıştan dem vuran insanlar, hangi barıştan sözediyorlar acaba?

Üçüncüsü: Modern teknoloji, şiddetin, tahayyül bile edilemeyecek boyutlarda ve alanlarda uygulanmasını mümkün kıldı. Tarihin önceki dönemlerinde çok büyük çaplı işgallerin ve yıkımların yaşandığını biliyoruz. Örneğin tarihte insanlığın tanık olduğu en büyük tahribatı gerçekleştiren Moğollar, 13. yüzyılın ilk yarısında İslam dünyasının önemli bir kısmını, Batı Asya'yı baştan aşağı işgal etmiş ve herkesi katletmişlerdi. Ama Moğollar bile, işgal ettikleri yerlerdeki ormanları, nehirleri, doğayı tahrip etmemişlerdi. Oysa teknolojinin hakim olduğu günümüzde yapılan tahribat, tahayyül edilemeyecek kadar total, küllü bir tah-

ribattır. Böylelikle modern dönemde şiddet yeni bir boyut kazanmıştır. Böyle bir ortamda kimileri, barıştan, sevgiden filan sözedip duruyor. Bu, hiç de derin ve esaslı bir felsefe değil; çünkü bir yandan diğer varlıklara, doğaya ve diğer kültürlere şiddet uygulayan, şiddeti her bakımdan merkeze alan bir hayat sürdüreceksiniz; öte yandan da kalkıp barıştan, sevgiden, özgürlüklerden sözeceksiniz. Bu en hafif ifadeyle son derece komik, insanı ve hayatı karikatürize eden bir haleti ruhiye ve davranış biçimidir. Sadece ekonomik şiddetin boyutlarına ve sonuçlarına bakmak bile, ne kadar şiddet yüklü, adalet duygusundan yoksun bir dünyada yaşamaya mahkum edildiğimizi göstermek için yeterli olabilir... Küreselleşme çağında ekonomik şiddetin ve bunun yol açtığı adaletsizliklerin, haksızlıkların, yoksullukların, açlık sorunlarının hangi boyutlarda seyrettiğini herkes az çok biliyor. Ekonomik şiddet nedeniyle dünya nüfusunun büyük bir bölümünün gerçekten onur kırıcı şartlarda varolma, ölüm-kalım ve en azından insanca yaşama mücadelesi verdiği bir dünyada, birilerinin barıştan, sevgiden, özgürlüklerden, şiddete karşı mücadeleden sözetmeleri bana hem komik, hem de alaycı, kibirli ve hatta insan onurunu ve varlığını hiçe sayıcı bir yaklaşım olarak görünüyor. O yüzden ben bu kişileri, akımları ciddiye bile almıyorum.

Kaplan: Peki, sizin burada önerdiğiniz köklü ve kalıcı bir çözüm yolu var mı?

Nasr: Her şeyden önce buradaki çelişkiyi ve ikiyüzlülüğü görmemiz gerekiyor. Biraz önce bu noktaya dikkat çekmiştim. Burada köklü, kalıcı ve uzun vadeli çözüm önerileri üzerinde kafa yorulmalı. Mesela sadece barıştan, sevgiden, ne olduğu bir türlü açıklanamayan ve tanımlanamayan özgürlüklerden sözetmek, dolayısıyla şiddet gerçeğini inkar etmek ve şiddeti tümüyle ortadan kaldırmak gibi gerçekleştirilmesi mümkün olmayacak ütöpik ve romantik bir yaklaşım geliştirmek yerine, şiddet gerçeğini kabul etmek ve en geniş anlamıyla şiddeti hayatımızda en asgari düzeye indirmenin ve kontrol altına almanın yolları, yöntemleri üzerinde kafa yormak gerekiyor. Bu da mevcut kategorik, her şeyi atomize eden Batılı zihin yapısının dışında, yepyeni düşünme biçimleri geliştirmekle mümkün olabilir ancak. (...)

Not: Bu konuşmanın ikinci bölümünü oluşturan ana gövdesi Umran'ın Kasım sayısında yayımlanacak.

BÜYÜK SORU: NİÇİN?

IMMANUEL WALLERSTEIN

Türkçesi: Suat Filmer

1 Eylül 2001 günü bütün dünya bir insanlık trajedisini, büyük bir dramı izledi; herkes bu trajedi karşısında donakaldı. ABD'de dört yolcu uçağı sabahın erken saatlerinde kaçırıldı. Korsanlar her uçakta 4-5 kişiydi. İçlerinden en az-biri uçak kullanabilen eli bıçaklı korsanlar (uçaklar havalandıktan kısa bir süre sonra) uçakları ele geçirdi; pilotları bertaraf etti (veya öldürdü), uçakları intihar saldırılarına yöneltti. Uçaklardan üçü hedeflerini vurdu: New York'taki Dünya Ticaret Merkezi'nin iki kulesi ile Washington'daki Pentagon.

Gerek depolarındaki yakıt miktarı, gerek uçakların binalara hangi yükseklikten çarpması gerektiği konusundaki teknik bilgileriyle korsanlar iki kuleyi bütünüyle yıkıp Pentagon'da devasa bir gedik açmayı başardılar. Şimdilik büyük bir ihtimalle 5000'den fazla ölü var (kimsenin elinde henüz kesin bir rakam yok); çok daha fazla sayıda da yaralı var. ABD'nin havayolları ağı ile finans kurumları, en azından bu hafta için, tam anlamıyla durmuş durumda; bugüne dek eşi görülmemiş oranda kısa ve orta vadeli ölçekte ekonomik hasar meydana geldi.

Bu saldırıyla ilgili ilk vurgulanması gereken nokta, saldırının cüretkârlığı ile olağanüstü başarılı bir saldırı olmasıdır. Birbirlerine ideolojiyle, şehitlik arzusuyla bağlı bir grup insan, dünyadaki birinci sınıf istihbarat

örgütünü kışkındıracak bir gizli eylem gerçekleştirdi. Bu kişiler, ABD'ye girmeyi başardılar; üç ayrı havaalanından handiyse aynı zamanda havalanan, kıtalararası bir uçuş için hazırlandıkları için depolarında bol miktarda yakıt bulunan dört uçağa ellerinde bıçaklarla binmeyi başardılar; uçakları ele geçirdiler ve üç uçağı planladıkları gibi hedeflerine ulaştırdılar. CIA, FBI ve Amerikan askeri istihbaratı ya da benzer örgütler, bu olayı önceden haber alamadıklarından, uçakları intihar saldırısı için kaldıran kişileri durdurmak konusunda hiçbir şey yapamadılar.

Sonuçta ortaya çıkan şey, terörist saldırılar olarak adlandırdığımız eylemlerin tarihindeki en yıkıcı saldırının gerçekleşmesi oldu. Daha önceki hiçbir saldırı 400'den fazla insanın ölümüne neden olmamıştı. Yoğun olarak atıfta bulunulduğu gibi, bir devletin askeri güçlerinin gerçekleştirdiği Pearl Harbor saldırısında bile çok daha az sayıda insan hayatını yitirmişti. Dahası, ABD topraklarında, İç Savaş'tan (1861-1865) bu yana ilk kez böylesine dehşet verici bir savaş yaşanıyordu. ABD o zamandan bu yana çok sayıda büyük savaşa girmişti: İspanyol-Amerikan Savaşı, Birinci Dünya Savaşı, İkinci Dünya Savaşı, Kore, Vietnam –("küçük" savaşları dışarda bırakacak olursak); hepsinde de gerçek çarpışmalar, Amerikan topraklarının dışında gerçekleşmişti. Saldırının

New York ile Washington sokaklarında geçmesi bu saldırının Amerikan halkı üzerinde yarattığı en büyük sarsıntı oldu.

Öyleyse gelelim büyük soruya: Neden? Neredeyse herkes saldırıdan Usame Bin Ladin'i sorumlu tutuyor. Bu, ilk bakışta akla yakın bir varsayım gibi görünüyor, çünkü Bin Ladin, bu tür eylemlere girişeceğine ilişkin niyetini daha önce açıklamıştı; herhalde yakın gelecekte ABD yetkilileri de bu varsayımı kanıtlayacak çeşitli deliller ortaya koymaya çalışacaklar. Bir an için, saldırıyı Bin Ladin'in gerçekleştirdiği iddiasının doğru olduğunu kabul edelim. Peki, Bin Ladin, ABD'ye böylesine silkeleyici ve olağanüstü bir şekilde saldırarak ne elde etmeyi ummuş olabilir ki? Elbette ki, bu saldırı, Bin Ladin'in (ve diğerlerinin) ABD'nin dünyanın dört bir köşesindeki, özellikle de Ortadoğu'daki kötülükleri olarak kabul ettiği şeylere karşı duyulan öfke ile hıncın kaçınılmaz bir sonucu olarak gibi görülebilir. Bin Ladin, bu tür büyük çaplı bir eylemle Amerikan yönetimini, Ortadoğu'ya veya İslam dünyasına yönelik olarak izlediği politikaları değiştirmesi gerektiğine inandırabileceğini düşünmüş olabilir mi? Ben, Bin Ladin'in bu tür bir tepki vermeye kalkışacak kadar bön olduğuna pek ihtimal vermiyorum, doğrusu. Başkan Bush saldırıyı bir "savaş eylemi" olarak kabul ettiğini söylüyor. Eğer bu eylemi yaptıran Bin Ladin ise, sanırım, o da böyle düşünüyor olmalıdır. Oysa savaşlar, karşıdakini, tutum değiştirmeye ikna etmek için yapıl-

maz, aksine, düşmanın tutum veya davranışlarını değiştirmeye zorlamak için yapılır.

O halde, kendimizi Bin Ladin'in yerine koyup akıl yürütmeye çalışalım. Eğer bu işi Bin Ladin yaptı veya yaptırdıysa neyi kanıtlamış oldu? Kanıtladığı en önemli şey dünyanın tek süper gücü ve yeryüzünün en güçlü, en karmaşık askeri donanımına sahip devleti olan ABD'nin kendi yurttaşlarını bu saldırıdan koruyamadığını. Yine bu işin arkasındaki gücün gerçekten Bin Ladin olduğunu kabul ederek konuşacak olursak, Bin Ladin'in yapmak istediği şey, ABD'nin kağıttan bir kaplan olduğunu göstermekti. Bunu ilk önce Amerikan halkına, sonra da dünyadaki herkese göstermek istedi.

İmdi bu durum Bin Ladin için olduğu gibi ABD yönetimi için de apaçık. Karşılık da buradan ileri geliyor. Başkan Bush bu saldırıya şiddetle karşılık vereceğini söylüyor, ABD'nin hem Cumhuriyetçilere hem de Demokratlara mensup siyasi elitleri Başkan Bush'u bu konuda hiç tereddüt göstermeden yurtseverce destekleyeceklerini açıkladılar.

Şimdi de, saldırıya ABD yönetiminin perspektifinden bakarak akıl yürütmeye çalışalım. Amerikan yönetimi böylesine büyük çaplı bir saldırı karşısında ne/ler yapabilir?

En kolay iş, bu saldırının kınanması ve yapılacak bir karşı saldırının meşrulaştırılması için diplomatik destek sağlamak olacaktır. Dışişleri Bakanı Powell da bunu yapacağını açıkladı. Bu yaklaşımın karşılığı da

yavaş yavaş alınmaya başlandı: Powell, NATO anlaşmasının 5. maddesinin, ABD'ye karşı bir askeri saldırı yapılması durumunda (Amerikan yönetimi, bunu, askeri bir saldırı olarak kabul ediyor) bütün NATO üyesi ülkelerin, ABD'nin talep etmesi halinde, misilleme için askeri destek vermeleri gerektirdiğini söyledi. Dünyadaki hükümetlerin hepsi (ki, bunlar arasında Afganistan ile Kuzey Kore hükümetleri de var) saldırıyı kınadılar. Saldırıyı kınamayan tek ülke Irak oldu. Arap ve İslam ülkelerinde halkın görüşünün aynı ölçüde ABD'yi desteklemediği doğru; ancak ABD bu gerçeği dikkate almayacak ve göz ardı edecektir.

ABD'nin bu diplomatik desteği elde etmesi, ardından da büyük bir ihtimalle bir BM kararı çıkartması, Bin Ladin'in korkudan ödünü patlatmayacaktır herhalde. Dahası yalnızca diplomatik destek, Amerikan halkını da tatmin etmeye yetmeyecektir. Çünkü Amerikan halkı daha fazlasını talep edecektir. "Daha fazlasını talep etmek" demek, kaçınılmaz olarak şu veya bu şekilde bir askeri hareket demektir. İyi de nasıl bir askeri hareket olabilir ki bu? ABD Hava Kuvvetleri kimi ya da nereyi bombalayacak? Saldırıyı gerçekleştiren kişi, eğer Bin Ladin'se, delillerle ilgili bilgiye bağlı olarak, ancak iki muhtemel hedeften sözedilebilir: Afganistan ve Irak. Peki, bu tür bir askeri hareket ne kadar zarar verecek? Neredeyse yarı yarıya yıkılmış olan Afganistan'a saldırılmasının bir anlamı olmayacak. Dahası, ABD pek çok nedenden ötürü, mesela can kaybı vermemek için Irak'ı bombalamak konusunda çekinceli hareket ediyor. ABD, her ne suretle olursa olsun bir yerleri bombalayacak gibi gözüküyor. Peki bu Amerikan halkı ile dünyanın geri kalan kısmını, ABD'nin saldırılamayacak kadar devasa bir güç ve ülke olduğuna inandırmaya yetecek mi? Ben bundan pek emin değilim, açıkçası.

İşin aslına bakılırsa, ABD'nin yapabileceği pek bir şey de yok. CIA, yıllardır Castro'yu öldürmeye çalıştı, ama Castro hala dimdik ayakta. Yine ABD kaç yıldır Bin Ladin'in peşinde; ama Bin Ladin de hala yaşıyor ve saklanıyor. Belki bir gün ABD ajanları Bin Ladin'i öldürebilirler, ama bu durumda şu an yapılması planlanan hareketin tavsaması sözkonusu olabilir. Her ne suretle olursa olsun şu an yapılması tasarlanan askeri hareket, pek çok kişiye büyük bir

doyum da sağlayabilir. Ama sorun yine olduğu gibi kalacak ve çözümlenmiş olmayacaktır.

Açıktır ki, geriye yapılacak tek şey kalıyor: Siyasi yollara başvurmak. İyi de hangi siyasi yollara başvurulacak? İşte bu noktaya gelince, ABD içindeki (ya da tüm Batı-yanlısı dünyadaki) fikir birliği yok oluyor. Şahinler bunun Şaron'un (dolayısıyla bugünkü İsrail yönetiminin) haklılığının kanıtlandığını söylüyorlar: "Onlar"ın hepsi terörist, onlara karşı yapılacak tek şey de canlarına okumak. Bu yol, bugüne kadar Şaron'un pek işine yaramadı. George W. Bush'un işine niye yarasın ki? Kaldı ki, Bush Amerikan halkının bunun bedelini ödemesini sağlayabilecek mi? Bu tür şahince yaklaşımlar hiç de ucuza patlamıyor. Öte yandan güvercinler de bu işin "müzakereler" yoluyla halledilebileceği iddiasını telaffuz etmekte zorlanıyorlar. Kiminle, hangi amacı gözeterek müzakereye oturacaksınız?

Belki de olup bitenlerin özeti şu: Basında adlandırıldığı gibi, bu "savaş", ne kazanılabilecek, ne de kaybedilebilecek bir savaş olacak. Sürgit devam edecek bir savaş olacak bu. Bugün Amerikan halkı, tarihinde belki de ilk kez kişisel güvenliğinin böylesine sarsılmasına, yok olmasına neden olan gerçek bir durumla karşı karşıya. Oysa bu, dünyanın pek çok yerinde zaten her zaman yaşanan bir durumdu. Dünya sistemindeki bu kaos sarsıntılarının gerisinde saklı duran temel sorun, uygarlıkla barbarlığın karşı karşıya gelmesi değil. En azından, tarafların hepsinin, kendilerinin uygar, öteki'nin ise barbar olduğunu düşündüğünü anlamamız gerekiyor. Olup bitenlerin gerisinde yatan asıl sorun, dünya sistemindeki bunalım ile nasıl bir yeni dünya sistemi kurmak istediğimiz konusunda yaşanan savaştır.* Dolayısıyla burada sözkonusu olan Amerikalılarla Afganlar, Müslümanlar ya da diğerleri arasındaki bir yarış değil. Buradaki asıl mücadele, gerçekleştirmek istediğimiz farklı dünya tasavvurları arasındaki mücadeledir. 11 Eylül 2001'in, pek çok kişinin söylediğinin aksine, uzun bir süre devam edecek, gezegenimizdeki pek çok insan için karanlık bir dönem olacak uzun bir mücadelenin küçük bir epizotunu (bölümünü) teşkil ettiği zamanla daha iyi görülecek. ■

* Dünya-sisteminin neden bir bunalım içinde olduğuna dair görüşlerimi *Utopistics, or Historical Choices for the 21st Century* (New York: New Press, 1998) başlıklı kitabımda ayrıntılı olarak ortaya koydum.

KÜRESELLEŞMEYE BÜYÜK MEYDAN OKUMA

SAM BAHOUR

Türkçesi: Suat Filmer

Küreselleşmeye karşı en büyük meydan okuma işte şimdi başladı: Bu meydan okuma, Amerika'ya yapılan dehşet verici terör saldırısıyla değil; gerçekte, Amerikan yönetiminin bu saldırıya kapsamlı bir askeri saldırı ile karşılık vereceğini açıklamasıyla birlikte başladı. Amerikan yönetiminin, şu yaşadığımız küresel Yeni Dünya Düzeni'nde İkinci Dünya Savaşı sırasında Amerika'nın yaptığı silahlı saldırı gibi geçerli ve meşru bir askeri saldırı olacağına inanması, hem dünyanın, hem de Amerika'nın geleceğini ve güvenliğini tehdit edecektir.

Burada suçlanması gerekenler, bu saldırının arkasında olan veya bu saldırıya katılan kişilerdir. Irak ve Afganistan örneğinde olduğu gibi, birkaç kişinin yaptığı eylemlerden ötürü bir ülkenin sivil halkını kollektif olarak cezalandırmaya kalkışmak, yalnızca Amerikan vatandaşlarının terörizme daha fazla kurban gitmesine neden olacak, tehlikeli bir girişimdir. Amerikan yetkililerinin Rambo tarzı bir saldırı gerçekleştirmeye soyunmaları, sadece teröristlerin ekmeğine yağ sürecektir.

Benzer terör olaylarına tersinden bakıldığında bu argümanımızın ne denli anlamlı ve doğru olduğu kolaylıkla görülecektir: 1995 yılındaki Oklahoma bombalama olayından sonra Amerika terörist Timothy McVeigh'in yaşadığı yer olan Michigan'ı bombalamayı aklının ucundan bile geçirmede; teröristi buldu ve cezalandırdı. Sonuç: Amerika'da başka hiç kimsenin burnu kanamadan olay çözüldü ve ABD içindeki teröre böylelikle büyük bir darbe vurulmuş oldu. Bu tür örnekleri çoğaltmak mümkün. Ama sadece bu

örnek olay bile her şeyi yeterince anlatıyor olmalı.

Oysa asıl suçlunun dışındaki kişileri veya ülkeleri saldırı için hedef olarak belirlemenin nefretin bir anda köksalmaya başladığını ve bunun son derece tehlikeli sonuçlara yol açtığını son saldırı olayının hemen akabinde Amerika'daki Araplara ve Müslümanlara karşı yapılan saldırılar çok iyi kanıtladı; ancak Amerikan yönetiminin bu konuda gerekli duyarlılığa sahip olmadığı anlaşılıyor. Suçluların dışındaki kişi, grup ve ülkeler suçlu diye lanse ediliyor. Bunun ne denli yanlış olduğunu dış politikada yaşanacak Amerikan aleyhtarı gelişmelerin vuku bulmaya başlamasıyla birlikte çok daha iyi görebileceğiz; ama o zaman iş işten geçmiş olacak.

O yüzden Amerikan politika yapıcılarını, artık Amerika'ya zarar verdiği apaşık ortada olan Amerikan dış politikasını düzeltme ve Amerika'yı ve tabii ki bütün dünyayı önlenemez ve kaçınılmaz bir savaşa sürüklememe görevi ve sorumluluğu ile karşı karşıyadır. Son terörist saldırılarının, Amerika'nın bugüne dek izlediği yanlış dış politikanın doğrudan bir sonucu olduğunun açıkça anlaşılmasına rağmen Amerikan kamuoyunun savaş "çılgılık"ları atması, ABD'nin yeni kollektif savaşlara soyunmasının temeli olamaz; olmamalı.

Bu noktada Amerika'nın 34 yıldan bu yana Filistin topraklarını işgal ederek kontrolüne alan İsrail'e ve Suudi Arabistan'dan Fas'a kadar anti-demokratik ve totaliter Arap rejimlerine verdiği körü körüne desteği yeniden gözden geçirmesi gerekiyor.

İsrail, bölgede ABD'nin önemli bir stratejik müttefiki olarak kabul edildiği için Amerika'nın izlediği

İsrail politikasını ve stratejisini sorgulamak zor gibi görünebilir. Ancak İsrail'in eski başbakanlarından Benjamin Netanyahu'nun ABD'ye yapılan son saldırıları, coşkulu bir şekilde karşılayıp "çok güzel" diye nitelemesi (Netanyahu, bu açıklamasını daha sonra, "bu saldırı, Amerikan-İsrail ilişkileri açısından iyi sonuç verecektir" diye düzeltmeye çalışmıştır), Amerikan yönetiminin İsrail'in, gerçek stratejik değerinin sorgulanması için bir fırsat olarak değerlendirilmelidir. Öte yandan, bu saldırılar, Amerika'nın petrol-zengini totaliter Arap rejimleri ile ilişkilerini de gözden geçirmesi ve bu ülkelerden, kendi halkları için daha demokratik politikalar geliştirmelerini talep etmesi için de önemli bir fırsat olarak görülmelidir.

Amerika'ya yapılan saldırıdan birkaç ay öncesinde, Amerika'nın sınırsız desteğini alagelen İsrail, Filistinlilere karşı sürdürdüğü askeri saldırıları birdenbire hızlandırmıştı. İsrail, kurulduğu tarihten itibaren istisnasız bütün Amerikan hükümetleri tarafından finansal olarak, siyasi olarak ve askeri olarak destekleniyor.

ABD'deki güçlü Yahudi lobisi, seçim zamanlarında kanlı paralarıyla Amerikan politikacılarının siyasi propaganda çalışmalarına su gibi para akıtmakta, bu da Amerikan politikacılarını İsrail'in artık rutinleşen kanlı saldırıları ile perişan olan Filistin halkının trajedisine karşı kör, sağır ve dilsiz yapmaktadır. Amerika'nın İsrail ve Ortadoğu politikaları konusunda hemen hiçbir bilgiye sahip olmayan Amerikan halkı, ödediği vergilerle farkında olmaksızın Amerikan-İsrail askeri makinası'nı desteklemektedir. Dünyanın en hassas bölgelerinden birinde Amerika'nın stratejik müttefiki olan İsrail, Amerikan yönetiminin İsrail'in uluslararası hukuku ve insan haklarını sürekli olarak ihlal etmesine göz yummaya devam ettiği için Amerika'nın dünya liderliğinin "ahlaki otoritesi"ni sorgulamaya başlayan dünyanın tüm diğer ülkeleri tarafından yalnızlığa mahkum edilmektedir.

Amerika'nın büyük bir trajedi yaşadığı şu günler, Amerika'nın gerçek liderliğini gösterebileceği ve küreselleşmenin bir ülkenin ya da bir halkın yasaları ve

anlaşmaları hiçe sayarak yok etmesi anlamına geçmediğini kanıtlaması için bulunmaz bir imkan sunmaktadır önümüze. Hiç kimse Amerika'nın kendisini savunma hakkını gözardı etmiyor. Ancak Amerika teröristleri cezalandırma sürecinde gerçek düşmanın kim olduğundan ve kanıtlanabilir verilere ve gerçek bir adalet duygusuna dayalı bir eyleme soyunduğundan kuşkuya yer vermeyecek kadar emin olmak zorundadır. Oysa Amerikan yönetiminin intikam duygusu ile hareket etmeyi tercih ettiği gözleniyor; ki, bu hem Amerika, hem de dünya açısından tehlikeli sonuçlara yol açabilecek bir yaklaşımdır.

Dahası Amerika, kendisini dünyanın her köşesinde bir yargıç, bir jüri veya cezalandırıcı bir güç rolünde görmemelidir. Eğer böylesi bir rol oynamaya kalkışır, bu, Amerika'nın, Oklahoma bombalamasını gerçekleştiren Timothy McVeigh'in terör şebekesini de vurulacaklar listesine almasını gerektirecektir. ■

Sam Bahour: Amerikalı bağımsız gazeteci. Amerika'daki Media Independent Network'ün yöneticilerinden.

GÜÇLÜ AMA 'BÜYÜK' MÜ?

CEVAT ÖZKAYA

11 Eylül günü ABD'de Dünya Ticaret Merkezi'ne ve Pentagon'a yapılan saldırıyı duyanlar, ciddi bir şaşkınlık yaşadılar. New York'ta Dünya Ticaret Merkezi'nin ikiz kulelerine, günün erken saatlerinde 15 dakika arayla iki yolcu uçağı çarpıtı. Dünyanın her yerinde saldırı anında ve naklen izlendi. Kulelerdeki yangın devam ederken, Pentagon'a (ABD Savunma Bakanlığı) bir uçağın çarpıtığı ve binada yangın çıktığı yolunda haberler ekrana yansdı.

Olay gerçekten dehşet vericiydi. İçinde binlerce masum insanın bulunduğu kuleler yanıyor, uzak çekim de olsa pencerelere üşüşen insanların çaresizliği ekrana yansyordu. Hele binaların yüzüncü katından ölüme atlayanların görüntüsü, içeride nasıl bir can pazarı yaşandığının, insanların nasıl çaresizlik içinde olduğunu açık bir göstergesiydi.

Doğrusu hiç kimsenin aklına, o dev binaların, içindeki binlerce insanla birlikte yerle bir olabileceği gelmezdi. Televizyonlarda binaların ardı ardına yıkıldığını görenler ikinci bir şok yaşadılar.

11 Eylül günü bu yaşananlardan hemen sonra, saldırıları kimin yaptığı, nasıl yaptığı, ABD gibi güçlü bir devletin bu saldırıları nasıl haber alamadığı vb. yüzlerce soru sorulmaya başlandı. Hâlâ da sorular sorulmaya de-

vam ediyor, ama tatmin edici cevaplar henüz ortada yok.

"Amerika Saldırıya Uğradı"

Basından anladığımız kadarıyla, bu dehşet verici saldırıdan on beş dakika sonra, neredeyse istisnasız bütün Amerikan televizyonları olayı aynı başlıkla duyurdu:

"Amerika Saldırıya Uğradı"

Bir terör olayından değil de, bir savaştan söz ediliyordu. Nitekim daha sonra açıklama yapan ABD Başkanı da, *"bu bir savaş ilanudur"* diyerek, Amerikan televizyonlarının ortak söylemini resmileştirdi.

O günlerde Amerika'da olan romancı-yazar Ahmet Altan, saldırıdan onbeş dakika gibi kısa bir zaman sonra oluşan bu konsensüs karşısında hayretini ifade ettiği Aktüel dergisindeki yazısında şöyle diyordu: "Olayı bir terör olayından bir savaş haline çevirme konusunda gösterilen bu ortak tepkinin sürati açıkçası benim için şaşırtıcıydı, buna nasıl bu kadar çabuk karar verdiklerini ve bu ortak kararın kaynağının kim olduğunu merak ettim."

Doğrusu olayın üstünden zaman geçtikçe, merakı celbeden, akla ziyan soru işaretlerinin giderek arttığını ve hadisenin üstündeki sis perdesinin giderek daha

da kalınlaştığını görüyoruz. Neyin gerçek, neyin yalan olduğunu ayırdetmenin çok zorlaştığı bir ortama sürükleniyoruz.

“Olağan Şüpheliyi Suçlu İlan Etmek”

Olayın üzerinden daha sekiz saat geçmeden ABD resmi çevreleri suçluyu ilan etmişlerdi. Usame bin Ladin. Bin Ladin’i suçlu ilan edenler herhangi bir delil göstermiyorlardı. Böyle bir şeye ihtiyaç da hissetmiyorlardı. Çünkü mazisinde yaptığı söylenen eylemler, bunu da yapabileceğinin en büyük delili idi.

Böylece Bin Ladin somut bir delil olmadan suçlu sandalyesine oturtulmuş ve dolayısıyla onu barındıran Afganistan da Amerika’nın hışmının muhatabı haline gelmişti.

ABD yönetimi’nin Bin Ladin dışında bir grup, kişi ve örgütten şüphelendiğine ilişkin kamuoyuna yansıyan herhangi bir haber olmadı.

Meseleleri etraflıca düşünme konusundaki maharetiyle bilinen ve bir soruna ilişkin çok sayıda senaryo üretebilen Amerikan Yönetim Mekanizması, başka herhangi bir ihtimali asla gündeme getirmedi. Bütün gücünü, propaganda aygıtını ve savaş mekanizmasını tek bir noktada, Bin Ladin ve Afganistan üzerinde topladı.

Amerikan yetkilileri yaptıkları açıklamalarda delil topladıklarını ve bunları kamuoyuna açıklayacaklarını söylemelerine rağmen, şu ana kadar herhangi bir delil ortaya koyamadılar. Ama olağan şüpheli olarak gördükleri kişi ve ülkeyi abluka altına almaya başladılar. Bu aşamadan sonra elde edilecek deliller, suçlunun Ladin ve Afganistan olmadığını ortaya koysa bile, harekete geçmiş olan Amerikan savaş ve propaganda mekanizmasının duracağını sanmak ham hayal olur.

Bundan sonra yapılacak olan şey, sahici bir delil olmadan başlanan hareketin nisbi meşruiyetini sağlamak için muhtemeldir ki delil icat ve imal etmek olacaktır. ABD yönetiminin ilk elde terörist ilan ettiği ondokuz kişilik liste fiyaskoyla sonuçlandı. İlan edilen ondokuz kişiden sekizinin olayla alakası olmadığı ortaya çıktı. Bu ve benzeri bir seri nakısa rağmen, önümüze konan senaryoya inanmamızı isteyenlerin samimiyetinden şüphe etmekte haklı olabiliriz.

“İyilerin Kötülere Karşı Savaşı”(!)

ABD Başkanı Bush, Amerika’ya yapılan saldırıya ve-rilecek karşılığı “iyilerin kötülere karşı savaşı” olarak takdim etti. Bütün iyileri Amerika’nın yanında yer almaya çağırırdı. Bu niteleme ve çağrı, ABD açısından makul ve anlaşılabilir bir davranıştır. Eğer savaş iyilerle kötülerin savaşı ise, iyilerin yanında yer almak kaçınılmaz ahlâki bir mecburiyettir. Ancak iyilerin neden ve nasıl iyi, kötülerin neden ve nasıl kötü olduklarını bilmiyoruz. ABD’nin mazisi de, söylediklerine inanmayı gerektirecek dürüstlükte ve temizlikte değil. ABD kimlere iyi diyor, niçin iyi diyor, ne zaman iyi diyor, o iyiler ne zaman hangi sebeple kötü haline geliyor? Ardi ardına zihnimize hücum eden bu soruları cevaplamaya çalıştığımızda doğrusu hiç de hoş bir manzarayla karşılaşmıyoruz.

Mesela bu olaydan önce kötülüğün birincil sembolü olan Saddam’ı ele alalım. Saddam, ABD’nin kötü ilan ettiği İran’a karşı savaş açıp binlerce kişinin ölümüne sebep olurken, dosttu, müttefikti, iyiydi. Binlerce Kürt vatandaşını Halepçe’de kimyasal silah-

larla öldürmesi bile bu iyiliğe halel getirmedi. Aynı Saddam Kuveyt'i işgal edince ABD'nin kendisiyle savaş edeceği kötüler listesinde baş köşeye yerleştirdi, hatta kötülüğün sembolü haline getirildi.

Panama diktatörü Manuel Noriega ABD'nin desteğiyle iktidarda duran iyi(!) bir liderdi. Ancak çizmeyi aşip da bazı ABD isteklerini kulak ardı etmeye başlayınca kötünün kötüsü haline geliverdi.

Nükleer silahlar ABD, İngiltere ve benzeri devletlerin elinde bulunduğu iyi, faydalı ve güvenli, ama aynı silahlar Pakistan ve Hindistan tarafından imal edildiğinde güvensiz ve kötü olabiliyor ve bu devletler ABD ambargosuna maruz kalıyorlar.

Uruguaylı düşünür Eduardo Galeano bu konuda çarpıcı örneklemeler yapmaktadır: "İyi ve kötü, kötü ve iyi, yazarlarının arzularına göre aktörler maske değiştirir, kahramanlar canavar, canavarlar ise kahraman haline gelebilir. Bu da yeni bir şey değil. Alman bilim adamı Werner Von Braun, Hitler'in Londra'yı bombalamakta kullandığı V2 füzelerini icat ettiğinde kötüydü, ama yeteneklerini ABD'nin hizmetine sunduğunda hemen iyi biri haline geliverdi." (Radikal, 28 Eylül 2001)

Dolayısıyla burada iyi ve kötünün belirlenmesine ahlaki bir kaygının yön vermediğini görüyoruz. Tamamıyla bencil menfaatlerin belirlediği iyi ve kötü tanımlarıyla karşı karşıyayız.

Çok yakın mazisinde bile "öteki"ni şeytanlaştırarak iyi ve kötü tanımlamalarını anlamlandıran ABD'nin, bugün insani ve ahlaki kaygılarla böyle bir tanımlamayı yaptığını gösterecek hiç bir veriye sahip değiliz. Bunun içindir ki gücünden çekindikleri için zahiren ABD'nin yanında yer alan bazı kişi, kurum ve devletlerin sansürsüz düşüncelerinde, "iyilerin kötülere karşı savaşı" retorik olmaktan öte bir anlam taşıyor.

ABD Güçlü Bir Ulus Devlet mi? Bir Büyük Dünya Gücü mü?

Bu önemli bir sorudur. Güçlü ve büyük olmak genellikle karışımıdır. Her güçlü olan büyük olmayabilir, ama her büyük olan mutlaka güçlüdür. ABD'nin ölçülebilir niteliklerde bir önemli gücünün olduğu muhakkaktır. Ama bu güce sahip olan devletin bir dünya gücü gibi mi davrandığı, yoksa geniş, büyük bir ulus devlet gibi mi davrandığı, sorusu kolaylıkla cevaplanabilir bir soru değildir. Günümüzde bir büyük dünya gücünde varolması gereken siyasi, askeri, ekonomik bütün imkanlara sahip olan bu devletin, haki bir dünya gücü olabilmesi için başka önemli bazı özelliklerinin de varolması lazımdır.

Bir dünya gücü, dünya nüfusunun bir büyük bölümünü teşkil eden İslam Dünyası'nı "öteki" ilan edemez. Bugün her ne kadar ABD yönetimi zahiren İslam Dünyası'nı dışlamıyor görünse de, Amerika'nın bilgi, kanaat oluşturma ve propaganda mekanizmaları ötekini şeytanlaştırma ameliyesine hızla devam etmektedirler. Bu, bir dünya gücünün göstereceği davranış değildir.

ABD'nin dünyaya pragmatik olanın dışında bakmayı gerekli kılacak bir bilgeliğe ihtiyacı vardır. Eğer ABD bu bilgeliği göstermeyip "zenginler ve güçlülerin yüzyıllardır süren geleneklerine sadık kalmayı seçip, aşırı şiddete başvurursa, şiddet döngüsü yükselerek devam edecek ve bunun uzun vadede korkunç sonuçları olacaktır". Unutmamak gerekir ki, sadece rasyonalite yetmez. "Rasyonalite düzen kurar, ama değer üretmez".

“Onlar Bizim Öğretmenimiz Değil!”

Bu eylemi kim yapmış olursa olsun bir terör eylemidir. Şiddetle kınanması ve faillerinin cezalandırılması gereken bir eylemdir. Burada ABD'nin dünyanın değişik yörelerinde yaptığı terör eylemlerinin, Nikaragua'dan Vietnam'a kadar sürdürdüğü haksız savaşların dökümünü yapmak mümkün, ABD'nin ürettiği terör kültürünün, karşı terörü tetiklediğini söylemek de mümkün ve doğru olur. Hatta Ortadoğu'da hemen hemen hiç bir adalet kaygısı gözetmeden İsrail'in yanında yer alarak, onun haksız politikalarına destek vererek, bölgenin bir şiddet sarmalına girmesinde ciddi ve etkili bir rol oynadığını söylemek de, gerçeğin ta kendisi olur.

Ancak bunlar bir gerçeğin ortaya konması açısından söylenirse anlamlı ve faydalıdır. Fakat bir başka şiddeti meşrulaştırma vasıtası olarak kullanılırsa, duyguları tatmin etse de, hakkaniyete uygun olmayacağı için çok yanlış ve gayrı insani olacaktır.

Her ne kadar eylemi kimin yaptığına ilişkin ikna edici deliller yoksa da, parmakları Bin Ladin'i göstermektedir. Hatta önceden var olan düşmana bu eylemi giydirmek ve onu yok etme bahanesiyle, bu acıyı ve eylemi stratejik çıkara dönüştürmek gibi, ahlak ve insanlık dışı tasavvurların varolabileceği ihtimal dışında değilse de, biz bir an için bu eylemin Bin Ladin tarafından yapıldığını varsayalım.

Böyle bir eylem İslamî midir, insani midir, Müslümanların çıkarına uygun mudur; Müslüman insanlar böyle bir eylemden hayır umabilirler mi; gibi çoğaltılabilecek soruların hiçbirine olumlu cevap verilemez. Böyle bir eylem, ne İslamî, ne insani, ne de Müslümanların çıkarına uygundur.

Burada Mustafa Akkad'nın Ömer el-Muhtar filminden bir bölüm aktarmak istiyorum:

İtalyanlar Ömer el-Muhtar'ın birliklerine baskın düzenlerler. Bu baskında Libya askerlerinden kaçabilenler kurtulur, ancak İtalyanlar kalanların hepsini öldürür, kimseyi esir almazlar. Aradan bir zaman geçtikten sonra Muhtar'ın kuvvetleri İtalyanları bozguna uğratar. Kaçamayan İtalyan askerlerinden bir tanesi teslim olmak ister fakat Libyalı asker ve onu öldürmek üzere harekete geçer. Bunu gören Muhtar askere engel olur. Sorar; neden teslim alıyorsun da

öldürmeye yelteniyorsun. Asker bir önceki İtalyan baskınını hatırlatarak “onlar da öyle yapmıştı” der. Muhtar “doğru” diyerek cevap verir ve ilave eder “ancak onlar bizim öğretmenimiz değil!”.

Evet onlar bizim öğretmenimiz değil! Hiçbir dava, hiçbir fikir masumların katliamını haklı ve meşru kılamaz. Unutmamalıyız ki, teorik haklılık çok önemlidir ama yetmez, kullandığınız yöntemin de haklı ve doğru olması lazımdır.

Bugün insanlığa sunulan ve yaygınlaştırılan hayat tarzının, haklı olmadığını ve yanlışlarla malûl olduğunu biliyoruz. Ama bu hayat tarzını değiştirmek için esas silahlarımızın da askeri değil “ahlaki” ve “düşünsel” olduğunu bilmemiz gerekiyor. Bugün dünyayı istila etmiş olan Batı medeniyetinin paradigmasına, karşı paradigma oluşturabilecek tek medeniyet İslam medeniyetidir. Eğer Müslümanlar olarak bunu yapabilirsek, hem ortak insanlık mirasına çok olumlu katkılarda bulunabiliriz, hem de dünyayı insanca yaşanabilir bir gezegen haline getirme uğraşında küçümsemeyecek bir mesafe almış oluruz. ■

'KÜRESEL DERİN DEVLET'İN DÜŞÜK YOĞUNLUKLU SAVAŞI

YIDIRIM CANOĞLU

1 1 Eylül günü tüm dünya, tarihin en vahşi, en gaddar, en caniyane eylemlerinden birini tv ekranlarından izledi. Gökdelenlerde canlı canlı yanan, 300-400 metre yükseklikten ölüme atlayan insanları gözlerine inanamayarak seyretti. Tüm dünyanın dikkati bir anda ABD'ye çevrildi, herkes şaşkınlık içindeydi. Lâtin Amerika ülkelerinde, Afrika'da, Asya'da, Türkiye'de, İngiltere'de, İspanya'da ve Cezayir'de belki de bundan çok daha vahşice olanlarını görmüştü insanlar. O zaman bu kadar şaşırmayanlar, bugün neden bu kadar şaşırmışlardı? O zaman tepki koymayanlar, şimdi niçin bu kadar tepkili idiler? Çünkü şimdi vurulan dünyanın en güvenli bölgesi olarak kabul edilen bir ülke idi. Evet şimdi vurulan, Sovyetlerin çöküşünden bu yana dünyanın tek hakimi, tek patronu olarak kendisini gören ve tüm uluslararası ilişkilerde bir zamanların Mısır Firavunu gibi 'ben sizin Rabbiniz değil miyim' tavrını sürdüren ABD idi. ABD iç savaştan bu yana kendi içinde ilk defa can evinden vuruluyordu.

Zihin Kurcalayan Sorular

Olayın oluşuna ilişkin medyada ilk günlerdeki yorumlar; eylemin çok uzun vadede, uzun bir eğitim döneminden sonra, yüksek istihbarat ve yüksek teknolojiye sahip, her tarafta eli ayağı bulunan uzman

B. Iskender: "Hangi cesaretle denizlerde saldırganlık yapabildin?"

Korsan: "Sen hangi cesaretle tüm dünyaya saldırabildin? Ben sadece çok küçük bir gemiye sahip olduğum için hırsız diye adlandırılıyor, sense aynı şeyi çok büyük bir donanmayla yaptığın için imparator olarak adlandırılıyorsun."

bir ekip tarafından son derece zekice ve mesaj yüklü bir tarzda yapıldığı istikametinde olmuştur. Böyle bir eylem için en az üç yıllık bir sürenin gerekliliği vurgulanmıştır.

Ancak bu ilk değerlendirmeler, ABD yönetiminin Usame bin Ladin'i hedef göstermesinden sonra birden değişmiştir. "Buraları vurmanın sıradan bir iş olduğu" ifade edilmeye başlanmıştır. "Profesyonelliğe gerek yoktur". "Herkes bunu başarabilir" tarzında bir hava oluşturulmak istenmektedir adeta. Tıpkı Garîh cinayetine adı bir cinayet görüntüsü verilmek istenmesi gibi. Yorumlardaki değişimi, hangi güç sağlamış olabilir? Zihnimizi kurcalayan ilk soru bu olmaktadır.

Daha sonra uluslararası teröre karşı savaş, tüm dünya için cazip bir slogan olarak ortaya atılmıştır. Bu savaş, uluslararası teröre ve bunları barındıran devletlere karşı olmak üzere genişletilmiştir. Ancak dikkati çeken husus, uluslararası terörden kastedilenin yalnızca halkı Müslüman olan ülkeler olmasıdır. Latin Amerika'daki ülkeler, Contralar, IRA, ETA, PKK ve Tamil gibi örgütler bu listede yoktur. İsrail'in Ortadoğu'da estirdiği terörden veya Cezayir'de devletin yaptığı katliamlardan bahsedilmemektedir. Medya aracılığıyla yapılan şartlandırma ile teröristle Müslüman özdeşleştirilmek istenmiştir.

Herkesi uydudan takip edebildiğini söyleyen istihbarat örgütleri, 6-7 uçağın aynı anda kaçırılmasından nasıl olup da haberdar olamamıştır?

Kaçırılan uçaklardan hiçbiri kulelerle niçin irtibata geçememiştir? Aileleriyle görüşebilenlerin hiçbiri, polisle görüşmeyi akıl edememiş midir? Eğer güvenlik birimlerine ulaşılmış ise niçin avcı uçakları kaldırılmamıştır? Uçakları da kaldırmayı eylemciler mi engellemiştir? Bu konuda ABD'li yetkililerin beyanları ise oldukça kafa karıştırıcıdır¹.

Pentagon'un erken uyarı ve güvenlik sistemini kim devre dışı bırakmıştı? Bunu yapabilecek güç, kimlerde vardır. Beyaz Saray'ın bodrumlarındaki konuşmalar nasıl olup da eylemcilere ulaşabilmiştir?

Başkan'ın Air Force One adlı uçakta olduğunu kimler bilebilirdi ve bu bilgi eylemcilere nasıl ulaşmıştı? Başkanın uçağını koruyacak savaş uçakları niçin yoktu ve başkan 24 saat olup bitenden niçin tecrit edilmişti? Aciz duruma düşürülmesi kimlerin işine gelebilirdi?

Toplam 50-100 kişilik bir eylemci gruptan söz edilmektedir. Bu kadar geniş kapsamlı bir operasyondan haberdar olamayan istihbarat örgütleri, 24 saat içinde eylemcilerin kimliklerini nasıl tespit edebilmişlerdir?

Eylemleri yaptığı söylenen 19 eylemciden 8 taneisinin olayla ilgisinin olmadığını anlaşılması ne anlama gelebilir? FBI bu isimleri nasıl tespit etmiştir? FBI ajanı(Adnan Burkarı), bir yıl önce ölen (Amir Abbas Burkarı) ve Kazablanka'da bulunan şahıslar listeye nasıl ve niçin girmiştir? Eylemi planlayanlar, aynı zamanda ABD içinde de kendilerine uygun yeni bir yapılanış için gerekli psikolojik zemini hazırlıyor olmasınlar.

Uçakların rotaları kulelerden izleniyor idiyse, kule rota değişikliğinde niçin istihbarat örgütlerini harekete geçirmemiştir? Yoksa birileri uçağın rotası değişmesine karşılık kulelerdeki rotaları normal mi göstermiştir? Bu yeteneğe dünyada veya ABD'de kimler sahiptir?

Kulelerin en kritik noktalarını eylemciler nereden bilebiliyorlardı? Bu bilgi kendilerine kimler tarafından aktarılmış olabilirdi?

Bütün bunlar; yerli destek olmadan, hepsi Müslüman coğrafyadan olan yabancılar tarafından, tamamıyla güvenlik ağı ile kuşatılmış ve 11 istihbarat ör-

gütüne sahip bir ülkede yapılabilir miydi? Eğer yerli destek varsa niçin 19 kişilik listede bir Amerikalının ya da Batılı ülkeden birinin ismi yoktur? Yoksa bu, daha sonra yapılacaklar için çok bilinçli bir şarlandırma operasyonu mudur?

ABD içerisinde en az 3 yıllık bir hazırlık döneminde uçak kullanmayı öğrenip hiç iz bırakmayanlar, nasıl olup da kullandıkları arabalarda Kur'an ve Arapça yazılı uçak kullanma kılavuzları bırakabilmişlerdir? 3 yıl içerisinde hiçbir bilgiye ulaşamayan istihbarat örgütleri, 24 saat içerisinde eylemcilerin isimlerini, Arapça yazılı kullanma kılavuzunu ve çeliği eriten bir yangının külleri arasında bir eylemcinin(!) yanmayan pasaportunu bulabilmişlerdir?

Usame Bin Ladin: Bir Günah Keçisi

1996 yılından beri 11 ABD istihbarat örgütünün takip ettiği Usame bin Ladin, ABD devlet mekanizmasının yardımı olmadan bunları hiçbir iz bırakmadan yapabilir miydi? Afganistan dağlarından böyle bir eylemi tek başına yönetebilir miydi? Bu işte sadece zeki ve cesur olmak yeterli değildir; aynı zamanda dünya çapında büyük bir istihbarat ve teknolojik alt yapıya sahip olmak da gereklidir. Eğer bu eylemi Ladin organize etmişse, bu denli bir desteği, bu altyapıya sahip hangi Batılı devlet vermiştir?

Stratejinin temel yasası; kendi kuvvetlerini mümkün olduğunca artırmak, düşman kuvvetleri mümkün olduğunca parçalamak, azaltmaktır. Bu stratejik zaviyeden baktığımızda Taliban'ın; ülke içinde Kuzey İttifakı'nı tasfiye edemediği bir dönemde ABD'yi düşman olarak karşılına almaları, stratejik bir zeka ile bağdaşabilir mi? Eğer Bin Ladin'in böylesi tahrip edici bir gücü var idiyse, önce Kuzey İttifakı'nı çökertmesi gerekmez miydi? Dahası böyle bir eylemin fiili bir savaş ortamında bulunan İsrail'e karşı yapılması, daha anlamlı ve makul olmaz mıydı? Neden bir süper gücü durup dururken fiili olarak karşısına almış olsun? Dahası ABD'ye yapılan bir saldırının NATO'yu harekete geçireceğini, böylelikle karşı kuvvetleri kendi aleyhine aşırı bir şekilde güçlendireceğini gerilla savaşı veren bir komutan nasıl düşünemezdi?

Ayrıca Pentagon askeri bir hedeftir, ama ikiz kuleler sivil hedeflerdir. Sivil hedeflerin vurulmasının

dünya kamuoyunda çok kötü bir imaj yaratacağı kesindir. Öyleyse sivil hedefleri vurarak kamuoyu desteğinden mahrum kalmak nasıl bir stratejinin ürünüdür? Savaşın fiili ortamında yaşayanların, özellikle gerilla mücadelesi verenlerin; kamuoyu desteğinin önemini çok iyi bilmeleri gerekmez mi? Amerikan kamuoyu, Vietnam savaşından bu yana evlatlarının dünyanın başka bir yerinde heba olup gitmesini istememektedir. Sivillere karşı böyle bir saldırının, savaşa karşı olan bir halkı savaş taraftarı yapabileceğini bir gerilla lideri nasıl düşünemez? Savaş aleyhtarı bir halkı savaş taraftarı yapmak akıllı bir liderin yapacağı iş değildir. Öyleyse ya Bin Ladin bu işi yapmamıştır, ya da bu işin içinde başka bir iş vardır. CIA Başkanı George Tenet, *el-Mecelle* dergisinin Ağustos sayısında kendisi ile yapılan röportajda Bin Ladin ile ilgili düşüncelerini şöyle açıklamıştır:

ABD, Ladin'i adım adım takip ediyor. Bin Ladin çok zeki, ancak ABD istihbaratını atlatacak güçte askeri bir komutan değil. Onu yönlendiren kim oldukları bilinmeyen askeri komutanları var. Ayrıca Bin Ladin'in uluslararası düzeyde İslami bir projesi de yok. Ancak onun fikir ve eylemlerini destekleyen İslam alimleri var. Bu yüzden onun öldürülmesi veya tutuklanması sorunu çözmez. ABD, bu nedenle Bin Ladin'i destekleyenleri hedef alıyor. Zaten Bin Ladin'in şahsında bu gruplara baskı yapılıyor. Bu, biz Amerikalıların taktiğidir. Bir tek şahsa savaş açılmış gibi göstererek aslında bu şahsın eylemlerini destekleyenler hedeflenmektedir. Bin Ladin'i ortadan kaldırmak, yakalamak ve yargılamak ABD için çok zor olmazdı.²

Adım adım takip edilen bir insanın bu denli güçlü eylemleri ABD içinde yapması mümkün müdür?

Dahası zeki olduğu söylenen lider ve askeri kadronun stratejinin temel yasasına yüzde yüz zıt bir hareket tarzını benimsemesi size makul görünüyor mu?

Bin Ladin 11 Eylül olayı ile ilgisi olmadığını ısrarla söylemektedir. Taliban yönetimi de bu işi Bin Ladin'in yaptığını gösteren kanıtlar istemektedir. ABD yönetimi ise hiçbir kanıt sunamamaktadır. Dikkat çekici olan husus, ABD'nin olayı kimin yaptığını ilişkin bir kanıtı ihtiyaç duymamasıdır. ABD yönetimi, sanki önceden kararlaştırılmış bir planı uygulamakla meşguldür.

Bu Eylemi ABD'den Başkası Yapabilir mi?

Bu denli kapsamlı bir eylemi, Rusya, Çin, Almanya, Japonya, Fransa, İsrail ve ABD'nin yapabilecek güçte olduğu düşünülebilir. Bunlardan Rusya, Çin, Almanya, Fransa, Japonya ve İsrail'in böyle bir şeyi yapması demek, savaşmayı kabullenmesi anlamına gelir ki hiçbirinin askeri gücü, ABD ile başa çıkacak büyüklükte değildir. Bu 3. Dünya Savaşı'nı başlatmak demek olur ki bu da nükleer bir savaş demektir. Dolayısıyla hiçbiri bu savaşı göze alamaz. İsrail ise böyle bir eylemi tek başına ABD'ye karşı gerçekleştirme gücüne sahiptir. Ancak İsrail'in, ABD'de ve dünyada sahip olduğu tüm imkanları kaybetmeyi göze alması gerekir. Aynı zamanda bu, yeni bir sürgün demektir. Ancak içerdeki güçlerle işbirliği içinde bulunarak bu işte rol almış olabilir. Almış olması da muhtemeldir. Öyleyse geriye tek ve en güçlü alternatif olarak ABD kalmaktadır.

“Küresel Köy”ün Ağasını Rahatsız Eden “Kötü” Örnekler

ABD dev tekeller, karteller ve uluslararası şirketlerin hakim olduğu bir ülkedir. Her şey bunların menfaatine göre ayarlanmıştır. Gerek ulusal ve gerekse uluslararası ilişkilerde ölçü bunların menfaatlerinin korunmasıdır. Bu dev organizasyonların dünya hakimiyetinin yeni adı ‘Küreselleşme’dir. Siyasi programı ‘Yeni Dünya Düzeni’, hakim kılma aracı ise ‘Özel Savaş’³. ABD'nin yönetim çarkı tamamen bu organizasyonların kontrolindedir.

Küreselleşme hareketinde ulusal devletlere nasıl

bakıldığını, Başkan Clinton'ın Çalışma Bakanı Robert Reich şöyle açıklamaktadır:

Gelecek yüzyıl için siyaset ve ekonomimizi yeniden düzenlediğimiz bir geçiş dönemindeyiz. Gelecekte, ne ulusal ürün ve teknolojiler, ne ulusal şirketler, ne ulusal sanayiler olacak. Artık ulusal ekonomilerin olmayacağını anlamak zorundayız. Sınırlar, ekonomik açıdan iyice anlamsız hale geldi.³

1981 yılında Reagan'ın Dışişleri Bakanı Alexander Haig ulusal kurtuluş savaşları ile ABD'nin menfaatleri arasındaki ilişkinin zıt orantılı olduğunu ifade etmekteydi:

Ulusal kurtuluş savaşları diye adlandırılan saldırılarla, ülke dışındaki çıkarlarımızı korumada uğradığımız geçici yenilgiler, dünyadaki gelişmeleri etkileme gücümüzü tehlikeye sokuyor.⁴

Prof. Michael Parenti 1995'te yazdığı *İmparatorluğa Karşı* adlı kitabında konuya daha da açıklık getirmektedir:

Emperyalistlerin tek endişesi özel yatırımlar değildir. Dünya çapındaki sınıf sistemini korumak temeldir. Tek tek menkul ve gayri menkullerden daha önemlisi, yatırım ve kârdan oluşan bütün süreçtir. ABD askeri müdahalelerinin en dikkat çekici iki tanesi olan 1918'den 1920'ye kadarki Sovyet Rusya ve 1954'ten 1973'e kadarki Vietnam müdahalelerinde, yatırımcıların çoğu Amerikalı değil, Avrupalıydı. Bu ve benzeri başka örneklerde, amaç rakip toplumsal düzenlerin ortaya çıkmasını önlemek ve kapitalist bağımlı devlete karşı işleyebilir tüm alternatifleri ortadan kaldırmaktı... Tehlikede olan şu ya da bu Üçüncü Dünya ülkesindeki yatırımlar değil, bütün bir uluslar ötesi yatırımlar sisteminin uzun vadeli güvenliğidir. Bağımsız bir gelişme rotası izleyen hiçbir ülkenin, öteki halklar için tehlikeli bir örnek oluşturmasına izin verilmemelidir.⁵

'Öteki uluslar için tehlikeli bir örnek oluşturmak', küreselleşmenin önünde en ciddi ve en tehlikeli bir engeldir. Ağanın affedemeyeceği şey, köylülere "kötü örnek" teşkil eden davranışların köyün içerisinde bazıları tarafından yapılmış olmasıdır. "Küresel köy"ün ağası ABD, bu kötü örnekleri had-dini bildirmek zorundadır. Emperyalist mantık bunu gerektirir.

İşte 11 Eylül öncesindeki ABD'ye ve dünyaya baktığımızda kötü örnek oluşturan ve küreselleşmeye ve onun baş patronuna kafa tutan yeni bir dünyanın varlığına şahit oluyoruz:

- Birleşmiş Milletler'de İsrail'in ırkçı uygulamaları-

nın protesto edilmesi sonucu ABD ve İsrail toptanından çekilmiştir.

- AB, bir Avrupa ordusu kurarak NATO dışı yeni bir güç oluşturma gayreti içindedir.
- Rusya-İran-Hindistan-Çin yeni bir cephe meydana getirmiştir ve hele Çin, ABD'yi hemen hemen hiç kaale almamaktadır.
- Fransa ve Almanya ABD politikalarına muhalefet etmektedir.
- Almanya, yeni bir güç olarak, Rusya üzerinden Türki cumhuriyetlerdeki enerji kaynaklarına ve kıymetli madenlere göz dikmektedir.
- Çin, Hindistan ve Pakistan yeni birer nükleer güç olma çabası içindedirler.
- Bunca baskıya rağmen İran rejimi yıkılmamakta ve yeni ittifaklar içine girerek Çin ve Rusya'dan teknoloji transferi yaparak durumunu kuvvetlendirmektedir.
- Afganistan'da Taliban yönetimi gittikçe kuvvetlenmekte ABD ve İsrail karşıtı olan Bin Ladin'i topraklarında barındırmakta ve korumaktadır. Ayrıca Türki cumhuriyetlerde istikrarsızlığa neden olmaktadır. Afyon tarlaları onların kontrolündedir.
- Endonezya ve Malezya'da İslâmî hareketler gittikçe kuvvetlenmektedir.
- Sudan'da ABD karşıtı İslâmî bir yönetim mevcuttur.
- Somali petrol yatakları bir çoğunun iştahını kabartmaktadır.
- Saddam hala iktidardadır ve Kuzey Irak'ta bir Kürt devletinin kurulmasına Türkiye, İran, Irak karşı çıkmaktadır.
- Kıbrıs ve Ege sorunu çözülmemektedir.
- Kaddafi hala yönetimdedir.

- Ortadoğu'da İsrail sıkışıp kalmıştır. Her geçen gün İsrail'e olan düşmanlık artmaktadır. İsrail, sivilleri öldürmekten dolayı uluslararası arenada giderek yalnızlaşmaktadır.
- Yapılan çalışmalar; 2010 yılından sonra dünya doğalgaz ve petrol ihtiyacının %75'inin Ortadoğu ve Türki cumhuriyetlerden karşılanacağını göstermektedir. Ortadoğu'da gelişen akımlar, Basra körfezinin çevresinde İran ve Irak'ın bulunması bölge petrol havzasının ABD tarafından kontrolünü tehlikeye sokmaktadır.
- Türki cumhuriyetlerdeki enerji kaynakları ve kıymetli madenler üzerinde ABD'nin henüz bir etkinliği bulunmamaktadır. Buralar yeni oluşan Rusya-İran-Hindistan-Çin ittifakının nüfuz alanı içinde bulunmaktadır. Almanya, Rusya üzerinden bu havzaya sızmaya çalışmaktadır.
- Japonya, dünyanın her tarafında ABD firmaları ile çok ciddi rekabet bulundadır.
- Savaşın olmadığı bir dünyada ABD savaş sektörünün ciddi bir krize girmesi sürpriz olmaz. Bu sektörün yaşaması için dünyanın değişik yörelerinde savaşın devam ediyor olması gerekir. Oysa ABD halkı, silahlanmaya ve çocuklarının dünyanın başka bölgelerinde ölüme gönderilmesine karşı çıkmaktadır. Yönetimin 'Füze Savunma Kalkanı Projesine' halk destek vermemektedir. Halk, yeni bir soğuk savaş sürecini başlatacak her şeye karşı çıkmaktadır. Dev tekellerin istekleri ile halkın istekleri arasındaki çelişki gittikçe derinleşmektedir.

- Sanayileşmiş toplumlarda özellikle ABD'de halkın toplumsal değerlerinde (toplumsal sermaye) çok ciddi çözümler meydana gelmekte ve insanlar bunalıma girerek yeni değerler aramaktadır. ABD içinde mevcut hakim kültürün karşısında yeni bir kültür ('karşı kültür') oluşmaktadır. İnsanlar, başta İslam olmak üzere diğer doğu dinlerini tercih etmektedirler.

Bütün bunlar 'Dünya' denilen 'köyün' ağasını rahatsız eden konulardır. Ağanın yönetimine karşı köyün her tarafından ve her kesiminden muhalefet sesleri yükselmektedir. Ağanın bunları, ABD tekellerinin menfaatine uygun bir şekilde kuvvet kullanarak çözebilmesi için hiç kimsenin itiraz edemeyeceği ve hatta kendisini suçlu hissedeceği bir olaya ihtiyaç yok mudur?

Yeni Bir Haçlı Seferi: Düşük Yoğunluklu Savaş

Yukarıdaki maddelere dikkat edilirse Küreselleşme'ye ve ABD'nin patronluğuna en ciddi muhalefet, İslam dünyasından gelmektedir. İslam dünyası sadece ABD'nin hegemonyasına baş kaldırmıyor, aynı zamanda insanlara ayrı bir yaşam tarzı ve ayrı bir dünya görüşü de sunuyor. Müslümanlar; tüketime, lüks ve israfa, sınıfsal ayırma karşı olan bir düşünce ve yaşama tarzını bir alternatif olarak dünya insanlığına sunuyorlar. Batı toplumlarında insanlar, Batı türü yaşam tarzına karşı ciddi bir tepki göstererek İslam'ı benimsiyorlar. Batı yönetimleri için en kötü ve en tehlikeli örnek, İslam'ın bir yaşam tarzı olarak 21. asırda ilgi görmüş olmasıdır.

1992 yılında *New Perspectives Quarterly*'de Joel Kotkin, Batı toplumları içinde ortaya çıkan Müslümanların Batı için ciddi bir korku kaynağı olduğuna dikkat çekmektedir:

Batıdaki Müslümanların çoğalmasıyla birlikte Avrupa'da 'on üçüncü ulus' ortaya çıktı... Bunun yarattığı korku giderek bütün Batı'yı sarıyor... Batı ile Avrupa'daki 'on üçüncü ulus' arasındaki sürtüşmenin bundan sonraki aşaması tarihi bir hesaplasmaya kadar varabilir.⁶

11 Eylül gününün hemen ertesinde, tüm İslam coğrafyasını suçlu konumuna sokacak, hiçbir delile dayanmayan bir suçlular listesinin kamuoyuna sunulması, bir rastlantı olmasa gerekir. Uluslararası terörizmin dillere dolanıp da Batı menşeli terör örgütlerinin işin hiçbir yerinde olmaması, ne anlama gelmekteydi? Hangi psikolojik savaş makinası, bütün suçu Müslümanların üzerine yıkabilecek bir kampanyayı başlatabilir? Anlaşılan o ki Savaş, 11 Eylül'den çok önce başlatılmıştı da kimse farkında değildi. 11 Eylül'de ise sadece fitil ateşlenmişti.

Başkan Bush'un konuşmasına *Haçlı Seferleri* kavramı bir tesadüf olarak girmeyip, son derece dikkatlice seçilmişti ve Hıristiyan bir dünyaya verilen özel bir mesajdı. Başlatılmış olan uzun soluklu bir savaşın mahiyetini bu kavramla anlatmak istiyordu. 21. yüzyıldaki bu seferin Aslan Yürekli Richard'ı olmak niyetindeydi; ancak şövalyelerin ihanetinden korkuyordu. Bir anlamı ile şövalyeleri uyarıyordu. 'On üçüncü ulusla' beraber bir İslam dünyası, kötü örnek olmaktan çıkarılmalıydı. Elde hiçbir kanıt olmadan ve de hiçbir kanıt gösterme mecburiyeti duymadan bütün bir savaş mekanizmasını harekete geçirmek bile, 11 Eylül'ün arkasındaki güçlerin kimlikleri ve niyetleri hakkında bize bir fikir vermelidir.

Özel Savaş: Kirli Bir Savaş

11 Eylül'den çok önce başlatılmış olduğu anlaşılan bu savaşın, alışılmadık bambaşka bir savaş olacağının ısrarla vurgulanmasındaki amaç; kamuoyunu bu Özel

Savaş'ın sonuçlarına karşı önceden şartlandırabilmektir. Çünkü bu 'Özel Savaş'ın hiçbir ahlaki değeri olmayacaktır, hiçbir sınırı ve hiçbir kural tanımayacaktır. Evet bu çok kirli bir savaş olacaktır:

Özel savaşın karakteri ve ihtiyaçları, Amerikan halkının savaş konusundaki bakış açısına genellikle uygun düşmez. Bir devrimci hareketi alt etmek, isyanın liderlerini saptamayı, kaçırmayı, bir şekilde ortadan kaldırmayı gerektirir. Bu süreç kaçınılmaz olarak işkence ve suikast gibi araçlara sıklıkla başvurmayı gerektirir. Eğer ABD'nin müdahalesi zorunlu ve haklı kabul ediliyorsa bu yöntemlerin de kabul edilmesi gerekir.⁷

Yarbay Oliver North, 1987 yılında İrangate skandalını soruşturan Kongre komisyonunda verdiği ifade; bugün karşı karşıya olduğumuz savaşın mahiyeti hakkında bize çok önemli bilgiler vermektedir:

ABD, Üçüncü dünyada Sovyet destekli güçlerce hayatî bir şekilde tehdit ediliyor. ABD'nin ulusal güvenliği, örtülü paramiliter operasyonları, kamuoyunu yönlendirmek için hileleri zorunlu kılıyor. ABD yetkililerinin olayın üstünü örtecek yanlış bilgiler vermesi ya da gerçek dışı açıklamalarda bulunması, yardımımızı düşmanlarımızdan gizlemek için zorunludur. Örtülü eylemi yürütenler, ABD makamlarına yanlış bilgi verebilirler. Örtülü operasyon büyük ölçüde hileye ve yanıltıcı propagandaya dayanır. Bunların özü ise yalandır.⁸

Böyle bir düşük yoğunluklu ve uzun süreli kirli bir savaşı başlatabilmek için önce ABD halkının, sonra da Batı toplumlarının ikna edilmesi gerekir. Bu noktada asıl sorun; Sovyetlerin dağılması sonrasında böylesi bir tehlikenin varlığına Batı kamuoyunu ikna edebilmektir. Halkı dehşete düşürecek, çok büyük bir tehlike ile karşı karşıya kaldığına ikna edecek ve

o panikle savaş baltalarını biletecek bir eyleme, bir olaya ihtiyaç vardır. 11 Eylül böyle bir olaydır.

Halkı İkna Etmek: Korku ve Terör

ABD yönetimleri; halka korku salarak halkın hükümet politikalarına reaksiyon göstermesini engellemeyi, özel savaşın bir gereği olarak görmüşlerdir. Yarbay Oliver North, kendisi ile ilgili soruşturmada yaptıklarına gerekçe olarak ABD halkının tehlike altında olduğunu göstermiştir:

Amerikan vatandaşları dünyanın büyük tehlikelerle dolu olduğunu çok iyi bilmek zorundadır. Hayatımız ve ulusumuz bu tehlikeli dünyada risk altındadır.¹¹

Diğer taraftan dönemin dışişleri bakanı George Shultz; 'düşük yoğunluklu' bir savaşın yeni dünya düzeninin güvenliği açısından kaçınılmaz olduğunu ileri sürerken, gerekçe olarak Amerikalıların büyük bir tehdit ve tehlike altında olduğunu göstermiştir:

Amerikalılar, her yıl meydana gelen küçük çatışma ve meydan okumaların toplamının, çıkarlarımız için çok ciddi bir tehdit olduğunu anlamak zorundadırlar. Harekete geçmenin, dostlarımıza yardım etmenin zamanı, saldırının kapıya dayandığı ve çok büyük kaynakları kullanmayı gerektirdiği zaman değildir. Tehdit baş edilebilecek düzeydeyken, siyasi, ekonomik ve gerekliyse askeri araçlarımızı dikkatli bir şekilde kullanarak, saldırının büyümesini durduracak düzenlemeleri yapmak zorundayız.¹²

Chomsky'nin, *Terörizm Kültürü* adlı kitabında bu konuda yaptığı açıklamaları, 'Sovyetler' yerine 'İslam' kelimesini koyarak okuduğumuzda bugün olup biteni daha rahat anlayabiliriz:

Bir başka büyük düşman daha vardır ki, bununla uğraşabilmek için yığınla problemin çözülmesi gerekir. Bu düşman Birleşik Devletlerin halkıdır. Daha önce de ifade ettiğimiz gibi Reagan yönetiminin belli başlı projelerine halk muhalefet etmiştir. Yüksek teknolojinin silah endüstrisi yoluyla finanse edilmesine halk gönüllüyle rıza göstermemiştir, bu alanda harcanan paralardan halk hep rahatsız olmuştur. Halkın muhalif olduğu politikalar karşısında sessiz kalmasını sağlayabilmek için klasik bir yöntem vardır: yüreklere korku salmak. Halk, malının ve canının bir büyük düşmanın tehdidi altında olduğuna inandırılırsa, muhalif olduğu programların uygulanması karşısında sessiz kalmayı tercih eder, yapılanları hoş karşılamasa bile zaruri bulabilir. Yüreklere korku salabilmek için propaganda sistemi çalıştırılır, o an için gündemde bulunan büyük şeytan

olabildiğince abartılır. ABD tarihinde büyük şeytan rolünü kimi zaman İngiltere'nin, kimi zaman İspanya'nın ve kimi zaman da barbarların oynadığını görüyoruz. 1917 Bolşevik ihtilâlinde bu yana ise büyük şeytan rolü Sovyetlerin üzerine yıkılmış bulunmaktadır. (Sovyetlerin çöküşünden sonra bu rolün İslam coğrafyasına yıkıldığını görmemek için kör olmak gerekir.Y.C.) Reagan da büyük şeytan korkusunu politikalarını yürütmek için bolca kullanmıştır.

Burada bir problem ortaya çıkmaktadır. Büyük şeytanla karşı karşıya kalmak bize çok pahalıya mal olabilir. Bundan kaçınılmalıdır. Bunun yolu ise büyük şeytanla çatışmaya girmemek, küçük şeytanlarla vaziyeti idare etmektir. Bu suretle bıçağın sürekli olarak bileği taşı üzerinde tutulması sağlanacak, ama pek bir zarar da görülmeyecektir. Küçük şeytanların ülkesi işgal edilmeli, halkına her türlü kötü muamele reva görülmelidir. Bunlar savunmasız oldukları için işlerini görmek hiç de zor olmaz. Reagan, uluslararası terör şebekelerinin kökünü kazımak iddiası ile iş başına geldi, o güne kadar benzeri görülmemiş terör eylemlerinin mümessili oldu. İşin ilginç yanı, tüm bu olup bitenlerin gerçek ABD içinde gerek dışında mürekkep yalamış kesim tarafından itirazsız kabul görmesiydi.⁹

Küresel ABD Derin Devleti: Bir İç Hesaplaşma

11 Eylül kanlı eylemi; yukarıdaki senaryonun yeniden sahnelenebilmesi için gerekli ortamı sağlamak üzere, niçin gizli bir güç tarafından planlanmış, organize edilmiş, finanse edilmiş ve sahnelenmiş olmasın? Öndeki icracı aktörlerin kim olduğu önemli değildir. Önemli olan; bu işi düşünen, planlayan her türlü lojistik desteği sağlayan ve bunu birilerine sipariş veren güç merkezinin kim olduğudur. Bütün bulgular, küresel menfaatlerinin tehlikeye düştüğüne inanan Küresel ABD Derin Devleti'ne bizi götürmektedir.

Bu mümkün müdür? ABD tarihine baktığımızda bu mümkün olabilir. Pearl Harbour baskını önceden bilinmiş olmasına rağmen kamuoyunu savaşa girmeye ikna etmek için tedbir alınmamış, yalnızca uçak gemilerinin bölgenin dışına çıkarılması ile yetinilmiştir. Kennedy'e suikasta kadar varan Küba krizinde benzer durumlarla karşılaşmıştır. Kızılderililerin öldürülmesi tam bir katliam örneğidir. Zencilere karşı girişilen jenosit hareketi, kendi halkına karşı girişilmiş birer imha hareketidir. Uluslararası arenada

menfaati zedelenen dev tekellerin, tröstlerin, kartellerin yapamayacakları hiçbir kötülük yoktur. Bizim yakın tarihimizde 12 Eylül öncesinde meydana gelen toplu kanlı olayların arkasında hangi güçlerin bulunduğu pek çok kitaba konu olmuştur. İtalya'da P2 mason locasının Kızıl Tugaylar aracılığıyla yaptıkları, dünya gladyosunun bir göstergesidir.

O nedenle ABD'de böyle bir olayın vuku bulması şaşırtıcı ve sürpriz olmamalıdır. Reagan sonrasında yasal çerçeve ile sınırlandırılan bu gizli güç; bu eylemle, yeniden tarih sahnesine çıkmak, yasal bir statü ve kendine karşı çıkanlara neler yapabileceğini göstermek istemiş olabilir:

Kendisini uluslararası terörizmin hizmetine adanmış son derece karmaşık, sofistike ve global bir planlamanın problemlerinden bazılarıdır bu saydıklarımız. Halktan gelen yaygın muhalefet sebebiyle film, yer altı karanlığında ve gözlerden olabildiğince Irak tutulmaya çalışılarak çekilmektedir.¹¹

Sonuç

11 Eylül eylemi için 'son derece iyi eğitilmiş, donanımlı, ileri teknoloji bilgisine ve yüksek istihbarata sahip ve çok iyi organize olmuş bir grup tarafından yapıldı' yorumları ile Chomsky'nin yukarıdaki ifadelerini bir kez daha birlikte okuyalım ve bu eylemi kimin yapabileceğini bir kez daha sorgulayalım. Afganistan dağlarında yaşayan Bin Ladin mi, yoksa ABD ile birlikte dünyanın her tarafına bir ahtapot gibi kök salmış Küresel ABD Derin Devleti mi? 11 Eylül, karanlıkta çekilmiş bir filmin sahneye konması işlemi gibi gözüküyor mu?

Böyle gizli bir güç ABD'nin içinde var mıdır sorusunun cevabını Chomsky'nin çalışmalarında bulabiliriz:

Bir başka skandal ise Kongrenin emirlerinin kulak ardı edilmesi, bir 'Gizli Hükümetin' Kongrenin araştırmalarını engellemesi, şahitlerin yeminli ifadelerine bakılırsa bakanların ve hatta bizzat başkanın gerçeklere ulaşmasına engel olan bazı güçlerin oluşturulmuş bulunmasıdır..." "Reagan'ın planlamacıları 'gizli takımlarla' çalışarak, o güne kadar bir benzeri görülmemiş terör şebekesi ile dünyayı bir örümcek ağı gibi sarmışlardır. Fakat, izlenen politikalar o güne kadar ülkeyi yönetmiş bulunan liberallerin ve muhafazakarların çizdiği yoldan kayda değer sapmalar göstermemiştir. Uzun senelerdir uygulanmakta olan politikaların

büyük ölçüde benzerleridirler. Halkı politik gelişmeleri etkileme gücünden yoksun bırakmaya bir kez karar verdikten sonra gizli vasıtalarla, karanlıkta yürütülen operasyonlara ve bunları gerçekleştirebilmek için gerekli yapıların tesisine kesin ihtiyaç vardır.¹²

11 Eylül'den sonra 'demokratik haklar askıya alınacak', 'önce ulusal güvenlik sonra insan hakları', 'yabancı ülke liderlerine suikast düzenlenebilir', 'darbelere fiilen girilebilmesine ilişkin yasal düzenlemelerin' yapılabileceğinin medyada yoğun bir şekilde yer alması bir tesadüf müydü acaba? Yoksa Küresel ABD Derin Devletinin eylemlerine yasal bir çerçeve kazandırmak ve Amerikan halkının yönetim üzerindeki baskısından kurtulmak için başlattığı bir yanıltma ve yönlendirme faaliyeti miydi?

11 Eylül vahşi eylemi; Amerikan kamuoyunu düşük yoğunluklu bir savaşa ikna edebilmek için, Küresel ABD Derin Devleti tarafından şeytanca hazırlanmış bir eylem türü olarak gözükmektedir. Suçlu ilan edilenlerin listesine baktığımızda; İslam coğrafyasının tümü boy hedefi haline getirilip dolaylı olarak hem suçlu, hem de düşman konumuna sokulmuşlardır. Dolayısıyla düşük yoğunluklu savaşın ilk muhatapları Müslüman ülkeler olacaktır.

Afganistan bu işin başlangıç noktası olarak gözükmektedir. Irak, Sudan, Yemen, Somali, Filistin, İran, Pakistan, Libya ve Türkiye bu savaşın er veya geç şöyle veya böyle muhatapları olacaklardır. Bu savaş aynı anda mı, yoksa 'salamlama' tekniğine göre mi başlatılıp devam edecek, bunu zaman gösterecektir.

Irak ve Pakistan parçalanmak istenebilecektir. Irak'ta bir Kürt devletinin kurulması İsrail'in güvenliği için öngörülüyor olabilir. İsrail'in rahatlaması için her türlü yol denenecektir.

Kıbrıs sorunu bu anaforda bir oldu bittiye getirilmek istenebilir.

Düşük yoğunluklu bu savaşın yıllarca süreceği bir savaş olduğunu göz önüne aldığımızda ABD tüm enerji havzalarını kontrol etmek için Irak ve Afganistan'a yerleşmeyi hedeflemiş olabilir. Afganistan'ı kontrol altına alarak Rusya-Hindistan-İran ve Çin'in orta bölgesine yerleşmek isteyebilir. Böylece bu ülkeleri daha rahat takip etme ve iç işlerine karışma imkanlarına sahip olabilecektir. Afganistan afyon tarlaları derin devlet için iyi bir gelir kaynağı olabilir. ABD savaş sektörü canlanacak, silahlanma

yarışı hızlanacak, silah tacirleri kan üzerinden para kazanacaktır. ABD halkının silahlanmaya karşı muhalefeti kırılacaktır.

Küresel ABD Derin Devleti bu eylemi Müslümanlara yamamakla, Batıda kesif bir Müslüman düşmanlığını başlatmış; Batı insanının İslam'a bakışını olumsuz yönde etkilemiş ve 'on üçüncü ulusun' yok edilmesi için düğmeye basmış bulunmaktadır.

İçerde sorunu olan bütün devletler, bu olayın yarattığı dehşetten yararlanarak kendi bölgelerindeki sorunları (Rusya Çeçenistan, Çin Doğu Türkistan, Hindistan Keşmir, İngiltere IRA, İspanya ETA, Fransa Cezayir sorununu) çok sert bir şekilde çözmeye kalkışacaklardır.

Şu anda uluslararası kamuoyunda var gözükken uzlaşma, herkes kendi iç sorunlarını çözene kadar devam edebilir. Bu da şüpheli gözükmektedir. ABD'nin dünyanın en stratejik alanlarında tam bir denetimi sağlamanın sanayileşmiş ülkelerin hiçbirinin işine gelmemektedir. ABD'nin dünyayı tek başına yönetmeye devam etmesine daha fazla tahammül edemeyecekler ve ABD'nin Afganistan bataklığına saplanması için ellerinden gelen her şeyi yapabileceklerdir.

Hepsinden önemlisi, küresel derin devlet hangi niyetle yapmış olursa olsun, kimi kullanırsa kullan-sın, ABD emperyalizminin büyüsünü bozmuştur. Artık ABD emperyalizmi karşı konulamaz bir güç olmaktan çıkmıştır. ABD Emperyalizmi, kendi eli ile kendi dokunulmazlığını yıkmıştır. ABD'de iç kavga gittikçe derinleşecektir. İlahi bir sünnet gerçekleşir gibidir:

"Kitap ehlinde inkar edenleri ilk sürgünde yurtlarından çıkararak odur. Onların çıkacaklarını siz sanmamıştınız, onlar da kalelerinin kendilerini Allah'tan koruyacağını sanmışlardı. Böylece Allah'ın azabı da, hesaba katmadıkları bir yönden geldi, yüreklerine korku saldı; öyle ki evlerini kendi elleriyle ve müminlerin elleri ile tahrip ediyorlardı. Artık ey basiret sahipleri ibret alın" (59 Haşır 2)

Bu savaş, Batı'da İslam düşmanlığını başlangıçta körüklemiş olabilir. Ancak insan fıtratına zıt yapılanış içerisinde olan ülkeler, insanın içine düştüğü ruhsal çöküntüyü tedavi edemedikleri için uzun vadede İslam'a olan ilgi bugüne nazaran daha da artabilecektir. Batı insanı, İslam'ı merak edecektir. Paraya tapanlar ölümün nefesini enselerinde hiç beklemedikleri bir şekilde hissetmişlerdir. Bu nedenle,

muhtemeldir ki, dine özellikle İslâm'a daha çok yöneleceklerdir. Kendi toplumsal değerlerini sorgulayacaklardır.

İslam coğrafyasında ABD karşıtı hareketler kuvvetlenecektir. İslam ABD hegemonyasına karşı direnişin sembolü haline gelecektir. Kanaatimizce uyutulan bir dev uyutanlar tarafından bizzat uyandırılmaktadır. Bu uzun, yorucu ve yıpratıcı bir savaş olacaksa savaşa ancak Müslüman bir bilinç dayanabilir. ABD yeni bir Vietnam sendromuna yakalanacaktır. Başlatılan yeni haçlı seferine karşı yeni Selahattin Eyyûbiler çıkacaktır.

Düşük yoğunluklu bir savaşla dünyanın mazlumlarını, Modern Mısır Firavunlarının köleleri konumuna sokmaya çalışanlar şunu unutmamalıdır:

Allah zalimlerin zulmüne hiç tahmin etmeyecekleri bir yönden ve tahmin etmeyecekleri bir anda son verecektir. Mazlum millerleri, voksul millerleri, ezilen milletleri zalimlerini, müstebitlerini 21. asrda kölesi yapmaya çalışanlar kurdukları tuzağın kurbanı olacaklardır:

"Gerçek şu ki, onlar hileli-düzenler kurdular. Oysa onların düzenleri, dağları yerlerinden oynatacak da olsa, Allah katında onlara hazırlanmış bir düzen vardır."(14 İbrahim 46)

Düşük Yoğunluklu Savaş naraları ile yola çıkan 21. asrın Firavunları, mukadder sonları için Kızıldenize doğru ilerliyorlar. Tüm insanlık için hayırlı uğurlu olsun. ■

Kaynaklar

- 1 18 Eylül 2001 Akit Gazetesi
- 2 14 Eylül 2001 Milliyet Gazetesi
- 3 Akfırat, A., *Özel Savaş Pentagon ve CIA Belgeleriyle*, Kaynak y., İstanbul. (1997) s:111
- 4 Akfırat, A., age s:199
- 5 Parenti, M., *İmparatorluğa Karşı*, Çeviren Özcan Buze, Kaynak y., İstanbul. (1996) s:49-50
- 6 Kotkin, J., "Dünya Ekonomisine Yön Veren Kabileler", *NPQ*, c.1/3, 1992, s. 50-55
- 7 Akfırat, A., age s: 69
- 8 Akfırat, A., age s: 70-71
- 9 Chomsky, N. *Terörizm Kültürü ABD Terörü*, Pınar Yayınları, İstanbul (1991) s: 221
- 10 Akfırat, A., age s: 200-201
- 11 Chomsky, N. age s: 225
- 12 Chomsky, N. age s: 74, 219

KÜRESEL SIKIYÖNETİME DOĞRU

AHMET DAVUTOĞLU

Konuşan: Yusuf Kaplan

Yusuf Kaplan: Amerika'da yaşanan dehşetengiz ve esrarengiz terör olayından sonra Amerikan yönetimi, on yıl sürecek, görece uzun vadeli bir savaştan söz ediyor. Bu savaş, bildiğimiz konvansiyonel savaflara pek benzemeyecek gibi. Öyle anlaşıyor ki, bu savaş, hem sanal, hem de gerçek boyutları olan ve büyük ölçüde medya aracılığıyla, ekranlarda sürdürülecek, yanıltıcı, baştan çıkarıcı, pornografik postmodern bir savaş olacak. Körfez Savaşı'nda bunun ilk örneklerini görmüştük. Amerika'nın, bence çok kapsamlı, çok yönlü, uzun sürecek ve dünyanın henüz algılayamadığı ve anlayamadığı bambaşka bir savaşa hazırlandığı anlaşılıyor. Hiç bitmeyecekmiş gibi görünen ama hiç olmuyormuş gibi yaşanan tuhaf bir savaş olacak bu. Bence bu ürkütücü bir şey. Ahmet Bey, ilk sorum şu: Sizce, Amerika ne yapmak istiyor?

Ahmet Davutoğlu: Bunu ortaya çıkarmak için Amerika'nın izlediği politikanın ve stratejinin temel özelliklerine bakmak gerekiyor.

Kaplan: Hem yaşanan olaya Amerikan yönetiminin gösterdiği tepkiyi, hem de daha genel anlamda Amerika'nın kendisinin hakim konumda olduğu dünya düzeninin daha bir kök salması için bundan böyle izleyeceği politika ve stratejileri anlamak ve anlamlandırabilmek açısından bu nokta iyi bir başlangıç noktası olabilir.

Davutoğlu: Evet... Bunun için olaya gösterilen tep-

kiyle, bu tepkinin stratejik çerçevesi arasında bir ayrım yapmak gerekiyor. Bu olayın failleri kim olursa olsun, Amerika'nın ve onun dışındaki büyük stratejik güçlerin stratejisyenleri bu tür olayların sonuçları üzerinde daha fazla düşünmeye başladılar. O

yüzden bu olayda da adli bir olayın suçlusunu bulup çıkarmak peşinde değil kimse. Uluslararası siyasi konjonktürden bir sonuç çıkarma çabası daha öncelikli. Dolayısıyla 12 Eylül sabahı, birçok stratejistin kafasındaki temel soru, "bu olay, kim tarafından yapıldı ve nasıl cezalandırılır?" sorusundan çok; "yeni ortaya çıkan uluslararası konjonktür ne tür sonuçlar doğurur?" sorusu olmuştur.

Kaplan: Gazeteciler ve politikacıların akılvericileri olan ucuz stratejistler, birdenbire çok ilginç bir atmosfer oluşturdular; tuhaf bir hava estirdiler: "Bu olay, yeni bir dünyanın habercisi olacak bir milattır", filan dediler; yeni bir paradigma değişimi yaşanmakta olduğundan sözettiler. Oysa bu olaya, daha geniş perspektiflerden ve daha soğukkanlı bakan bilimadamları, düşünürler, tam anlamıyla gaza getirildiğimizi söylüyorlar. Örneğin -bu sayıda tam metin olarak yayımladığımız konuyla ilgili yazısında- Wallerstein, bu olayın yakın tarihte yaşanmış küçük bir vaka, küçük bir epizot olduğunu belirtiyor. Bu olay, kanımca, soğuk savaşın bitmesinden sonra belirlenen ama dünyayı tam bir kaosun ve düzensizliğin eşğine sürükleyen yeni dünya

düzeni stratejisinin rayına oturtulması sürecinde bir anlamda bir kilometre taşı olarak değerlendirilebilir, diye düşünüyorum. Ne dersiniz?

Davutoğlu: Haklısınız. Burada uluslararası sistemin soğuk savaş sırasında yaşadığı değişimi de, ABD'nin bu değişimdeki yerini ve rolünü de ele almak gerekiyor. O çerçeveden baktığımız zaman bu olaydan bağımsız bir şeylerin seyretmekte olduğunu görürüz. Bir kere, modern dönemde her büyük savaş sonrasında bir uluslararası düzenleme yapılmıştır. Yani 30 Yıl Savaşları yaşandı ve 30 Yıl Savaşları'nın akabinde oluşturulan Westphalia (Westfalya) sistemi dediğimiz bir uluslararası antlaşma yapıldı (1648). Bu anlamda bir "Westphalia düzeni" oluştu. "Napolyon Savaşları" sonrasında da yine bir uluslararası antlaşma yapıldı. Viyana Kongresi sonrası yeni bir düzen oluştu. Ortaya çıkan uluslararası güçler sonunda I. Dünya Savaşı sonrasında böyle bir düzenleme çok iyi yapılamadığı için, daha doğrusu ekonomi-politik Amerika'ya kaydığı halde uluslararası siyasi güç, hâlâ İngiltere ve Fransa'nın elinde kaldığı için bir geçiş süreci yaşandı ve bir düzenleme yapılmamasından ötürü II. Dünya Savaşı ortaya çıktı. II. Dünya Savaşı sonrasında ABD sistemi gelişti, geliştirildi ve bu sistem etrafında uluslararası organizasyonlara dayalı bir Amerika – pax-Americana / Amerika'nın dünyaya çeki düzen verdiği bir Amerikan Barışı düzeni ortaya çıktı.

Soğuk savaş da kendine özgü yanları olsa bile önceki savaşlar gibi bir savaştı. Soğuk savaşın sonunda da bir yeni antlaşmanın, herkes tarafından oyunun kurallarının görüldüğü ve kabul edildiği bir antlaşmanın yapılması gerekiyordu; ama şu ana kadar böyle bir antlaşma yapılamadı. Soğuk savaş sonrasında, değişik bunalım noktalarında çeşitli ateşkes anlaşmaları var oldu. Nihai bir antlaşma değil de geçici antlaşma-ateşkesler yapıldı. Irak'ta ateşkes yapıldı. Azerbaycan'da Karabağ'da ateşkes yapıldı. Bosna'da, Kosova'da, Filistin'de hala ateşkes şartları sürüyor. Filistin'de gerçek bir barışın olması için Filistin Devleti'nin teşekkül etmesi lazım. Bosna'da da Amerika'nın çekilmesinden sonra, Bosna Devleti'nin yaşayabilir olması zorunlu. Bu söy-

lediklerimiz Irak için de geçerli. Tüm bunlar bize şunu gösteriyor: Daha soğuk savaş sonrası düzenin ana parametrelerini, özellikle büyük güçler tarafından belirlenen oyunun kurallarını ortaya koyan bir anlaşma yapılmadı. Ne yapıldı bu süre içinde? Her büyük güç, kendi yığınağını yaptı. Yani herkes kendi pozisyonunu güçlendirici bir tavır takındı. Amerika değişik askeri operasyonlarla merkezi güç ve uluslararası organizasyonlardaki düzenlemelerle uluslararası yapının temel aktörü olduğunu göstermeye çalıştı. Avrupa, Avrupa Birliği'nin genişlemesiyle, Euro genişlemesi ve her sene % 10'luk kalkınma hızıyla bir yığınak yaptı.

Amerika'nın Afganistan'a müdahaledeki strateji hesapları, Amerika'nın güvenlik algılaması açısından, iki kıtaya dönük iki tehdide karşı karşıya olduğu gerçeğiyle izah edilebilir.

Şimdi, Amerika'nın buradaki konumu şu: Amerika'nın stratejisinin kendi kapitalinin (sermayesinin) koruma unsurları ve bir de konjonktürel unsurları var. Burada Amerika'nın durumu ile daha önceki dönemlerde-

ki gelişmeleri ve oluşumları karşılaştırdığımızda karşımıza şöyle bir tablo çıktığını göreceğiz: Mesela *Westphalia düzeni* öncesinde büyük güç, İspanya'ydı. Napolyon Savaşları'nda baskın güç Fransa'ydı; Viyana Kongresi yeni Fransa'nın, savaştaki galiplerin düzenlediği bir yapı ortaya çıkardı.

I. ve II. Dünya Savaşlarından sonra Almanya'nın yükselişi karşısında galip gelen güçler uluslararası düzeni belirledi. Ancak günümüzde bu kez soğuk savaş süresince hegemonik güç olan Amerika, soğuk savaş sonrasında da hegomonik güç olmaya devam etti. Yani bu sebeple Amerika, uluslararası sistemi, paradigmatic bir değişimden geçirmektense yavaş yavaş ayarlamalarla kendi kontrolünde olacak bir sistem kurmaya ve bu sistemi yönetmeye çalışıyor. Ama bu arada yükselen bazı güçler de var: Almanya, Japonya, Çin gibi. Dolayısıyla uluslararası konjonktürü bu anlamda ve bağlamda değerlendirmemiz gerekiyor. Yani körfez savaşında nasıl Irak'ın Kuveyt'i işgal etmesi uluslararası açıdan bir suç olarak kabul edilmesine rağmen Amerika bu suçun cezasını vermek yerine, kalıcı yeni bir problemi ortaya çıkaracak şekilde Irak'ın bölünmesini ve orada bir anlamda bir bunalımın sürmesini tercih ettiyse ve burada da suçlu ve suçsuz oluşunun ötesinde Amerika, kendi stratejik çıkarlarını korumayı

öne çıkarmışsa; nasıl Bosna'da, Irak'ta uygulanan kriterlerin hemen hemen hiçbirisi uygulanmayıp, Bosna'da kangren haline dönmüş bir savaşı üç yıl takip etmişse, şu an da aynen geçmişte olduğu gibi Amerika kendi stratejik çıkarları doğrultusunda düzenlemelerin yapılmasını sağlamaya çalışıyor. Amerika burada sadece bu terörü gerçekleştirenleri cezalandırmakla yetinmek istemiyor. Elbette ki, Amerika için suçluları cezalandırmak, işin önemli bir boyutudur. Çünkü bu olay, Amerika'nın ciddi boyutlarda prestij kaybetmesine yol açmıştır ve Amerika içindeki sonuçlarına baktığımızda, bu terör olayı nedeniyle Amerikan halkı ilk kez bir güvenlik problemiyle karşı karşıya kalmıştır. Amerikan psikolojisi Amerika'nın güvenli bir ülke olduğu fikrine dayanır. Bu fikrin oluşmasına neden olacak tarihi deliller de var. İç savaştan bu yana Amerika sınırları içinde bu denli büyük bir savaş söz konusu olmadı. Dolayısıyla her Amerikalı savaş nerede cereyan ederse etsin, bir filmi nasıl seyrediyorsa, gerçek bir savaşı da aynı şekilde seyrediyor. Bu savaş ister Irak'ta, ister Afganistan'da, isterse Bosna'da olsun, farketmiyor. Amerikan halkı, savaşı dışarıdan seyretmeye alışık bir halktır. İlk defa savaşı kendi içinde, ta derinliklerinde hissediyor. Bu açıdan Amerikan kamuoyu psikolojik bir travma yaşıyor. Bu travmanın tedavisi de bir çok tedavisi yapmasından, yani Amerika'nın kendi pozisyonunu, siyasi sistemini, tekrar güven kazandıracak şekilde yeniden düzenlenmesinden geçiyor. Amerikalı yöneticiler olayın ciddiyetinin ve boyutlarının farkındalar. Ve o yüzden olayı biraz abarttılar. Amerikan kamuoyunu ikna ve tatmin edebilmeleri için buna ihtiyaç hissettiler.

Bunun dışında Amerika'nın, Afganistan'a dönük müdahalesinde belli stratejik hesapları olduğunu görüyoruz. Bunun olmaması düşünülemez. Amerika'nın Afganistan'a müdahaledeki stratejik hesapları, Amerika'nın güvenlik algılaması açısından, iki tehditle karşı karşıya olduğu gerçeğiyle izah edilebilir. Terör öncesinde de uluslararası Amerikan stratejisine baktığımızda karşımıza çıkan tablo şudur: Amerika'nın konvansiyonel silahlarla tehdit edilmesi; yani uçaklarla, tanklarla kıta aşırı bir gücün Meksika yoluyla güneyden, Kanada yoluyla da kuzeyden Amerika'yı istila etmesi mümkün değildir.

Amerika'yı tehdit eden iki yol var: Ya nükleer tehditle yani teknolojik donanımlı bir tehditle, veya te-

rörle Amerika'yı vurabilirsiniz. Ya da küçük organize gruplarla, arkasında kimin olduğu çıkartılamayacak gruplarla Amerikan halkında bir panik oluşturup Amerika'nın en önemli güç parametresi olan ekonomi-politiğini -mesela borsayı- sarsmaya çalışırsınız. Hiroşima'ya atılan bomba ile Amerika'da borsadaki yüksek ölçekli puan düşmelerinin arasında neredeyse paralellik kurabilirsiniz. Amerikan halkının bağımsızlık savaşından bu yana yaşadığı en ciddi bunalım, II. Dünya Savaşı değildi, I. Dünya Savaşı da değildi, hatta Vietnam Savaşı da değildi. Amerika'yı derinden sarsan en büyük bunalım 1929 ekonomik bunalımıdır.

Kaplan: Vietnam Savaşı, Amerikan halkına etkileri uzun süre, hatta bugün bile hissedilen çok büyük bir travma yaşatmadı mı? Nitekim, Hollywood'a neredeyse 20 yıldan fazla bir süre damgasını vuran filmlerin büyük bir bölümü, Vietnam travmasını konu alan, Amerika sorgulaması yapan ve Amerikan halkının bu travmayı türlü şekillerde aşmasını sağlamak amacıyla çekilen Vietnam filmleriydi.

Davutoğlu: Doğru. Ancak Vietnam sendromunun etkileri, büyük ölçüde Vietnam'da savaşan Amerikalılar üzerinde görülmüştü. Vietnam'a savaşmaya gidenler arasında bildiğimiz Amerikan halkının çok az bir bölümü vardı; ama 1929 ekonomik bunalımı, herkesi vurmuştu. Bu da şunu gösteriyor: Amerika'nın yumuşak karnı, 'coğrafi ve jeopolitik karnı' değildir; 'ekonomi-politik karnı'dır. Dolayısıyla bu yumuşak karnı üzerinde

çalıştığınız zaman Amerikan kamuoyunda bir psikolojik kırgınlığa yol açabilirsiniz.

Bu iki tehdit Amerika'da zaten hep gündemdedi. Amerika, kendi güvenliği için terör ve nükleer tehdidi öne çıkarmıştı. Bush yönetimi, Amerika'nın uluslararası kontrolü sağlaması için konvansiyonel gücü öne çıkarmıştır. Çünkü Amerika, Avrasya'daki bütün operasyonlarını konvansiyonel güçle yapar: Deniz gücünü gönderir, bir yeri bombalattır veya bir bölgeye asker çıkartır. Amerikan tarihine bakın, hep çıkarmalar tarihidir; bu çıkarmalar da 'bitirme' biçimindedir. Çünkü Amerika, Napolyon gibi kara savaşını Avrupa'nın bir yerinden başlayıp bir yerine kadar götürmez; veya Hitlerler gibi... Ne yapar? Normandiya çıkarması yapar, Somali çıkarması yapar, Körfez çıkarması yapar.

Şimdi bugün, kendi güvenliği için nükleer tehdidi ve terör tehdidini, uluslararası egemenliği için de konvansiyonel gücü öne çıkaran bir Amerika var.

Kaplan: Feki Ahmet Bey, bu analizlerinizden, teorik çözümlerinizden kalkarak yeni durumu nasıl yorumlayabilirsiniz?

Davutoğlu: Burada, her şeyden önce iki temel hususu tespit edebiliriz:

Birinci husus şu: Bu olayı her kim düzenlemişse, Amerika'nın stratejik yumuşak karnını zorlamıştır. İkinci husus ise: Amerika, buradan hareketle sadece bir suçluyu cezalandırma hesabı içinde değildir. Çünkü terörde 'suçlu' tanımlaması yapmak da çok zordur.

Kaplan: Burada önemli bir noktaya parmak bastığınızı düşünüyorum. Bu olayda terör ile savaş arasındaki ayırım bugüne kadar yapılmadı ve bu iki durum veya kavram birbirine karıştırıldı. Bir yanlış yönlendirme veya olan bitenleri algılayamama durumu da olabilir bu. Zannediyorum burada terörle savaş kavramları veya durumları arasındaki ayırımı özellikle vurgulamak gerekiyor. Aksi takdirde sapla samanı birbirine karıştırmaktan kurtulmak pek kolay değil gibi. O yüzden terörle savaş arasındaki ayırımın altını çizmek, yapılacak analizlerin daha tutarlı olmasını sağlayacaktır, diye düşünüyorum.

Davutoğlu: Yusuf Bey, önemli bir noktaya parmak bastınız. Çünkü terör ile savaş arasındaki farkı gözardı edersek, 'Amerika ne yapmak istiyor?' sorusunun cevabını bulmakta zorlanırsınız. Burada terör ile savaş arasında iki temel farkın altını şöyle çizebiliriz: Birincisi, savaş, tarafları belli olan bir olaydır. Savaşın kurbanlarını her iki taraf da bilir. Kime karşı savaşta olduğunuzu bilirsiniz. İkinci farka gelince, terörde, taraf bilinmez. Tara-

fı bildiğinizi zannettiğiniz anda bile gerçek tarafı tespit etmek zordur. Çünkü savaş, bir hiyerarşi içinde yapılır. Yani, bir kurmay heyet, oturduğu yerden bir yüzbaşının hangi tepeyi alacağını bilir. Ama terörde, bir terör olayının stratejik sonunu hesap eden merkezle, bu terörü gerçekleştiren son nokta arasında böyle hiyerarşik ya da koordineli bir bağın olması gerekemeyebilir. Yani eylemi yapanlar bir şeyi bilmiş olabilirler; ama arada o kadar çok taşeron vardır ki, en baştaki stratejik hesabın ne olduğu bilinemeyebilir. Dolayısıyla bu eylemin en son noktasını gerçekten iyi tespit etmeniz ve bulmanız dahi, aslında cezalandırdığınız sadece bir piyon olabilir. Bu noktadan bakıldığında...

Kaplan: Özellikle Amerika'daki terör hadisesinde bu daha da belirgin hale geldi diyebilir miyiz?

Davutoğlu: Ne olmadığını söyleyebiliriz bunun; ama ne olduğunu söylersek stratejik davranmamış oluruz.

Kaplan: Çok ilginç bir yaklaşım biçimi bu. Evet...

Davutoğlu: Ne olmadığı şudur: Bir kere, bu görünen olay, herhangi bir küçük örgütün planlaması olamaz. İkincisi, sonuçları iz bırakan bir tek devletin işi olamaz. Yani, sonunda ortaya çıkacağı ihtimali varsa, bir devlet bunu yapmaz, bu işe bulaşmaz. Zira çok ciddi sıkıntıya girer. O halde böyle bir olayı Amerika'nın bizzat kendisinin yapmış olması lazım. İhtimal dışı da olabilir; ama 'ne olduğu' sorusuna cevap bulmak açısından, mutlaka sistem içerisinde bir destek vardır. Amerika sistemi içinden bir destek olmadan böyle bir olay yapılamaz.

Kaplan: Yani ne demek oluyor bu? Biraz açar mısınız?

Davutoğlu: Yani ya Amerika içinden bir grup bunu destekler; ya da dışarıdan bir grup, aralardaki taşeronlar sebebiyle hissedilmeyen stratejik merkez, Amerika içindeki bazı unsurları kullanabilir, teşvik edebilir, kışkırtabilir veya önünü açabilir.

Kaplan: Amerika'daki iç dinamikler açısından baktığımızda, bazı iç aktörler Amerikan çıkarlarına zarar verebilirler mi?

Davutoğlu: Amerika'nın dışından birinin bunu yapması zor... Mesala Oklahoma baskını düşünün... Burada da, içerideki bazı aktörlerin gayreti olması mümkündür; dışarıdan bazı aktörlerin de bunun önünü açmış olmaları muhtemeldir.

Kaplan: Burada 'içeri' ve 'dışarı' birbirine karışıyor sanki. Ne, ne kadar 'içeri'; ne, nereye kadar 'dışarı', artık pek belli değil gibi. Son dönemlerde, Amerika'da,

Amerikan çıkarlarını garantiye almak açısından iki eğilimin dominant olduğu, birbirleriyle çekiştiği söyleniyor. Mesela, bir yandan, çok güçlü bir Yahudi lobisinin -dolayısıyla da İsrail'in-, kendi çıkarları doğrultusunda Amerika'yı yönlendirmeye çalıştığı; (ki, Robert Fisk ve pek çok yazar ve yorumcu Amerika'nın Ortadoğu politikasının İsrail ve Amerika'daki güçlü Yahudi lobisi tarafından belirlendiğini açıkça belirtirler); öte yandan ise, Yahudi lobisini tasfiye etmeye ve Amerikan çıkarlarını öne çıkarmaya çalışan bir başka güç merkezinin var olduğu, dolayısıyla aralarında bir çatışmanın, gerilimin olduğu biliniyor.

Davutoğlu: Amerika içinde farklı tercihlerin ifade edilmesi sözkonusu; ama bu gerilimin hangi ölçüde yaşandığına, tezahür ettiğine bakmak gerekiyor. Ben, bu tespitinizi, terör ve savaş arasında yaptığımız ayırımla irtibatlandırarak daha iyi anlamlandırabileceğimiz kanaatindeyim.

Terörle savaş arasındaki farklardan bir tanesi de, savaşın kapsamını tayin edebilecek bir farklılığın sözkonusu olmasıdır. Denir ki, II. Dünya Savaşı Avrupa'da cereyan etti, ama Türkiye bu savaşa bulaşmadı. Fakat, terörden hareketle diyebilirsiniz ki, bütün dünya sathında yürütülen bir mücadele var. İki ayrı ordu karşı karşıya geliyor değil. Bu durum, Amerika'ya stratejik avantajlar da verir tabii; istediği türden bir savaş, istediği uzunlukta sürdürebilir. Tarafı biliyorsanız, şu düşmanı buldum ve yendim dersiniz, hiç dert değil. Ama terörde savaşın bitmesini istemiyorsanız, her an yeni bir aktörün çıkartılması da veya herhangi bir çıkmaz karşısında denetim gücünü artırmanız da mümkündür. Bu size denetleme gücü verir. Amerika, bir anlamda yeni uluslararası düzene geçerken kendi denetim gücünü arttıracak bir konjonktür yakalamaya çalışıyor.

Şimdi bakın, bütün terör olaylarının hemen hemen her toplumda birbirine benzeyen sonuçlarının çıkması gerekir. Mesela Oklahoma baskını bir terördü; baskını yapanlar yakalandı, biri idam edildi ve dosya kapandı. Ama Usame Bin Ladin bugün yakalansa bile, Amerika'nın Afganistan üzerindeki belli şartlarının yerine getirilmesi lazım.

Kaplan: Burada sanki şöyle bir strateji belirginleşmeye başladı: Küresel dünya sisteminin merkezinde Amerika var. Amerika'nın belirgin stratejisi de şu sanki: Amerika, hiç bir zaman küresel düzlemde sorunların bitmesini istemiyor ya da bitmeyen sorunlu alanlar yaratmak istiyor. Şimdi, Bin Ladin yakalansa iş bitecek

mi!

Davutoğlu: Mesele terör suçlusunu cezalandırmak olsa; elde yeterince veri var mı, yok mu, bu tartışılır. Yani ortada delil olsa ve Bin Ladin de yakalansa bu işin bitmesi gerekir. Ama mesele o değil; daha sonrasında öyle bir uluslararası döneme girilebilir ki, her ülkeye nüfuz edilebilir, terörü engellemek bahanesiyle her ülkeye müdahale yapılabilir. Sadece askeri müdahale anlamında söylemiyorum. Bir terör tehdidi varsa, X ülkesinin istihbaratına, içişlerine vs. Amerika'nın müdahale etme, denetleme şansı doğuyor. Savaş olsa, nihayetinde bitecekti. Sıradan bir terör olsaydı -Oklahoma gibi-, faili bulunup cezalandırılıp iş bitecekti. Ama şimdi, bu uzun süreli dönemde Amerika belli stratejik çıkarlar elde edecektir.

Kaplan: Peki, ne tür stratejik çıkarlar bunlar?

Davutoğlu: Bir kere ben, olayın üç safhada gelişeceğini düşünüyorum: 1)Psikolojik safha, 2)Stratejik safha, 3)Düzenleyici safha.

Psikolojik safha: Amerika, Afganistan ve Usame bin Ladin üzerine yapacağı operasyonlarla bir anlamda kendi prestijini rehabilite edecek. Böylece Amerikan halkına ve dünya kamuoyuna yeni bir güçlü Amerika imajı verilecek.

Stratejik Safha: Bunun sonuçları devşirilmek istenecek. Burada bence Amerika ile diğer aktörlerin arası açılacak. Psikolojik safhada herkes Amerika'ya destek veriyor görünüyor, ama iş stratejik safhaya gelince araları açılacak.

Üçüncü safhaya gelince; bu stratejik safhanın çok uzun süreceği kanaatindeyim. Aynen Westfalya gibi, Viyana gibi, Birleşmiş Milletler Düzeni gibi, yeni bir düzenin kuralları konulmaya; yani oyunun kuralları belirlenmeye çalışılacak.

Bu safhaya Amerika fiilen ve daha da avantajlı girebilmek için aynen Körfez savaşında yaptığı şeyi yapacak: O zaman, amaç, Irak'ı cezalandırmak değil. Asıl amaç, Körfez savaşında Almanya ve Japonya'ya, bunların yükselen politik güçlerine karşı bir mesaj vermektir. Şimdi de amaç, Afganistan'ı cezalandırmak değil, sadece bütün büyük güçlere mesajlar vermek ve uluslararası düzenin yeni kurallarını koymak... Demokratikleşme fikri yerine, denetime dayalı veya katılımdan çok, denetime dayalı uluslararası düzen fikri... Oysa gerçek bir uluslararası düzenin katılıma açık olması lazım. Burada ise, katılım olsa bile, denetim gücü Amerika'nın elinde olacak.

Kaplan: Sonuçta kolay kolay uygulanabilecek gibi

gözükmüyor.

Davutoğlu: Doğru, ama en azından Amerika, uluslararası hukuk üzerinden *pax-Americana*'yı kurdu; sömürge hukuk üzerinden değil. Bundan birkaç yıl önce yazdığım bir makalede, Amerika'nın en ciddi açmazının, uluslararası hukuk ile reel-politik arasındaki gerilim olduğunu söylemiştim. ABD, I. Dünya Savaşı'ndan sonra 'sömürgeci sistemi' bozdu; İngiliz, Fransız sömürgeciliğini. Yerine bütün devletlerin katılımını öngören uluslararası hukuk ve örgütler mekanizmasını oluşturdu. *pax-Americana*'yı kuran şey buydu. Amerika, egemenliğini sürdürürken, reel-politik gerekçelere önem verdiği zaman kendisinin kullandığı bir aracı bypass ettiği için sürekli çelişkiler yaşıyor. Bu da anti-Amerikan psikolojinin yaygınlaşmasına yol açıyor.

Kaplan: O halde burada şöyle bir soru sormak gerekiyor: Nerdeyse bütün dünya, bir yandan bu terör olayına karşı çıkarırken, öte yandan da Amerika'nın bu işi hak ettiği şeklinde bir psikolojiye giriyor. Bu çelişkinin nedenleri neler?

Davutoğlu: Burada ciddi bir çelişki var. Hiç kimse terörü bu anlamda tasvip etmiyor; ama Amerika'ya baktığında da her toplumun Amerika'yla ilgili geçmişe dönük bir sıkıntısı var. Bu da Amerika'nın geçmişteki politik tercihlerinden kaynaklanıyor.

Clinton döneminde daha çok uluslararası hukuk ve demokratikleşme ağırlıklı bir çizgi öne çıkıyordu. Ülkeleri değerlendirirken, *insan hakları* birinci gündem maddesiydi. 'Medeniyetler çatışması' tezine karşılık, bir çok medeniyetin merkezine giderek; Hindistan'da Hint medeniyetine, Çin'de Çin medeniyetine, İslam dünyasında da İslam medeniyetine övgü içeren mesajlar verdi. Şimdi ise, reel-politiği biraz daha öne çıkararak, bir anlamda *küresel bir sıkıyönetim* ilan etmeye çalışan bir Amerika var karşımızda. *Küresel sıkıyönetim*, gücü elinde tutanın dünyayı denetlemesi demektir.

Kaplan: Ahmet Bey, bu çok önemli bir tespit. Bu saldırıdan sonra bu sürece daha fazla ivme kazandırılabilir gibi bir gözlemim var. Ne dersiniz? Bu küresel sıkıyönetim sonsuza dek veya en azından uzunca bir süre sürebilecek bir şey midir?

Davutoğlu: Amerika'daki saldırıdan sonra Amerika, küresel ölçekte bir sıkıyönetim ilan edeceğe benzi-

yor. Peki bu tutabilecek, uzun bir süre sürebilecek bir strateji midir? Bana sorarsanız, sürmez. Tarih bunun en canlı tanığıdır. Mesela Roma İmparatorluğu'na baktığımızda; Sezar dönemi egemenliğin yayıldığı bir dönem, Neron dönemi küresel bir sıkıyönetim dönemi, ama bu, yaşanan bunalımı engelleyemiyor. O bunalımda en akli selim sahibi çıkışı Marcus Aurelius yapar, çünkü o filozoftur. Şimdi, Roma ile kıyaslandığında Amerika'ya Sezar lazım değil; Marcus Aurelius gibiler lazım. Bush gibi kaba güç göstermeye çalışan biri değil de, bir Texas'lı değil de, iyi eğitim görmüş bir Boston'lu lazım.

Hangi küresel egemen güç olursa olsun, en geniş sınırlara ulaştığı anda bazı güçleri dengeliyor ve bazı

güçler tarafından da dengelenme ihtiyacı hissediyor. Mesela ABD, ulaştığı küresel güçle, AB'yi dengeliyor. Bunların birbirinden habersiz olması mümkün değil. Ortak dış politika tavrı varken, Almanya tam destek veriyor;

ama Fransa daha ilk gün "NATO'nun güçlerini seferber etmesini gerektirecek deklarasyon geçersiz aslında" diyor; ki bu, Fransız televizyonlarından haber olarak verildi. Bazı ülkeler de bunu sürekli beklemeye alıyor ve Türkiye de bunlardan biri. İlk safhada dostluk gösterelim diyorlar; ardından da sonraki durumun ne olacağı kestirilemediğinde, belli bir bekle gör politikası takip ediliyor. Neden? Çünkü herkes esas maçın ikinci raund'da başlayacağını farkında. İlk raundda psikolojik bir destek sağlamak amacıyla maç başlayacak ve bunun sonuçları sonraki aşamada yeni uluslararası düzenin özelliklerini belirleyecek.

Kaplan: Burada insanlık tarihinde daha görmediğimiz ilginç bir durum var: Düşman belli değil. Ya da şöyle söyleyelim: Hem belli; hem değil. Hem burada; hem hiçbir yerde: Tam postmodern bir durum var karşımızda. Yaşanan olayı ve gösterilen tepkileri, bildik terör olayından da, savaş olayından da ayıran bir durum bu. Şimdi Osmanlı'nın tarih sahnesinden siyasi, ekonomik, kültürel, stratejik aktör olarak çekilmesinden sonra Batılılar İslam'ın bir aktör olarak tarihe karıştığına hükmettiler. Bu konuda yığınla kitap ve makale yayımlandı Batıda. Ama İslam dünyasında yaşanan dinamizm ister istemez son derece "primitif" olmasına rağmen islami söylemlerin sekülerliğe karşı tek ve

Amerika'nın yumuşak karnı, 'coğrafi ve jeopolitik karnı' değildir; 'ekonomi-politik karnı'dır. Bu yumuşak karnın üzerinde çalıştığımız zaman Amerikan kamuoyunda bir psikolojik kırgınlığa yol açabilirsiniz.

alternatifsiz söylem haline geldiğini görüyoruz. Müslüman toplumlar kendi başlarına bırakıldığı zaman -demokrasi, insan hakları, adalet gerçek anlamda fiilen uygulanmaya başladığında- İslam dünyasında yeni bir medeniyet sıçramasına da imkan tanıyabilecek bir dönem başlayabilir. Bütün dünyada olup bireylerin aynı zamanda İslam'ın yeniden tarih sahnesine çıkmasını önlemeye yönelik bir projeyi devreye sokmayı da amaçladığı söylenebilir. Sanki karşılarında rakip olarak gördükleri bir medeniyet yok. Fiilen muhatap olacakları bir aktör yok, tam olarak tanımlanamayan ama varlığı her alanda ve her bakımdan hissedilen aktör-rümsü birşey var. Bu aktör tanımlanamadığı için çok tehlikeli bir durum artaya çıkıyor. O yüzden şöyle birşey izliyor Amerikalılar. Soğuk savaştan sonraki dönemde İslam'ı "fundamentalist tehdit" olarak tanımladılar ve yeni küresel düşman olarak konumlandırıdılar. Bunun için adına yeni dünya düzeni dedikleri uluslar arası bir düzen kurmaya çalıştılar. Ama bunun tutmadığı anlaşıldı. Şimdi İslam terör'le özdeşleştirilmeye ve "terör tehdidi"nin kaynağı olarak tanımlamaya çalışılıyor. Hedeflerine ulaşmak için de çok ilginç ve iğrenç bir yöntem başvuruyorlar. Umberto Eco'nun göstergebilimsel gerilla savaşı dediği medya yoluyla sürdürülen; yani hem sanal hem de reel yönleri olan bir yöntem başvuruyorlar. Burada doğrudan İslam'ı veya müslümanları hedef almıyorlar. Terörist olarak adlandırdıkları insanları hedef alıyorlar ama görüntülere baktığımızda doğrudan İslam'ı çağrıştıracak temel semboller; namaz kılan insanlar, camiler vs. devreye girdiriliyor. Dolayısıyla burada İslam=Fanatizm=Terörizm gibi bir formül üretmeye çalışıyorlar. Son terör saldırısında açıkça bu göstergebilimsel gerilla savaşı yöntemine başvuruldu ve ortada hiçbir somut kanıt olmamasına rağmen müslümanlar hedef gösterildi. Bu yayınlardan sonra dünyanın hemen her yerinde insanların müslüman avı için sokağa dökülmesine yol açtılar, ilk birkaç gün. İngiltere'den Avusturalya'ya kadar müslümanlara saldırılar oldu; işyerleri kundaklandı; camilere saldırıldı vs. Şimdi burada enteresan olan şey şu: Hedef, doğrudan tanımlanmıyor ama noktasal hedefler gösteriliyor; dolayısıyla müslümanlar temel hedef olarak lanse edilmiş oluyor. Sormak istediğim soru şu: Uzun vadede izlenen bir strateji var: İslam'la terörü özdeşleştirmeye çalışmak ve sonuçta İslam'ın yeniden tarih sahnesine çıkışını engellemeye çalışmak. Ama ben bunun kendileri açısından çok tehlikeli olduğunu düşünüyorum. Burada ikinci önemli strateji de

şu: Müslümanlığı sekülerize etmeye, protestanlaştırmaya çalışmak; tıpkı hristiyanlara yaptıkları gibi İslam'ı siyasi ekonomik, toplumsal, entellektüel taleplerinden tecrit ederek kamusal alandan uzaklaştırıp sadece bireysel bir inanç meselesine indirgemek. Ben bu terör olayından sonra ABD'nin başını çektiği küresel veya bölgesel güçlerin bu konuda ortaklaşa hareket ettiklerini düşünüyorum. En azından Amerika, terör olayından sonra İslam dünyasında bu iki düzlemde de uzun vadeli operasyonlar yapacak gibi geliyor bana. Siz bu konuda neler düşünüyorsunuz?

Davutoğlu: Önemli ölçüde doğru. Ancak bütün Amerikalıları tek bir politikada birleşiyor gibi görmek yanlış olur. Amerikan toplumu, diğer kültürleri tanıyan bir toplum değil. Yani sıradan bir Amerikalının veya Kongre üyesinin İslam'la ilgili bilgisi çok zayıftır. Amerikalılar zaten simgelerle düşünürler ve Bush'un iyiler-kötüler şeklinde yaptığı o basit ayırıma alışmış insanlar. Böyle bir zihin, çok çabuk manipüle edilip bir yerlere yönlendirilebilir. Nihayet karşımızda ikiyüz kırk yıl önce tarih sahnesine çıkmış bir toplum var. Ancak mesela Çin gibi M.Ö. birkaç bin yıla uzanan,

İslam medeniyeti gibi çok köklü bir tarihe olan toplumları bu tür siğ ve yüzeysel manipülasyonlarla dönüştürmek, yanıtılabilmek çok zordur. Bir okyanusu bir bardağa sıkıştırıramazsınız. Ya da okyanusun bir derece akıtılması mümkün değildir. Çin ve İslam medeniyetleri, köklü geleneklere ve paradigmalara sahip medeniyetlerdir. Dolayısıyla bu medeniyetler, kendi parametreleriyle, kendi güçleriyle tarih sahnesine çıkacaktır. Bunu engellemeye ve yavaşlatmaya yönelik bir çaba olabilir. Ama bu çabanın da ancak bu kültürlerin iç dünyasını tanıyanlar tarafından yapıldığı zaman bir yere gideceği, etkili olabileceği kanaatindeyim. Yani sadece müslüman isimleriyle veya kimliğinizle bile bu tür manipülasyonların önünü tıkamış olursunuz. Sadece isimlerinizden ötürü öylesine bir kin oluşturursunuz ki ve nitekim oluştu da. Ali, Mehmet, Hasan gibi isimleri tanıyanların

önüne engel koyduğunuzda burada seküler bir müslümanlığa geçilir. O zaman o seküler müslüman da tepkisel olarak, daha bir kendini araştırmaya verecektir. Bu konuda bir trend de ortaya çıkacaktır. Burada Amerikalıların her ikisini de beraber yapmaya çalıştıkları kanaatindeyim. Her ikisinden kastım, hem İslam dünyasının kendilerince zararlı gördükleri bu dinamik şeyi kontrol altına almak, hem de zararsız gördüklerini mümkün olduğunca sistemin içine çekebilmek. Yapılan yorumlara baktığımızda, mesela Pakistan, Mısır ve Suudi Arabistan dışlanırsa, bu operasyon, anlamını kaybeder deniliyor. Eğer bu operasyonlar sürerken Ortadoğu'da olaylar tırmanırsa ve İsrail de bundan yararlanmak istercesine barış sürecini dondurursa, bunun faturası büyük olacaktır. Bu, teröre verilen bir taviz olur. Dolayısıyla terörle istediğimi elde edebiliyorum anlamına gelir. Onun için Ortadoğu'da hiçbir taviz olmaması gerekir. İslam dünyası da bu konuda tecrübeli artık. En seküleri ve en islamcısıyla bu dolmuşa binmedi. Birileri bu terörü sahiplenerek İslam dünyasını tümünden suçlu ilan etmek gibi bir tavra yönelmedi; hatta en seküler unsurlar bile, 'medeniyetler çatışması' tezini doğrulayacak sonuçlar dolayısıyla kendi ülkesinde müslüman kitleleri kendilerinden uzaklaştıracak bir söylemi öne çıkarma yoluna gitmedi. Türkiye'de gösterilen tepkiler makul, çünkü herkes bunun bir yerde

durdurulamayacağını kestiriyor. İslam dünyasında zaten siyasal sistemlerin hemen hemen bütün ekonomik, kültürel politikaları yabancılaştırmaya dönük. Böyle bir durumda, kategorik bir ayırım, bütün bu toplumlar da art arda patlak verecek zincirleme bir reaksiyon ortaya çıkarır.

Fakat şunu görmemiz gerekir: Müslümanların küresel olgu karşısında ilkeli ve ahlaklı bir tutum geliştirmeleri ve bunu her yerde sürdürmeleri lazım. Ve bütün insanlığın içinde İslam'ın bir doğru mesaj ilettiğini ve bütün insanlığa dönük olduğunu belirtmeleri lazım. Ve bunu yapabilecek bir kuşatıcı üslup geliştirmesi ve

kendi içinde son derece barışık olması lazım. Şimdiye kadar Batıyla entegre olmaya çalışanlar ve bu küresel sürece katılmaya çalışanlar, yerelden kopuyorlardı. Bizim öyle bir şey yapmamız lazım ki, hem küresel süreci etkileyelim,

Bizim öyle bir şey yapmamız lazım ki, hem küresel süreci etkileyelim, hem de yerel dinamiklerimizden kopmayalım. İşte protestanlaşmadan İslam medeniyetini küresel platforma taşımak böyle olabilir ancak.

hem de yerel dinamiklerimizden kopmayalım. İşte protestanlaşmadan İslam medeniyetini küresel platforma taşımak böyle olabilir ancak. Aksi takdirde bir parçalanma yaşanır. O yüzden şu an adaletsiz bir uluslararası düzenin hakim olduğunu anlatmamız, buna karşı olan tavrımızı da yine kendi değerlerimizden çıkan yöntemle ifade edebilmemiz lazım; yoksa dışlanmış oluruz. Böyle iki taraftan da dışlanma korkusuyla ilgili Richard Falk'ın mükemmel bir makalesi yayınlanmıştı 97'de ve bu makalesinde Hungtinton'un tersine, İslam'ın dışlanmasının doğurabileceği olumsuz sonuçlara dikkat çekiyordu Falk: "İslam'ı jeopolitik olarak dışlarsanız uluslararası düzen kurmanız mümkün olmaz" diyordu. Şimdilerde yeni bir kitap yazdı Richard Falk. Dinlerin küresel bir insani dairede, olmazsa olmaz unsurlar olduğunu anlatan önemli bir kitap bu. Amerika'da böyle basiretli sesler de var, Hungtinton'un provakatif üslubu karşısında. Eğer onlar İslam'ı dışlarsa, kendilerini de dışlamış olacaklar, kendileri de en azından dünyanın en önemli ekonomi-politik kaynaklarının varolduğu kritik bir jeopolitik bölgedeki toplumlar, ülkelere yabancılaştırmış olacaklar. Reaksiyoner bir tepkiyle değil, aksiyoner tepkiye dayalı, sürmekte olan mücadeleyi iyi ifade edecek bir üslup geliştiremezsek kendi dünyamıza hapsolme riskiyle karşı karşıya kalabiliriz. Bunu da dört gözle bekleyen bir sürü güç var. İs-

lam dünyasının anonim suçlu ilan edilmesi olgusunu dört gözle bekliyorlar; ki, Rusya, böyle bir şeye dayanarak Orta Asya'da, Kafkaslar'da iktidarı tekrar eline alsın, Sırbistan, tekrar Bosna'ya girsın ve müslümanlar terörist, zaten öldürmekte haklıydık diyebilsinler. İsrail, bütün Filistinlileri sürsün çıkarsın istiyor. Böyle bir ortamın oluşmasını dört gözle bekliyorlar. Burada tutarlı, İslam medeniyetinin dinamik karakterini bütün insanlığa taşıyan bir üslup, bir çerçeve geliştirmek; ama bir hegemonik gücün baskısı karşısında da onurlu bir tavır sergileyen bir yol, yöntem, yordam benimsemek gerekiyor.

Kaplan: Konuyu burada biraz farklı bir noktaya kaydırmak istiyorum.

Bildiğiniz gibi, İslam dünyasının merkezi ve medeniyetlerin beşiği olan içinde yaşadığımız bölgede, Osmanlı'nın tarihi karışmasıyla birlikte bir vakum (boşluk) oluştu. Ancak bu vakum,

yaklaşık 100 yıldır bölge dışı güçler tarafından dolduruluyor. Avrupalılar, Amerikalılar bölgede cirrit atıyorlar; her karışına askeri açıdan, ekonomik açıdan, stratejik açıdan yerleşmiş durumdadılar. Bu, kabul edilemez bir durumdur. Aynı şeyi bizim Avrupa'ya, Amerika'ya yaptığımızı düşünün; ama düşünmesi bile imkansız değil mi? Bosna'da Avrupa'nın ortasında bir Müslüman devletine bile tahammül edemiyorlar. Eğer bu vakum, bölgedeki güçler tarafından doldurulmazsa bölgenin sıkıntılardan kurtulabilmesi pek mümkün görünmüyor. Bu hayati sorun, nedendir bilinmez, fena halde gözden kaçırılıyor. Nihayet bir yabancı gazeteci, Robert Fisk, bu konuya dikkat çeken bir makale yazdı geçenlerde. Her ne suretle olursa olsun, eğer bu boşluk, müslümanlar tarafından değil de, hep başkaları tarafından doldurulmaya çalışılırsa bu bölge, hep kaynamaya, devasa sorunlarla boğuşmaya devam edecek. Ve hiçbir zaman kendisine gelemeyecek ve rahat nefes alamayacak. Dolayısıyla, dünyadaki kaos da hiçbir zaman dinmeyecek. Biraz bu konu üzerinde yoğunlaşmanızı istesem neler söylersiniz?

Davutoğlu: Benim *Stratejik Derinlik* kitabında anlatmaya çalıştığım temel mesele de bu oldu. Türkiye'nin en temel misyonu, Osmanlı'dan boşalan bu vakumu doldurmak olmalıdır. *Tarihi Derinlik* kitabında -nasip olursa- bunun niçin -sadece siyasi anlamda de-

ğil- kültürel anlamda da sadece bir zorunluluk değil; aynı zamanda bir kaynak olduğunu ortaya koymaya çalışacağım. Osmanlı coğrafyası, bütün kültürlerin ve medeniyetlerin harmanlandığı son derece zengin ve dinamik bir coğrafyadır. Bu yüzden bu noktada, adil bir küresel düzenin inşa edilebilmesinde Osmanlı tecrübesinden çok önemli dersler çıkarabilmek ve yararlanabilmek mümkündür. Kaldı ki, Osmanlı çağdaş Batı dışında, son ve adil küresel ölçekli bir siyasal sistem üretmeyi başarmış bir güçtür.

Kaplan: Zaten, küreselleşme teorisyenleri, modern anlamda ilk küreselleşme tecrübesini Osmanlı'nın ürettiğini söylüyorlar.

Davutoğlu: Modernlikle başlatırsanız doğru ama daha öncesinde Büyük İskender, birçok kültürü, medeniyeti, ekonomi-politik unsuru bir arada barındırmayı başarması bakımından ilk büyük küre-

selleşme tecrübesini üretmiştir. Osmanlı, farklı bir paradigmaya dayalı son küreselleşme örneğiydi. Eğer Batı kendi paradigmasını sorgulamaya başlarsa, belki de referansında bulacağı en yakın paradigmmanın Osmanlı paradigması olduğunu görecektir. Oradan çıkaracağı derslerle dertlerine deva bulur.

Kaplan: Peki, Batı böyle bir şeyi yapabilir mi?

Davutoğlu: Bunu yapıp yapamayacağını zamanla göreceğiz. İsterseniz bu sorunu bir anımla, somut örnekle cevaplandırmaya çalışayım.

Birkaç yıl önce Malezya'da bir sempozyuma katılmıştım. Sempozyumda, İslam-Batı ilişkileri, Batı'da İslam algısı ve imajı, Batılıların müslümanlara, müslümanların batılılara nasıl baktığı gibi sorunları masaya yatırmıştık. Bir ara, halifelik meselesini konuşmaya, tartışmaya başlamıştık. Katılımcılardan biri F. Sultan Mehmet'in Hıristiyan olduğunu iddia etti. Ben bunun doğru olmadığını söyledim. Osmanlıların hilafet meselesine son derece çarpıcı, kuşatıcı ve evrensel bir boyut getirdiklerini uzun uzun anlattım. Orada söylediklerimi sorunuz dolayısıyla burada kısaca özetlemek isterim. Osmanlı sultanları, dört tane ünvan kullandılar 1. Halife, 2. Padişah, 3. Hakan, 4. Kayzer-i Rum. Burada Halife, Sami geleneğini; Padişah, İran geleneğini; Hakan, Türk-Moğol geleneğini; Kayzer-i Rum ise Roma

geleneğini temsil eder. Osmanlı şunu ima etmek istiyordu. Tarihte ne kadar medeniyet varsa, hepsi bende kemale erdi. Ben bitirdim bu işi. Bir taraftan da Kayzer-i Rum'u kullanarak halkın büyük çoğunluğu Rum olduğu için meşruiyet sağlamak istiyordu. Onun için bu iki yönlü kuşatma; yani hem tarihin derinliklerine giderek kültür ve medeniyetleri kuşatma; hem de varolan topluluklara bir meşruiyet tanımlaması yapabilmek, dışlayıcı değil; adil ve kuşatıcı küresel bir sistemin inşasını kolaylaştırmıştı.

Buradan hareket edersek; mesela, Clinton şöyle düşünse: Dünyanın dört-beş büyük medeniyeti insanlığın büyük birikimi bende de mevcut. İkinci büyük din de İslam. Acaba bugün özgürlükler ülkesi dediğimiz Amerika, Clinton'un halife ünvanını kullanmasını kabullenebilir miydi? Kabullenemezdi. Ama Osmanlı toplumu kabullendi. Hiçbir ulema, Fatih, Kayzer-i Rûm ünvanını kullanarak kafir oldu demedi. Amerikan elçisi de oradaydı, bu cesareti siz bugün bile gösteremezsiniz deyince; acı acı güldü tabii. Küreselleşmenin aslında çözmesi gereken en büyük kültürel handikapı burada gizli: Bütün insanları, kendileri olarak kalmak şartıyla aynı kültür içinde tutabiliyor mu? Amerikan kültürü bugün bu imtihanı veriyor. Amerika büyük devlet olacak mı, olmayacak mı, onu bugün yaşıyor.

Kaplan: Bölgede Osmanlı'dan boşalan vakum doldurulmadığı müddetçe Müslümanlar dolayısıyla dünya bayağı sıkıntılı dönemler yaşayacak, demiştik. Türkiye veya bölgedeki diğer bazı ülkelerin bu rolü oynayabilecek psikolojik, siyasi ve stratejik açılardan gerekli ve yeterli donanımlara, hazırlığa sahip olduğunu düşünüyor musunuz?

Davutoğlu: Ne yazık ki, hayır. Bunun için epey bir çaba gösterilmesi gerekiyor. Farkında olsalar bile her fark edilen şeyin kolaylıkla gerçekleştirilebileceği anlamı çıkmaz. Elbette ki, potansiyel var. Onu gerçekleştirecek aydınların, stratejisyenlerin, siyaset yapımcılarının bir adı olması lazım. Şimdilik böyle bir şey yok. Ama bu vakumun doldurulabileceğine dair önemsenmesi gereken işaretler var. Bu çapta bir çaba, her şeye rağmen var.

Kaplan: Bu söyledikleriniz önemli. Peki, nedir "bu çapta bir çaba" dediğiniz şey?

Davutoğlu: Yani Türkiye'de yaşanan birçok gerileme rağmen sözgelisi Türkiye'de bu tür bir potansiyel

var.

Kaplan: Türkiye'ye geo-politik, geo-kültürel önemi dolayısıyla dışardan yüklenen birtakım rollerden mi; yoksa Türkiye'nin kendisinin attığı veya atmaya çalıştığı bir takım adımlardan mı sözediyorsunuz?

Davutoğlu: Dışarıdan yüklenen roller önemli değil, tabii ki. Esas önemli olan, içeride insanların burada kendilerini hazır görmeleri veya bunu üstlenebilecek özgüvene sahip olmaları. İslam dünyasında 50-100 sene öncesine göre asla gözardı edilmemesi gereken bir kendini toparlama çabası var. İslam dünyası hem siyasi olarak, hem entelektüel olarak, hem de toplumsal ve kültürel olarak önemli bir atılımın eşiğinde. Henüz tam anlamıyla netleşmiş, belirginleşmiş bir şey yok. Ama orta ve uzun vadede çok ciddi dönüşümlere gebe olduğumuzu görebiliyorum ben. Bu alanda İslam dünyası o kadar da sahipsiz değil.

Kaplan: Ben de bu konuda size katılıyorum. İslam dünyasında hem İslam kültürünü, düşüncesini, sanatını ve medeniyetini çok iyi tanıyan; hem de Batı kültürünü ve düşüncesini kendi kaynaklarından ve düşünürlerinden yola çıkarak tanıyan; kompleksiz, özgüven, asalet ve şahsiyet sahibi yeni bir öncü kuşak, yeni bir düşünür tipinin oluşmaya başladığını gözlemliyoruz. Bu öncü kuşak, orta ve uzun vadede çok esaslı bir birikim ortaya koyacak; yeni bir entelektüel hareketlenme oluşturacak. Bunun hayatımızın her alanında çok köklü ve sonuç getirici yansımaları olacak. Zaten bir medeniyetin yeni bir sıçrama yapabilmesi için özgüven ve asalet sahibi, kompleksiz bir öncü aydınlar kuşağı yetiştirmesi; bu öncü kuşağın esaslı bir heyecan ve birikim üretmesi kaçınılmazdır. Ben Türkiye'de de, İslam dünyasında da, özellikle kentleşme sürecinin doyum noktasına ulaşması, çevre'nin siyasi, toplumsal ve entelektüel olarak merkez'e doğru yürümeye başlaması sürecinin ivme kazanarak ve katlanarak süreceğini düşünüyorum. Müslüman aydınların, bilim adamlarının kendileri olarak, özne olarak konuşmaya, tarihe özne olarak müdahale etmeye başladıkları önemli bir tarihsel sürecin eşiğindeyiz. Yeni bir düşünür tipi oluşmaya başladı. Ahmet Bey, oldukça yararlı bir sohbet oldu. Yaptığımız açıklamalar, geliştirdiğiniz ve *Umran* okuyucularıyla paylaştığımız argümanlar için çok teşekkür ediyorum.

Davutoğlu: Ben teşekkür ederim. ■

KÜRESEL SAVAŞ VE İSLAM'IN TASFİYESİ

İBRAHİM KARAGÜL

Bu yazı yayınlandığında ABD ve İngiltere'nin oluşturduğu müttefik güçler, Afganistan'ı veya başka bir İslam beldesini bombalıyor olabilir. Basra Körfezi'nden, Özbekistan ve Tacikistan'dan veya Hint Okyanusu'ndan Afganistan'daki savaş yorgunu toprakları ateş yağmuruna tutuyor olabilirler. Özel birlikleri eliyle bu bölgelerde "terörist avına çıkıp, suikastler ve sabotajlar yapabilir. Türkiye, Suudi Arabistan, Körfez Ülkeleri, Pakistan, Rusya, Özbekistan ve Tacikistan hava sahalarını ve limanlarını Amerikan ve İngiliz uçaklarına açarak bu küresel savaşa iştirak edebilirler.

Afganistan'la birlikte veya ondan sonra İslam topraklarının başka yerlerine, Irak'a, Yemen'e, Mindanao'ya, Keşmir'e de saldıracaklar. "Anglosakson dünya egemenliği"ne yönelen tehdidi ortadan kaldırmak ve küresel hegemonyayı daha sağlam temellere oturtabilmek için İslam toplumlarının yaşadığı Fast'tan Endonezya'ya, Nijerya'dan Özbekistan'a kadar büyük bir coğrafyayı savaş atmosferine sokacaklar. Bu coğrafyadaki ülkelerin siyasal/toplumsal yapılarında büyük sarsıntılara yol açacaklar. Sadece silahlı İslami gruplara değil, siyasi, sosyal ve kültürel "cemaatleşmeler"e de büyük darbe vuracaklar.

Amerika ve İngiltere ile başlayan savaş, Keşmir'de Hindistan'ın, Çeçenistan'da Rusya'nın, Doğu Türkiistan'da Çin'in katliamlarıyla devam edecek. Son altı yıldır İslam ülkelerinde yerel düzeyde uygulanan İslam'a yönelik savaşın ikinci aşaması, "açık savaş" dönemi böylece başlamış olacak. Soğuk Savaş'ın sona erdiği, Sovyetler'in yıkılıp komünizmin piyasadan çekildiği günden hemen sonra İslam'ı dünya sisteminin önündeki en güçlü siyasal tehdit olarak görenler, bu güce karşı "Küresel Haçlı Savaşı"ını bütün dünyaya yatacaklar.

Küresel Hegemonyanın Kutsalları Vuruldu

ABD'nin ve "küresel sistemin kutsalları"na yönelen büyük saldırıyı kimlerin düzenlediği belki yıllar sonra ortaya çıkacak ancak o günden sonra başlayan süreçte geri dönüş uzun yıllar mümkün olmayacak.

11 Eylül salı günü ABD'nin askeri, siyasi ve ekonomik mahremiyetine yönelen dehşetengiz saldırı Amerikan rüyasını, ABD'nin tek kutuplu dünya imparatorluğu hayalini, dokunulmazlığını, büyüsunü yerle bir etti. New York'taki "kapitalizmin tapınağı" Dünya Ticaret Merkezi'ni, Washington'daki ABD'nin dünya egemenliğinin karargahı Savunma Bakanlığı binasını vuran, yine ABD'nin siyasi hegemonyasının sembolü olan Beyaz Saray'ı hedef alan saldırılar o kadar güçlüydü ki, dünyayı kaosa sürükleyip, uluslararası hukuk, ulusların egemenliği, insanlık değerleri, güç kullanımının meşru sınırları, birey hakları veya küresel ve bölgesel bloklaşmaları bir anda işlevsiz hale getirerek, dünyayı "ölçüsü ve sınırları belirlenemeyen bir savaş atmosferi"ne soktu. Küresel güç dengeleri yerinden oynadı. Dünyanın en güçlü ordusuna, sermayesine, uluslararası hukuku ve değerleri belirleme gücüne sahip süper imparatorluğu korkunç bir şekilde provoke edildi.

O gün, ABD'nin milyarlarca dolarlık hava savunmasının, nükleer gücünün, karşı konulmaz istihbarat yapısının, milyonlarca telefonu, e-maili ve faksı kontrol eden elektronik istihbaratının, iç güvenlik teşkilatlarının, en küçük hareketleri bile kontrol eden uydularının büyüsunün bozulduğuna bütün dünya şahit oldu. Süper imparatorluğun imajı öyle bir darbe yedi ki, Washington yönetimi bunu telafi etmek için korkunç bir "öç alma hareketi"na girişecek, ancak bu imaj kaybını yıllarca telafi edemeyecek.

Korku, Panik ve Hortalanan İrkçilik

New York'ta Dünya Ticaret Merkezi'ne ait 107 katlı iki gökdelenle iki, Savunma Bakanlığı'na da bir uçak çakıldı. 50 bin kişinin çalıştığı, her gün 150 bin turistin ziyaret ettiği Dünya Ticaret Merkezi ikiz gökdelenlerinden ikisi de çöktü. Savunma Bakanlığı Pentagon tahrip oldu. Washington'un en büyük alışveriş merkezlerinden Washington Mall'da büyük bir yangın çıktı. New York'un gökdelenleriyle ünlü Manhattan adasına tüm giriş çıkışlar yasaklandı. New York borsası ile kentin tüm havalimanları kapatıldı. Beyaz Saray, Hazine Bakanlığı ve diğer kamu kuruluşları binaları boşaltıldı, metrolar kapatıldı. ABD'de tüm uçuşlar durduruldu. ABD'ye gelen yolcu uçakları Kanada'ya yönlendirildi. Amerikan ordusu en üst düzeyde alarma geçirildi. Saldırı, global piyasaları sarstı. Dünya alarma geçti, elçilikler boşaltıldı, sınırlar kapatıldı. ABD Başkanı George W. Bush, uzun süre bir askeri sığınakta saklanmak zorunda kaldı.

O günden sonra, Avustralya'dan Fransa'ya ve Almanya'ya kadar bir çok ülkede, Amerika'nın bütün eyaletlerinde Müslümanlar'a ait ev, işyerleri ve camilere saldırılar başladı. Artık Müslüman çocuklar okullardan kovuluyor, aşağılanıyor, horlanıyor. Başörtülü kadınlar evlerinden dışarı çıkamıyor. Müslüman yolcular uçaklardan indiriliyor. Müslümanlara ait evlerin duvarlarına, tıpkı *Klu Klux Klan*'ların yap-

tığı gibi, tehdit içeren yazılar yazılıyor. Bir zamanlar zencilere yönelik *ırkçı şiddet* bu sefer Müslümanlar'a karşı hortlatıldı.

Saldırı, gerek hedef aldığı semboller, gerek sofistike planlaması ve gerekse ABD istihbaratını gülünç duruma düşüren hazırlık çalışmaları açısından bütün dünyayı şaşkına uğrattı. Dünya sistemini belirleyen güçlerin *sistemin dışına ittikleri/cezalandırdıkları* kitle veya grupların ne kadar güçlü olduğunu, ne derece korkunç saldırılar yapacağını ortaya koydu. Yeni dönemde artık hiç bir gücün gerçekten egemen olmadığı ortaya çıktı. *ABD dış politikasının öncelikleriyle iç politikası birbiriyle örtüşür hale geldi.* Bugüne kadar ABD'nin Amerika dışındaki çıkarları için kullanılan "*ulusal güvenlik*" kavramı anlamlarını yitirdi ve ilk kez iç güvenlik için kullanılmaya başlandı. Amerikan toplumu, bugüne kadar ciddi olarak gündemine almadığı "güvenlik" endişesini ilk kez hissetti, *Amerikan gücünün yenilmezliğine* dair güvencesini yitirdi. Amerikan topraklarının güvenliğini sağlamak için özel bir bakanlık bile oluşturuldu. Bu güne kadar Filistin'de, Afrika'da, Latin Amerika'da veya uzak Asya'da yönlendirdikleri katliamları uzaktan seyreden *dünyanın güvenli topraklarının insanları, şiddetin ve ölümün ne demek olduğunu ilk kez yaşadı.*

Saldırı sonrası dünya sistemini belirleyen güçlerin önüne iki seçenek çıktı: *Birincisi;* bugüne kadar dışladıkları, insanlığın ortak mirasından pay vermedikleri,

hak, adalet, eşitlik, özgürlük, refah ve gücü paylaşmadıkları sistem dışı güçlere pay vermek. Böylece insanlığın ortak çıkarları için daha adil ve daha müreffeh bir dünyanın temellerini atmak. İkincisi ise; dünya nüfusunun dörtte üçünü temsil eden milyarları yine hiçe sayıp, bu kitlelerin duygularının, ihtiyaçlarının sözcülüğünü yapan, bugüne kadar hep baskı altında tuttukları, yok etmeye çalıştıkları dini, siyasal, toplumsal ve kültürel oluşumlara karşı daha şiddetli bir savaş açmak. Böylece yeryüzünü kanlı bir geleceğe doğru sürüklemek. 11 Eylül'den bu yana yaşananlar, ikinci yolun tercih edildiğini şüpheye yer bırakmayacak bir şekilde ortaya koydu.

"Haçlı Seferi"ne Alkış Tutmak!

Daha saldırıların yapıldığı ilk gün ortak düşman hiç tereddütsüz ilan ediliverdi: Müslümanlar.

Entelektüel temelleri Soğuk Savaş'tan hemen sonra atılan, gerek uluslararası kurumlar düzeyinde, gerek öncü devletler ve yerel iktidarlar düzeyinde ve gerekse dünya medyasında on yıldır gündemde tutulan "İslamcı terörizm", "radikal İslam", "fundamentalist İslam" derhal hedef tahtasına konuldu. Müslümanlar'ın yaşadığı hemen her ülke bir anda "cephe ülkesi" haline geldi ve ait oldukları coğrafyada olağanüstü hal ilan edildi. Fas'tan Güney Afrika'ya, Orta Asya'dan Güneydoğu Asya'ya kadar Müslüman toplumlar, İslamcı gruplar, cemaatler sanık sandalyesine oturtuldu. İslam toprakları neredeyse bir "açık hapisane"ye dönüştürüldü. Usame bin Ladin ve Taliban yönetimini yok etmek için Afganistan'a savaş ilan edildi. İslamcı gruplarla savaşmak adına küresel ittifak oluşturulması için dünya seferber edildi. Daha sonra hedef alınacak İslamcı örgütlerin listesi yayınlandı.

Sağduyusunu kaybetmiş ABD'li yazarlar, Müslümanlar'a yönelik savaş çığırkanlıkları atmaya, dünya medyası Müslüman ülkeleri, bu ülkelerdeki İslamcı grupları, en radikalinden en demokratik olana kadar hedef listesinde koyup savaş çığlıkları atmaya başladı. NATO ortak tavır aldı ve 5. maddeyi harekete geçirerek, ABD'ye yapılan saldırının bütün üye ülkelere yapıldığını ilan etti. Başta Türkiye olmak üzere, Almanya, Fransa, Rusya ve Çin, "İslamcı terör"e karşı ABD saflarında yerlerini aldı. Bütün dünya Amerika'nın etrafında kenetlendi.

Eğer saldırıyı yapan bir örgüt ise bunca savaş hazır-

lığı niye? Bütün İslam coğrafyası mı işgal edilecek? Amerika teröre değil, geleneksel düşmanlarına savaş ilan etti ve bütün dünyayı "teröre karşı savaş" gibi masum bir gerekçeyle arkasına aldı. Bu gerekçeden hareketle dünyanın itirazını bir anda kırarak stratejik çıkarları için hayatı önem taşıyan değişik coğrafyalara yerleşme fırsatını yakaladı. Öyle stratejik çıkarlar elde etti ki, ne Almanya ve Fransa, ne de Rusya ve Çin'in sesini yükseltecek gerekçesi kaldı.

Tek kutuplu dünya sistemine itirazlar yükselten, NATO'nun global jandarmalığına karşı Avrupa Gücü'nü kuran, ABD'nin Yıldız Savaşları projesine öfke duyan ve "Süper Avrupa"yı oluşturmak için ABD ile kıyasıya rekabete giren Avrupa Birliği'nin tezleri suya düştü. ABD'ye karşı çok kutuplu dünya sisteminin temellerini atmaya çalışan Çin ve Rusya, potansiyel müttefiklerini ABD'ye kaptırdı. ABD küresel hegemonyasına karşı olanları "terörle mücadele" gibi masum bir çıkışla öyle bir hazırlıksız yakaladı ki, Soğuk Savaş'tan bu yana yapamadıklarını on gün içinde başarmış oldu. Amerika'yı, İsrail'i ve Türkiye'yi Orta Asya'dan silen, ABD'nin ambargo uyguladığı ülkeleri ayağa kaldırmaya çalışan, Ortadoğu'da ABD'ye karşı

kıyasıyla bir rekabet başlatan *Almanya, Fransa, Rusya, Çin ve İran dengesi* son beş yılda kazandığı mevzileri bir haftada kaybetti. Orta Asya'yı kontrol altına alan Rusya ve Çin liderliğindeki *Şanghay Beşlisi* daha başlamadan bitti. Avrupa'dan Rusya'ya ve *Basra Körfezi'*ne kadar oluşturdukları hattın ötesinde ABD çıkarlarını yerle bir eden, *Hazar petroleri* üzerindeki ABD tezlerini bitiren, Hazar enerji kaynaklarını Avrupa'ya, Çin'e, Basra Körfezi'ne aktaran *Almanya, Fransa, Rusya, Çin ve İran* dengesinin çabaları daha ilk haftada heba oldu.

Sınırsız ve Ölçsüz Savaş

ABD Başkanı George Bush'un, 11 Eylül'deki saldırılarının ardından doğrudan İslamcı örgütleri hedef gösterip "Haçlı Seferi" başlattığını ilan etmesi bir rastlantı veya o güne ait bir söz değildi. İtalya Başbakanı Silvio Berlusconi'nin "*Batı medeniyeti İslam'dan üstündür. Batı kendi medeniyetine duyduğu güvenle teröre karşı savaş başlatmalı. Bu bir başka medeniyetle, bin dört yüz yıl öncesine takılıp kalmış İslam'la savaşmaya kadar gitse bile...*" şeklinde, savaşın arkasındaki gerçek nedenleri ortaya koyan sözler geçirilebilecek sözler değildi.

Bush, Soğuk Savaş'ın bitmesinden bu yana geçen on yıldır sürdürülen bir savaşın bundan sonra nasıl bir hal alacağını ortaya koydu. Nitekim yeni "Haçlı Savaşı"nın da on yıl süreceği, başlangıcı ve sonunun belli olmayacağı, sınırsız ve ölçsüz bir savaş olacağı ilan edildi. Bush, Amerikan vatandaşlarına hitaben yaptığı konuşmada, "*Terörizme karşı bu Haçlı Seferi, bu savaş zamanı olacaktır. Amerikalılar sabırlı olmalıdır. 21. yüzyılın ilk savaşını kararlı bir biçimde kazanmak zamanı artık gelmiştir. Bu savaş uzun bir süre alacak, ancak kazanmak için Amerika'nın bütün kaynaklarını kullanacağız. Saldırıları düzenleyenler güçlü bir deviyandırdılar*" diye konuştu. ABD Savunma Bakanı Donald Rumsfeld ise, savaşın çok uzun ve kanlı geçeceğini dile getirdi.

Daha sonra Amerikan Kongresi'nde konuşan Bush, orduya hazır olması emrini verdi ve dünyayı "*ya bizimlesiniz ya da düşman tarafında*" gibi son derece mantıksız bir dayatma ile karşı karşıya bıraktı. İngiltere Başbakanı Tony Blair, Federal Yüksek Mahkeme yargıçları, Temsilciler Meclisi ve Senato'nun üyelerinin huzurunda yapılan konuşma, 21. yüzyılın ilk savaş bildirgesi olarak tarihe geçecektir. Bush, yürütülen mücadelenin, sadece ABD'nin savaşı olmayacağını,

bunun, dünyanın ve medeniyetin savaşı olduğunu belirterek, "bütün ülkelerden bize katılmalarını istiyoruz" diye konuştu. Bush, bugünden sonra, terörizme destek veren bütün ülkelerin, "düşman devlet" olarak görüleceğini de belirtti. Yeni savaşı kazanmak için diplomatik, istihbari, hukuki, finansal araçlar ve "her gereken silahın" kullanılacağını belirten Bush, yürütülecek savaşın Irak veya Kosovo'ya benzemeyeceğini, Amerika'ya savaş açanların İsrail'i Ortadoğu'dan çıkarmak istediklerini söyledi.

Bush'un sarfettiği sözlerin arasında İslam dünyasına yönelik yeni politika net bir şekilde ortaya konuluyordu: "Mısır, Suudi Arabistan, Ürdün gibi bir çok Müslüman ülkedeki rejimleri devirmek istiyorlar. İsrail'i Ortadoğu'dan atmak istiyorlar. Hristiyanları ve Musevileri Asya ve Afrika'nın bir çok bölgesinden çıkarmak istiyorlar." Bu sözler, başlatılan savaşın ucunun nerelere varacağını, ABD'nin Müslüman toplumların ortak taleplerinin aksine, bu ülkelerdeki otoriter yönetimleri ayakta tutmaya devam edeceğine, ABD'nin çıkarlarının bu otoriter yönetimler tarafından korunduğuna, önümüzdeki dönemde Müslüman ülkelerde yönetici elit ile halk arasında çok ciddi krizlerin çıkacağına işaret ediyordu. Amerikalı uzmanlara göre bile bu sözler, önümüzdeki dönemde Batı ile İslam arasında çok şiddetli bir hesaplaşmanın yaşanacağını ilk işaretiydi. "Özgürlük ve demokrasinin temsilcisi olan Amerika", bütün dünyaya korku ihrac etmeye, zalim ve otoriter yönetimleri halk iradesine karşı desteklemeye devam edecekti.

"Küresel Tasfiye"den "Küresel Savaş"a

"İslam'ın meydan okuyuşu ve küresel tasfiye" başlığı altında yazdığım ve *Umran* dergisinin Şubat sayısında yayınlanan yazıda, Soğuk Savaş'tan bu yana İslam'ın küresel sistem tarafından nasıl düşman ilan edildiğini anlatmaya çalışmıştım. On yıldır Türkiye gibi, Müslüman ülkeler nezdinde yürütülen kapsamlı bir projenin ikinci aşamasını yaşıyoruz bugün. Soğuk Savaş'tan sonra, Orta Afrika'dan ve Fas'tan Endonezya'ya kadar bü-

tün İslam coğrafyasında İslam'a karşı küresel düzeyde bir tasfiye operasyonu yürütüldü. İslam dünyasına hakim olan yerel iktidarlar ve ABD dış politikasını belirleyen güçler, omuz omuza vererek, hem ABD dış politikasına hem de uluslararası kamuoyuna "İslam tehdidi"ni kabul ettirdi. Onlar yükselen İslam'ın Batı'nın dünya hakimiyetinin önünde komünizmden çok daha büyük bir tehdit olduğu ve bu yükselişin hiçbir zaman işbirliği ile kontrol altına alınmayacağı tezini işlediler. Onlara göre, kontrol altına alınamayacağı için yükselen İslam'a karşı topyekün savaş ilan edilmeliydi. Zira bu yeni güç, masum taleplerin ötesinde Batı medeniyetine karşı bir meydan okumaydı ve hiçbir şekilde küçümsenmemeliydi.

İslam coğrafyasını kontrol eden yönetici elit, iktidarlarının geleceğinde en büyük tehdit olarak gördükleri İslam'ı etkisizleştirmek için onu komünizmin yerine ikame ederek, yeni düşman olarak sundular. Bütün İslam dünyasında toplumsal muhalefetin renginin İslamlaşması ve iktidarlarını zorlamaya başlaması üzerine, baskı altında tuttıkları Müslümanların sosyal, ekonomik, siyasal ve kültürel taleplerini dizginleyemeyen bu kesim, yeni dünya sistemi için düşman arayanlara İslam'ı önerdiler. Müslümanlaşan toplumlar sadece sosyal, siyasal ve kültürel haklarını geri istemiyor, Batı'nın yıllardır sömürdükleri kendi kaynakları üzerinde de hak iddia ediyorlardı. Özellikle bu son talep İslam'ın birinci tehdit ilan edilmesinde çok ciddi rol oynadı.

Düşman ülkeler bile İslam'a karşı bölgesel ve uluslararası düzeyde etkin mekanizmalar kurmaya başladılar. Uluslararası medyada İslam ve terör aynı kavramlar olarak anılmaya başlandı. "Radikal İslam", "İslamcı

terörizm”, “Fundamentalist İslam”, “İslami tehdit” gibi kavramlar en sık duyduğumuz kavramlara dönüştü. Korkunç bir “İslam fobisi” üretildi ve bu dünya kamuoyuna kabul ettirildi. Hollywood “İslami terör”e karşı yeryüzünü kurtaran devlet destekli filmler çevirdi. Müslümanlar’ın nükleer silahlara sahip olma ihtimalinin dünyayı nasıl bir kaosa sürükleyeceği işlendi ve “Korkunç İslam” Amerikan halkının evlerine kadar girdi. Sadece Batı’da değil, Uzakdoğu’dan Orta Afrika’ya, Orta Asya’dan Latin Amerika’ya kadar İslam her ülke için birinci tehditti artık. Başta NATO olmak üzere, uluslararası kurumların tehdit algılamalarında İslam birinci tehdit ilan edildi.

10 Yıllık Gizli Savaş, 10 Yıllık Açık Aavaş

İslam’ın sadece siyasal anlamda değil, sosyal, kültürel, ekonomik, kaynakların kontrolü, değerler ve bir medeniyet olarak Batı’ya karşı meydan okuması bütün dünyayı telaşa düşürdü. Yeni dünya sisteminin ağırlık merkezini oluşturan orta kuşağın İslam coğrafyası olması ve 21. Yüzyılın *hakimiyet ve kaynak savaşları*nın bu bölgede yoğunlaşması İslam’ın tasfiyesinde bir başka etken oldu. 19. Yüzyıldaki *Büyük Oyun*’un yeni versiyonun yaşandığı bölgede, büyük güçler arasındaki yarışa Müslümanlar’ın bir şekilde *müdahil* olmalarının önü kesilmeliydi. Ortadoğu’nun enerji kaynaklarını kontrol altında tutan güçler, *Kafkaslar* ve *Orta Asya*’da sürdürdükleri kıyasıya savaşta bir de İslam’la uğraşmak istemiyorlardı.

Hazar petrollerini *Afganistan-Pakistan* üzerinden güneye indirmeyi planlayan ABD bunun için *Taliban*’ı iktidara getirdi. Proje ertelenince veya başarısız olunca da Taliban’ı bir numaralı düşman ilan edip Afganistan’a ambargo uygulamaya başladı. Hatta Taliban’ı devirmek için Afganistan’a askeri müdahale hazırlıklarına girişti.

Başta uluslararası kurumlar ve medya olmak üzere, bütün mekanizmalar devreye sokularak başlatılan “*Küresel Haçlı Savaşı*”nın muhatabı sadece marjinal gruplar, silahlı hareketler veya sistem dışı güçler olmadı. *En ilımlı Müslüman topluluklar bile hedef tahtasına konuldu ve sistemle bütünleşmeleri engellendi. İslam’ın hayatın bütün alanlarından çıkarılması hedeflendi ve Müslüman ülkelerin hiç birinde sistemle uzlaşmak isteyen Müslüman oluşumlara izin verilmedi. Ne iktidar, ne kaynaklar, onlarla hiç bir şey paylaşılmadı. İslam coğrafyasındaki “pilot ülkeler”e İslami hareketlerle mü-*

cadele projeleri sunuldu. Bu yüzden *sadece Türkiye’nin değil, hemen her Müslüman ülkenin kendine göre bir 28 Şubat’ı oldu.*

İşte 11 Eylül’den sonra bu “küresel tasfiye operasyonu”nun ikinci aşaması yani “*İslam’la küresel savaş dönemi*” başlatıldı. Artık İslami siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik talepleri olan bütün oluşumlar dünya sisteminin ve egemen güçlerin şiddetli saldırılarından nasiplerini alacaklar. Almanya, Fransa, Rusya, Çin veya Hindistan, bir taraftan ABD’ye karşı yeni dünya sisteminden pay alma savaşını sürdürürken diğer taraftan İslam’a karşı ortak hareket edecekler. *Rusya Çeçenistan sorununu, Çin Doğu Türkistan sorununu, Hindistan Keşmir sorununu, İsrail Filistin ve Hizbullah sorununu, Fransa Cezayir sorununu, bu kampanyaya sayesinde çözmüş olacaklar.*

İslam dünyasındaki Amerikancı ve baskıcı rejimler, statükolarına yönelen halk muhalefetinin ve yükselen İslamcı tehdidin üstesinden gelecekler ve dünya sistemi tarafından daha da güçlendirilecekler. Gerek Körfez bölgesinde gerekse Hazar çevresinde büyük güçlerin, çokuluslu şirketlerin çıkarlarını tehdit eden, İslam dünyasının kaynaklarının sömürülmesine karşı çıkan bütün güçler tehdit altında.

Amerika Dünyayı, Dünya Amerika’yı İstismar Ediyor

Sorun, Usame Bin Ladin veya Taliban sorunu değil. Bin Ladin sendromu, ABD’nin yıllardır ısıtıp ısıtıp servise sunduğu bir paranoyadır. ABD, bu paranoyayı kullanarak hem İslam dünyasını tamamen kontrol altına alıyor hem de Avrupa, Rusya ve Çin’e kaptırdığı bölgelere yerleşiyor. ABD ilan ettiği “Haçlı Savaşı” çağrısına beklediğinden daha fazla destek buldu. Ancak bu desteğin her destekçi ülke açısından bambaşka anlamları var. Tıpkı ABD’nin İslamcı gruplarla savaşarak stratejik çıkarlarının kapsama alanını genişletmesi ve yeryüzünün bir çok bölgesine yerleşmek için “terör” gerekçesinin arkasına sığınması gibi, destek veren ülkeler de ilan edilen küresel kampanyanın tozu dumanı arasında bir çok sorunlarını çözmeyi düşünüyor.

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin Bush’a telefonda destek verdi ve Rus hava sahasını açtı çünkü bu “Haçlı Savaşı”na Çeçenistan’daki özgürlük savaşını da dahil etmek istiyor. Onlara göre Çeçenistan hiç bir zaman insanlık sorunu olmadı, hep radikal İslam soru-

nu oldu. İsrail'in ırkçı Başbakanı Ariel Şaron saldırılardan hemen sonra Filistin lideri Arafat'ı ikinci Bin Ladin, Hamas ve İslami Cihad'ı savaşılmaması gereken örgütler olarak öne sürdü. Filistin sorunu bir anda "İslamcı terör" safına itildi. Çin, ABD'nin kampanyasına sessiz destek verdi ve "İslamcı terör"e karşı savaşılmasını istedi çünkü ona göre Doğu Türkistan bir İslamcılık sorunuydu. Bu esir topraklardaki toplu katliamlar, nükleer denemelerin ortaya çıkardığı insanlık trajedisi ve soykırım artık dünya tarafından *İslamcı örgütlerle savaş* başlığı altında mütalaa edilecekti. Yine Hindistan *Keşmir Müslümanları*'nı en tehlikeli İslamcı örgütler olarak ilan etti ve ABD'ye her türlü yardıma hazır olduğunu açıkladı. Pakistan'ın hedef olduğu bir dönemde on binlerce insanın hayatına malolan bir özgülük savaşı böylece ortadan kaldırılacaktı. Sri Lanka Tamilleri, Filipinler Mindanao'daki Müslümanları, Sırbistan Bosna ve Kosova'daki Müslümanları aynı kefeye koydu. *Bütün ülkeler kronikleşen sorunlarını ABD'nin "Haçlı Savaşı" kampanyasının koruması altında çözecekti.* Amerika dünyayı, dünya da Amerika'yı istismar ederek İslam'a karşı ortak bir savaşta birleştirdiler.

Orta Asya'nın Üç Kapısı da Müslümanlar'ın Elinde

Pakistan eski İstihbarat Başkanı Tümgeneral Hamit Gül'e göre, ABD'nin asıl hedefi, stratejik hedeflerini geliştirmek. Bu hedef de Orta Asya. Gül, Amerikalı stratejistlerin bu yüzyıla sahip çıkmak için dünyanın en önemli petrol rezervine sahip olan Körfez bölgesinin doğusunu ve Hazar Denizi bölgesini işgal etmeyi planladığını söylüyor. Gül, "Orta Asya'ya girmek için üç temel yol vardır: Pakistan'ın Karaçi, İran'ın Bendarabbas ve Türkiye'nin İstanbul boğazı. Bunların hepsi de Müslümanların elinde. Bu nedenle, Afganistan'ı işgal etmek onları İran'ın arkasına, Çin'in yanına ve muhtemelen Pakistan'ın içine yerleştirecek. Pakistan artık özgür bir ülke olmayacak, Pakistan'ın nükleer olanakları onların kontrolünde olacak. İran da kontrol altında tutulacak" diyor.

Oluşturulmaya çalışılan "*küresel ittifak*"ın hedefi sadece Afganistan değil. *Sudan'dan Irak'a, Yemen'den Pakistan'a, Keşmir'den Mindanao'ya, Kuzey Afrika'dan Orta Afrika'ya, Malezya'dan Endonezya'ya kadar* bir çok Müslüman bölge tehdit altında.

İçinde Müslüman grupları barındıran her ülke, en demokratik olanından en radikaline kadar İslami cemaatler, İslami eğitim veren kurumlar ve İslami dün-

ya görüşüne sahip bireyler dünya sisteminin düşmanı listesindedir. Cezayir'den Tacikistan'a ve Endonezya'ya, Özbekistan'dan Orta Afrika'ya kadar İslam topraklarında bir cadı avı başlatıldı. Bunlar yapılırken şiddeti tasvip edenlerle etmeyenler arasındaki çizgi göz önüne alınmadan, siyasal, sosyal ve ekonomik talepleri olan her grup hedef alınacak. Cadı avına karşı çıkanlar "terörist damgası" yiyecek. Sadece ABD'nin değil, Rusya ve Çin'in de stratejik çıkarlarının önündeki en büyük engeli İslami hareketler oluşturuyor. ABD stratejik amaçlarına ulaşabilmek için öncelikle İslami hareketleri ortadan kaldırmak zorunda. Zira İslami hareketler artık topraklarına, kaynaklarına sahip çıkıyorlar ve siyasal, ekonomik, kültürel ve sosyal alanlarda çok ciddi bir aydınlanma içindeler. Bu söylemin Müslüman toplumları dönüştürmesi yeryüzünün yönetici eliti için çok büyük bir tehdit oluşturuyor. Bu yüzden önce Müslüman ülkelerdeki İslami hareketlerin belini kırdılar, onları besleyen kültürel kurumları ve finansal kaynakları kuruttular. Buradan aldıkları cesaretle global düzeyde savaşın ikinci adımını atıyorlar. *Amaç, İslam'ı hayatın her alanından uzaklaştırmaya ve Müslüman toplumların İslam'a yönelik yeşeren ve hızla tırmanma eğilimi gösteren umutlarını sindirme, bastırma, psikolojik savaş veya fiilen zorba yöntemlere başvurarak yok etmeye çalışmak.*

Ancak tarihin işleyiş mantığı, ve dolayısıyla en azından yakın tarih boyunca yaşanan somut tecrübeler bize bu tür yöntemlerin tutmadığını, geri teptiğini ve bu tür yöntemlere başvuranları tarihten alaşağı ettiğini çok açık ve net bir şekilde gösteriyor.

Şu an Amerika'da yaşanan terör olayı nedeniyle *Amerika'nın bugüne kadar yeryüzünde uyguladığı sinsi, baştançıkarcı, yanlış, adalet duygusunu hiçe sayan, yalnızca kendi hegemonyasını ve çıkarlarını pekiştirmeyi temel kalkış noktası alan politika ve stratejilerini gözden geçirmesi gerekirken, Amerika, yaptığı yanlışlıkları ve adalet duygusunu hiçe sayan politikaları hem daha sinsi, hem de daha zorba yöntemlerle sürdürmekte kararlı gibi görünüyor.* Bu yaklaşım, uzun vadede hem Amerika için, hem de tüm dünya için son derece tehlikeli sonuçlar doğuracak, dünyayı, hayal bile edilemeyecek ölçekte çatışmaların, savaşların ve çıkmazların eşliğine getirip bırakacaktır.

Son olarak şunu artık çok iyi görmek gerekiyor: Vaziyet böyle gittiği sürece, Amerika terörü bahane ederek yepyeni savaflara, çatışmalara soyunmaya kalkışacak olursa, sonuçta Amerika'nın attığı her adım bir **bumerang gibi kendisini vuracaktır.** Bu gerçeği görememek için kör olmak gerekiyor herhalde. ■

MEDENİYETLER ÇATIŞMASI YA DA LOZAN'DAN KABİL'E

ABDURRAHMAN DİLİPAK

Bugün, yaşanan olaylarla ilgili olarak nerede yanlış yaptığımızı görmek için yaklaşık yüz yıl öncesine uzanmamız gerekiyor.

Önce isterseniz, bugün yaşananlara bir bakalım. 11 Eylül günü iki yolcu uçağı New York'ta ikiz kulelere çarptı, biri Pentagon'a. Bir diğeri Beyaz Saray'a yönelmişti. Yolda düştü veya düşürüldü. Başkan ise Air Force Nr.1'le yerden havalandı.

Büyü bozulmuştu. Kapitalizmin ve dünya finans merkezinin kalbi vurulmuş; dünya jandarmalığına soyunan Pentagon'un savunma duvarları aşılacak merkezin bir bölümü çökertilmişti. Sembolik olarak seçilen bir diğerk hedef ise son anda kurtulmuştu.

7 uçak kaçırıldığı açıklanmıştı. 4'ünün akıbetini biliyoruz. Diğerk üçü hakkında ise bilgi alınamadı.

ABD yönetimi hemen İslam, Arap ve Usame isimlerine kilitlendi.

İşin ilginç yanı, saldırının dışarıdan geldiğini düşünen Amerikan yönetimi, operasyonlar konusunda CIA ile değil FBI ile çalışmayı tercih etti ve olayların ardından CIA adı adeta hiç anılmadı. FBI'nin ilk açıkladığı 19 zanlının 7'si ile ilgili yürütülen tahkikatın sonucu ise tam anlamı ile fiyasko idi. Suçlanan isimlerden biri geçen yıl ölmüştü, biri FBI ajanı idi, biri beş yıl önce gittiği Amerika'da pasaportunu kaybetmişti.

Amerikan yönetimi saldırının arkasındaki bir numaraları zanlının Usame bin Ladin olduğunu ısrarla tekrarlardı. Usame bin Ladin zaten ABD'nin gözünde aranan bir teröristti. Yemen, Sudan, Somali'de Usame'nin örgütü El Kaide ABD'nin varlığına kastetmişti. Elçilik baskınlarından da Usame sorumluydu.

ABD'nin sembollerine saldırılmıştı ve ABD de

kendine sembolik bir hedef seçti. Hedef tek başına bir kişi ya da örgüt değildi. Onu koruyan ve teslim etmeyen Taliban yönetimi de hedef alınmıştı. Böylece dünyanın en güçlü ülkesi ile en fakir ülkesi arasında bir savaşın eşğine gelinmişti.

Sız bu dergiyi okurken muntemelen Papa Vatikan'a dönmüş ve Amerika'nın öncülüğünde müttefik güçler Kabil'i vurmuş olacaklar.

Suçlu Ladin Olabilir mi?

Bu saldırıyı Usame b. Ladin düzenlemiş olabilir mi? Kimse buna ihtimal vermiyor. Çünkü bu pilotluk eğitimi almış, senkronize çalışan, hava haberleşme sistemini çok iyi bilen bir ekibin işi olabilir. Ladin'in bu bilgi birikimi ve kadroya sahip olması ise son derece zor. Kaldı ki, ABD içinden lojistik destek alınmadan böyle bir operasyonun gerçekleştirilmesi imkansız.

Kimse bu eylemi üstlenmedi ama basında yer alan zanlılar listesi oldukça uzun. İşte bunlardan önde gelenler: Japon Kızıldusu, Sırp militanlar, Filistinli gerillalar ya da MOSSAD... Zanlıların listesini daha da uzatmak mümkün..

Belki burada şöyle bir soru yöneltmek mümkün: Saldırganlar, niçin ABD'ye saldırınlr ve bu saldırıdan en çok yarar gören kim?

Hedef belli, ABD'nin sembolleri. Kuşkusuz burada ciddi bir zarar söz konusu. 10.000'e yakın yetişmiş insan hayatını kaybetti. Milyarlarca dolarlık maddi bir zarar söz konusu. Eylemin yankısı ise çok daha ağır oldu. Amerikan vatandaşlarının %70'i psikolojik bir travma içine girdi. Dünya borsalarında 1 Trilyon dolarlık değer kaybı söz konusu. Bu kadarı ile

Amerika bitecek değil ama özellikle olayın bundan sonra tetikleyeceği olaylar çok daha önemli. Şimdi dünya çok daha güvensiz ve belirsizliklerle dolu bir sürece girdi.

Peki bu işten kim yararlı, kim zararlı çıktı? Gelişen noktaya bakarsanız Amerikan halkının ve yönetiminin öfkesi İslam coğrafyasına yönelmiş durumda. Hedefteki ülkelerin ve kişilerin tümü Müslüman kimliği ile tanınıyor. Bu aşama bir 'medeniyetler çatışması'na yol açmasa da, İslam dünyası ile Amerika arasında ciddi bir güven krizine yol açacağı muhakkak. Bu olaydan sonra İslam dünyasında çok ciddi sorunların yaşanacağı da muhakkak.

Bu durum da en çok İsrail'in işine yarayacak. Amerikan yönetiminin İslam dünyası ile İsrail arasındaki askeri sorunları çözerek Ortadoğu'da daha istikrarlı bir dönem için baskılarını yoğunlaştırdığı ve İsrail'i masaya oturmaya zorladığı bir zamanda bu durum bütün hesapları altüst etmiş bulunuyor. O zaman bu işin neresinde MOSSAD'ın olduğunu sormamız gerekmez mi?

Yahudi lobisi Demokrat adayı destekliyordu. Bush kılıpayı seçimi kazandı. Bush İsrail'in Amerikan ekonomisi ve siyaseti üzerindeki baskılarını hafifletmek istiyordu. Bush'a karşı, Kennedy olayında olduğu gibi MOSSAD'ın desteklediği Amerikan "derin devlet"inin bir darbe operasyonundan söz edilebilir mi? CIA'nın bu soruşturmalarda devre dışı bırakılmasının amacı bu olmuş olabilir mi?

Bu senaryoya göre, Pentagon ve Beyazsaray'ın vurulmasında bir sakınca yok. Ama mesela ikiz kuleleri vuracak olan uçaklar pekala New York üzerinde düşürülebilirdi. Hatta bu uçakların Harlem'e düşmesi de mümkündü. Ancak evdeki hesap çarşıya uymadı ve olan oldu.

MOSSAD'ın başı çektiği bu senaryoda, Müslüman, Arap, Sırp ya da Japon kimlikli kişilerin kullanılmış olması bir şeyi değiştirmeyecektir.

Tekrar Biraz Gerilere

Humeyni zamanını hatırlayalım. Yarbey Oliver North'un bir gün özel bir yolcu uçağı ile Tahran'a inip İmamla görüşme talebini ve arkasından ABD'de başlayan tartışmalar, tahkikat süreci...

Ortaya çıkan gerçek şu: CIA Tahran'daki ABD elçiliğinde dolar kalıbı, dolar mürekkebi ile dolar ka-

ğıdına özel bir seri numarası ile tıpkısının aynısı Amerikan doları basıyor ve bu bölgedeki operasyonlar için bu kaynağı kullanıyordu. Hatta bu paraların bir bölümü İtalya'daki bir banka hesabına yatırılarak Nikaragua'da Sandinistlere karşı Chamorro'nun iktidara gelmesi için harcanıyordu. Bu altyapı, bölge devletlerinin paralarının basımında da kullanılmıştı.

ABD'nin mafyavari hesapları Oliver North'un sorgulanması aşamasında bütün çıplaklığı ile ortaya çıktı. İddiaya göre durumun farkına varan Rafsanjani ise, ABD'den ülkesinin alacağını alamaması üzerine, bu sistemi çalıştırarak kendi alacağını çok üzerinde, tıpkısının aynısı özellikte bu tesislerde dolar bastı. Ermenistan üzerinden Rusya'da pazarlanan bu paraların büyük bir bölümü Rusya üzerinden Türkiye'ye aktı. Rusya'daki dolar bolluğunun arkasında bu olayın olduğu söyleniyor.

Clinton yönetimi, hem dünyadaki dolar haritasını çıkartmak ve hem de sahte dolarları ayıklamak için, bilindiği gibi doları değiştirdi. Ortaya çıkan sonuç dehşet verici idi. Çünkü, Amerikan Merkez Bankası damgasını taşıyan üç dolardan biri sahte idi. Büyük ihtimalle de bu paranın bir bölümünü CIA basmıştı basmasına ama, diğer bölümünü de büyük bir ihtimalle MOSSAD basmıştı. İran'ın bastıkları ile mafyanın bastığı paralar da buna eklenince Amerikan hazinesi altından kalkılması zor bir risk devralmış oldu.

Belki de Bush bunun için ortadan kaldırılmak istenmiyordu. Saldırganların bir diğer hedefi de Amerikan Merkez Bankası olabilirdi. Bazı tanıkların ve hesapların ortadan kaldırılmasına ihtiyaç duyuluyor olabilirdi.

Bu iddianın doğrulanması halinde, ABD'nin ikiz kulelerden daha önce büyük bir darbe yiyeceği ve bu durumun ortaya çıkması halinde Amerikan ekonomisinin bu şokun altından kalkmasının çok güç olacağı belirtiliyor.

İşte Bu Ahval ve Şerait Altında Euro-Dolar Rekabeti

Amerikan yönetiminin dışı hissettirmemeye çalıştığı ve bu dolarlar ülkeye dönmediği sürece de tahribatı hissedilmeyecek olan bu gizli hastalık, Euro'nun ortaya çıkması ile ABD yatağa düşebilir mi idi?

Aslında burada gözden kaçan bir ayrıntıyı daha

not etmek gerekir. Dünyada ABD Merkez Bankası dışında en fazla dolar stoğuna sahip iki ülke vardır: Almanya ve Japonya. Amerikan dolarına karşı Almanya ve Japonya'nın stratejik bir işbirliğinden söz edilebilir. Bu iki ülke serbest piyasadan sürekli dolar emerek doların yüksek kalmasını sağlamaktadır. Böylece ABD'nin ihracatı sınırlandırılmış olmaktadır. Amerikan ekonomisindeki durgunluk ve yatırımların dışa kaçması, bunun sonucu giderek artan işsizliğin arkasında bu vardır. Eğer Almanya ve Japonya ellerindeki stoğu serbest bırakacak olurlarsa o zaman da doların ani ve şok değer kaybı bir başka sıkıntıya sebep olacak ve doların ülkeye ani ve hızlı dönüşü Amerikan ekonomisini riske sokacaktır. Onun için ABD'nin bundan sonra Almanya ve Japonya'yı rahatsız edici davranışlardan kaçınması gerekir.

Dolar haritası Almanya ve Japonya'nın elindeki stokları da göstermesi bakımından ABD için büyük değer taşımaktadır.

Şimdi burada yeni bir durumla karşı karşıyayız. 1 Ocak'ta AB Euro'ya geçiyor. Eğer 1 Ocak'ta ellerinde DM, Frank olanlar bu paralarını daha istikrarlı bir para olarak gördükleri ve bildikleri bir para olan Do-

lara yatırırlarsa Euro büyük değer kaybına uğrayabilir ve sistem ölü doğabilir. Ama ellerinde dolar olanlar, daha gerçek bir değer ifade eden ve bireysel yatırımcı için tasarruf açısından taklit edilemeyen ve taklidi henüz bulunmayan bir parayı tercih edecek olurlarsa bu ABD için beklenen para şokuna sebep olabilir mi?

Özellikle İslam dünyasında tasarruf sahiplerinin dolar yerine Euro'yu tercih etmeleri için ABD ile İslam dünyasının arasına güven krizine sebep olacak bir sorun oluşturmak, bu amaca hizmet etmez mi?

Bana göre dolar ve Euro'nun iki canbaz olarak bir ipte oynaması mümkün değil. Bu ikiliden biri kaybedecek. O zaman bugün terörün sebep olduğu ekonomik krizden çok daha vahim bir kriz Amerikan borsasını vurabilir ve bu şok dalga dalga öteki ülkelere yayılabilir.

Böyle bir durumda İkiz kulelerdeki infilak, büyük çöküşün fınyesini ateşledi!

Bu terör eylemi, dolar-euro rekabeti ile irtibatlandırılabilir mi? Bana kalırsa bunu akıldan uzak tutmamak gerek. FBI'nın açıkladığı şüphelilerin bir şekilde Almanya ile irtibatlandırılmasını not etmek gerekir.

Bu kadar uzun süreye yayılan, bu kadar kapsamlı bir operasyon hakkında CIA, MOSSAD, Alman, İngiliz ve Fransız istihbaratlarının bilgi sahibi olmaması mümkün değil. Hatta, zaten MOSSAD bu konuda daha önce Amerikan yönetimini uyardıklarını söyledi. İddiaya göre MOSSAD ikiz kulelerdeki yahudileri uyarılmış ve o gün işe gitmelerini engellemişti.

Bu eylem başkaları tarafından planlandıktan sonra bir şekilde bazı istihbarat örgütlerinin müdahalesi ile yeniden şekillendirilmiş olabilir. Ya da ABD'nin kendi içinden bir darbe hareketinde kullanılan eylemci kadrolar, sürece müdahil diğer istihbarat örgütlerinin lojistik destekleri ve son dakika müdahaleleri ile çok farklı bir noktaya da çekilmiş olabilir.

Bana göre böyle bir organizasyon içinde birden fazla örgüt ve ülke vardır. Operasyon hem amacından ve hem de hedefinden sapmıştır. Sürece müdahale edenler birbirlerinin farkındadırlar fakat birbirlerini engelleyememişlerdir. Bu dehşet senaryosunda kimse aktif olarak öne çıkmaya ve süreci durdurmaya da cesaret edememiştir.

Bu süreçte bir şekilde Usame bin Ladin'in de kullanılmış olması mümkündür..

Gerek Taliban ve gerekse Usame bin Ladin'in bu bölgeye yerleşmeleri ABD, Suudi Arabistan ve Pakistan'ın işbirliği ile olmuştur. Bu güçlere silah, istihbarat ve askeri eğitim imkanları sağlanmıştır. Bu bölgede hem bu süreçte, hem de uyuşturucu trafiği hakkında istihbarat yapmak maksadı ile çok sayıda ajan bulunmaktadır. Böyle bir oluşumdan habersiz olmaları mümkün değildir. O zaman Üsame bin Ladin hedef saptırmak için seçilen bir sembolden başka birisi değildir. Ladin'le Sudan'ı ve Irak'ı irtibatlandırarak bu ülkelerde de operasyon düzenlemek mümkün olacaktır. Hatta Üsame bin Ladin'le irtibatlandırılacak bir takım iş adamları, örgütler ve siyasi kişiler de bu vesile ile ABD'nin hedef tahtasına oturtulmuş olacaktır. Bütün bunlar için Üsame bin Ladin son derece elverişli bir isimdir.

Bana göre işin özün de Amerika'nın kendi içinde bir darbe operasyonu ve bu süreci kendi hesapları açısından manipüle eden batı istihbaratı ile hem ABD içindeki unsurlar ve hem de batılı unsurlarla dirsek teması içindeki MOSSAD vardır. Operasyonda fiilen yer alan unsurların ise başka özel amaçları sebebi ile bu senaryodan bilgisi olmaması da mümkündür. Bu senaryoda Filistinliler ya da Sırp'ların kullanılmış olması da çok fazla önem taşımamaktadır.

Kuşkusuz bütün bunlar birer senaryo. Gerçek tümü ile bundan bağımsız da olabilir.

Şu var ki, bu işte herkesin bir hesabı var, ama Allah'ın hesabı hepsinin üzerindedir. Bizlerse aklımız ve bu süreçte üstlendiğimiz roller ve tavrımızla sorumlu tutulacağız.

Medeniyetler Çatışması ya da Lozan'dan Kabil'e

Huntington bir "Medeniyetler Savaşı"ndan söz ediyordu. Fukuyama ise Batı uygarlığının artık "Tarihin Sonu" olduğu tezini savunuyordu. Tek kutuplu dünyada global bir barış ve özgürlükten söz edilirken ortaya çıkan bu durum yeni bir dünya savaşının korkusunun hala ne kadar canlı olduğunu gösterdi..

Dünya nüfusunun %20'si, dünya zenginliğinin %80'ine sahipken, dünya nüfusunun %80'i bu zenginliğin %20'sini paylaşmak zorunda kalıyordu.

Anti globalistler, istikrar adına bu düzenin korunması yönünde statükoyu güçlendirecek yeni ka-

rarlar alınmasından şikayet ediyorlar ve "adalet yoksa barış da yok" sloganını yükseltiyorlardı.

Terör suçlaması, egemenlerin kendi sömürlerine karşı başkaldıran toplulukların boynuna asılan bir yafta mı idi? Ulus devletler ekonomik, askeri ve siyasi manipülasyonlarla bir şekilde zabtu rabt altına alınmıştı. Medya, mafya, sermaye, siyaset ve bürokrasi statükunun devamından yana birbirine eklemişti. Bu sisteme başkaldıranlar ise yeni dünya düzeninde terörist olarak damgalanacaktı.

Terör gerçekte "siyasal amaçla şiddete başvurma hali" gibi nötr bir kavramken çatışan tarafların söyleminde karşı tarafa giydirilmeye çalışılan bir deli gömleğinden başka bir şey değildir. Bolu Beyi ve Köroğlu örneklemesinde her iki taraf da birbirini terörle suçlayacak ve kendi eylemlerinin meşruiyetini karşı tarafın haksızlığı ile temellendirecekti.

Şu da bir gerçek ki, kaybedilen tüm kurtuluş savaşları terör olarak yaftalanmış ve kazanılan terör eylemlerinin siyasi hedefi gerçekleştiikten sonra bu eylemler kutsal bir kurtuluş savaşının destansı kahramanlıkları olarak genç nesillere anlatılmıştır.

Unutmamak gerekir ki, Saddam İran'a karşı savaşırken ABD'nin gözünde terörist değildi. Yıllarca so-

ğuk savaşta çatışan taraflar birbirini terörle suçlarlar-ken yandaşları tarafından birer kahraman olarak selamlandılar. ABD antikomünist terör eylemlerini yıllarca destekledi ve onların terör eylemlerine göz yumdu. ABD karşıtı iktidarlara karşı terörist eylemler düzenleyenlere destek verdi.

Onun için anti terör konusunda devletlerin çoğu temiz ve dürüst değiller.

Bu noktaya işaret ettikten sonra değinmemiz gereken bir diğer çok önemli konu da şu: İşler bu noktaya nasıl geldi? Bunun tarihî arka planı nedir?

Bana kalırsa Batılılar asıl Lozan'da yanlış yaptılar. 1. Dünya Savaşı sonrası oluşturulan yapı, 2. Dünya Savaşı'ndan sonra şekillendi ve bugün yaşanan olumsuzlukların temeli de o zaman atıldı.

Osmanlı Devleti yıktıldı ve Osmanlı milletler topluluğu dağıtıldı. Bu da bir otorite boşluğuna yol açtı. Amerikan, İngiliz ve Fransız işgal kuvvetleri kendileri ile işbirliği yapan aşiretlere devletler verdiler. İsrail'in de bölgeye terör uygulaması sokulması, petrol zenginliğini elinde tutmak isteyen şirketlerin kontrollü bunalım stratejisi ile istikrarsızlığı körüklemeleri ve sürekli olarak uluslararası rekabet ve çatışmaların bu bölgeye yansıtılması yüzünden bölge sürekli bir bunalım merkezi haline getirildi.

Mısır'da Amerikan-İngiliz ittifakına karşı Rus rekabeti, Suriye'de Fransız-Sovyet rekabeti, Irak'ta İngiliz-Sovyet rekabeti, İtalya'da Sovyet-İtalya-Amerikan rekabeti ve daha bir çok örnek olayda bütün bir İslam coğrafyası hem iç çatışmaların hem de uluslararası hesapları, ideolojik, politik çatışmalar ve iktisadi hesaplaşmanın arenası haline getirildi.

İçeride bir iktidar savaşı vardı, çünkü azınlık bir aile dış destekle ayakta tutuluyordu. İktidara karşı güçler rakip ülkelerin entelijansı tarafından destekleniyordu. Bölge ülkeleri arası işbirliğini engellemek için sınır komşuları ile bütün ülkeler ideolojik ve politik sebeplerle sorunlu hale getirilmişti.

Mesela Türkiye NATO standartlarında silahlandırılırken Türkiye ile Arap dünyası arasındaki Suriye ve Irak Sovyet standartlarında silahlandırılmış ve askeri ittifaklara sokulmuştu. Irak, Suriye ve Mısır arasındaki ittifak da kısa süre sonra Askeri kanat-sivil kadar, ideolojik liderlik sebebi ile parçalanmış, Mısır Amerika'nın safına kaymıştı.

Türkiye bu süreçte kendi için sorunları ile boğuşan sıradan bir bölge devleti olarak kalmıştır. Os-

manlı devletinin boşluğu doldurulmadığı için, onun ağırlığı ve düzenleyici rolü ortadan kalkınca bu günkü durum ortaya çıkmıştır. Türkiye Cumhuriyeti bölgedeki modern ulus devletlerden herhangi biridir ve hatta İmparatorluğun bakiyesi olarak da en sancılı ve sorunlu ülkelere biri olarak ortaya çıkmıştır. Toplumun inanç ve değerleri, tarihi mirası ve İmparatorluğun kozmopolit kültür mirasına sahip çıkmak yerine yeni bir modernlik dayatması ile bindiği dalı kesmiş, harf reformu, kısıtlı özgürlük, yeni tarih ve kültür tezi ile, tek parti döneminde zaman zaman inkar temeline dayalı bir yalnızlaşma, içine kapanma, kendi halkı, halkının inancı, tarihi, kimliği, kültürü ile sorunlu bir ülke haline gelmiş, geçmişle tarihi ve kültürel bağlarını atarak, köprüleri yıkarak kendini yalnızlaştırmıştır.

Lozan'da bu rolün Ankara'ya dayatıldığını da söylemek mümkün. Yeni Türkiye'in resmi ideolojisi Lozan'da varılan mutabakatla şekillendi.

Belki de daha güçlü ve daha az sorunlu bir Türkiye bölgedeki boşluk ve belirsizliğin en aza indirilmesinde çok daha etkili olurdu ve bölge kendi içinde sorunlu, dünyaya sorun ihraç eden bir sorunlar yumağına dönmemiş olurdu.

İkinci konu ise Hilafet'in kaldırılması ve laiklik uygulamalarıyla ilgilidir. Laikliği din karşıtlığı şeklinde yorumlayan politikacılar ve dinî öğretiminin engellenmesi, toplumun dinle bağının zayıflatılması ve din dışı/karşıtı davranışlara getirilen serbestiyet sonunda toplumda bireysel planda ahlaki değerlerin zayıflaması ile mafya ve şiddet, yolsuzluk, adi suç riski ciddi şekilde arttı. Bu sadece Türkiye için değil, diğer sorunlu bölgelerin tümünde benzer şekillerde kendini gösterdi. Ya da geleneksel bazı dini inanışların topluma dayatılması, toplumda farklı reaksiyonlara sebep olurken, hem dindarlar arasında bir çatışma hem de din dışı dayatmalara karşı din adına şiddet olgusu ortaya çıktı. Din kimi zaman devletin resmi ideolojisi, kimi zaman da muhalefetin bayrağı oldu. Dinin siyasallaşmasının asıl sorumlusu, merkezi otorite ile birlikte İslam'a inananların evrensel birliğinin ortadan kaldırılmasıdır.

Hilafet yozlaşmıştı. Bu doğru. Ancak Hilafet Osmanlı devletinin değil, tüm Müslümanların ortak çatısı idi ve ıslahı gerekli idi. Ulus devletin sadece kendine ait olmayan Hilafet makamını ortadan kaldırması, kendisinin tarihle bağını koparması yanında,

misyonundan uzaklaşması ve tarihi mirası reddetmesi anlamına da gelmektedir ve burada diğer Müslüman unsurların birlikteliğini ifade eden bir merkezin ortadan kaldırılması hadisesi vardır.

Bugün “İslami terör” diye bir şeyden söz ediliyorsa, bunda İslam adına müslüman kimliği taşıyan insanların hak ve hukuklarını koruma, onların dinlerini doğru ve meşru bir şekilde öğrenmelerinin imkansız hale getirilmesinin sorumluluğu vardır. Her ülke, her hoca kendine göre bir din anlayışını en hakiki İslam olarak ortaya koyabilmektedir.

Hilafet esasen Allah'ı ve İslam'ı değil, müslümanları temsil eden bir makamdır ve bu konu Hilafet makamının ilgası ile ilgili meclis müzakereleri sırasında geniş bir şekilde tartışılmış ve Hilafet'in mana ve mefhum olarak TBMM'de mündemiç olduğuna karar verilmiştir. Burada *millet* kavramına dini bir anlam yüklendiği açıktır. Zira Lozan'da müslüman olan hiçbir topluluk azınlık kabul edilmemiş ve milletin esas unsuru sayılmıştır.

Kendi varlığını hilafetin mana ve mefhumu ile bütünleştiren bir anlayışa sahip Meclis'in *Laik* bir yapıya dönüşmesi ile de yeryüzündeki müslümanların temsil makamı kendiliğinden ortadan kalkmıştır..

Türkiye'deki laiklik uygulaması nevi şahsına münhasır bir uygulamadır. Dinin devletten soyutlanması anlamına yorumlanmıştır. Gerçekte ise laiklik din-devlet ayrılığını değil, Kilise-Devlet ilişkisini düzenler ve meşruiyetini İncil'deki “Tanrı'nın hakkını Tanrı'ya, Sezar'ın hakkını Sezar'a veriniz” sözünden alır. Bizde dini kurum devletin içine alınarak esasen laiklik dışı Bizantinist bir yaklaşım benimsenmiş ve bu anti laik uygulamaya laiklik adı verilmiştir.

Bugün dünyada aynı dine inanan insanların evrensel temsil makamı olmayan tek din İslam'dır.

Bugün dünya barışı için bir tehdit oluşturan bölge barışının bir türlü sağlanamamasının temel sebebi, Osmanlı Devleti'nden boşalan siyasi otoritenin Türkiye Cumhuriyeti tarafından doldurulamaması ve Hilafetin ortadan kaldırılmasının doğurduğu ve yanlış laiklik uygulamalarının sebep olduğu manevi boşluktur.

Bugün medeniyetler arası bir çatışmadan söz ederken, görünen o ki, felsefi ve entelektüel rekabet herşeye rağmen devam etmektedir. İslam herşeye rağmen ayakta ve müslümanlar bütün yoksulluklarına rağmen, çaresizliklerine rağmen iddialarından

vazgeçmiş değillerdir.

İslam ülkelerinin hemen hemen tümündeki iktidarlar Batının bir şekilde güdümü altındadır ve müslümanların evrensel birliktelikleri somut olarak sağlanabilmiş değildir. Dolayısı ile ortada gerçek bir savaştan varlığından söz edilemez. Batı'ya yöneltilen siyasal şiddetin asıl sebebi ise tek başına din değil, dinde de beslenen siyasi öfke, haksız dayatmalar ve sömürüye karşı duyulan tepkidir. Bu ise aynı zamanda farklı din ve halkların ortak tepkisini ifade eder.

ABD kendi günahlarının faturasını ödemektedir. Başkalarının kederlerinde kendilerine mutluluk, başkalarının yoksulluklarında kendilerine zenginlik arayışları için bu kader kaçınılmazdır.

Haksızlığa uğramış olmak, kimseye başkalarına haksızlık yapma hakkı vermez. “Babalar koruk yediklerinde oğullarının dişleri kamaşmaz” çünkü.

Sahi Hz. İsa size, “onlar size bir tokat vurduklarında, siz onların çocuklarını öldürün” mü dedi?

Nasıl birileri masum yolcuların hayatları pahasına, ikiz kuledeki olanlardan habersiz insanların hayatlarına kastedemezlerse, kim oldukları bilinmeyen bu saldırıyı bahane ederek Afganistanlı yoksul halkın ve biçare çocukların, yurtlarını terketmek zorunda kalan milyonlarca insanın acıları pahasına da birileri siyaset yapamaz.

Bugün Batılıların başına gelenler yüz yıl öncesinin hatalarına dayanmaktadır.

Dünyanın yeni bir hataya tahammülü yoktur. Şimdi ırmak kendi yatağını aramaktadır. Ne Putin Çeçenleri terörist ilan etmek için bu olayları kullanıyor ve ne de Çin. Kan'la oyun olmaz. Kan kanı çağırır. Yanlış bir adım dünyayı, galibinin olmayacağı yeni bir dünya savaşı ile yüzyüze bırakabilir. Yeni bir savaşta kimin daha çok kaybedeceğine gelince, kim daha çok şeye sahipse, onlar daha çok kaybedeceklerdir.

Terör çıtasını yükseltti ve terör yeni bir savaş biçimine dönüştü. Bundan sonra sömürgeci güçlerin işleri daha zor olacak.

Sanırım dün Afrika'yı köleleştirenler, Nagazaki ve Hiroşima'ya atom bombası atıp, dünyaya iki dünya savaşı armağan edenler, çünkü sömürgeciler, dünyaya insanlık dersi vermeden önce kendi geçmişlerine bir göz atsalar çok daha iyi bir iş yapmış olacaklar. ■

BİN LADİN VE TALİBAN SATRANÇ TAHTASINDA

NECMETTİN TURINAY

Dikkat ederseniz son zamanlarda, Amerikan filmlerine ilgi alabildiğince yoğunlaştı. Bazılarına gözünün önündeki gerilim filmi kâfi gelmiyormuş gibi, eski-yeni filmlere koşuyor, onlardan anlamlar çıkarmaya çalışıyorlar. Halbuki asıl film, uluslararası düzlemde habire aktıyor da, onu anlamlandırmaya çalışanlara yeterince tesadüf edilmiyor.

Sizin anlayacağınız, Usame bin Ladin kayıp!... Afganistan'dan çıktı mı, çıkmadı mı kimseler bilmiyor. Afganistan'ın Çin sınırlarında yükselen dağlara mı çekildi, yoksa Keşmir gibi nizalı bölgelerde mi yaşıyor? Ya da acaba, koruma altında mı?

Dikkat etmemiz gereken nokta, ABD'nin, Bin Ladin'in nerede olduğu veya nereye gitmiş olabileceği hususuyla yeterince ilgilenmediği gerçeğidir. ABD, bu yazının kaleme alındığı tarihe kadar, Bin Ladin'in hâlâ Afganistan'da bulunduğunu kabul etmektedir. Çünkü işine öyle gelmektedir. Aksi halde Afganistan müdahalesinin gerekçesi alabildiğine zayıflayacak, güç bela oluşturulan terör karşıtı uluslararası ittifak bir anda çöküverecek!... New York ve Washington'daki terörist eylemlerin Taliban rejimi ve Bin Ladin takımı ile ilgisini hâlâ daha kuramayan, uluslararası kamu oyunun bu yöndeki talebini sürekli savsaklayan ABD, aynı şekilde Usame bin Ladin'in nerede olduğu hususuyla da bilinçli bir ilgizlik sergilemeye devam etmektedir.

Apo ve Bin Ladin Aptallaştırması

Bu noktada insanın aklına hemen Türkiye'nin Apo'su geliyor. Türkiye'nin Suriye'ye yaptığı baskı

sonucu Şam'ı terkeden Apo, bilindiği gibi kaç ülke dolaştı; önce Yunanistan, sonra Moskova, İtalya, daha sonra da Afrika ülkesi olan Kenya! Belki Yunanistan hariç -ki o da şüpheli-, Apo'nun hangi ülkede olduğunu, nereden nereye geçtiğini, Türkiye o günün şartlarında tespit edebilecekti de, Usame bin Ladin'in Afganistan'dan çıkıp çıkmadığı noktasında Taliban yönetimi, Pakistan ve ABD haber alma teşkilatları şaşşallayıp kalacaktı. İşte bu olacak şey değil!...

ABD'nin 1998'de Afganistan'ı bombalamasını hatırlatan gazeteciler, CIA Başkanı Tenet'e soruyorlar: "O günün şartlarında Bin Ladin bertaraf edilemedi mi?" CIA Başkanının verdiği cevap çoğu gazetelerde yayınlandı: "Usame bin Ladin'i yakalamak veya vurmak problem değildi. Onun kendisinin ve örgütünün izleme altında tutulması bize daha anlamlı geldi. Ama şimdi durum daha farklı tabii ki."

Bu arada Usame bin Ladin ve ailesinin ABD'ye yaptığı ticaret, uluslararası finans kuruluşlarına olan ortaklıkları, ABD ordusuna yapılan askeri barakalar... Motorola'dan tutun da General Elektrik'e kadar uzanan ortaklıklar. ABD'de yaşayan Bin Ladin ailesinin gizli bir uçak seferi ile Suudi Arabistan'a gönderilmesi. Neredeyse 6-7 yıldır Bin Ladin ve efsanevi örgütü etrafında kopardığı fırtınalarla, İslam aleminin başında boza pişiren ABD, her nedense bu ailenin uluslararası ticaretine asla tahdit koymadı. İran'ın ve Libya'nın paralarını dondururken, bu aileye asla gözünün üstünde kaşın var demedi. Yani bu noktada en ufak bir kuşku bile üretilmedi.

Nihayet ABD başkanı Bush, terör kasaları olarak ilan ettiği bazı İslami vakıf ve örgütlerin mali kay-

naklarını dondurma kararı çıkardı. Bu karara uymaları noktasında, ilgili ülkelere baskılar da başladı. Avrupa Birliği ülkeleri bu karara katıldıklarını ilan etmekte gecikmediler. Soralım: "PKK'nın mali kaynakları niçin dondurulmuyor?" Bu soru hem ABD, hem de AB ülkeleri için geçerli olmasın mı?

Bin Ladin ve Taliban'ın Kaynak Transferleri

Taliban yönetiminden daha zengin olduğu bilinen ve bu yönetimi maddi imkanları ile destek ve baskı altında tutan Bin Ladin'in maddi kaynak transferleri nasıl gerçekleştirile-bilmektedir? Bunu bilmek, takip etmek, ABD tarafından güç müdür sanıyorsunuz? Ama bu noktalarda ABD yönetiminin ve istihbarat kuruluşlarının, yıllardan beri hiçbir soru sormamalarına dikkat etmeyelim mi? Türkiye'deki kara para aklamalarını ve gelmiş geçmiş yolsuzlukları, mali istihbaratı ile günün gününe takip ettiği anlaşılan ve bunu yeri ve zamanı geldikçe silah olarak kullanan, basını bu yolda dilediği anda manipüle edebilen ABD'nin; Usame bin Ladin'in para transferlerine gelince hiçbir soru sormaması, ailesinin ticaret faaliyetlerine tahdit koymaya kalkışmaması, -ihtiyaten bile olsa- bunca yıldır size anlamlı gelmiyor muydu?

Tabii, bunlar da yetmez orta yerdeki spakülatif tabloyu aydınlatmaya!... ABD eğer Usame bin Ladin'den rahatsız ise; onu barındıran Taliban yönetiminden rahatsız ise; Suudi Arabistan ABD'nin izni olmadan bu yönetimi nasıl oldu da tanıyabildi? Türkiye'nin binbir ricasına rağmen bu ülke, ABD'den korkusuna Kuzey Kıbrıs'ı tanıyamazken, nasıl oldu da Taliban yönetimini tanımaya kalkıştı? Burhanettin Rabbani hükümetini, hâlâ daha tanımaya devam eden (Avrupa ülkeleri dahil) 35 ülke mevcutken, Suudi Arabistan'a ne oldu da Taliban yönetimini tanımaya kalkıştı?

Hadi tanıdı diyelim!... 1998'den bu yana, ABD'nin yeri-göğü inleyen Afganistan salvolarına

rağmen, Suudiler bu tanımayı nasıl olup da sürdürebiliyorlardı? Bu mümkün müydü? O zaman akla niçin gelmesin? Hem Bin Ladin'in, hem de Taliban yönetiminin para kaynağı sakın Suudi Arabistan olmasın? Suudi Arabistan için sorduğumuz bu sorular aynıyle Birleşik Arap Emirlikleri için de geçerli. Aslında bu soruları daha da devam ettirmek mümkün: Mesela Afganistan yönetiminin ithalat ve ihracat rejimi incelense dahi herşey ortaya çıkar. Kuzeydeki Türk ülkeleri, İran ve Çin ile Afganistan'ın ticareti sıfır olduğuna göre, kala kala geriye Pakistan ve Suudi Arabistan kalmıyor mu?

Siz hiç bunca patırtıya gürültüye rağmen, ABD yönetiminin, Pakistan ve Suudi Arabistan'a bu yönde bir baskı uyguladığına şahit oldunuz mu? *D'Amato* yasası ve baskısı yüzünden, Türkiye İran doğalgazını hâlâ daha getiremedi. ABD'in müttefiği olduğu halde!... Ama Taliban rahatsızlığı dolayısıyla Amerika'nın, Pakistan ve Suudi Arabistan'a en ufak bir baskı uygulamadığını siz siz olun unutmayın. Peki ABD yönetimi Pakistan'dan hiç mi rahatsız değildi? Nasıl olur? Nükleer silahlar dolayısıyla bu ülkeye yapılan baskıları nasıl olur da unutturuz?

Öyleyse özetleyelim: Taliban'ı beslemeye ve ayakta tutmaya, teşvike devam, nükleer silah imkânına ise hayır!..

O zaman burdan bir sonuç çıkarmak gerekiyor: Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri ve Pa-

Afganistan: Kritik Eşik

Birinci Dünya Savaşı sonunda, kala kala üç bağımsız İslam ülkesi kaldı. Türkiye, Afganistan ve diğerini de siz araştırıp bulun. Diğer bütün İslam ülkeleri sömürgeleşmişti. Hindistan ve Pakistan, Cihan Savaşı başında da İran, İngiliz sömürgesi!.. Başından beri de İngilizler kuzeye çıkmak, Afganistan'ı işgal etmek ve Orta Asya'yı kontrolleri altına almak istiyorlar. 1880'de Afganistan da düşmüştü zaten.

Fakat Cihan Savaşı içinde Afganlar büyük bir mücadele başlattılar ve sonuç da aldılar. Arkalarında kim vardı biliyor musunuz? İstanbul'daki İttihatçı iktidar ve Osmanlı *Teşkilatı Mahsusa'sı!*.. Sakın şaşırmayın!..

Aynı savaş içinde Ruslar da kuzeyden güneye iniyor, Orta Asya'yı geçip Afganistan'a ulaşmak istiyordu ki, o sırada Rusya'da ihtilâl gerçekleşti. Kuzeydeki tehlike çözülür gibi oldu, fakat ya güneydeki İngilizler? O sırada İstanbul'da savaşı kaybeden Enver ve Cemal Paşalar, düşükleri yerden kalkarak, soluğu Afganistan'da ve Orta Asya'da aldılar. Enver Paşa özellikle, Afgan lideri Amanullah Han ile birlikte omuz omuza çarpıştı ve oralarda şehit düştü. Fakat Afganistan da bağımsızlığına kavuştu. Afganistan'la Türkiye dostluğunun temelleri işte o zaman atıldı. Daha sonra da Mustafa Kemal, Medine Müdafaa Komutanı *Fahrettin Paşa'yı* Afganistan'a ilk büyük elçi atadı. Arkasından gene bir İttihatçı, yani gene bir İngiliz muhalifi *Memduh Şevket Esendal'ı* büyükelçi olarak görevlendirdi.

Sonuç: Afganistan hangi uluslararası gücün kontrolüne girerse, Orta Asya da aynı kaderi paylaşır. Sovyet işgali bu ülkede sürse idi, Rusların belirli bir vadede Hint Okyanusu'na uzanması işten bile değildi. Fakat Rusların şimdi böyle bir gücü kalmadı.

Dolayısıyla Afganistan'a uluslararası dengeleri bilen siyasi bir hükümet gerekiyor. (N.T.)

kistan; ABD'nin ihtiyaç duyduğu zaman vuracağı bir kum torbasını askıda tutmakla vazifeli ülkeler oldular. Aman Allahım!.. Hem de Müslümanlık namına!.. 28 Şubat sürecinde rejim *Aczimendiler* olayını nasıl kullandıysa aynen öyle!.. *Uğur Mumcu* hadisesinin, *Hizbullah* vakasının Türk halkı üzerinde baskı ve caydırıcılık üretmekte kullanıldığı gibi!

Benzer bir deneme, bundan yıllar önce, *Selman Rüşdi* konusunda da yaşandı. Özellikle Avrupa ülkeleri ballandıra ballandıra, tadını çıkara çıkara öyle bir kullandılar ki sormayın. İslam imajıyla oynamanın tam da resmiydi. İslam ülkeleri ki hemen bütünü buna dahil; hiç birisi fikir hürriyetinden yana değil ve baskıcı ülkeler. Neden? Çünkü *Selman Rüşdi'nin* eserlerinin yayınlanmasına izin vermiyorlardı da ondan. Bu krizi Batı ülkeleri bilinçli olarak üretti ve kullandılar. Bu birinci adım.

Ya ikincisi? O da *Cemal Paşa!*.. Atabildiğine baskıcı bir rejim ve başı sonu gelmez 'kanlı eylemler'... Sonuç: İslam mı, Müslümanlık mı hafazanallah diyor bütün Batı alemi. Bu vahşet manzaralarını bütün Batı basını yıllarca manşetlerde tuttu. Batılı insanların ve toplumların yıllarca beyinleri yıkandı. İslamın imajı ile oynadılar adeta. Batılı toplumların bilinç altına, İslam ve Müslümanlık korkusu, nefreti böyle böyle yerleştirildi. İslam ve müslümanlar sürekli, Batı medeniyetine yönelik bir tehdit olarak sunuldu.

ABD'nin Yeni Haçlı Seferleri

Son hadiseyi Amerikan yönetiminin bir 'savaş' olarak nitelemesi, Bush daha sonra pişman olmuş gözükse bile, 'Haçlı Seferleri' tabirini kullanması bu bakımdan manidardır. Batılı yönetimlerin üretmek istedikleri sonucun zaten bu olduğu anlaşılıyor mu? İslam ve Müslümanlar bir tehdittir, müdahale edilmesi gereken hasım güçlerdir. Amerikan ve Batı kamuoyunun bu noktada maruz kaldığı tahrikin sebebi ise, İslam dünyasını savunmasız bırakmaktır. Yapılacak müdahaleler Batı toplumları nezdinde daha bir meşruiyet zeminine oturtulmak istenmektedir. "Onlar bizi tehdit ettiğine ve bunca insanımızı nahak yere öldürdüğüne göre" dedirtmek istiyorlar.

Bu açıdan düşünülünce Usame bin Ladin'in *İkiz Kuleler* saldırısını planlayıp planlamadığı (kaldı ki

mümkün de değil) fazlaca önemli değil. Orta yerde öyle bir hedef var ki, neyi isnat edersen taşımaya hazır. Çünkü mâbâdı var. Yıllardan beri yapılan yayınlar da zaten bunu amaçlıyordu.

İşte Usame'nin de, Taliban'ın da; Suudilerin ve Pakistanlıların da anlamadığı nokta burası. İslam noktasında, Batının ihtiyaç duyduğu "aykırı figürü" oynamak, ya da onu ayakta tutmak!.

Bildiğiniz gibi klasik Türk filmlerinde, yakışıklı bir jön ve sopa yemekle vazifeli kiralık adamlar bulunur. Çeteler, kabadayılar vs. ne kadar nara atarsa atsunlar, onlar, yakışıklı jönlerin gücünü kanıtlamak için birer vesiledirler. Her seferinde sopayı yiyecek, fakat asla bunun muhasebesini de yapamayacaklardır.

Bazıları hatırlayacaklardır; biz bu tür mülâhazalarımızı, bir kaç yıl önce *Yeni Şafak*'ta kaleme aldığımız zaman kızılca kıyamet kopmuştu. O zamanlar demek ki ne Taliban olayına, ne de Usame bin Ladin meselesine analitik yaklaşmaya, İslami kamuoyu henüz hazır değilmiş. Kaldı ki 1996'da, Taliban Kabil'i işgal ettiği sıralarda da yazdık. Bu işin arkasında Amerika ve İngiltere var dedik. *Burhanettin Rabbani* hükümetine yakın davranmayan ve güvenmeyen ABD ve İngiltere'nin Hint alt kıtası ve Orta Asya politikaları açısından Taliban'a destek verdiklerini açık şerh kaleme aldık. Yıllarca Sovyetlere karşı mücadele veren Afganistan'ın, yerli, milli ve islami örgütlerinin teşkil ettiği hükümet koalisyonunu onaylamayan ABD ve İngiltere'nin düşüncesi, o zaman da devrik kral *Zahir Şah*'ı iktidara taşımaktı. Buna o yıllarda imkan bulamadıkları içindir ki, bölgesel ve uluslararası siyaseti bilmeyen Taliban, ellerine tutuşturulan gelişmiş silahlarla Rabbani hükümetinin üzerine salındı. İşte Bin Ladin ve etrafındaki binlerce savaşçı (hemen çoğu Arap, Filipinli, Endonezyalı ve Kuzey Afrikalı yani Afganistanlı değil); *Hikmetyar*'ın, *Şah Mesut*'un, *Müceddid*'nin, *Raşit Dostum*'un *Mevlana Yunus*'un üzerine salındı. Yakın dövüş ve suikast teknikleriyle donatılmış, daha önceki yıllarda bu hususlarda CIA tarafından eğitilmiş sınıflar, Afganistan'da tam bir terör estirdiler. Uluslararası ba-

sın bunları yansıtmadı. Katliamlar, katliamlar...

Dikkat edin, bu süreç zarfında ne ABD ve İngiltere'de, ne de Batı basınında Usame ve Taliban aleyhtarlığı yoktur. Bilakis yoğun bir destek söz konusudur. Daha sonraki yıllarda üretilen Usame ve Taliban aleyhtarlığının sebebi ise daha başkadır.

Ah Pakistan - Vah Pakistan

Burada sormamız gereken önemli bir soru var: Suudiler bir tarafa, Pakistan bu aykırı figürlere niçin destek oldu?

Bunun iki sebebi bulunuyordu: Birincisi, Pakistan'a Amerika'nın uzattığı bir havuç!... Orta Asya petrolünün Afganistan ve Pakistan üzerinden Hint okyanusuna indirilmesi biçiminde bir havuç sizin anlayacağınız. Bu güzargah'ın işlerlik kazanması için, bölgesel istikrarsızlığa son vermek gerekirdi. Afganistan yani Rabbani yönetimi bu açıdan bertaraf edilerek, dış politikası bakımından ABD'ye yüzde yüz angaje bir yönetimin inşası gerekiyordu. Pakistan bu role ziyadesiyle heveslendi. Müşerref, kaç defa Türkmenistan'a ve Özbekistan'a gitti geldi. Ama nafile!.. Çünkü Taliban'ın ve ideoloğu Usame b. Ladin'in yüklendiği bir başka ihale daha vardı ki, Pakistan onu çok çok geç okuyabildi. Başta Kuzey Türk

Üç 'Balkan', Üç 'Balkan Duvarı'

Uluslararası stratejistlerin dilinde bugün üç ayrı (Balkanlar) var. Biri bildiğimiz Balkanlar, diğeri Kafkasya, öbürü de bugünkü Afganistan ve Orta Asya!.. Balkan tabiriyle çok ırklı; kolay destabilize edilebilecek; istikrarsızlaştırmaya ve dolayısıyla müdahaleye en uygun bölgeler kastedilmektedir. ABD'nin yeni-eski hükümetleri, bu üç bölgeye, silahlı güç olarak yerleşmeye dayalı politikalar uygulamaktadır. Sıralayalım:

Birinci Balkan: ABD, Balkanlara kalıcı olarak yerleşti. Örneğin Kosova!.. Buradaki politika, doğuya yönelik Alman yayılmasını önlemek, AB ile Rusya arasına da bir duvar gibi gerilmek!.. Bunda Türkiye için mahzur yok, fayda var.

İkinci Balkan: Kafkaslara yerleşmek, Hazar petrollerini kontrolüne almak ve Rusya'yı güneyinden kuşatmak!.. Aynı zamanda *Hazar-Basra Körfezi* arasındaki koridoru kontrol altına almak!.. Dahası *Türkiye-İran-Rusya* arasında oluşabilecek dostluklara ket vurmamak!.. Fakat son gelişmelere dikkat: ABD, Çeçen mücadelesini, Rusya'yı ikna zaruretiyle satabilir. Putin'in seçiminde olduğu gibi!..

Üçüncü Balkan: Afganistan ve dolayısıyla Orta Asya!..

ABD'nin Taliban'a ve Usame'ye biçtiği rol, Orta Asya'yı istikrarsızlaştırarak, uluslararası bir gücün/ABD müdahalesine zemin hazırlamaktır. Çünkü ABD'nin dünyada müdahale edemediği yegâne bölge olarak gözüküyor Orta Asya. Sadece bu kadar mı?

Elbette Hayır!.. ABD bu gücü ile, Çin ve Rusya arasına da bir duvar gibi gerilmek istiyor. Öyle bir zamanda ABD'nin ne Türkiye'ye, ne de İran'a ihtiyacı kalacak. Ayrıca da, Orta Asya petrol ve doğalgazını hem kaynak, hem güzergâh olarak kontrolüne almak. Aynen *Basra Körfezi*'nde olduğu gibi.

Son krizin çıkış sebebi işte budur ve haydi Allah'tan hayırlısı.(N.T)

ülkeleri olmak üzere Çin'e karşı muhalefet!.. Kuzey Türk ülkelerini krize sokmak ve istikrarsızlaştırmak!.. Hal böyle olunca Orta Asya petrollerinin Pakistan üzerinden geçip geçmeyeceği daha iyi anlaşılıyor mu? Sizin anlayacağınız, Pakistan hükümetleri bu konuda tam anlamıyla kullanıldı. Aynen Taliban ve Usame b. Ladin gibi!..

Pakistan ve Nükleer Silahlar

O yıllarda Pakistan'ın bu oyuna dahil olmasının bir sebebi daha vardı. Pakistan nükleer silah politikalarından, Hindistan dolayısıyla asla vazgeçmiyor, bu noktada ABD ve İsrail'in baskıları ise artıyor da artıyordu. Acaba Taliban ve Ladin konusunda ABD'nin telkinleri kabul edildiği takdirde, üzerindeki nükleer silah baskısını hafifletebilir miydi? Eh Pakistan, kısmen buna muvaffak olundu sayılır.

Fakat şimdi de ülkesi tehditle yüz yüze. İktidar değişikliği falan değil. Bilakis Pakistan tehlikede!..

Çünkü ABD, Suudilere telkinde bulunsa, Afganistan yönetimi anında çökertilir. Yani savaşız-mavaşız bir çöküş olur bu. Onun için Bin Ladin sorunu, ABD savaş stratejisinin zahiri boyutunu teşkil etmektedir ki, bu stratejinin asıl derin hedeflerinde Pakistan'ın nükleer silah imkanlarının tahribi, aksi halde bu ülkenin bölünüp parçalanması ve Afganistan üzerinden ABD'nin *Orta Asya kapalı havzasına* askeri bir güç olarak nüfuzu amaçlanmaktadır. Aynen Kosova'da olduğu gibi sizin anlayacağımız.

Taliban'ın Sonu Afganistan'ın Geleceği

Burada sorulması gereken bir soru daha ortaya çıkıyor: Acaba Taliban yönetimine ve Bin Ladin'e ABD'nin ihtiyacı gerçekten sona erdi mi? İşte asıl cevaplandırılması gereken soru burada yatmaktadır.

Newyork saldırısından sonraki havaya bakarsanız böyle bir durum söz konusu. Fakat gün gün de şartlar değiştiği için, buna şimdiden evet demek mümkün olmuyor. Amerika'ya kalsa, ani bir saldırının arkasından devrik kral *Zahir Şah*'ı Afganistan'ın başına oturtuverecek. Taliban yönetimini tasfiye noktasında ise ABD'den önce Rusya, Çin, İran ve Türkiye

daha aceleci davranıyorlar. Hele hele Özbekistan, Tacikistan ve Türkmenistan bu işi için adeta aş eriyorlar. Çünkü Taliban'dan ve Ladin'den kurtulmak bu ülkeler açısından hayati bir önemi haiz. İç istikrarsızlık sona erecek, *Özbek Kerimov* gibi yöneticiler bundan büyük bir haz duyacaklar. Eh! ABD'de kendi kamuoyunu tatmin etmek için aynı düşünceleri paylaşıyorsa, öyleyse geriye ne kalıyor? Newyork saldırısının üzerinden uzun bir zaman geçtiği halde, Afganistan müdahalesi niçin bu kadar gecikiyor? Zira bu satırları kaleme aldığımız 26 Eylül akşamına kadar henüz daha bir saldırı gerçekleşmemişti. Demek ki ABD bu hususta derin bir ikilem içinde. Daha ötede ABD, başlangıçtaki saldırgan tutumunun karanlık akıbeti ile yeni yeni yüzleşmeye başladı demektir. Velev ki Afganistan'a saldırılsa bile, burada yatan ikircikli tutuma iyi dikkat etmek gerekiyor. ABD yurkarı tükürürse bıyık, aşağı tükürürse sakal!..

Zahir Şah mı, Rabbani mi, Yoksa Talibanlı Yeni Hükümet mi?

Bütün mesele şurada toplanıyor:

Taliban yönetimi devrildiği takdirde, Afganistan'da nasıl bir yönetim ortaya çıkacak ve bu yönetimin politikası ne olacak? Bu yönetim ABD'nin yanında yer alarak; Çin, Özbekistan, Tacikistan, ve Rusya'ya karşı, Batılı büyük güçlerin ileri bir karakolu rolünü mü üstlenecek? Yoksa daha bağımsız bir rol üstlenerek, bölgesel politikaları mı öne çıkaracak? Uluslararası güçler şimdiki halde, terörün bertaraf edilmesi noktasında bütünüyle hemfikir olurken; inşa edilecek yeni yönetim hususunda henüz bir mutabakat üretebilmiş değiller. Başından beri müdahalenin gecikmesinin altında, işte bu sebepler yatıyor. Dolayısıyla da ABD'nin her geçen gün eli ayağı birbirine dolaşiyor.

Peki ABD ve İngiltere'nin ve tabii İsrail'in, Zahir Şah'ı pazarlamasının bir alternatifi var mıdır? Vardır, hem de çok kuvvetli olarak vardır. O da Afganistan'ın, uluslararası arenada hâlâ daha kabul görmeye devam eden Burhaneddin Rabbani hükümeti!.. Ta-

ciklerin (öldürülen Ahmet Şah Mesut'un lideri olduğu), Kuzey'deki Türklerin (liderleri general Dostum) ve Taliban'ı onaylamayan Peştunların (yani Hikmetyar kuvvetleri) ve İran'ın desteklediği Şii Afganlar'ın örgütü Hizb-ı Vâhdet tabanlarının teşkil ettiği Burhaneddin Rabbani hükümeti!..

Kuzey ülkeleri Özbekistan ve Tacikistan'ın, batıda İran'ın, kuzeyde Rusya'nın ve doğuda Çin yönetiminin alternatif hükümeti!... Bu hükümetin en aktif destekçileri arasında, yıllardan beri Türkiye de var. Ve bir de Avrupa Birliği ülkeleri ki, bundan İngiltere'yi mutlaka istisna tutmak şart.

Şimdi Rabbani hükümeti iş başına gelirse, ABD'nin uğrayacağı prestij kaybını düşünebiliyor musunuz? Öyle bir durumda ABD, Pakistan'ı da kaybeder. Zaten saldırı öncesi, üzerindeki Amerikan oyununu farkedenden Pakistan'ın *Şanghay Beşlisi*'ne üyeliğe hazırlanmasını başka türlü nasıl izah edebiliriz?

Dolayısıyla Afganistan krizine müdahaledeki gecikmeyi iyi okumak gerekiyor. Ayrıca Afganistan'ı bütün komşu ülkelere düşman hale getiren ve bölgeden tecride sürükleyen Taliban ve Bin Ladin'in üstlendikleri rolü de böyle deşifre etmek!..

Bütün bunlara rağmen, yani Rabbani hükümetini dışlayan çözümlerde ABD ısrar ederse ve gene Afganistan'a vurursa!..

ABD'nin Trajiği ve Bir Sonuç

İşte en kritik durum o zaman ortaya çıkar. ABD etrafında oluşmuş gözükten uluslararası ittifak anında tuzbuz olur, ABD alabildiğine yalnızlaşır ve bu ülkeyi işgal eden Sovyetlerin durumuna düşer. Öyle bir durumda ABD Taliban'ı değil Afganistan'ı vurur, yani Taliban yönetimini şimdilik kaydıyla muhafazayı esas alır. Gene de bir zafer kazanmak ihtiyacıyla; Usame b. Ladin'i daha bir öne çıkarır, Afganistan dışına çıkarır; dikkatleri başka yere ve mesela Irak'a veya Çeçenistan'a, Çin'e teksif etmeyi düşünebilir.

Ama hangisi olursa olsun, ABD bu işten yara alarak çıkacak gözüküyor. Çünkü şartlar gün gün değişiyor. İşte bu çaresizlik içinde ABD, nafile bir iş olarak, Kuzey İttifakı ile Zahir Şah'ı anlaştırmaya çalışıyor ki, sormayın. ■

ABD MEDYASININ SAVAŞ ÇIĞLIKLARI

MEHMET BABACAN

1. Medyanın Savaşa Yürüyüşü

Dünya Ticaret Merkezi'ni ve Pentagon'u harabeye döndüren saldırıların ardından, bir çok medya üstadı(!) bir konu üzerine odaklandılar: *Misilleme*. Anlaşılan o ki, bazıları için bir Amerikan saldırısının asıl yükünü kimin taşıyacağı önemli değildi. Aynen şöyle diyorlardı:

"Bu gibi insanların icabına bakmanın bir tek yolu var; bu eylemlere doğrudan katılmamış olsa bile bu insanlardan bazılarını öldürmek."

Eski Dış İşleri Bakanı Lawrence Eagleburger (CNN, 11.09.01)

"21. yüzyılın bu hayal dahi edilemez Pearl Harbor'una karşılık mümkün olduğunca basit ve süratli olmalı: Alçak heriflerin hepsini öldürmeli. Onları iki kaşı arasından vurmali, parçalara ayırmali, gerekirse zehirlemeli. Bu solucanlara ev sahipliği yapan şehirler ya da ülkeleri ise param parça etmeli."

Steve Dunleavy (New York Post, 12.09.01)

"Amerika, her zaman 'iyi' için bir güç olan 'doğru bir öfke' yi uyandırdı. Usame bin Ladin'e değilse bile onun gibilere destek veren ülkelerin acı çekmeye ihtiyaçları var. Eğer biz Şam'ın ya da Tahran'ın ya da herhangi başka bir yerin bir kısmını dümdüz edeceksek, işte bu, çözümün de önemli bir kısmını oluşturur."

National Review dergisinin editörü Rich Lowry'den Howard Kurtz'a (Washington Post, 13.09.01)

"ŞİMDİ ŞÖHRET KAZANMA VE AFGANIS-

TAN'A ATOM BOMBASI ATMA ZAMANI"

Gary Brookins'in karikatürünün başlığı (Richmond Times - Dispatch, 13.09.01)

"Nükleer kapasitemiz gerekli tedbirler alınarak, Afganistan çöllerinde Bin Ladin kamplarına karşı basit düzeyde kullanılmalıdır. Daha azıyla yetinmemiz, bu saldırıları gerçekleştiren kirlili (zehirli) zihinler tarafından rahatlıkla ABD'nin ve şimdiki yönetimin korkaklığı olarak görülecektir."

Eski Savunma İstihbarat Teşkilatı Yetkilisi Thomas Woodrow, "Time to Use the Nuclear Option (Nükleer Seçeneği Kullanmanın Zamanı)" (-ABD'deki Moon Tarikatı'nın gazetesi- Washington Times, 14.09.01)

Bill O'Reilly: "Eğer Afganistan'daki Taliban hükümeti bizimle işbirliğine yanaşmazsa, çok büyük ihtimalle onları hava gücümüzle yok edeceğiz. Tamam mı? Onları mahvedeceğiz, çünkü ..."

Institute for Public Accuracy'den Sam Hussein: "Bu süreçte kimleri öldürmeyi hedefliyorsunuz (Kimleri hedef alıyorsunuz)?"

O'Reilly: "Hiç fark etmez."

(The O'Reilly Factor, Fox News Channel, 13.09.01)

"Bu terörist saldırıya doğrudan katılmış olan doğru kişilerin yerlerini tespit etme konusunda fazla itinalı davranmanın zamanı değil...Ülkelerini işgal etmeliyiz, liderlerini öldürmeliyiz ve onları Hıristiyanlığa döndürmeliyiz. Biz yalnızca Hitler'in ve yüksek rütbeli yöneticilerin yerlerinin tespitinde ve cezalandırılmasında fazla çekinceli davranmadık. Alman şehirlerini topluca bombaladık; sivilleri de öldürdük. O bir savaştı; bu da bir savaş."

Ann Coulter (-ABD'deki muhafazakar çevrelerin etkili haftalık haber-yorum dergisi- *National Review Online*, 13.09.01)

2. "Gerçek" Misilleme!

Birçok medya yorumcusu saldırılardan Amerika'nın son yıllarda agresif bir tutum sergilemeyişini sorumlu tutuyor gibi.

Muhafazakar köşe yazarı **Charles Krauthammer** (*Washington Post*, 12.09.01) gibi:

"ABD'nin tarihindeki en ölümcül saldırıyı gerçekleştirecek kadar yeterli kapasiteye ve ölüm cesaretine sahip yeterli sayıda teröristin bulunmasının nedenlerinden biri, onlar bize savaş açtıklarında (çöllerdeki boş çadırlara yapılan birkaç faydasız füze saldırısı dışında) onlara mahkeme davetiyeleri göndermekten başka bir karşılık vermeyişimizdir."

Yine *Washington Post*'tan **David Broder** (13.09.01) ise, kendi deyişiyile "Amerika'nın ulusal güvenlik politikasında yeni realizm ve sert 'çelik' tavır" için çağrıda bulunurken daha mutedil bir yaklaşım gösteriyor:

"Çok uzun bir süre, terörizme karşılık vermekte çekinceli hareket ettik. 20 yıl önce, denizaşırı ülkelerde ya da askeri görevlerde bulunan ya da iş görüşmeleri yapan Amerikalılar, teker teker ya da gruplar halinde, ABD'yi hüzne boğucu ve tedirgin edici bir şekilde öldürülmeye başladığında; biz ya çok küçük karşılıklarda bulduk ya da hiçbir şey yapmadık."

ABD'nin Nisan 1989'da, iki ABD yetkilisinin ölümüyle sonuçlanan bir Berlin diskosuna düzenlenen bombalama eylemine verdiği karşılığı tekrar hatırlatmak gerek: ABD, saldırıdan sorumlu tuttuğu Libya'yı derhal bombaladı. Libya'ya göre, hava saldırısında aralarında Libya Lideri Muammer Kaddafi'nin 1-2 yaşındaki kızı da olmak üzere 36 sivil hayatını kaybetti. (*Washington Post*, 09.05.86)

1998'de, Bill Clinton yönetimi ABD'nin Afrika'daki elçiliklerine düzenlenen bombalı saldırılara misilleme olarak Bin Ladin'in Afganistan'daki üslerini güdümlü füzelerle vurdu. Afgan eğitim kamplarını hedef alan bir füze yüzlerce mil ilerde Pakistan topraklarına düştü. Aynı sıralarda Sudan'a gerçekleştirilen saldırı da ise ülkenin birkaç ilaç fabrikasından biri vuruldu. Soruşturma sonucu bu üslerde kimyasal silahlar ya da Usame bin Ladin arasında bir ilişki bu-

lunmamasına rağmen, medya, bu saldırılara alkış tutuyor (*In These Times*, 06.09.98) ve iki geçerli mazeret bile buluyordu. (*New York Times*, 27.10.99; *London Observer*, 23.08.98).

Güvenliği sağlamak için yapılan karşı şiddetin şüpheli belgelerine rağmen birçok bilgiç yazar-çizerimiz önceki misillemenin yeterince sert olmadığı için başarısız olduğunda ısrar ediyor.

Chicago Tribune'den **John Kass** gibi (13.09.01):

"Geçtiğimiz 10 yıl boyunca, ABD ordusu bir ölüm makinesinden sosyologlar ve düzenbaz politikacılar için bir oyun parkına dönüşürken biz sersem ve aptal gibi, olan bitenleri yalnızca oturup seyrettik. Bu 'oyun parkı', 1999'da Yugoslavya'ya 23.000 bomba bıraktı ve 500 ila 1500 kişinin ölümüne yol açtı. Yine bu 'oyun parkı' 1998'deki Çöl Tilkisi Harekati'nde 1.200 Iraklı'nın ölümüne sebep oldu."

(*Agence France Presse*, 23.12.98)

3. Kim Suçlanacak?

Kriz durumlarında, özellikle terörizm içeren durumlarda medya genellikle çeşitli şüpheler ve iddialarla ilgili gerçekleşmemiş bilgileri yayımlayarak -hele hele askeri misilleme için yapılan bunca çağrı arasında- son derece tehlikeli sonuçlara yol açabilecek haberler yapıyor.

Saldırı sabahı ilk haberler saldırının sorumlusu olarak Abu Dabi televizyonunda saldırının sorumluluğunu üstlenen 'Filistin'in Özgürlüğü İçin Demokratik Cephe'yi işaret ediyordu. Bu bilgiye karşın birçok gazete başlığı konuya ihtiyatlı yaklaşıyordu, ancak **NBC**'den **Tom Brokaw**, meselenin aslını öğrenmeden, yangına körükle gidiyordu:

"Bu, ironik olarak, İsrail Dışişleri Bakanı Şimon Perez ile Yaser Arafat'ın buluşma tarihine rastlıyor. Tabii, geçtiğimiz birkaç gün boyunca Güney Afrika'daki toplantılarda Filistinlilerin İsrailileri ırkçılıkla suçladığını unutmamalıyız"

Sanki bu türden bir suçlama, Dünya Ticaret Merkezi'ne düzenlenen saldırıyla eş değerdedir, der gibi... Saatler sonra 'Filistin'in Özgürlüğü İçin Demokratik Cephe' adına konuşan sözcü saldırıyla ilgililerinin olmadığını açıkladı. Ancak -muhalif bir haber portalı olan- *Drudge Report*'un web sayfasında hala "Filistinli Grup Saldırının Sorumluluğunu Üstlendi" başlığı duruyordu.

Filistinli grup hakkındaki iddiaların asılsız çıkması bile, medyayı Araplar ve İslam hakkında toptan hükümler vermekten alıkoymadı. *New York Times* yazarlarından *Thomas Friedman* şaşkınlığını gizlemiyordu (13.09.01):

"İslam kesinlikle, Avrupa'nın ortaçağında Yahudilere karşı giriştiği türden bir katliam yapmayan bir büyük din olarak; intihar saldırılarına rehber gösterilemez. Bu, İslam'ı çarpıtmak olur. İyi de, bugün böyle bir şeyi bir tek Müslüman lider dahi söyleyebilir mi?" Tabii ki birçok Müslüman bunun İslam'la bağdaşmadığını söyler ve söyledi de. İslam dünyasının siyasi ve dini liderleri saldırıyı kınadı. Müslüman din alimleri Ortadoğu'nun birçok bölgesinde, ABD'deki saldırıda sivillerin hedef alınmasının İslam ilkelerinden biri olduğu fikrini çürüten vaazlar verdi.

(BBC, 14.09.01; *Washington Post*, 17.09.01)

4. Bizden Niçin Nefret Ediyorlar?

Medya yayınları, Usame bin Ladin'in üzerinde odaklanırken haber başlıkları onun bu fanatizmini neyin ateşlediği konusunda bizlere çok az bilgi veriyor. Ortadoğu'da ya da dünyanın her hangi başka bir yerindeki ABD-karşıtlığı duygusunun kapsamlı ve ciddi bir soruşturmasını ya da araştırmasını yapmak yerine birçok medya yorumcusu kendi kendini öven retorikten başkasını yapmıyor:

"(Dünya Ticaret Merkezi ve Pentagon) bir ışık kaynağı gibi, medeniyet düşmanlarının öfkelerini üzerine çekti. Aslında o düşmanlar her zaman oradaydı... Amerikalılar öfkelenmekte yavaştır fakat kıvdıklarında çok hiddetli olurlar. Şimdi bu haklı öfkenin, gururla birleşmesinin vaktidir.

George Will (Washington Post, 12.09.01)

"Bu ulus; özgürlüğü, gücü, hoşgörüyü, hürriyet ve barışa adanmış demokratik ilkeleri sembolize ediyor. Zalimlere, despotlara, kapalı toplumlara politikalarında değişikliğe gitmeleri için her hangi bir jestte bulunamayız. Söyleyeceğimiz hiçbir söz, nefretlerini bayrak yapmış olanları ikna etmeye yetmeyecektir."

Charles G. Boyd (Washington Post, 12.09.01)

"Amerikalılar; dünyanın hatırı sayılır büyük bir kısmının Amerika'dan yani özgürlüğün temsilcilerinden, bizim dünya çapında özgürlük için savaştığımız gerçeğinden, refahımızdan, yaşam biçimimizden nefret ettiği gerçeğiyle yüzleşmeye korkuyorlar mı? Acaba biz bu zor gerçeklikle yüzleşmeye isteksiz miyiz?"

Sean Hannity (Fox News Channel, 13.09.01)

"Bizim kişisel özgürlükleri ilkeli bir biçimde savunmadaki ve teröristleri barındıran devletlerin işlerine müdahale etmedeki isteksizliğimiz, bizi kolay bir hedef haline getiriyor."

Robert McFarlane (Washington Post, 13.09.01)

ABC'den *Jim Wooten* bir istisnaydı (*World News Tonight*, 12.09.01). Wooten, "Araplar ABD'yi, Filistinlilerin toprak ve bağımsızlık isteklerini acımasızca bastıran partneri İsrail'in suç ortağı olarak görüyorlar" diyerek Ortadoğu'daki bazı ABD-karşıtlı duygulara ve tavırlara ışık tutuyordu. Wooten şöyle devam ediyordu: "En provokatif konular: İsrail'in Kudüs'teki kutsal İslâmi mekanlar üzerindeki kontrolü; Suudi Arabistan'daki ABD birliklerinin İslam'ın en kutsal yerlerinin yakınına yerleşmesi ve Iraklı çocukları ilaç ve besin maddesinden mahrum bırakan ekonomik yaptırımlar."

Wooten'in haberleri gibi, ABD'nin Ortadoğu'daki bir hayli ihtilaflı rolünü tartışan ve bazen şiddetli ekstremizme yol açabilen itici güçleri aydınlatan haberler, ABD'nin kamu güvenliğine, rastgele bir intikam çığırıklığı yapan üstatlarımızdan daha fazla katkıda bulunuyor.

Not: Bu yazı, FAIR: Fairness and Accuracy in Reporting'in web sitesinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

NECİP TÜRK MEDYASININ 'GÖREV' HEYECANI

SALİH BAYKARA

Milletçe heyecan içindeyiz, Körfez Savaşı günlerinde olduğu gibi. New York ve Washington'a yapılan intihar saldırılarının bitip tükenmek bilmez mükerrer görüntüleri artık haz vermemeye başlayınca Amerika'nın savaş hazırlıkları ekranları ve manşetleri kapladı.

1991'de CNN muhabiri Peter Arnett'in Noel kutlamalarına benzettiği Bağdat'ın bombalanması hadisesi de aynı heyecanla taşınmıştı evlerimizin içine. Savaş uzakta bir yerlerde, insansız bir Mars sathında gerçekleşiyor gibiydi. Canlı yayına ara verildiğinde Amerikan ordusunun üstün silah gücünü tanıtan, adeta pazarlama kaygısı taşıyan görüntüler ekranı dolduruyordu. TV kameraları, objektifler gücünün zaviyesinden konuşlanmış, "Noel Kutlaması"na sahne olan yerlerde gerçekte neler olup bittiğini yansıtmıyordu kuşkusuz. Her gün kaç sorti yapıldığını, ABD uçak gemilerinden kaç füze fırlatıldığını, ballandıra ballandıra CNN merkez stüdyolarından bize aktarma başarısını gösteren TV kanallarımız madalyonun öbür yüzünü değerlendirebilecek durumda değildi:

Kaç sivil ölmüştü, bunun ne kadarı kadınlar, çocuklar ve ihtiyarlardan oluşuyordu? Nasıl ölüyorlardı? Çiğlik atmışlar mıydı? Çocuklar uçak ve bomba gürültüsünden korkuyor muydu? Hamile kadınlar etki-

lenmiş miydi? Peter Arnett o sıralarda Türkiye'ye uğradığında geniş bir hayran kitlesi onu karşılamış, giyimiyle kuşamıyla çağdaş hanımefendiler imza alabilmek için biribiriyle yarışmıştı.

Amerika şimdi yine savaşta, necip Türk medyası görev başında. Bombalama olaylarının ardından yaşanan kısa bir şaşkınlıktan sonra, resmî ABD, ne sihiridir ne keramet el çabukluğu marifet deyip, çarşaf çarşaf korsan listeleri yayınladı. İntihar eylemini gerçekleştiren korsanlar soğuk savaş sonrasının yeni NATO konseptine uygun olarak, hep Arap ve müslümandı. Bu listedeki sahtekarlık kısa süre içinde anlaşılrsa da haber kaynağımız "efendimiz" olduğundan "biz köleler" için hikmetinden sual olunmazdı.

Ancak yine de necip Türk kartel medyasında delil diye sunulan şeylerin akla hakaret mesabesinde olduğunu dile getirebilenler çıktı. Belki de halkı bu derece aptal yerine koyma çabasının aptalca olduğunu düşündüğünden olsa gerek Hürriyet yazarı Serdar Turgut, yutturulmak istenen senaryoya ironik ve müstehcen üslubuyla itiraz etti. Bir eski CIA yetkilisinin sanık (pardon hükümlü) Usame bin Ladin'in sözde

Ankara'da değerlendirilen bir senaryo ise ABD'nin 'Hazine' adlı gizmin önüne geçmek için Bin Ladin'i Afganistan'da öldürüp etkisiz hale getirmesi.

eylemine cinsel iktidarsızlıkla izah çabasına Turgut fena taktı:

Bin Ladin Amerikalı bir kadınla yaşadığı kötü bir tecrübeden dolayı bu eylemleri gerçekleştirdiyse kendisinin de “hemen harekete geçip sırasıyla Empire State, Chrysler, Chicago’daki Sears Tower binalarını, Holland tüneline, Queensboro ve Brooklyn köprülerini havaya uçurması, oradan da hızını alamayıp bu sefer de Ortadoğu ve yakın Asya’da hâlâ daha var olmakta ısrar eden bazı lüzumsuz ülkeleri de ortadan kaldırması” gerekiyordu.

Serdar Turgut bu yüzden, böyle bir izah çabasının mantıklı sonucu olarak delil bulma telaşında olan FBI’ya şu tavsiyede bulunmuştu:

Suçluları kısa yoldan teşhis etmek için ikiz kulelerin enkazı arasında çok sayıda viagra arayıp bulmaları elverirdi. Nasıl olsa 110 katlı bina çökmesine, çelik aksamın erimesine, her şeyin yanıp kül olması-

na rağmen iki gün sonra, enkazdan “teröriste ait sapağlam bir pasaport” bulunmuştu, aranırsa viagra da pekala bulunabilirdi!

Necip Türk medyası iki koldan birden göreve atıldı: Bir yandan Bin Ladin’i karalama ve Amerikan kamuoyunu daha fazla korkutup sindirerek askeri harekate desteği arttırmayı hedefleyen propaganda/beyin yıkama faaliyetine dört elle sarılırken bir yandan da efendinin orduları, uçak gemileri, füzeleri, özel timleri... vs. den yana dehşetengiz haberler veriyordu.

Usame bin Ladin şimdi “kaçacak delik arıyor”du (Sabah, 23.09.2001). Aynı gazete verdiği ekin kapağına, Usame bin Ladin’in resmini koyarak Bush’un Batı dünyasında bile tepki toplayan kovboyvari çağrısını manşet yapmıştı: “WANTED ÖLÜ ya da DIRİ” Usame bin Ladin Dünyanın peşinden koştuğu terörist-SABAH’la birlikte satılır- Pırıl pırıl kuşe kağıda 24 sayfalık özel ek BUGÜN SABAH’LA BİRLİKTE 500 BİN LİRA”(24.09.2001). Bosna’da savaş ve insanlık suçu işlemekten sanık kimseler Uluslararası Savaş Suçları Mahkemesi’ne çıkarılırken Bin Ladin için gösterilen bu aceleci tutumu kimse sorgulamadı.

Bir başkası Bin Ladin’i, “İninden özel kuvvetler çıkaracak” diye müjdeliyordu (Hürriyet, 24.09.2001). Haber muhtemel destansı bir zaferin müjdesini verir gibiydi. Türk komandolarının işe dahil edilmemesi adeta üzüntü vericiydi: “Türkiye’nin PKK’da mücadelede deneyimli elit kuvvetlerinin bölgeye gönderileceğine dair bir işaret yok. Ancak dağlarda hareket yeteneği açısından Türk komandolarının adı, İngiliz, Amerikan ve Rus özel kuvvetleriyle bir arada anılıyor. En gözde özel komando timleri ve başarıları şöyle: ...”

Bir diğeri kocaman puntolarla “Ölüm Timleri” manşetini atmıştı (Star, 18.09.2001). Manşetin altında kamuflaj renklerine bürünmüş, görevine odaklandığı her halinden belli, en üstün teknolojiyle donanmış bir modern cengaver portresi kondurulmuştu; dosta güven düşmana korku salan bir manzaraydı. Spotta şöyle denmişti: Amerika’nın 2 milyonluk ordusu var. Ama gireceği uzun savaşta en etkin rolü 5 seçkin birliği oynayacak. Onlar Asil Kartal’ın yolu-

nu açacak... Amerika teröristleri deniz, hava ve karadan vururken, onlar Ladin'i ininden alacak". Sayfanın diğer yarısında Amerikan ordusunun 1- özel kara güçleri (Rangerslar ve yeşil bereliler) 2- özel hava güçleri (Savaş kontrol timi ve paraşüt timi) 3- özel deniz güçleri (Deniz kuvvetleri seals ve özel botlu üniteler) 4- delta gücü 5- altıncı "seal" timi inanılmaz üstün özellikleriyle anlatıla anlatıla bitirilemiyordu. Bunlar kimin aslanları, hangi kutsal davanın savaşçılarıydı? Yeryüzünü ve insanlığı uzaydan gelen olağanüstü bir tehlikeden korumaya azmetmiş bilimkurgu kahramanları mıydı? Yoksa, Amerikan emperyalizminin dayattığı olumsuz şartlar yüzünden zaten açlıktan ölümler peçeleşen yoksul halkların üzerinde yeni silahlarını deneyecek acımasız katiller miydi?

Çığırtağan köleler efendinin devasa uçak gemilerinin yaklaşmakta olduğunu, bu sefer çok kararlı ve öfkeli olduğunu, hisşına uğrayacak kimse için kurtuluş yolu bulunmadığını telkin ediyorlardı. Bu güce teslim olmaktan, önünde secdeye kapanmaktan başka çıkar yol yoktu. Necip Türk kartel medyasının manşetleri köle devşirmek için yapılan anons ve çağrılarla dolup taşıyordu. Vietnam'da veya henüz 11 Eylül 2001 günü NewYork ve Washington'da bu gücün uğradığı aczden şimdi bahseden yoktu.

İslam dünyasının kalbine çöreklenen bu savaş makineleri, herhalde 28 Şubat zorbalığının aktörlerini/ta-raftarlarını sevindirmiş, ferahlatmış olmalı. Siyaset danışmanımız çoktan müjdeyi verdi, literatüre yeni bir kavram kazandırdı: "Global 28 Şubat süreci başladı." (Ruşen Çakır, Hürriyet, 15.09.2001)

Bu izahtan rahatsız olanlar da yok değildi kuşkusuz. Bunlardan kimisine göre ABD, Bosna ve Kosova'da müslümanları kurtaran, Miloseviç denen caniyi Adalet Divanı'na gönderen güçtü. ABD'nin başlattığı "Böyle bir savaş yüce dinimiz İslam'ı da türlü rezilliklerden arındırarak"tı. "İslam ve müslüman hele de bugünlerde bütün dünyada inancın nefret adresi olmuştur. Bunu yapanlar da Usame bin Ladin ve Taliban gibilerdir." (Sebahattin Önkibar, Star, 25.09.2001)

Cengiz Çandar "Global 28 Şubat" senaryosundan

rahatsız olduğu kadar New York ve Washington'daki terörist saldırıların ardında resmi ABD güçlerinin olabileceği yönündeki izahlara ve anti-Amerikancı kampanyalara iyice canının sıkıldığını ifade etmekten de çekinmedi.

ABD'nin dünya üzerinde uyguladığı ekonomik, siyasi ve askeri terörden yana suskun kalan, bir zamanların emperyalizm karşıtı yazarlarının bu dönemdeki performansı oldukça düşündürücü. Anlaşılan o ki, o günlerden bugüne köprüünün altından çok dolarlar akmış. Hayat boyu çıkar kutupları arasında zikzak çizmeyi huy edinmiş olanların bugün kazandıkları slalom ustalığını anlamak ise daha kolay kuşkusuz.

Masum insanların acıları üzerinden politika yapmak kadar dolara endeksli maaşları "haketme" fırsatını değerlendirmeye çalışmak da gayri ahlaki ve insani olmalı. ■

ENTELEKTÜEL DÜRÜSTLÜK ZAMANI

EDWARD SAİD

Türkçesi: Mesut Karavaşan

New York'a ve daha küçük bir ölçekte Washington'a çöken olağanüstü dehşet, gizli ve meçhul saldırganları, politik mesaj taşımayan terör eylemleri ve anlamsız tahribatıyla yeni bir dünyanın habercisidir.

Bu yaralı şehrin sakinleri açısından şaşkınlık, korku ve sürdürülen bir mağduriyet duygusu ve şok hali kuşkusuz uzun bir süre devam edecek, tıpkı böylesine büyük bir katliamın pek çok insanda acımasızca yolaçtığı sahici acı ve kederde olduğu gibi.

New Yorklular şanslıydılar: Normalde tahrik edici, nahoş görüntü verecek kadar hırçın ve hatta gün geçtikçe yozlaşan bir kişiliğe sahibolan Belediye Başkanı Rudy Giuliani, süratle Churchillvari bir role soyundu. Duygusallıktan uzak, sakin tavırlar ve olağanüstü şefkatle, şehrin kahramanlar gibi çalışan polis, itfaiye ve acil servis görevlilerini örgütledi; takdire şayan bir başarıyla, fakat yazık ki, büyük kayıplarla. Giuliani'nin tavrı, paniğe karşı ve kentin geniş Arap ve müslüman topluluklarına yönelen şoven saldırılar konusunda ilk uyarı sesiydi, acı ve ızdırabın sağduyusunu ilk dile getiren, ağır darbelerden sonra herkesin normal hayatına yeniden dönmesi ihtiyacını vurgulayan ilk sesi.

Keşke hepsi bu kadarla kalsaydı. Aralıksız olarak, ısrarla ve zaman zaman kötü örneklik sunarak, ulusal televizyon haberciliği, elbette bu korkunç kanatlı canavarların dehşetini her eve taşıdı. Yorumlar ekseriyetle Amerikalıların hissiyatını oluşturan, umulan ve tahmin edilebilir unsurları vurguladı ve aslında abarttı: Büyük kayıplar, öfke, aşağılanma, kolayca saldırıya uğrayıverme duygusu, intikam ve aşırı cezalandırma arzusu. Yeis ve vatanseverliğin formülasyonu niteliğindeki ifadelerin ötesinde her politikacı ve akredite üstat veya uzman, terörizmin kökü kazınincaya kadar nasıl da mağlup edilemeyeceğimizi, caydırılmayacağımızı,

durdurulamayacağımızı vazifeşinas bir edayla tekrarladı. "Bu, terörizme karşı bir savaştır" diyor herkes, fakat nerede, hangi cephelerde ve hangi somut hedefler uğruna? Şu muğlak ima ve telkin hariç bu sorulara cevap veren olmadı: Ortadoğu ve İslam, 'biz'im karşı karşıya olduğumuz hasımdır ve terörizmin ortadan kaldırılması lazımdır.

Bununla beraber en can sıkıcı şey, Amerika'nın dünyadaki rolünü anlamak için hemen hemen hiç çaba gösterilmemesidir; bugüne kadar dünyanın geri kalan kısmını son derece uzak ve gerçekte ortalama Amerikalının zihni dışında tutan iki sahilin ötesindeki kompleks realiteye onun doğrudan müdahalesini anlama gayretinin bulunmayışıdır. Amerika'nın, bütün İslam ülkelerinde hemen hemen sürekli bir savaş veya bir tür çatışma içinde olan bir süpergüç değil de, uyuyan bir dev olduğunu düşünürdünüz. Usame bin Ladin adı ve yüzü, kollektif muhayyile için iğrenç ve menfur herşeyin basit sembolleri olup çıkmadan önce onun ve yakın takipçilerinin sahip olabileceği muhafazakarlığı unutturacak ölçüde ve uyusukluk verircesine Amerikalılar için aşına hale gelmişti. Bu durumda kaçınılmaz olarak kollektif duygular, hakikatte olup bitenden ziyade Moby Dick'in peşindeki Kaptan Ahab'ı tuhaf biçimde hatırlatan bir savaş dürtüsüne akıtılır -ki gerçekte bir emperyal güç ilk defa kendi evinde yara almıştır, bariz sınırlar veya gözle görülür aktörlerin bulunmadığı, aniden yeniden şekillenen çatışma coğrafyasında sistematik biçimde çıkarlarının peşisıra gitmektedir. Maniheist semboller (bir tarafta ışık ve iyiliğin, diğer tarafta karanlık ve kötülüğün sembolleri, MK) ve kıyamet senaryoları ortalığa saçılmakta, müstakbel sonuçlarına ve belagatin sınırlarına aldırış bile edilmemektedir.

Şu an ihtiyaç duyulan şey davul çalmak değil, vazi-

yetin rasyonelce kavranmasıdır. Besbelli ki, George Bush ve ekibi bunlardan ilkinin istiyor, ikincisini değil. Ancak İslam ve Arap dünyasındaki çoğu halklar için resmi ABD, sadece İsrail'e değil, sayısız baskıcı Arap rejimine de verdiği mutaassıfça ve cömertçe destekle bilinen, gerçekten acı içindeki seküler hareket ve topluluklarla diyalog ihtimalini dahi ihmal etmesiyle tanınan kibirli bir güç demektir. Bu bağlamda Anti-Amerikancılık, modernite düşmanlığına veya teknoloji kiskançlığına dayanmaz: Yaşanmış, belli bir hikayesi olan somut müdahalelere, belli tahribat ve yağma hareketlerine, Irak halkının ABD'nin uyguladığı yaptırımlardan çektiği acı ve ızdıraba ve Filistin topraklarındaki 34 yıllık İsrail işgaline ABD'nin verdiği desteğe dayanır. İsrail şimdi çıkarıcı ve fırsatçı bir tavırla, askeri işgalini ve Filistinlilere yönelik baskısını arttırarak Amerika'daki felaketi istismar ediyor.

ABD'deki siyasal retorik, 'terörizm' ve 'özgürlük' gibi kavramları ortalığa saçarak bütün bu gerçeklerin üzerini örttü. Kaldı ki bu tür soyutlamalar çoğu zaman kirliliği maddi çıkarları, petrolün gücünü, şimdilerde Orta Doğu üzerindeki nüfuzlarını pekiştiren savunma ve Siyonist lobilerini ve her geçen gün yeni biçimlere bürünen bir 'İslam'a yönelik asırlık dinî düşmanlık (ve cehaleti) gizleyegeldi.

Lakin entelektüel sorumluluk, yaşanan vakaya dair daha fazla bir eleştirel/tahlile dayalı kavrayışı gerektiriyor. Hiç kuşkusuz terör diye birşey varolagelmıştır ve hemen hemen modern hareketlerin tamamı belli bir aşamada teröre başvurmuştur. Bu durum, Siyonizm dahil başka hareketler için olduğu kadar, Mandela'nın ANC'si (African National Congress) için de geçerlidir. Ve keza F-16 ve saldırı helikopterleriyle savunmasız sivillerin bombalanması, daha konvansiyonel nitelikteki milliyetçi terörle aynı yapı ve etkiye sahiptir.

Bütün terör vakaları konusunda kötü olan şey ise, devamlı tarihten ve insan kavrayışından uzaklaşan indirgemeci mitlerle, dini ve siyasi soyutlamalarla birleştirildiğinde ortaya çıkar. Bu nokta, gerek ABD'de, gerekse Orta Doğu'da seküler bilincin kendisini hissedilir kılmaya çalışmak zorunda olduğu noktadır. Hiçbir dava, hiçbir Tanrı, hiçbir soyut düşünce masum insanların toplu katlini meşrulaştıramaz, özellikle de sadece küçük bir grup insan bu tür eylemlerden sorumlu olduğunda ve böyle hareket etmeleri için gerçek emir ve yetki olmaksızın kendilerini davanın temsilcileri sandıkları zaman.

Üstelik müslümanların tartışmalarına da konu olduğu kadarıyla, tek bir İslam yok: Tıpkı birden fazla Amerika'nın varolması gibi, çeşitli İslamlar var. Bağlılarından bazıları boş yere etraflarına sınırlar çizmeye çalışsa da, inançlarını zarif bir tarzda sabitlese de, bu çeşitlilik bütün gelenekler, dinler ve milletler için geçerlidir. Yine de tarih, takipçilerinin veya hasımlarının iddia ettiği kadar da temsilci hüviyeti taşımayan demagoglarca temsil edildiğinden çok daha kompleks ve çelişkilidir. Dinî veya ahlakî fundamentalistlerle ilgili mesele şudur ki, bugün öldürme ve öldürülme arzusu da dahil bu kimselerin primitif devrim ve direniş fikirleri, teknolojik inceliğe ve tatmin edici dehşetengiz misilleme eylemlerine fazlasıyla kolayca raptediliyor gibi görünüyor. New York ve Washington'daki intihar eylemini gerçekleştirenler öyle anlaşılıyor ki yoksul mülteciler değil, orta tabakaya mensup, eğitilmiş kişiler. Bir dava uğruna eğitimi, kitlelerin harekete geçirilmesini ve sabırla örgütlenmeyi vurgulayan bilgece bir liderliğe sahip olmak yerine, çaresiz ve umutsuz kimseler, asılsız dini iltifatlarla sarıp sarmalanmış, korkunç modellerin temin ettiği sihirli düşünüş ve acil kanlı çözümlere saplanıyorlar sıklıkla.

Öte yandan muazzam askeri ve ekonomik güç, bilgeliğin veya ahlakî vizyonun garantisidir. Son derece belirsiz zeminlerde ve muğlak hedefler için hizmet etmeye zorlanan müttefiklerle beraber Amerika dışarıda bir yerlerde uzun süreli bir savaşa hazırlanırken, mevcut krizde kuşkucu ve insaniyetli sesler pek fazla duyulmadı. İnsanları birbirlerinden ayıran hayali eşiklerden geri çekilme, etiketleri bir daha gözden geçirme, mevcut sınırlı kaynakları yeniden değerlendirilmeye tâbi tutma ihtiyacı içindeyiz, kavgacı çılgınlara ve amentülere rağmen kültürlerin çoğunlukla yaptığı gibi, kader ortaklığı yapma kararını vermeliyiz.

Terör olayından sonra İslam'a yapıldığı gibi, 'öteki'nin şeytanlaştırılması yöntemi, herhangi bir temiz siyaset için yeterli temeli teşkil etmez. Hele hele, terörün adaletsizlikte yatan köklerine dikkat çekebilmenin, teröristlerin tecrit edilebilmesinin, caydırılabilmesinin veya safdışı edilebilmesinin çok kolay hale geldiği günümüzde, 'öteki'ni şeytanlaştırma yöntemi-ne başvurmak hiçbir şeyi halletmez. Bu yöntemden kaçınabilmek sabrı, fedakarlığı, zorluklara göğüs geremeyi, şiddet ortamını ortadan kaldıracabilecek uzun soluklu çabaları gerektirir. ■

'YAPTIĞIMIZ HAKSIZLIKLARI SAVUNAMAYIZ'

JOHN ESPOSITO İLE RÖPORTAJ

Konuşan: Paul O'DONNEL
Türkçesi: Suat Filmer

Soru: Profesör Esposito, İslam nasıl oldu da şiddetle özdeş bir din olarak tanındı?

Esposito: Amerikalılar, İslam hakkında da, müslümanlar hakkında da hemen hemen hiçbir şey bilmiyorlar. Tarihsel olarak Amerika'da müslümanlar pek yok gibiler zaten. Akademik olaraksa, İslam, bu ülkede, diğer tanrıli semavi dinlerle bir arada anılmıyor; aksine Hinduizm, Budizm ve Konfüçyanizm gibi doğu dinleriyle birlikte anılıyor ve inceleme, araştırma konusu yapılıyor. Dolayısıyla, hangi açıdan bakarsanız bakın, İslam, Amerikalılara yabancı bir din olarak algılanıyor. Hal böyle olunca, İslam'la ilgili ortalıkta dolaşan gelişigüzel ve iler tutar tarafı olmayan kulaktan duyma malumatlardan başka bir şeyle karşılaşabilmek pek kolay olmuyor. Bu, tıpkı, manşetlerde mafya haberlerini gören insanların, bütün İtalyanları mafya sanmaları gibi bir şey.

Amerikan halkı, ilk kez İslam'la tanıştığında, 1970'lerde petrol ambargosu ve 1979'da ise İran Devrimi vuku bulmuş; bu iki olayda tehdit olarak algılanmıştı. İran Devrimi, siyasi bir bağlamda değil, ayetullahların girişimi olarak görülerek siyasi bir bağlamda değerlendirilmişti. Ve sonunda önce Reagan, daha sonra ise Dan Quayle, radikal İslam'ı, Sovyetlerin ardından dünyanın en büyük ikinci şeytani olarak tanımlamış ve konumlandırmışlardı.

Soru: Peki, bu insanları, İslamcı fundamentalist teröristleri, İslam'ın neresine yerleştiriyorsunuz?

Esposito: Bu sorunuza, bir başka soruyla cevap vereyim: Peki, siz, hastaneleri havaya uçuran Hıristiyan fundamentalistleri Hıristiyanlığın neresine yerleştiriyorsunuz, öyleyse? Yine 1994 yılında Mescid-i Aksa'da ibadet eden Müslümanları oracıkta kurşuna dizen şu Baruch Goldstein denen adamı Yahudiliğin neresine yerleştiriyorsunuz, söyler misiniz bana? Örnekler ve sorular çoğaltılabilir; ama bu kadarı kafi sanırım, öyle değil mi?

Soru: Yani... Peki, Müslümanların Amerika'ya yapılan bu son saldırıya verdikleri tepki konusunda neler düşünüyorsunuz?

Esposito: Bir kere bir noktanın altınını çizmek isterim: Önceden yaşanan bu türden olaylara Müslümanların verdikleri tepkilerle bu son olaya verdikleri tepki arasında önemli bir fark var: Bu son terör olayını, Müslümanların kahir ekseriyeti kınadı.

Soru: Ama Filistin'de bazı grupların bu olayı bayram havası içine girerek kutladıklarına ilişkin görüntüler yayınlandı. Buna ne diyeceksiniz?

Esposito: Burada açıklığa kavuşturulması gerektiğini düşündüğüm birkaç mesele var. Birincisi, bu görüntülerin Körfez Savaşı sırasında Iraklılara ait olduğu anlaşıldı. Bunu artık herkes duydu; siz duymamış olamazsınız! İkincisi, bu tür sevinç gösterilerinin var olduğunu doğru kabul etsek bile, insanların neden sevinç gösterileri yapma ihtiyacı duyduklarını anlamak zorunda olduğumuzu düşünüyorum. Yani, yine bağlam meselesine gelip dayanıyor iş. Düşünsenize... Amerika'ya yapılan saldırıdan önce birkaç haftadır İsrail askerleri Filistinlilerin kentlerini, kasabalarını ve köylerini kuşatma altına alıyordu. Bunu ortalama Amerikalı bilemeyebilir. Ama ortada Filistinliler açısından tam anlamıyla ölüm-kalım meselesi olarak görülen kanlı olaylar ve işgaller vardı. Amerika'ya yapılan saldırı, tam da Filistinlilerin yoğun saldırılara, kuşatmalara maruz kaldıkları bir zaman diliminde gerçekleşmişti. Unutmayın: Filistinlilerin bu yaşadıkları ölümcül sorunların, işgallerin sorumlusunun aynı zamanda Amerika olduğunu; Amerika'nın İsrail'in politikalarını sorgusuz sualsiz desteklediğini ve İsrail'in Amerikan silahlarıyla yaptığı işgallere ve artık rutinleşen kanlı müdahale girişimlerine göz yumduğunu düşünüyorlar. Evleri her Allah'ın günü buldozerlerle yıkılan, gençleri ve çocukları öldürülen, su, elektrik, kamu hizmetleri ve

normal bir hayat sürmekten mahrum edilen Filistinlilerin bence bu tür tepkiler vermelerini anlamak gerekir, diye düşünüyorum. Kaldı ki, bu konuda yayımlanan haberlerin de fabrikasyon (uydurma) olduğu çoktan anlaşıldı bile. Ama bir şeyi kesinlikle unutmamak gerekiyor: Ortadoğu'daki adalatsızlıkları, haksızlıkları, katliamları gözdardı ettiğimiz; Filistinlilerin kendi devletlerini kurmalarına izin vermediğimiz ve her ne gerekçeyle olursa olsun İsrail'in yaptığı haksızlıklara göz yummayı, desteklemeyi sürdürdüğümüz sürece bölgeye barışın ve adaletin gelemeceğini bilelim.

Soru: Profesör Esposito, İslam'da şiddeti teşvik ve tahrik eden bir yan var mı?

Esposito: İstisnasız bütün Müslümanların hepsi de, İslam'ın Yahudilik ve Hıristiyanlık'tan daha şiddet yüklü bir din olarak görülmesinden son derece rahatsız olurlar. Yahudiliğin Kutsal Kitabı'na bakın, Yahudilerin fetih ve işgal hikayeleriyle dopdolu olduğunu göreceksiniz. Yine Hıristiyanlık'ta da sizin Haçlı Seferlerinizle karşılaşacaksınız. Bu her iki dinin de kutsal savaş gelenekleri var. Ve son olarak üç din de, bu üç semavi dinde de var olan adil savaş nosyonunun, aşırı uçtaki kişiler ve gruplar tarafından manipüle edildiğinden şikayetçidirler.

Karen Armstrong, İslam tarihine ilişkin son zamanlarda yazdığı kitapta, İslami anlayışta "siyasete... Hıristiyanların kutsallaştırma olarak adlandırdıkları şeyin atfedildiğini" söyler ve "müslümanların tarihi kutsallaştırdıklarından" sözeder. Ancak unutmamak gerekir ki, Yahudilik de, Hıristiyanlık da, kutsal tarih temeline dayalı dinlerdir. Tarih, her iki din için de, sadece insan yapımı bir fenomen değil, ilahi olarak yönlendirilen bir fenomendir. İsrail'in kuruluşu, her şeyden önce, Yahudilerin gelenekleri, tarihleri ve kutsal tarihleri esas alınarak gerçekleştirilmiştir. Bu üç semavi dini, birbirinden ayırmaya ve birbiri ile karşı karşıya getirmeye kalkıştığınız zaman, istesenez de istemesenez de zoraki çatışma alanları yaratmış oluyorsunuz.

Soru: Haçlılardan sözettiniz. Peki, Profesör Esposito, dinler, şiddet yüklü tarihe mi sahipler yalnızca?

Esposito: Elbette ki değil. Ama dinden ve şiddetten sözettiğiniz zaman, bir dine mensup olan insanlar tarafından gerçekleştirilen siyasi ve ekonomik şiddete bakmak zorundasınız. Burada göreceğiniz şey şudur: Siyaset ve ekonomi şiddete yol açmakta; sonra da, ortaya çıkan şiddet, dini fikirlere dayanılarak meşrulaştırılmaya çalışılmaktadır. Dikkat edin: Burada çatışmaların dini bir çerçevede meşrulaştırılarak sürdürüldüğünü gözdardı etmiyorum; aksine toprak için, ulus için verilen savaşların zamanla dini bir çerçeveye dahil edildiğini söylüyorum.

Bosna'daki durum böyle bir temele dayandırılmıştı.

Soru: Hıristiyanlık'ta şehitler, pasiftir; yani, aslanların veya kılıçların önüne atılırlar. Bu durum, insanı ister istemez biraz ürkütüyor. Benzer bir durum, İslamiyet için de geçerli midir?

Esposito: Son saldırı dolayısıyla televizyondaki pek çok yorumcu, hiç düşünmeden, "bu saldırının dini saiklerle yapıldığı anlaşılıyor" dedi. Gerekçe: İntihar saldırısını andırıyor olmasaymış! İnsanların inandıkları şeyler uğruna canlarını feda etmeleri olayının dini çağrışımları olabilir; ama biz buna vatanseverlik diyoruz. Oysa öylesine sekülerleştik ki, bir insanın hayatını bir şey uğruna feda etmesini sadece dini bir fiil olarak algılayabiliyoruz yalnızca. Elbette ki, bu tür bir şehitlik anlayışı. Hıristiyanlık'ta vardır. Ama bu tür olaylar nasıl işimize gelirse öyle değerlendirmeyi tercih ediyoruz. Örneğin İran'da İslami bir gerekçeyle yapıldığı söylenen bu türden bir olayı hemen tehdit olarak yaftalarken, Sovyetlere karşı canlarını feda ederek savaşan kişileri tehdit ve tehlike arzeden bir durum olarak görmüyor; aksine mücahitler olarak adlandırıyor; kutsuyor ve kutluyoruz.

Soru: Peki Profesör Esposito, Amerika'daki terör olayından sonra Amerika'daki Müslümanlar sizce neler yapacak, ne tür bir tavır takınacaklar?

Esposito: Saldırının hemen akabinde, sadece Amerikan vatandaşları olarak değil, Müslümanlar olarak bu olayın kendileri açısından onaylanamaz, kabul edilemez bir terör olayı olduğunu söylediler. Ve herkesi şöyle uyardılar: "Ortada hiçbir somut kanıt yokken aceleci davranıp da hemen hüküm vermeye kalkışmayın. Vele ki, bu saldırıyı Müslümanların gerçekleştirmiş oldukları ispatlansa bile, bunun İslami bir eylem olmadığını, İslam'ın buna şiddetle karşı çıktığını bilin."

Soru: O halde uzun vadede neler olabilir?

Esposito: Müslümanların bizim komşularımız, arkadaşlarımız, bu ülkenin vatandaşları olduğu gerçeğini kavramak zorundayız. Bu belli bir zaman alsa da, tartışılması, konuşulması bile abes olan apaşık bir gerçektir. Bu ülkede, bugüne kadar Müslümanların varlığı handiyse pek bilinmiyor, pek farkedilmiyordu; ama şimdi durum değişiyor; değişmek zorunda. Müslümanlar, ikinci, üçüncü ve dördüncü kuşak göçmenlerdir; bu ülkenin vatandaşlarıdır. Bu ülkede yabancı olan insanlar değildir, artık bu gerçeği görmemiz ve ona göre hareket etmemiz gerekiyor. Müslümanlar çok bilinçli bir şekilde soruyorlar artık: Çocuklarımı hangi okullara göndermeliyim? Bir azınlık olarak değil, kimliğini koruyan bir yurttaş olarak Amerikan toplumuna nasıl katılabilir ve katkıda bulunabilirim? ■

'RÜYA BİTTİ': GÜVENLİK DEVLETİ GELİYOR

DION DENNIS

Türkçesi: Mehmet Özyay

Siyah ve gri küllere bürünen Manhattan'ın görüntüsü, çöken gökdelenlerin iskeletvari kalıntıları; söz konusu bu olaya tanık olanlar; hayatını kaybedenler ve olayda yaralanıp da ölümü bekleyenler bağlamında düşünüldüğünde saldırıya hedef olan temsili şehir, çarpıcı bir görüntü ortaya koymaktadır: 11 Eylül tarihi, acil servis telefonlarının kesilmesi, Amerika Birleşik Devletleri ve özellikle Amerikan ulusu için ifade ettiği anlam, temsili bir güç olan 'Birleşik' ve 'Amerikan' havayollarına ait uçakların ve Amerikan Havayolları uçağının infilakı ile, imkansız olduğu düşünülen güç sembolü pentagramını aşarak Pentagon'un ana merkezinde bir binaya saplandı.

Mekansal bağlamda toprak bütünlüğünün ortadan kaldırılmasının ve küreselleşmenin temsili göstergeleri olan Boeing 757 ve 767'ler, bilgi ve ticaretin önde gelen iki abidesi Dünya Ticaret Merkezi'nin bulunduğu İkiz Kuleler'e saplandılar. Söz konusu gökdelenler, Manhattan'ın Batı yakasındaki caddeler üzerine çöküp kara bir bulut ve enkaz yığını haline dönmesiyle, Piyasa Toplumu'na duyulan ütopyik inanç da yerle bir oldu. John Lennon'ın bir nesil öncesinden, bir başka 'kırılma' bağlamında bir şarkısında dile getirdiği gibi "Rüya Bitti". Ortaya çıkan yıkım, İkiz Kuleler'in

ansızın ve şiddetli bir şekilde yıkılması, tamiri imkansız bir şekilde, Piyasa Toplumu'na duyulan dogmatik inancı fiili olarak sona erdirdi. Piyasalar, gelecekte de yine gündemimizde olacak; fakat adeta toplumsal ve kültürel bir viagra olarak sunulan "piyasa"nın evrensel vaatleri, Manhattan caddelerinde ve dünyanın diğer bölgelerinde de yayılan yıkım görüntüleriyle beraber yok oldu.

Siyah bulutlardan, cam, çelik ve cesetlerden oluşan enkaz yığını altında kalan şey, Amerika'ya özgü bir korkunun aralıksız devam eden kaygının ve henüz şimdilerde ortaya çıkan güvenlik devletinin va-

atleriyle ilgili bir virüstür. Bir virüsün biyolojik, teknolojik ya da toplumsal olarak ortaya koyduğu şey; hücreler, makine dili ya da "kültürel düzey" üzerine inşa edilen, temel bir dizi talimatın yeniden yazılması ve daha sonra bu talimatın yukarıdan aşağıya bütün bir sisteme yayılmasıdır. Bu talimat dizisini, mikro-güç, düşük teknoloji, gizli ve uygulanabilir ve yeniden üretilebilir yapan şey, işte budur.

Son birkaç gün içinde bu denli hızla yayılan şey, sadece Birleşik Devletlerin tavrının değil; aynı zamanda, Amerikalıların temel olguları (milli kimlik ve değerleri) ve Birleşik Devletler'in kurumsal rutinlerinin de yeniden gözden geçi-

rilmesi suretiyle, geç dönem kapitalizminin dış mekansal ve kültürel marjinlerinden (Afganistan) doğan terörizm virüsüdür.

Bir bütün olarak ele alındığında bu durum, II. Dünya Savaşı ideolojik dönemindeki Amerikan İmparatorluğu'nun keskin devamsızlığa saplanmasının doğrudan bir sonucudur.

Yazının sonraki bölümlerinde, geçmiş, günümüz ve olası yakın gelecek arasındaki ilişkiye dair bir betimleme sunulmuştur.

Üçüncü ideolojik rüya, yönetime duyulan dogmatik inanç, II. Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıktı. Keynesyenci ekonomi tarafından ortaya konan (desteklenen) mali politikalar, ekonomik durgunluğa karşı eğilimi tersine çevirmişti ve 1945 yılında Birleşik Devletler, ekonomik ve teknolojik bağlamda egemen dünya gücü olarak ortaya çıktı. Hayat standardında yaklaşık olarak 30 yıl devam eden iyileşme ve artış (hemen hemen bütün demografik gruplar için) ve elde edilen dikkate değer teknolojik başarılar, yönetim güçlerine (dinamiklerine) karşı geliştirilen dogmatik inanç, geçici bir güven sağlamıştı. Bu rüya devam ederken, adeta art arda yaşanan suikastlar, etik anlamda belirsizlikler içeren Vietnam Savaşı, kentlerdeki başkaldırıları, siyasal yozlaşma (Watergate) ulusal ve küresel ekonomilerde 1973 sonrası dönemde "ekonomik durgunluğa" yol açan değişikliklerle ortaya çıkan yapısal değişikliklerin yol açtığı şoklarla sarsıldı. Birleşik Devletler yönetiminin, İran Devrimi'nin akabinde 52 rehinenin güvenliğinin sağlanması konusundaki yetersizliği (iktidarsızlığı) sembolleştirilerek, her türlü toplumsal hastalık karşı-

sında evrensel bir çare (deva) olan "rüya yönetimi" geçerliliğini yitirdi.

Ronald Reagan'ın başkan seçilmesiyle birlikte, 1945 sonrası Amerikan İmparatorluğu, "piyasa toplumu"nun iyileştirici niteliklerine duyulan dogmatik bir inanç olan ikinci ideolojik rüyaya girmiş oldu. Reagan ve onun "birey"inin ve 1980'li yıllar boyunca (1981 yılında vergi kanunlarında yapılan büyük değişikliklerle tahrik edilen) refahın farklı bir şekilde yeniden dağıtılmasına dayanan "görünmez el" olgusunun "Mr. Rogers" versiyonu, büyüleyici bir şekilde basit ve nostaljik masalları ve 1983-1990 arası ekonomik büyümenin gerçekleştiği yıllar, pek çok insanı, yönetimin yeniden şekillenmesi ve refahın hiper (üst) düzeyde yeniden dağıtılmasının karşısında ülkenin ihtiyaç duyduğu bir ilaç olduğu sonucuna yönlendirdi.

Hepsinden öte, Berlin Duvarı'nın yıkılması ve 1989 yılının "Silahsız Devrim"i kapitalizmin zaferini ve merkezi statikçiliğin yenilgisini haber vermemiş miydi? 90'lı yılların başlarında, Birleşik Devletler, büyük tasarruflarla ve borç krizleriyle, devasa mali borçlanma ve ekonomik durgunlukla karşı karşıya kaldı. 1993 yılında Bill Clinton'ın başkanlığa seçilmesiyle, piyasa toplumuna duyulan dogmatik inanç ve rüya sona ermiş olabilirdi. Sekiz yıllık başkanlığı boyunca Clinton, piyasa toplumu pratiklerini ve söylemlerini destekleme yolunda yönetim kaynaklarını yeterince seferber etti. Gary C. Becker'in "insan sermayesi" formülasyonundan yararlanmak suretiyle Clinton, desteğini "yönetimin yeniden icadı"ndan sorumlu kişi olarak, bütün gayretiyle nitelikli bir yönetim örneği sergileyen Al Gore'a yönlendirdi. Aynı zamanda, "Özelleştirme dini", Gingrich türü muhafazakarların, sürekli gündeme getirdikleri bir olguydu: "Sız (hükümet olarak) ne yaparsanız, ben (özel sektör olarak) daha iyisini yaparım" sözünü terennüm etmeye başladılar.

Özel sektör söyleminin ve uygulamalarının bir kısmı, kamu sektöründe ve çalışanlarına bakış açısında, iş ve metanın nasıl dağıtılması gerektiği konusunda egemen oldu. 2000 yılı seçimlerine gelindiğinde Birleşik Devletler, ekonomide hız kaybetmeye ve piyasa toplumuna beslenen dogmatik inanca dair eksiklikler ortaya çıkmaya başlamıştı. İnsanları, geçici yoksulluktan sürekli fakirliğe sevkeden refah reformunun yozlaşması; sefaletin yuvası haline dönüşen özelleştirilen hapishanelerin, okulların ve (268 mil-

yon dolarlık) kurumsal skandalların daha önceden sağlık riskini ve maliyetini sigara üreticilerinden kamu sektörüne kaydıran şirketlerin yol açtığı büyük tütün sömürüsü gibi örnekler gözler önündedir. Bütün bu örnekler (ve daha pek çoğu), evrensel bir çare (deva) ve rüya olarak piyasanın dar sınırlarını ortaya koydu.

Ve 11 Eylül geldi çatı. Adam Smith'in "görülmez el"i, Yahoo Web rehberi, kısa vadeli maliyet / kar analizleri, piyasa ile ilgili herhangi bir rüyaya dair hiçbir şey (eşitlik, gelecek ya da türevleri) ve piyasanın yeni faydacı ve ticari dünya görüşü, bu olayın sebebini izah edemedi; ya da Boeing 757 ve 767'lerin Dünya Ticaret Merkezi'nin bulunduğu İkiz Kulelere çarpmasını engelleyemedi. "İnsan sermayesi"ne ya da ticari temele dayalı toplumsal mantığa duyulan hiçbir inanç (hükümeti, örneğin, hava limanları güvenlik hizmetlerine düşük bütçeler ayırmakla bir iş gibi idare etmek), 11 Eylül'de ortaya çıkan böylesi tecavüzkarane şiddeti önleyemedi. Binlerce insan hayatını kaybetti. Milyonlarca dolar zarar ortaya çıktı; korku egemen oldu ve sosyo-politik istikrar ve güvenilirlik üzerine inşa edilen piyasa toplumu, büyüsel görünümünü yitirdi. Merrill Lynch, Smith-Barney ve Solomon kardeşlerin ofisleri küle, dumana ve cesetlere döntüştü.

Aynı şekilde, acılarımıza bir deva olarak sunulan "piyasa toplumu" da aynı akibete uğradı. Odak grupları ya da araştırmalar gibi hiçbir piyasa aracı, tek başına, Batı tipi ticari piyasa fikrini yıkmaya çalışacak bu güçlere karşı koyamadı. 11.09.2001 tarihini not

alın. Bu tarih, Piyasa Toplumu'nun sonunu ifade etmektedir. Piyasa Toplumu, silah değil, hedefti. Piyasa Toplumu, düzeni sağlamada başarısız oldu. Yönetim, bunu öngöremedi -bir cevap da üretilmedi-; yönetim, düzenin garantisini sağlayamadı ve başarısız oldu. Üçüncü ideolojik rüyamız, R. Ericson'un "risk toplumu"nun sağlanması olarak adlandırdığı şey, bunun daha yoğun bir versiyonu çevresinde örgütlenebilecek. Terörist şiddet giderek artan bir şekilde, herhangi bir zaman diliminde hemen hemen her yerde yayılır ve mümkün hale gelirken, daha önceki mevcut risk yönetimi tekniklerinden (11 Eylül'de gerçekleştiği gibi) sakınmak suretiyle gerçekleşmektedir.

Bu olay karşısında, devlet merkezli verilecek karşılığın hedefi, yoğunlaştırılmış askeri üslup vasıtasıyla, caydırma ve asayişli sağlayıcı stratejiler olacaktır. Sürekli gözetim; yoğunlaştırılmış bilgi toplama ve analiz teknikleri ve kontra-terörist birimlerinin hızlı bir şekilde yayılmasını ortadan kaldırma gibi art arda alınabilecek beklenmedik önlemler veya yapılacak düzenlemeler, bir süre sonra, Amerikan hayatının gündelik rutinlerinde artık önemli hale gelebilir. Amerikan hayatının sınırları, kökten ve hızlı bir şekilde yeniden düzenlenme sürecine girmiştir. Özellikle başlangıçta bazı başarılar elde edilirse, Amerikan İmparatorluğu, bu yeni yüzyılın başlarında, önemli bir değer olarak, **bilgi-yoğun bir güvenlik rüyası** benimseyebilir! Elbette ki, korku, bilgi-yoğun bir güvenlik rüyası'nın vazgeçilmez motoru ve itici gücü olacaktır. ■

SÜRREEL'DEN REEL'E AMERİKA

TAHA ÖZHAN

1692'de Kuzey Amerika'da Massachusetts'in Salem şehrinde bir cadı mahkemesi kurulur. 140 kişi cadı olmakla, kötü olmakla suçlanır. Salem batıdan 1600'larda ilk göç eden püritanların kurduğu ve geldikleri yıllarda kışın soğuktan binlercesinin öldüğü, ardından da ilk kızılderili katliamlarının yapıldığı bir şehirdir. Daha sonraları zenginleşen, toprağı işleyen ama acımasız bir yerleşmenin faturasını hurafeci ve saplantılı bir 'halk' olarak ödeyen bir toplumdur. Mahkemede cadı olmakla suçlananlar arasında 5 yaşında bir çocuk bile vardır. Mahkeme sonunda 19 kişinin asılmasına karar verir. 1692 Salem cadı mahkemesinden 300 yıl sonra Salem'den üç saat uzakta Manhattan'da başka bir cadı mahkemesi kurulur. 300 yıl önce cadılar ormandan, karanlıktan, bilinmeyenden gelen bir kötülüktü. Bugünse Hollywood'un kurguladığı sürreel bir 'bilinmeyenden' gelen fundemantalist saldırılar.

Bütün dünyayı ve olguları adeta bir film setine dönüştürüp sunan ve pazarlayan Hollywood 11 Eylül'de kendisinin bile realize etmekte zorlandığı bir tabloyla karşılaştı. İlk uçağın çarpışıyla yükselen dumanı gördüğümüzde olayın gerçekliğini algılamakta zorlanmıştık. Öyle ki bu Dünya Ticaret Merkezinden yükselen ilk duman değildi. Daha önceleri defalarca sinema perdesinde aynı binayı patlarken ve yıkılırken görmüştük. Ama reel durumu yaşamak apayrı bir olguydu. Bir kamyon kasasının üstünden binaların yıkılışını izlemek ve ardında bıraktığı dev toz bulutunu görmek adeta sürreel bir gerçekliği herkesin suratına olanca ağırlığıyla çarpmış oldu. Kimse olanlara inanmak istemiyordu. Toz bulutlarının arasında kaybolan sadece ikiz kuleler değildi. Otuz beş farklı ülke-

den şirketlerin, elli farklı ülkeden çalışanların doldurduğu global kapitalizmin belki de en iyi temsil edildiği Dünya Ticaret Merkezi bütün ihtişamına rağmen bir saat içerisinde gözlerden kayboldu. Gökdelenler için ihtişamını ancak uzaktan bakıldığında koruduğu söylenir, yanına yaklaştıkça kabalaştığını, çirkinleştiğini ve acizleştiğini görürsünüz. Bu ihtişamı korumakla yükümlü olan askeri güç aynı dakikalarda kendisini korumakla meşguldü. 11 Eylül günü saat sekiz sularında yaşamaya başladığımız ve öğleden sonraya kadar süren kargaşa, kaos ve bilinmezlik hali; Amerika'da kimsenin tahayyül edemeyeceği bir yenilgi duygusunu önceleri sürreel sonraları ise reel olarak herkesin kalbine indirdi.

No Way!

Evet, ilk tepkiler "mümkün değil!" şeklinde gelişti. Böyle bir gerçeklik tahayyül bile edilemezdi. Aslında ölüme, kana ve vahşete çok da yabancı bir toplum değil Amerika. Faulkner'ın 'Barn Burning'inde tarifsiz bir nefretle sürekli etrafına zarar veren, tahılları 'anlamsız bir hınçla' yakan baba karakteri hala bu toplumun içlerinde bir yerlerde gizli. Coğrafi ve tarihsel olarak ismi konmamış bir izolasyon arkaplanına ve dış-düşman fobisine müptela bir toplum. Hollywood'un 300'e yakın terör filmi çekmiş olması, her türden terörist saldırıyı sürreel olarak perdeye taşımış ve rağbet görmüş olması bize toplumsal muhayyilenin ipuçlarını vermektedir. Yaşanan son Körfez savaşı da Amerikan toplumu için sürreel bir savaş gibiydi. Öyleki topu topu 98 askerini kaybettiği Körfez savaşı medyanın Vietnam'da yaşanan hataya düşül-

meyerek en profesyonelce kullanılmasıyla birleşince, realite zaten 'depolitize' ve 'izole' olmuş bu toplumun hiç gündemine gelmemişti. Ama bu sefer körfez savaşından çok farklı olarak kendi topraklarında körfez savaşında kaybettiği insan sayısının yaklaşık elli-altmış katını bir seferde kaybetmesi tüm sürreel yanılşamayı gözler önüne serdi. New York, Washington semalarında F-16'lar uçmaya başladı. Hiç görmediğimiz askerler piyasaya çıktı. Kendi topraklarında iç savaş hariç ilk kez böylesi bir olay yaşayan Amerika, askeri bir misillemenin ötesinde asıl 'güven' duygusunun sarsılması ve 'savaş'la halkının sosyal muhayyilesinin reel olarak yüzleşmesinin çelişkisini yaşamakta. Sürekli birileri bize saldıracak psikolojisi son dönem düşman kalmayınca Hollywood'un uzaydan fundamentalist saldırılar planlamasına kadar gitmişti zaten. 1999-2000 senesinde lokal TV'lerde New York-New Jersey bölgesinde ortaya çıkan Nile Sivrisineğinin bile Saddam tarafından spreylendiğinin haber yapıldığı ve ilgi gördüğü bir ülkede sürreel ile reel halin birbirine girdiği, üçüncü dünyanın 'merkez'den sürreel bir mekan ve hayat tarzı olarak algılandığı püritan bir ruha bürünmüş sosyal muhayyilenin böylesi bir saldırıyı kendi dünyasında beklemediğini söylemek bize de biraz zor. Ve bu saldırı tüm sürreel öngörülerini haklı çıkarmıştı.

Soğuk savaş döneminde yaşanan füze krizinden bu yana özelde New York genelde ise Amerika böylesine terörize olmamıştı. Şehri boşaltmak, sığınaklara gitmek, saklanmak: toplumun pek de yabancı olduğu şeyler değil aslında. Doğu aklının çok normal olarak görebileceği, bekleyeceği olaylar Amerikan toplumu için realize edilmeyecek olgular. 'Bilinmeyen' bir yerden gelen saldırı psikolojisi reklam filmlerinden, hava raporu haberlerine, sinema filmlerinden TV dizilerine hakim olan bir ruh hali. Ama sorun bütün bunların sürreel olarak gelişmesi. Bugünkü durum ise 'inanılmayacak' kadar reel. Taş attığı ağaçtan 'aniden' bir arabanın düştüğü araba reklam filmi vardı bir kaç ay öncesine kadar. Bir türlü anlayamamıştım. Oyle ki Amerikalılar nü reklamı çok seviyorlardı. Super Bowl'da oynadığında hayranlıkla seyretmişlerdi. Üniversitede edebiyat eleştirmeni olan bir hocaya reklamı sordum. Cevabı ilginçti: "*Very American!*"

Bütün bu tespitleri yapmamızın sebebi şu an

Amerikan yönetiminin başında "very American" bir başkanın olması. Aynı başkan Amerikalılar için sürreel bir savaş olan körfez savaşına giren ve o dönemki ekibi babasından vasiyet alan başkanın oğlu. Soğuk savaş döneminin ekibi olarak da bilinen bu ekibin, başkan Bush'un ötesinde olayları okuduğu bir gerçek. Bush'un 17 Eylül'deki basın toplantısında hazırlanmış metni bitirdikten sonra sürdürdüğü konuşmasında vahşi batının bir deyişi diyerek aktardığı "*ölü veya diri*" taktiği, sivil kayıpları göze almak pahasına da olsa bir misilleme yapılacağı söylemi bahsettiğimiz tipik Amerikan muhayyilesinin ürünü. Bütün bunlar olurken aklı selim davranıp elına ağacına atılan taşla düşen arabanın niye ve nereden düştüğünü elbette sormaya çalışanlar da var.

Noam Chomsky, saldırının olduğu gün alel-acele yaptığı ve Znet'de yayınlanan kısa yorumunda: "Nasıl bir tepki vereceğimiz konusunda seçeneğimiz var. Terörü korkunçluğunu ifade edebiliriz, bu katliamların sebebiyet verdiğini anlamaya çalışabiliriz, bu saldırıyı yapanların hafsalasını çözmeye çalışabiliriz. Bence bu konuda en oturaklı bilgi sahibi olan Robert Fisk'e kulak vermeliyiz. Olayı 'ezilmiş ve zulüm altındaki insanların gazabı ve kötülüğü' diyerek tarif etmiş ve eklemiş 'bu önümüzdeki günlerde insanlardan inanmalarını istedikleri terörle demokrasinin savaşı değil.' Bu aynı zamanda Amerikan silahlarının Filistinliler'in evlerini yıkışı, Amerikan helikopterlerinin 1996'da Lübnan'da ambulansı bombalaması, Amerikan silahlarının Qana köylerinin Amerikan-İsrail ödeneğiyle işbirlikçi Güney Lübnan militanlarınca bombalanması, yok edilmesidir."

Chomsky, bu saldırının neden yapılmış olabileceğine dair soruya ise şu cevabı vermektedir: "Öncelikle bu saldırıyı kimlerin yaptığını bulmamız gerekmektedir. Genel eğilim Ortadoğu ve özelde Usame bin Ladin'in yaptığı şeklinde. Farz-ı muhal bunu doğru kabul edelim. Bu aşamadan sonra makul bir insanın yapacağı şey Bin Ladin'in bakış açısını ve etrafındaki insanların dünyasını anlamaya çalışmak olmalı. Bin Ladin Rusya-Afganistan savaşı döneminde ortaya çıkan bir isim. Belki de CIA'nın savaş boyunca besleyip büyüttüğü bir çok isimden birisi. Aynı gruplar Bosna savaşına da katıldı hatta İran'ın destek vermesine de Amerika ses çıkarmadı, daha sonraları Çeçenler'in Ruslar'a karşı direnişine destek verdiler

Amerika yine göz yumdu. 1990'la beraber Amerikan askerlerinin Suudi Arabistan'a yerleşmesi -ki İslam'ın kutsal şehirleri buradadır- ibrenin tersine dönmesine sebep oldu.”

Chomsky ve benzeri yaklaşımlar merkez medya kadar olmasa da kendisini dinlettirebilecek bir güçte. Fernard Braudel Center'dan Immanuel Wallerstein'a kulak verecek olursak: “Evet, büyük soru “niçin?” Görünürde herkes Usame bin Ladin'i sorumlu tutmaktadır. Bu yaklaşım Usame bin Ladin'in niyetlerinden dolayı alkışlanabilir gibi durmaktadır ve belki yakın zamanda Amerikan yönetimi bu iddiayı destekleyecek delilleri de ortaya koyacaktır. Bir an için bunun doğru olduğunu farz edelim. Bin Ladin Amerika'ya böylesine müthiş bir yöntemle saldırmaktan ne kazanacağını ümit etmiştir? Evet doğru, Amerika'nın dünya genelindeki tavırları ve özelde Ortadoğu politikası bir nefret ve intikam atmosferi oluşturmuştur. Ama Bin Ladin gerçekten bu saldırıyla Amerika'nın politikalarını değiştirebileceğini mi düşünmüştür? Bence bu şekilde bir kurgu çok naive durmaktadır. Kendimizi bir an Bin Ladin'in yerine koyarak zihin egzersizi yapalım. Tek süper güç, en donanımlı askeri güç ve tek süper devlet olan Amerika'ya en başta kendisini ve vatandaşlarını koruyamayacağını ispat etmiş oldu. Usame bin Ladin -tekrar söylüyorum saldırıyı yaptığını farz ederek- Amerika'nın 'kağıttan bir kaplan' olduğunu ispat etmiş oldu. Ve bunu öncelikle Amerikan halkına sonra da dünyaya göstermiş oldu. Kurguyu böyle yaparsak Amerikan hükümeti ve Usama bin Ladin için savaşın kaçınılmaz olduğunu söylememiz gerekir. Başkan Bush ve Amerikan politik eliti askeri bir güçle cevap vereceğiz diyor. NATO devreye sokuluyor, 5. madde harekete geçirilip savaş durumu olarak tüm bir destek alınıyor. Nereyi bombalayacak Amerika. Hemen her yanı harap olmuş Afganistan'ı veya Irak'ı mı? Pe ki bu tatmin edecek mi? Gerçeği ifade etmek gerekirse Amerika'nın yapabileceği fazlaca bir şey de yok. CIA yıllardır Castro'yu öldürmek için uğraşiyor. Ama Castro hala yerinde. Amerika son bir kaç yıldır Ladin'in peşinde ama Ladin hala hayatta. Bir gün Amerika Ladin'i öldürebilir ve bu bir nebze tatmin de sağlayabilir ama nihai olarak problemi çözemez. Bariz olan şudur ki, tek çözüm siyasi yaklaşım. İşte tam bu noktada Amerika (ve batı) susmaktadır. Yük-

selen kuru gürültü Şaron (ya da İsrail) haklıydı: 'Bunların hepsi terörist ve bunlarla uğraşmanın tek yolu kafalarını ezmektir'. Bu metodun Şaron için pek iyi çalışmadığı herkesin malumu. Bush için çalışacağı da şüpheli? Ve ötesi Bush Amerikan halkını bu yöntemin maliyetine katlanmaya razı edebilecek mi?”

Wallerstein yorumunun devamında Şaron tarzı bir cevabın sonu belli olmayan bir savaşa girme olduğunu altını çiziyor ve bunun bir 'dünya-sistemi' algısı meselesi olduğunu vurguluyor. Böylesi bir karşılaşmada kazanan veya kaybedenin olmayacağını ama çatışmanın sürekli devam edeceğini vurguluyor. Wallerstein'ın haklılığını 'merkez' ile 'çevrenin' çok sert bir şekilde ayrılmış olduğu bugünün dünyasında 'çatışmadan' beslenen "merkez'e" bakarak okuyabiliriz.

Teröre terörle cevap verilen bir ortamda ise 'dünya-sistemi' inşa etmekten bahsetmek gerçekten anlamsız. Ama merkez medyanın ve İsrail lobisinin bas-kıları bu yönde.

İsrailizasyon

New York Times'in önemli yazarlarından Thomas Friedman bu meseleye Huntington penceresinden bakıp kendince dünya sistemini inşa etmekte en erken davrananlar arasında çıktı. Friedman Amerika'daki merkez medya ve İsrailizasyon'u en iyi temsil eden isim olması anlamında iyi bir örnek. Friedman dünyayı 'sigara içilen ve içilmeyen' diye ikiye ayırabileceğimizden ve sigara içenlerin abluka altına alınabileceğinden dem vurup bunun 'global!' dünyada bir 'medeniyetler çatışması' olduğunu yazıyordu. Amerikan merkez medyasında yükselen seslerin genel eğilimi siyonist manipülasyonun etkisiyle Amerika'da yaşanan olayın her yorumda neredeyse İsrail'le özdeşleştirilip yorumlanması şeklinde geliyor. Olay gününden beri İsrail'li terör uzmanlarından, askeri sözcülere, gizli servis elemanlarından yahudi lobisinden isimler TV'lere çıkıyor, gazetelerde yorumlar yapıyorlar. Ehud Barak *New York Times*'a; "bizim Ladin'imiz Arafat ve bugün bizim haklılığımız ortaya çıkmış oldu" diyebilmektedir. BM'nin ırkçılık üzerine yapılan konferansında İsrail'le birlikte hareket edip konferanstan çekilen ABD bu politikasıyla İsrail'le

aynileşmenin zirvesine hali hazırda çıkmıştı. Edward Said *The Observer*'daki makalesinde bu konuya değinerek: "Şu an ihtiyacımız olan şey akılcı bir yaklaşımdır. Anti-Amerikanizm modernizm düşmanlığı veya teknoloji karşıtlığı bağlamında değerlendirilemez. Sürekli bir şekilde yapılan müdahaleler, spesifik tahribatlar üstüne kurulmuştur çünkü. Mesela Irak boyutunda Amerikan menşeli ambargo ve bundan acı çeken Irak halkı, 34 yıllık İsrail işgaline verilen amansız destek. Ve şu an İsrail Amerika'da meydana gelen felaketi kendi işgalini ve Filistinliler'e yaptığı zulmü temize çıkarmak için kullanmakta. Amerika'daki siyasi retorik 'özgürlük' ve 'terörizm' lafları arasında siyonist lobi tarafından petrol üzerindeki etki, savunma, ve bütün Ortadoğu ve İslam'a karşı bir düşmanlığa dönüştürme şeklinde."

Saldırının Faturası

2000 yılının sonunda yapılan başkanlık seçimlerindeki gecikmeli sonuç ve global ekonomideki durgunluğun da etkisiyle Amerikan ekonomisi ciddi bir durgunluğun içine girmişti. Saldırıdan bir hafta önce açıklanan 4.9 işsizlik yüzdesi tabloyu daha da umutsuz bir hale sokmuştu. Bush'un vergi geri ödemesi de pek işe yaramamış ve son çeyrekte bir toparlanma olmazsa Amerikan ekonomisinin bir resesyona gideceği konuşuluyordu. 1999'da adeta şişen internet ekonomisi 2000'in ortalarında yerini ardı ardına Dot-Com iflaslarına, Silicon Valley'deki yine şişme istihdam yerini işten çıkarmalara bıraktı. Finans bölgesinde yapılan enkaz çalışmalarının ardından olaydan sonra ilk Pazartesi açılan Wall Street merkez bankasının faiz yüzdeleriyle oynamasına ve özel yatırım firmalarında 38.25 milyar dolarlık devlet bonosunu satın almasına rağmen, alıştan ziyade satışlara yoğunlaştı ve 600 puan değer birden kaybetti. Bu kayıp 2000 yılı aynı tarihe göre borsanın %24 değer kaybettiği anlamına geliyor. Amerikan endüstrisinin nerdeyse yüzde 10'una tekabül eden havayolları sektöründe ise %36-40 arasında hisse senetleri değer kaybetti. Günde 6-7 bin civarında uçuşun olduğu Amerika'da şu an bu rakam 3 binler seviyesinde seyrediyor ve havayolları endüstrisinin günlük kaybı 250-300 milyon dolar civarında. Saldırının olduğu bölgedeki sigorta geri ödemeleri en iyi tahminle 30

milyar dolar civarında. Düşüşler elbette sadece Amerika'yı etkilemeyecek. Global piyasalar da nasibini alacak. Ama asıl sorun Amerikan halkının çok hasas dengeler üzerinde olduğunun ortaya çıkmasında. Hayatın her anlamıyla kapitalist ilişkiler üzerine kurulduğu bu ülkede olabilecek en büyük felaket bu kapitalist dairenin kırılmasından zarar görecektir olanların toplumsal tepkileri. Toplum herşeyi kaldırabilir ama tüketim alışkalığını değiştirmeyi kaldıramaz. Hem ekonomik anlamda hem de sosyal anlamda bu mümkün değil. Ömürlerini 'kredi tarihi' oluşturarak geçiren Amerikan toplumu, tarihin kendilerini nasıl yazacağından ziyade kredi notlarını veren firmaların kendilerine kaç puan verdiğini hiç şüphe etmeden önceleyeceklerdir. 1950'lerden bu yana dünyanın bir çok ekonomisi ABD'yle rekabet edebilecek durumda. ABD'nin ekonomik büyümesi Avrupa ve Asya'nın 1960, 1970 ve 1980'lerdeki kadar hızlı gelişmedi. Ama 1990'larla birlikte Clinton dönemiyle, 1992-2000 arasında ABD ekonomisi %36 büyürken Avrupa sadece %19 büyüyebildi. G20'nin sadece dört üyesi, Avusturya, Çin, Hindistan ve Kore, ABD'nin büyüme hızını geçebildi. Bu noktadan sonra bile ABD ekonomisi yılda %2.5 küçülse ve Avrupa %0.5 büyümeyi başarsa 2028'den önce ABD'ye yetişmesi teknik olarak mümkün değil. 1992'de Avrupa Topluluğu'nun 15 ülkesinin toplam GSMH %3.5 ABD'den büyükken bugün ABD nin %9 gerisinde kalmış bulunuyor. Bu rakamlar bile 'merkez'in dünya-sistemine ne kadar ötesinde bir yere konumlandığını göstermek için yeterli. Kapitalist birikimin bu denli dehşet boyutlarda bir farka ulaştığı bugünün dünyası kişi başına düşen gelirin 33000 dolar olan ABD ile açlık sınırındaki Afganistan'ın karşı karşıya gelmesi ancak 'sürreel bir savaş' olabilir.

Füze savunması, silahlanma harcamalarının bu saldırıyla acze düştüğü dünyada, güçlünün elinde bulundurduğu ve büyük ölçüde gasbettiği 'zenginliğin' aslında sürreel bir durum olduğunu anlamak zorunda. Genel mantık kurgusu içerisinde yaşanan geri-patlamanın, 'kenardakiler' tarafından organize edilmiş veya 'kenardakiler' kullanılmış olsun ortaya çıkardığı açık bir gerçek var ki; uçurumlar büyüdükçe düşme ihtimali de herkes için yükseliyor. Öyleki tepedekiler bir şekilde uçurumun en üstünde bulunuyor. ■

AMERİKA'DAKİ DUA

MUSTAFA ARMAĞAN

Amerika'ya hiç gitmedim.

Gitmedim mi acaba?

Hollywood filmleri, *Dallas*'lar, *Teksa*s'lar, *Tom-miks*'lerle büyüyen bir neslin üyesi olarak sanki Amerika'ya pek çok defalar gitmiş gibi hissediyorum kendimi.

Bir vakitler bu kültürün etkisinde kalarak bir arkadaşımın kocaman bir Amerikan atlası satın almıştım epeyce yüklü bir paraya (kendisine de galiba Amerika'da çalışan dayısı göndermişti). Eyalet ve şehir isimlerini sayıklıyordum birbiri ardına: *Dakota*, *Ohio*, *Kansas*, *Oklahoma*, *Oregon*, *Iowa*... Hepsisi bana halı gibi kızıl bir toprağın üzerine serilmiş sonsuz kayganlıktaki serapları hatırlatırdı nedense...

Sonraları, aklım ermeye başladığında *Dee Brown* adlı bir kızıldere'nin olağanüstü güzellikteki *Kalbimi Vatanıma Gömün* adlı kitabını okudum ve dünyam alt üst oldu. O zamana kadar *hain* bildiğim kızıldere-liler, artık beyazlarca tutsak alınmalarına değil de, gözlerini açıp gördükleri şeftali ağaçlarının kesilmesine hümgür hümgür ağlayan, toprağa, incitmek korkusuyla neredeyse sakınarak basan ve üzerinde atalarının ayak izleri bulunan toprakları uğruna ölmesini bilen mağrur vatandaşlarıydılar yeryüzünün.

*

Amerika'ya hiç gitmedim.

Gitmedim mi acaba?

Falih Rıflı Atay'ın Amerika yolculuğunu anlattığı *Yolcu Defteri*'ni okumamış mıydım yıllar önce (1946'da basılmış olan kitabın arkasına titrek bir yazıyla, 12 Mayıs 1977, saat 23.52'de bitirdiğimi not

düşmüşüm). İşte 14 Haziran 1945'de *Falih Rıflı*'nın defterine düştüğü İstanbul daüssılasının çıtır çıtır yaktığı satırlar:

"Pazar günü uzum bir gezintiye çıktık. Önce bir dostumuzu almak üzere kenarca bir semte gidiyoruz: tıpkı *Aksaray*! Yer yer ahşap ve sade konak veya evler... Bir sis gibi tepenin eteklerine çöken Amerikan görünüşü üstünde bizim tenhalık ve sessizlik. Bir kafes sesi duysak ve pencereden başörtülü bir kalfa sütçüyü çağırırsa, hiç şaşmayacağız... Sonra *Altınkapı*'ya geçerek, bir yanı çıplak dağlı, dar bir kıyı çevresine varıyoruz: tıpkı *Bebek*! Acaba bir hayal nöbetine mi uğradım, diye gözlerimi oğuşturmak istiyorum:

-*Hakkınız var. İstanbullu bir hanım işte tam burada silaya tutuldu, şehre ağlamaklı döndü ve çocuklarını bırakarak memlekete gitti.*

Bu sözün verdiği cesaretle benzeyişler artıyor:

-*Berkeley'den dönüşte Galata ile Kadıköy birbirine karışmış gibi değil miydi? Tepelerden birine bir cami kondurmak kâfi...*"

Falih Rıflı'nın içindeki İstanbul'u Amerika'ya taşımasından daha doğal ne olabilir ki!

Hem zaten postmodern olduğu söylenen fakat bir türlü bunu kabullenmeye yanaşmayan "teorik terörist" *Jean Baudrillard* da Amerika'nın, *Avrupa*'nın bittiği yer olduğunu söylemiyor mu? "*Avrupa*'nın bittiği" bu yerin, elbette bizim başladığımız nokta olduğunu söyleyecek değilim. Ne var ki, *Falih Rıflı*'nın yakaladığı bir olguya, Amerika'nın bize benzeyen yönlerine de gözümü kapamak istemem.

Baudrillard, bir başka yerde Amerika için "*ütopyanın gerçekleştiği yer*" der. Amerikalıların köklerinden, Avrupalıların hayal bile edemeyeceği seviyede bir

kopuş içinde olduğunu, bu yüzden hep güncelde yaşadıklarını söyler.

Ne demek diyelim, bu büyük ölçüde Türkiye için de geçerli. *İslam dünyasında, köklerinden en keskin kopuşu yaşayan ülke Türkiye.* Bu yüzden Avrupa modernliğinde olduğu gibi gelenekle bir türlü derinleşme ilişkisi kuramıyor, sürekli bir güncellik içinde çırpınıyor. *Geleneğinden "kopmak" bir sürü dezavantaja sebebiyet verirken, bir yağın imkânı da önüne açıyor Türkiye'nin. Tarihin sunduğu köklere bağlanamamanın sıkıntısı, tarihin "yükü"nden bağımsız davranma ve hep bir başlangıç tazeliğini soluma imkânına dönüşebiliyor.*

Türkiye, bu bakımdan *Baudrillard*'ın Amerika'sını aratmıyor. Şaşırtıcı ama *Baudrillard*'a göre Amerika "günümüzün en ilkel toplumdur". Herşey burada hafiftir, uçucudur, taklittir. Kökler her an sorgulanabilmekte, en üstteki en alttakiyle yer değiştirebilmektedir. Tartışmada her an en başa, başlangıca *tehlikeli bir şekilde* dokunulabilmektedir. Son birkaç yıldır dinden "kirli ilişkiler"e kadar sorgulanmayan ve bir anda başlangıcına dönüverilmeyen çok az tartışma yaşadığımız için insan *Baudrillard*'ın söylediklerinin hangi coğrafya için söylendiğini merak ediyor ister istemez.

*

Amerika'ya hiç gitmedim.

Gitmedim mi acaba?

Dünyadaki İslamî hareketin ateşleyicilerinden Mısırlı *Seyyid Kutub*'un 1948'de, *Nazım Hikmet*'in, tarzını taklit ettiği söylenen komünist Rus şairi *Ma-*

yakovski'nin 1925'te gittikleri Amerika'da gördüklerini hatırlamam mümkün mü?

Bir komünistten beklenmeyecek kadar New York'u sever *Mayakovski*. Bu şehrin işçilerini, sabahlarını, ışıklı gökdelenlerini, işlerine giden insanların oluşturduğu selleri, fırtınalı havalarını, teknik mucizelerini, Broadway'i... Yalnız Pazar günlerinden tiksindir.

Dolar Mayakovski'ye göre Amerika'nın ruhudur. Amerikalının dolarla ilişkisini estetik bir ilişki olarak görür o. Onun güzel

yeşil rengine bakmaktan ayrı bir estetik haz duymaklıdır. Dolar, ilk yazın sembolüdür onlara göre; "üzerindeki oval biçimde çizilmiş doğayı güçlülüğün, bu güçlülüğün duyduğu kıvancının bir simgesi" olarak görmektedirler.

Amerikan evlerinin iç düzeni, *Mayakovski*'de geçici bir süre için yapıldıkları izlenimini uyandırır. Sanki işi bitince yıkılacakmış gibidirler. Evler, geçiş törenlerindeki askerler gibi kıyı şeridi boyunca yana yana uzanıp gitmektedir. Bu evlerin yapı malzemesi öyle gözenekli, öyle iletkendir ki, aradaki duvarlardan komşu evdeki fısıltıları duymak, hatta yemek kokularını en ince ayrıntılarına kadar algılamak mümkündür.

Mayakovski'nin Amerika'da hissettiği bu geçicilik duygusunu *Baudrillard* da vurguluyordu hatırlarsanız. İlkellik ve göçebelik, Amerikalının iliğine işlemiştir. Birkaç yıl önce yapılan bir istatistiğe göre Amerika'da evlerin yüzde 80 gibi yüksek bir oranı, mobilhome'lardır, yani tekerlekler üzerine kurulan ve gerektiğinde karavanlar gibi başka bir yere nakledilebilen evlerdir.

Bu geçicilik, aslında bizim konut mimarisi geleceğimize yabancı sayılmaz. Ahşap evlerin hafif, prefabrik ve takılıp sökülebilir özellikleri, onları *Mevlana*'nın bir şiirinde geçen "*direği yelden yapılar*"a dönüştürmüştür adeta. *Edirne, Bursa ve İstanbul* başta olmak üzere Osmanlı şehirlerindeki hafif ahşap yapıların asırlar boyunca ısrarla, hatta inatla inşa edilmeye devam edilmesi, bana, Amerikalıların *tabiata,*

açık mekâna, özgürlüğe, ilkelliğe açık olmalarını hatırlıyor.

Fakat ya gökdelenler? Bu geçicilik duygusuna batmış toplum, yeryüzüne bu kazıkları çakmaya nasıl yeltenebiliyor peki?

Mayakovski'ye göre Amerikalıların bir yıkıp yapma tutkuları var. Sürekli bina yapılıyor. 20 katlı ev yapmak için 10 katlıyı, 30 katlı yapmak için 20 katlıyı, 40 katlı ev yapmak için de 30 katlıyı vb. yıkıp yıkıp yeniden yapıyorlar. *Binaların kendileri değil, esas olan. Bina yapmak, yıkmak ve yeniden yapmaktır esas.* Amerikalılar ilginç bir oyunu sanki bininci kez oynuyorlarmış gibi bina yapmaktadırlar. Bina yapmak, bıkılmayan bir oyundan ibarettir burada.

Sonuçta Amerikan ruhunun gövdesiz, vücutsuz bir ruh olduğunda karar kılar. Ağrısız, hafif, uçucu, enerjik... (Hatırlayın canım, *Baudrillard* da aynı şeyleri söylemiyor muydu?) "Bürosu yok, ihraç edilemez, tartılamaz." Bu nedendir ki, ruhla ilgili takıntıları yoktur Amerikalıların. Belli bir mekâna, eşyaya, üslûba saplanıp kalmıyorlar. Avrupa'da üretilen sanat eserlerini alıyor ve onları tamamen farklı amaçlar ve şekillerde kullanıyorlar. Gökdelenlerin 40. katında sergileniyor resimler mesela. Kara kuru, dümdüz cep-heli bir binanın çatısını altınla kaplayabiliyorlar mesela. Chicago'nun göbeğine "kanlı bir yürek gibi" mezbahaları yerleştirebiliyorlar mesela.

Komünist *Mayakovski*'nin sevdiği Amerikalıları nedense pek sevmez *Seyyid Kutub*. Bir tek insan yüzü ya da insanî manalar taşıyan bir tek bakış bile göremez Amerika'da. Burası tam bir vahşi orman hayatıdır. Dolar konusuna *Kutub* da girmeden edemez. Amerikalının hedefi dolardır. "Hayatın ufukları Amerikalıya dar gelir dolarsız."

Amerika'nın "ilkelliği" *Kutub*'un da dikkatini çeker. Şu farkla ki: *Baudrillard* bu ilkelliği bir meziyet, *Mayakovski* ise bir farklılık olarak algılıyor, aşağılamıyorlardı. Oysa *Seyyid Kutub* Amerikan ruhunun sanatın ruhuna kapalı olduğu kanaatinde. Fakat operaya, orkestralara, baleye gösterdikleri ilgiyi de açıklayamaz bir türlü. Yine de yüzeysel ve basit bulur Amerikalıları. Onlar maddî alanda, bilimsel ve teknik gelişmede zirveye çıktıkları halde din, ibadet, sosyal ve ailevi ilişkiler, politika ve ekonomi, zevkler ve adetlerde insanı hayrete düşüren, *acayip derecede ilkel bir topluluktur.*

Biraz karamsar bir Amerika tablosu çizen *Seyyid Kutub*, görünüşteki kahkahaların, eğlencelerin, kucaklaşıp öpüşmelerin asla bir doyuma varmadan tükendiğini, kimsenin kalbinde sükûnet olmadığını, sürekli endişe, iş, hırs, kâr peşinde koşmanın Amerikalıları ruhsuz robotlara çevirdiğini düşünür.

Ve sonunda New York'un güvercinleriyle konuşmaya karar verir. Güvercinlerin dev bir imalathane-nin içinde yaşamaları yine de bir şeylerin bu toplumda ayakta kaldığına dair inancını kuvvetlendirir. Muhtemelen New York'ta Kahire'nin güvercinlerini hatırlamış ve burnunda memleketinin kokusu tüt-müştür. 1950'de, artık dönmeye karar verir. Daüssıla, varlığını sarmıştır. Şiire sığınır. Şiirin adı, "Garibin Duası"dır.

Ey sahillerin neyzenleri
Sizi seven genç burada,
Yolculuğu uzadıkça uzadı
Ne zaman döner ki bu garip...
Rüyaları ve emelleri,
Engellerin ardından onu çağırmakta
Özlemi dalgalanmakta
O uzak diyarlara...
Orada, dostlarla birlikte,
Susamış haykırıyor ruhum
Ne zaman görürüm seni, sen de beni...

Dua bile Amerika topraklarında bir drama dönüşüyorsa...

İSTİKBAR VE İSTİĞNÂ PSİKOLOJİSİ

ABDULLAH YILDIZ

Kur'an, tarihin derinliklerinde kalmış nice kavimlerin ihtişam ve sefalet çelişkisi içindeki hayatlarından kesitler vererek medeniyetleri helâke sürükleyen temel nedenlere ısrarla dikkatimizi çeker. Âd ve Semûd kavmi, Medyen ve Eyke halkı, Firavun ve Nemrud zorbaları ve diğerleri...

"Görmedin mi ne yaptı Rabbin Âd'u?!"

"Yüksek sütunlarla dolu İrem'e;

"Ki beldeler içinde onun bir benzeri yaratılmamıştı.

"Ve vadide kayaları oyan Semûd'a.

"Ve kazıklar/piramitler sahibi Firavun'a.

"Onlar, toprakları üzerinde hak ve adalet sınırlarını aşmışlardı.

"Ve oralarda büyük bir yozlaşma ve çürümeye sebep olmuşlardı.

"İşte bu yüzden Rabbin onları azap kırbacından geçirdi.

"Çünkü Rabbin her şeyi tam bir biçimde gözetlemektedir." (89/6-14)

İmdi, biz bu yazımızda, Kur'an'ın ibret nümûneleleri olarak dikkatimize sunduğu istikbâr ve istiğnâ sembolü Âd ve Semûd kavimlerinden hareketle bugünkü evrensel istikbârın temsilcisi ve mimarı ABD emperyalizminin, kendi yok oluş sürecini de hazırlayan temel ideolojik ve felsefi çıkmazlarına, çelişkilerine ilişkin bazı tespitlerde bulunmaya çalışacağız.

Âd ve Semûd'un Güç ve Servet Şımarıklığı

Âd ve Semûd; Nûh kavminin helâkenden sonra aynı coğrafyada art arda egemen olan kalabalık, güçlü ve maddi donanımları itibarıyla de hayli üstün kavimlerdi (7/69,74). Âd kavmi, bugün çöl kumları al-

tında kalmış bulunan efsanevî başkentleri İrem başta olmak üzere Yemen, Hicaz ve Yemame arasındaki el-Ahkâf'ta (46/21), Semûd kavmi de Arap yarımadasının batısındaki el-Hicr bölgesinde özellikle başkent *Medâyin-i Salih* çevresinde dillere destan bir medeniyet kurmuşlardı. Âd eşrafı, her türlü lüks ve konfora sahip, bağlı-bahçeli, yüksek sütunlu, kat kat muhteşem sarayları ve bir güç göstergisi olarak yüksek tepelere inşa ettikleri devâsâ kuleleri* ve abidevî sanat şaheserleri (26/128-129) ile, Semûd ekâbiri de *Vâdi'l-Kurâ'*da kayaları ustaca yontarak ve mermerleri maharetle kesip biçerek yaptıkları güvenli, sağlam, göz kamaştırıcı binaları (15/82) ile gurur duyuyorlardı. Bugün o coğrafyaya ve iklim şartlarına bakanların akıl ve hayallerinden bile geçiremeyecekleri düzeydeki bu eşsiz güç ve kudret, zenginlik ve bolluk onları şımarttıkça şımartmış, küstahlıkları ve kibirleri onları akılsız bir böbürlenmeye ve şuursuz bir meydan okumaya itmmişti (7/70,75).

"Âd kavmine gelince; onlar yeryüzünde haksızca/boş yere kibirlenmişler ve 'bizden daha güçlü kim var!?' demişlerdi. Görmüyorlar mı ki, onları yaratan Allah kendilerinden daha güçlüdür." (41/15)

Bu kavimlere bahşedilen sınırsız imkanlar, onların ebedileşme eğilimlerini pekiştirmiş, yeryüzünde sonsuza dek asûde bir hayat yaşayacakları vehmine kapılarak diledikleri gibi davranmalarına yol açmış, kahredici güçleri de zorbalıkta aşırı gitmelerine (11/59) ve diğer insanların ve toplumların haklarını çiğnemekte sınır tanımamalarına neden olmuştu:

"Siz her yüksek yere bir âlâmet (anıt, kule) dikip abesle iştigal mi edersiniz?"

"İçlerinde ebediyen/güven içinde kalacağınızı umarak mâlikâneler mi inşa edersiniz?"

"İnsanları tutup yakaladığınız zaman zorbalara gibi mi yakalarsınız?" (26/128-130)

Mevdûdî'nin *Tefhîmü'l-Kur'ân* isimli tefsirinde bu ayetlere ilişkin olarak yer alan açıklamalar bir hayli öğreticidir:

Mimaride israfın, bir halk içinde rasgele ortaya çıkmayıp maddi amaçlar ve bencil kazançlar uğrunda servet yığılma ve çılgınlığın sonucu olduğu belirtilmelidir. Bir ulus bu noktaya geldiği zaman tüm sosyal sistemleri bozulur ve çöküntüye uğrar. Hûd aleyhiselâmın, kavmini mimarideki israf ve lüksten dolayı eleştirmesi, yalnızca yüksek köşk ve anıtlara değil, ayrıca ülkenin her yerinde tefessüh alâmetleri anıt ve köşkler şeklinde görülen köhneleşmiş medeniyetlerine ve sosyal sistemlerine de yöneliktir.¹

Dolayısıyla yukarıda âyetler şu anlama geliyordu:

Sürekli artan hayat standardınızın taleplerini karşılamak için, küçük evlerle yetinmiyor ve köşkler, kâşaneler inşa ediyorsunuz; yine bunlarla da tatmin olmuyor, sırf gösteriş ve debdebe uğruna, lüzumsuz yere koca, koca binalar dikiyorsunuz. Ama insanlıktan öylesine soyutlanmışsınız ki, kalplerinizde yoksullara karşı hiçbir merhamet ve adalet duygusu taşımadığınız gibi, ülkenizin içinde veya çevresinde yaşayan düşük sosyal katmanlara mensup herkesi zalimce eziyorsunuz ve barbarlığınızdan kimse kurtulamıyor.¹

Lüks ve israfa, harcamada sınır tanımamak, bunun için de soygunculuğu, sömürgeciliği bir hak olarak görmek, diğer insanların ve toplumların açlığı, sefaleti ve kanları üzerine kendi süfli çıkar egemenliklerini bina etmek ve bu egemenliği sürdürmek amacıyla sıkı güvenlik tedbirlerine başvurup zorbalastıkça zorbalastıkça, hem *Âd*'in hem de *Semûd*'un sonunu hazırlayan süreci başlattı:

"Bu bulunduğunuz hâl üzere hep böyle güvenlik içinde bırakılacağınızı mı sanıyordunuz?"

"Bu bahçeler içre ve bu pınar başlarında;

"Bu ekinler, bu zarif görünüşlü, ince sürgünlü hurmahıklar arasında..."

"Ve dağlarda hep böyle ustalıklı/şımarıkça evler yontabileceğinizi mi sanıyorsunuz?" (26/146)

İstikbâr ve İstiğna

Ekonomik imkanlarının sınırsızlığına, askeri güçlerinin yenilmezliğine, yüksek teknolojilerinin hatasızlığına, kale, kule ve surlarının yıkılmazlığına inanma-

ya başlayan toplumların içine girdikleri **istikbâr ve istiğna** psikolojisi, sadece büyülenme ve kendilerini yeterli görmeye sınırlı kalmaz; başkalarını küçük görme ve güçsüzlüklerinden yararlanıp denetimleri altına almalarının bir sonucu olarak **kendilerinin** ebediyen güven ve huzur içinde, her türlü tehlikelerden emin olarak yaşayacakları zehabına sürükler. Hatta bu tür toplumlar, ilahi azap başta olmak üzere hiçbir tür felaketin kendilerine ulaşmayacağı vehmine kapılırlar:

"**Biz azaba uğratılacak değiliz.**" (26/138)

Oysa Kur'an, azgınlık ve sapkınlık içinde yüzen nice kendini beğenmiş güçlü kavimlerin çok çeşitli biçimlerde ve hem de hiç ummadıkları yerlerden darbeler yiyerek nasıl helâk olduklarının ibretâmiz kıssalarıyla doludur: Kimileri '*üstlerinden*' (bir yorum göre yöneticilerin kahredici zulümleri ile) ya da '*ayaklarının altından*' (yani toplumun alt katmanlarının isyanları ile) gelen azapla (6/65), kimileri '*bölünüp parça parça olarak birbirlerinden hınç almak*' suretiyle (6/65), kimileri '*korlu ve açlık ıstıbabını tadarak*' (16/112), kimileri '*şiddetli yağmurla*' (26/172), kimileri de kulakları patlatan bir kasırga (54/19), yere batıran bir deprem, taş yağdıran bir fırtına, korkunç ve şiddetli bir ses, sel (29/30; 15/83) vb. ile yıkılıp gittiler.

Âd ve Semûd'un helâk oluş biçimi ise, sonrakiler için bir uyarı ve ibret olacak biçimdeydi:

"... de ki: *Âd ve Semûd (kavimlerinin başlarına düşen) yıldırımlara benzer bir yıldırıma karşı sizi uyarıyorum.*" (41/13)

"*Semûd mu? Onlar şiddetli bir sarsıntı ile yok edildi; Âd ise öfkeli bir kasırga ile yok olup gitti.*" (69/5-6) (Ayrıca bkz: 7/72,78; 15/83; 41/16; 46/24-25; 51/41-45; 54/19-21)

Servet ve güç üstünlüğüyle şımaran toplumların ebedilik/sonsuzluk duygusuna kapılmaları, kendilerini her şeyden **müstağni** görmeleri yani mallarına ve güçlerine güvenerek hiçbir şeye muhtaç olmadıklarını ya da her şeyden bağımsız olduklarını düşünmeye başlamaları garip bir tecellidir:

"*Malı yığıp sayar ve malının kendisini ebedi kılacağını sanır.*" (104/2-3)

"*Hayır, gerçekten insan, kendini müstağni görebek azar.*" (96/7-8)

Ancak, göz kamaştıran servetlerin ve etrafa deşet salan kuvvetlerin sahiplerinin tam da âleme mey-

rine bina edemeyen ve sadece kaba güç üstünlüğüne dayanarak egemenliklerini sürdüren sistemler için bir 'düşman' ya da 'umacı' mutlaka gereklidir; yoksa icat edilir: 'Medeniyetler çatışması' teorisinin mucidi *Samuel Huntington*, ABD'nin bu kadim 'kimlik krizi' sorunsalını ve dolayısıyla bunun sonucu olan 'meşruiyet krizi' problematiğini şöyle açıklar: "Birleşik Devletler hep kendisini bir şeyin karşıtı olarak tanımlamıştır. III. George'un, Avrupa monarşilerinin, Avrupa emperyalizminin, faşizmin, komünizmin. Ortada sürekli kendi kimliğimizi şekillendirmemize yardımcı olan bir düşman olmuştur. Kime karşı olduğumuz bilmez isek, kim olduğumuzu nasıl bileceğiz?"¹

ABD'nin ve güdümündeki NATO'nun, Komünizm'in 1990'da ortadan kalkmasından sonra İslâm'ı 'yeni düşman' olarak belirlediğini; 'Radikal İslâm', 'İslami terör', 'fundamentalizm' gibi nitelendirmelerle gizlemeye çalışsalar da 'Yeni Soğuk Savaş'ın kadim Batı ve İslâm medeniyetleri arasında cereyan edeceğini öngörenlerin Müslümanları hedef tahtasının tam ortasına yerleştirdiklerini artık cümle alem biliyor. Amerikan merkezli propaganda endüstrisinin yönlendirdiği dünya medyasında 'terör' ve 'İslâm' kelimelerinin sürekli olarak ve ısrarla yan yana kullanılmasının altında yatan gerçek de işte budur. *Yeni Soğuk Savaş* isimli kitabın yazarı Mark Juergensmeyer, yaklaşık on yıl önce bir ABD Dışişleri yetkilisinin şöyle dediğini aktarıyordu: "30-40 yıl önce Komünizm'le uğraşırken gösterdiğimiz uyanıklığın çok daha fazlasını bugün İslâm'la uğraşırken göstermek zorundayız."²

Roma'dan ABD'ye İnhitat Süreci

Aslında, yeryüzünün rakipsiz gücü kabul edilen ABD'nin bugünkü hali, bize Roma İmparatorluğu'nun ihtişamıyla göz kamaştırdığı, ama aynı zamanda çöküş sürecinin (inhitat/dekadanlık) ciddi krizlerini yaşadığı dönemleri hatırlatıyor:

Akdeniz havzasının tamamında dünya tarihinin en kudretli imparatorluğunu kuran Romalılar, güçlerinin zirvesinde iken, bir yandan ekonomik ve sosyal dengesizlikler, sınıf kavgaları ve köle isyanları ile sarsılmaya, öbür yandan da derin bir ideolojik-felsefi kriz yaşamaya başladılar. Ahlâki çürüme ve erdem-

sizlik batağında bocalayan Roma sosyetesini Miladi 1. yüzyılın ortalarında hızla yayılmaya başlayan Hıristiyanlığı, içinde buldukları çıkmazdan kurtulmak için bir alternatif olarak değerlendirmek yerine, zulüm ve haksızlık temeline dayalı sistemlerine yönelik en büyük tehdit olarak gördüler. Dinlerini samimiyetle yaşamaktan başka hiçbir suçları olmayan Hıristiyan müminlere karşı sertleştikçe sertleştiler. *Edward Gibbon*'un belirttiğine göre, dini yükümlülüklerinin bir gereği olarak; devletin yasalarını çiğnemedikleri, hırsızlık, yalan, zina, kaçakçılık gibi kamu barışını bozucu hiçbir suç işlemedikleri halde 'potansiyel suçlu' ilan edilen ve her fırsatta tepelerine binilen ilk Hıristiyanlar, en zalimane cezalara çarptırılırlar ve sık sık katliama uğradılar.⁵

Böyle bir dönemde (M.S. 64) Roma'da büyük bir yangın çıktı ve İmparator Neron bu yangının faili olarak suçlandı. Romalıların kafalarındaki kuşku ve soru işaretlerini bir türlü gideremeyen Neron'un aklına müthiş bir çözüm geldi: Suçlular yani Roma'yı yakanlar 'Roma'nın yüz karası' Hıristiyanlardı! İmparatorluğun iğrenç propaganda mekanizması sayesinde kamuoyunda "her türlü canavarlığı yapabilecek kimseler"⁶ olarak tanıtılan mazlum Hıristiyanlar hakkındaki bu suçlamanın inandırıcılığını kanıtlamak amacıyla derhal operasyonlara girişildi; suçlular(!) art arda yakalanmaya ve suçlarını bir bir itiraf etmeye(!) başladılar. Dahası, Hıristiyanların bu itiraflarından, onların Roma devletine karşı "çok daha korkunç fenalıklar düşündükleri" (!) ortaya çıkarılmıştı. Kamuoyunda Hıristiyanlara karşı oluşturulan

dan okudukları, güç gösterisinde buldukları ve sonsuzluk iksirini yakaladıklarını zannettikleri bir sırada hiç ummadıkları yerlerden darbeler yiyerek yok olmaları da bir başka müthiş tecellidir: Tarihın en şedîd ve zalim yöneticilerinden **Firavun**, kendi sarayında büyüttüğü Musa'yı ve bağlılarını, kendisi ve düzeni için en büyük tehdit olarak gördü; muazzam orduyuyla onları deniz kıyısında kuşattı ve tam da muhteşem bir zafer kazanacağını zannettiği bir anda suda boğuldu. Yine onun kadar cebbar bir yönetici olan **Nemrut** burnundan giren küçücük bir sineğe mağlup oldu. **Roma İmparatorluğu**, güç ve ihtişamının zirvesinde olduğu bir zamanda parçalanıp yok oldu.

Tarih boyunca Allah'la yarışarcasına güç gösterisinde bulunanlar hep hüsrana uğradılar: Babil İmparatorluğu'nun zulüm düzenini simgeleyen ve göğşe doğru yükseltildikçe yükseltilen **Babil kulesi** (ki o zamanların dünya ticaret merkezi idi) tarihin tozlu sayfalarında kaldı. **Titanik** transatlantığını 'Tanrı bile batıramaz' diyerek yola çıkaranlar, sıradan bir buzdağına çarparak parçalandığını öğrenince dehşetli bir hayal kırıklığına uğradılar! **Challenger** uzay mekiğine 'meydan okuyan' anlamındaki bu ismi veren Amerikalılar, mekiğin fırlatılışından 73 saniye sonra paramparça olup düşmesiyle şoke oldular.

"Ne göklerde ne de yerde Allah'ı aciz bırakacak hiçbir güç yoktur. Şüphesiz O her şeyi bilen'dir ve gücünde sınırlı olmayan'dır." (35/44)

Ve... şimdi, dünya ekonomisini avuçlarının içinde tutan, ulusların kaderleriyle dilediği gibi oynama

hakkını kendinde gören yeryüzünün rakipsiz süper gücü ABD'nin kalbi **İkiz Kule** ve **Pentagon** yerle bir oldu. Elli milyon Kızılderili'nin kanı üzerine kurulan bir zorba uygarlık, yakın tarihte Japonya, Vietnam, Orta ve Güney Amerika, Lübnan, Irak gibi dünyanın pek çok köşesinde yüz binlerce, milyonlarca masum insanın canına kıyan bir devlet, aynı yöntemlerle, hiç hesap etmediği yerden ve hiç ummadığı biçimde bir cevap aldı.

"...onlar, kalelerinin kendilerini Allah'tan koruyacağını sanmışlardı; ama Allah'ın azabı onlara hiç hesap etmedikleri yerden geliverdi ve o yüreklerine korku saldı..." (59/2)

Ve öyle görünüyor ki, Amerikalılar intikam amacıyla dünyanın birçok köşesini bombalayıp yerle bir ederek intikamlarını aldıklarını düşünseler bile bu 'yüreklerine salınan korkuyu' kolay kolay üzerlerinden atamayacaklardır.

"Tuzak Sahibine Dolanır" ya da Rüzgar Eken Fırtına Biçer

Aslında ABD, klasik ifadeyle 'ektiği rüzgarın fırtınasını biçmekte'dir.

"Kendi elleriyle yaptıkları sonucunda, karada ve denizlerde fesat (bozulma, çürüme, şiddet...) başladı. Belki dönerler diye, Allah, yapıklarının (cezasının) bir kısmını onlara tattıracaktır." (30/41)

'**Terörizm kültürü**'nü bizzat kendi elleriyle üreten Amerikan yöneticileri, Chomsky'nin 'beşinci özgürlük' adını verdiği uygulama biçimiyle milletlerin kaderine hükmetmeyi, yeryüzünde egemenliklerini sürdürmek için diledikleri yerde diledikleri operasyonları gerçekleştirmeyi kendileri için bir 'hak' olarak gördüler: ABD'nin gerek güvenlik ve gerekse uluslar arası politikasının esasını oluşturan 'beşinci özgürlük' kavramını ünlü yazar Noam Chomsky şöyle formüle eder: "Soyma, sömürme ve hüküm altına alma ve sonuç alabilmek için her türlü güce başvurma özgürlüğüdür."²

ABD'nin ezici askeri üstünlüğüne dayanarak uyguladığı bu terörist politika, Firavunvârî bir meşruiyet anlayışına dayanmaktadır: Gücümüz var ve ezeriz... Firavun da rakipleri için "**kuşkusuz onların üzerinde ezici bir gücümüz var**" (7/127) diyordu.

İmdi, varlıklarını adalet ve erdemlilik temeli üye-

öfke selini yatıştırmak için herkesin gözü önünde ibret-i âlemlik cezalar verildi; kimi idam edildi, kimilerinin vücudu geceleri meşale olarak yararlanılmak üzere meydanlarda yakıldı, kimileri hayvan derisi giydirilip aslanlara parçalatıldı, kimileri de kaynar zift kazanlarına atıldı...⁷

Ancak, bu tür operasyonlar Roma İmparatorluğu'nun yıkılışını durdurmaya yetmedi: Her türlü ahlâki yozlaşmaya ve sosyal çürümeye kapılarını ardına kadar açan ve müthiş bir manevi boşluk yaşayan Roma yönetimi, gerek *'birinci tehdit'* olarak gördüğü Hıristiyanlara karşı, gerekse diğer düşmanlarına karşı askeri gücünü artırdıkça artırdı, ama kendisini en güçlü zannettiği bir zamanda, önce parçalandı, ardından da büyük bir gürültüyle çöktü. Devletin ikiye ayrılmasından birkaç yıl önce bir hayli içerik değiştirmiş Hıristiyanlığın resmi din ilan edilmesi bile yani bu çok gecikmiş karar bile Roma'nın çöküşünü engellemedi.

Şimdi, içinde bocaladığı *'meşruiyet krizi'* ni sanal *'İslami terör'* umacısıyla aşmaya çalışan, Dünya Ticaret Merkezi ve Pentagon'a yapılan dehşet verici saldırının bütün suçunu, her gün yeni uyduruk deliller ortaya sürerek sözümona *'İslami terör'*ün simgesi haline getirdikleri *Usame bin Ladin*'in üstüne yıkan ve bu bahaneyle Ortadoğu ve Orta Asya'da yeni stratejik planlarını uygulamak isteyen ABD'nin sonunun Roma İmparatorluğu'nun sonuna benzeyeceğini söylersek, meseleyi çok mu abartmış oluruz? Kalbinden yediği son darbeyle *'yenilmezlik ve yıkılmazlık efsanesi'* bir anda sona eren ve süper büyüğü bozulan (*Derin Darbe* filminde yeryüzüne çarpan meteorun yol açtığı tufanı andıran sel, her şeyi süpürürken *İkiz Kule*'nin ayakta kalıyor olmasını hatırlayın) *'Çağdaş Roma İmparatorluğu'*nun izmihlâlinin uzak olmadığını söylemek, bundan yirmi yıl önce *'pek yakında Sovyetler Birliği'nin çökeceğini'* söylemekten daha mı az tutarlıdır?

Gelin, bu soruların cevabını bilge şair Octavio Paz'ı dinledikten sonra verelim:

"ABD sık sık Roma ile karşılaştırılmıştır. Koşutluk her ne kadar tam değilse de kabul etmek gerekir ki işe yarar türdendir. Montesquieu'ya göre, Romalıların dekadanlığının (inhatat/çöküş) çifte bir sebebi vardı: **Ordunun gücü ve lüksün yol açtığı kokuşma.** İlki imparatorluğun kökeniydi, ikincisi ise yıkımı. Ordu, Roma'nın dünya üzerinde hüküm sürmesini sağladı, ama bunun yanı sıra sorumsuz sefahat düş-

künlüğünü ve savurganlığını da başlattı. Amerikalılar, Romalılardan daha bilge ve daha ılımlı olacaklar mı, daha büyük bir ahlâksal direşkenlik gösterecekler mi? Hic de öyle olacakmış gibi görünmüyor."⁸

Sonuç

Vurgun ve soygunu evrensel düzlemde sistemleştiren, yeryüzünde fitne ve fesadı yaygınlaştıran bir siyasi mekanizmanın, bir başka ifadeyle *'küresel terör merkezi'*nin ilelebet ayakta kalması beklenebilir mi?

"Onlar yeryüzünde **büyüklik taşıyor ve şeytani planlar kuruyorlar; oysa bütün sinsî tuzaklar, ancak sahiplerine dolanır.** Yoksa onlar öncükilerin başlarına gelenlerden başkasını mı bekliyorlar? Allah'ın yasa-sında asla bir **değişme bulamazsın; Allah'ın sünnetinde asla bir sapma bulamazsın.**

"Yeryüzünde dolaşıp da kendilerinden öncükilerin sonlarının nasıl olduğunu görmediler mi? Oysa onlar **kuvvet bakımından daha zorlu idiler. Ne göklerde ne de yerde Allah'ı aciz bırakacak hiçbir güç yoktur. O her şeyi bilen dir ve gücünde sınır olmayan dır.**" (35/43-44) ■

DİPNOTLAR

- *) 26/128. âyette geçen *ri'* kelimesi, bir güç gösterisi olarak (turizm, ticaret, savunma amacıyla) yükseltilen kuleler anlamına gelir. Geniş bilgi için bkz. Dr. Kerim Buladı, *Kur'an'da Nankörlük Kavramı*, Pınar y., İst-2001, s.347-351.
- 1) Ebû'l-A'lâ el-Mevdûdî, *Tefhîmü'l-Kur'ân*, İnsan y., İst-1987, c.4, s.43.
- 2) Noam Chomsky, *ABD Terörü/Terörizm Kültürü*, Pınar y. İst.1991, s.8. Comsky, ABD başkanlarından Franklin Delano Roosevelt'in dünyaya ilan ettiği ve "konuşma özgürlüğü, ibadet özgürlüğü, korkusuzca yapma özgürlüğü ve asgari ihtiyaçların baskısından azade olarak yaşama özgürlüğü" şeklinde sıraladığı *'Dört Özgürlük'*e bu beşincisini ekler ve Roosevelt için, "her nasılsa bu beşinci özgürlüğü zikretmeyi ihmal etmiştir" der. (s.8.)
- 3) *Avrasya Dosyası*, 1991, 1/1.
- 4) Mark Juergensmeyer, *Yeni Soğuk Savaş*, Pınar y., İst.2001, s. 195.
- 5) Edward Gibbon, *Roma İmparatorluğu'nun Gerileyiş ve Çöküş Tarihi*, B/F/S y., 1988, c.I, s. 490-491.
- 6) *Meydan Larousse Ansiklopedisi*, Sabah gazetesi, İst-1992, c. XVI, s. 596.
- 7) E. Gibbon, a.g.e., c. 1, s.539; G. Barker, *O'nun İzinde/Hıristiyanlık ve Laiklik Tarihi*, Zafer mat., İst-1985, s. 18; K. Bihlmeier, H. Tuchle, I. ve IV. *Yüzyılda Hıristiyanlık*, İst.1972, s.47.
- 8) Octavio Paz, *Dört ya da Beş Dünya Bir Yeryüzü*, İnkılap kit., İst.1997, s.53.

Amerikalıların nihai paranoya fantezisi, Kaliforniya'nın küçük ve sakin bir kentinde, bir tüketim cennetinde yaşayan bir bireyin birdenbire yaşadığı dünyanın sahteliğinden, çevresindeki tüm insanların oyuncuları ve figüranları oldukları, onu gerçek bir dünyada yaşadığına inandırmak üzere sahneye konulmuş devasa bir gösteri olmasından şüphelenmesinin öyküsüdür. Bunun en yeni örneği, Jim Carrey'in kesintisiz yayın yapan bir televizyon şovunun kahramanı olduğu gerçeğini giderek fark eden küçük kasaba memurunu canlandırdığı, Peter Weir'in *Truman Show* (1998) adlı filmidir: Yaşadığı kent, kameraların sürekli onu izlediği dev bir stüdyo olarak inşa edilmiştir. Öncelleri arasında, 50liler'in son yıllarının küçük ve sakin bir kasabasında mütevazı bir hayat yaşayan kahramanın giderek tüm kasabanın onu mutlu kılmak üzere sahneye koymuş oldukları bir oyun olduğunun farkına varmasını konu alan, Philip Dick'in *Time Out Of Joint* (1959) adlı filmi burada anılmaya değer. *Time Out of Joint* ve *The Truman Show*'un al-

'GERÇEĞİN ÇÖLÜNE HOŞGELDİNİZ'

Türkçesi: Aslı Yazır

tında yatan, Kaliforniya'nın geç kapitalist tüketim cennetinin, kendi hiper-gerçekliği içinde, bir biçimde GERÇEKDİŞİ, tözsüz ve maddi kuvvetinden yoksun olduğu deneyimidir.

Dolayısıyla, yalnızca Hollywood gerçek hayatın ağırlık ve maddi kuvvetinden yoksun bir benzerini sahneye koyuyor değildir, aynı zamanda geç kapitalist tüketim toplumunda "gerçek toplumsal hayat"ın kendisi de bir biçimde komşularımızın "gerçek" hayatta sahne aktörleri ve figüranları gibi davrandığı sahneye koyulmuş bir oyunun özellikleriyle biçimlenmektedir. Bir kez daha; faydacı, ruhsuzlaştırılmış kapitalist evrenin nihai hakikati, "gerçek hayat"ın kendisinin maddelikten yoksun bırakılması, seyirlik bir şova dönüşmesi oluyor. Gündelik Amerikan hayatının bu gerçek dışılığına, diğerleriyle birlikte Christopher Isherwood da, (bu gerçek dışılığın) bir otel odasında aldığı biçimle ifade kazandırdı: "Amerikan otelleri gerçekdışıdır! /.../ gerçekdışı olması amaçlanarak tasarlanmıştır. /.../ Avrupalılar bizden nefret ederler çünkü tıpkı düşünmek üzere mağaralara kapanan münzeviler gibi reklamlarımızın içinde yaşamak üzere evlerimize çekildik." Peter Sloterdijk'in "küre" kavramı burada düz anlamıyla tüm kenti kuşatan ve yalıtılan devasa bir metal küre olarak kavranıyor. Yıllar önce,

Zardoz ya da *Logan's Run* gibi bir dizi bilim kurgu filmi, bu fanteziyi topluluğun kendisini kapsayacak şekilde genişleterek günümüzün post-modern müşkiliyetini öngörmüştü: Münzevi bir alanda steril bir hayatı yaşayan yalıtılmış bir topluluk maddi çürümenin gerçek dünya deneyimini arzular.

Wachowski Kardeşler'in hit filmi *Matrix* (1999) bu mantığı, en üst noktasına taşır: Yaşadığımız ve çevremizde gördüğümüz maddi gerçeklik iliştiildiğimiz devasa bir mega bilgisayar tarafından yaratılmış ve örgütlenmiş sanal bir gerçekliktir; (Keanu Reeves'in canlandırdığı) kahraman "asıl gerçekliğe" uyandığında, yıkıntılarla kaplı harap bir manzarayla, küresel bir savaşın sonra Chicago'dan geriye ne kaldıysa onunla karşı karşıya kalır.

Direnış lideri Morpheus ise onu ironik bir biçimde selamlar: “Gerçeğin çölüne hoş geldin.” New York’ta 11 Eylül’de karşımıza çıkan, benzer bir talimat değil miydi? (New York) yurttaşları “gerçeğin çölü”ne takdim edildiler, yıkılan kulelerin manzarasının ve çekimlerinin Hollywood’un yozlaştırdığı bizlere büyük bütçeli felaket filmlerindeki nefes kesici sahneleri hatırlatmaması mümkün değildi.

Yıkımın hiç beklenmedik bir şok olduğu, tahayyül edilemeyen İmkansızın gerçekleştiği haberi ulaştığında, XX. yüzyıl başında meydana gelen bir diğer felaket, **Titanik felaketi** akla gelmiş olmalı: O da bir şoku içeriyordu, ama Titanik’in XIX. yüzyıl endüstriyel uygarlığının sahip olduğu kudretin simgesi olması nedeniyle onun ideolojik fantezilerdeki yeri halihazırda. Aynı durum bu yıkımlar için de geçerli değil midir?

Yalnızca medya tarafından sürekli bir terörist tehdit bombardımanı altında bırakılmadık; aynı zamanda açıkça bu tehdide libidinal bir yatırım da yapıldı –*Escape from New York*’tan *Independence*

Day’e kadar bir dizi filmi aklınıza getirin. Dolayısıyla, başımıza gelen tasavvur edilemeyen şey, bir fantezi nesnesiydi: Bir biçimde Amerika, fantezisini kurduğu şeyi elde etti ve bu en büyük sürprizdi.

Tam da şimdi bir felaketin çıplak Gerçeğiyle uğraşırken onun algılanma biçimlerini belirleyen ideolojik ve fantazmatik koordinatlarını aklımızdan çıkarmamalıyız. Dünya Ticaret Merkezi’nin kulelerinin çöküşünde herhangi bir sembolizm varsa bu, modası geçmiş “finans kapitalizminin merkezi” kavramını değil, Dünya Ticaret Merkezi’nin ikiz kulelerinin maddi üretim alanından kopmuş finansal spekülasyonların SANAL kapitalizmi-

ni temsil etmesidir. Yıkımın etkisi, dijitalleştirilmiş Birinci Dünyayı Üçüncü Dünyadaki “Gerçeğin çölü”nden ayıran sınır çizgisi temelinde anlaşılabilir. Bu, bizi sürekli topyekün bir yıkımla tehdit eden uğursuz özne kavramını üreten, tecrit edilmiş yapay bir evrende yaşadığımız farkındalığıdır.

Tüm bunların sonucunda, yıkımdan sorumlu olduğu düşüncülen beyin, Usame bin Ladin, çoğu James Bond filmindeki baş suçlu olan ve küresel yıkım işlerine bulaşan Ernst Stavro Blofeld’in gerçek hayattaki karşılığı değil midir? Burada akılda tutulması gereken; Hollywood filmlerinde üretim sürecini tüm şiddetiyle gördüğümüz tek yerin James Bond’un, baş suçlunun gizli

alanına girerek yoğun emeğin alanını (uyuşturucunun damıtılması ve paketlenmesi, New York’u yıkacak roketlerin yapımı...) keşfetmesi olduğudur. Baş suçlunun, Bond’u köşeye kıştırdıktan sonra genellikle ona yeraltı fabrikasını doluşturması, Hollywood’un fabrika üretiminin mağrur sosyalist-gerçekçi sunumuna en çok yaklaştığı yer değil midir? Bond’un müdahalesi, elbette ki, bu üretim alanını havaya uçurmaya ve böylelikle “işçi sınıfının yok olduğu” bir dünyada varoluşumuzun gündelik suretine geri dönmemizi sağlamaya yöneliktir. Yıkılan Dünya Ticaret Merkezi kulelerinde tehditkar Dışarıya yöneltilmiş bu şiddet, bize geri dönmüş değil midir?

Amerikalıların yaşadığı güvenli Alan kendini acımasızca kurban eden VE alçak olan, kurnazca zeki VE ilkel-barbar terörist saldırganların alanından, Dışarıdan tehdit altında yaşanmıştır. Ne zaman böylesi arı derecede iblis bir Dışarıtı ile karşılaşsak, Hegelci dersi öğrenme cesaretini toplamalıyız: Bu “arı” Dışarıtı’nda kendi özümüzün damıtılmış bir versiyonunun farkındalığına varmalıyız. Son beş yüzyıldır, “uygar” Batının sahip olduğu (görece) refah ve barış, “barbar” Dışarıtı’na karşı acımasız bir şiddet ve onun imhası pahasına satın alınmıştır: Amerika’nın fethinden Kongo’daki katliama kadar o uzun öykü. Kulağa ne kadar zalimce ya da vurdumduymaz gelirse gelsin, bu yıkımların bıraktığı etkinin gerçek olmaktan çok simgesel olduğunu her zamankinden daha çok aklımızda tutmamız gerekiyor. Birleşik Devletler, Saraybosna’dan Grozni’ye, Ruanda ve Kongo’dan Sierra Leone’a kadar dünya üzerinde olup bitenlerin yal-

nızca gündelik bir düzlemde farkına varmıştır. New York’taki olaylara yayılım ateşlerini ve toplu tecavüzleri eklersiniz, bir on yıl önce Saraybosna’daki duruma ilişkin bir fikir edinmiş olursunuz.

Televizyon ekranında Dünya Ticaret Merkezi ikiz kulelerinin çöküşünü seyrederken “realite şov”ların yanlışlığının farkına varmak mümkün oldu: Her ne kadar bu şovlar “gerçek” olsalar da, anlattıkları insanlar hala rol yapıyorlardı – basitçe kendilerini oynuyorlardı. Bir romandaki standart ibare (bu metindeki karakterler bütünüyle kurgudur, gerçek hayattaki karakterlerle olası bir benzerlik, yalnızca rastlantıdan ibarettir) aynı zamanda realite şovları için de geçerlidir: Gördüklerimiz kurmaca karakterlerdir, her ne kadar kendileri gerçeği oynasalar da. Elbette ki, “Gerçeğe dönüş”e farklı anlamlar da yüklenilebilir:

George Will gibi sağ yorumcular da vakit geçirmeden Amerika’nın “tarihte tatil”e çıktığını ilan ettiler – liberal hoşgörü tavrının yalıtılmış kulesini hurdahaş hale getiren, gerçek ve Kültürel Araştırmalar metinselliğe vurgu yapıyorlar. Şimdi vurana karşılık vermeye ve gerçek dünyanın gerçek düşmanlarıyla uğraşmaya zorlanıyoruz. Ama KİM vuracağı? Buna verilen yanıt her ne olursa olsun, bizi bütünüyle tatmin etmekten uzak olacak, DOĞRU hedef vurulmayacaktır. Amerika’nın Afganistan’a saldırısındaki gülünçlüğü göze çarpmaması mümkün değildir: Dünyanın bir numaralı gücü köylülerin çorak tepelerde bin bir zorlukla hayatlarını sürdürebildikleri, dünyanın en yoksul ülkelerinden

birini imha ederse, bu nihai bir acizlik örneği olmaz mı?

Sıradan bir Amerikalının duyduğu şaşkınlıkta tanık olunan şekliyle “medeniyetler çatışması” deyiminde bir doğruluk payı var: “Nasıl olur da, bu insanlar kendi hayatlarını böyle ihmal edebilirler?” Birinci Dünya’da yaşayan bizlerin, insanın kendi yaşamını feda edebilmesi için herhangi bir toplumsal ya da evrensel Nedeni tahayyül bile etmekte giderek daha fazla zorlanması bu şaşkınlığın diğer yüzü değil midir?

Yıkım sonrasında Taliban’ın dışişleri bakanı, Amerikalı çocukların “acısını hissettiği”ni söylerken bile Bill Clinton markalı tabirin ideolojik üstünlüğünü onaylamıyordu? Dahası, *güvenli bir sığınak olarak Amerika düşüncesi* de elbette ki, bir fanteziden ibaretti: Bir New Yorklunun yıkımdan sonra kentin sokaklarında artık emniyetli bir şekilde yürünemediğine dair yaptığı yorumda ironik olan şuydu ki, yıkımlardan önce de New York sokakları saldırı ya da en azından soygun tehlikeleriyle ün salmıştı – yıkım hiçbir şeye yol açmadıysa bile,

birkaç gün öncesinde tahayyül edilemeyecek türden, yaşlı bir Yahudi adamın karşıdan karşıya geçmesine yardım eden genç Afrikalı-Amerikalı sahnelerine, yeni bir dayanışma duygusuna yol açtı.

Şimdi, yıkımları hemen izleyen günlerde, travmatik bir olayla, onun sembolik anlamı arasındaki o biricik zamanda ikamet ediyor gibiyiz; derin bir yara aldıktan sonraki o kısa anda, acının bizi tüm dehşetiyle sarmasının hemen öncesindeki zaman gibi – olayların nasıl sembolize edileceği, sembolik etkilerinin ne olacağı, hangi davranışları gerekçelendirmek üzere kullanılacakları şu an için meçhul. Bu noktada, gerilimin doruk noktasına tırmandığı bu anlarda bile, bu bağlantı, kendiliğinden değil, ama olumluyucu / onaylayıcı bir nitelik taşıyor. Şimdiden kötü kehanetler, sinyallerini vermeye başladı; Lenin üzerine yazdığım uzun bir metni yayınlayacak olan bir gazeteden yıkımın ertesi gününde yayını ertelemeye karar verdiklerini bildiren bir mesaj aldım – yıkımdan hemen sonra Lenin üzerine bir metni yayınlamanın uygun olmadığına karar ver-

mişlerdi. Bu, bizi bekleyen ve pek de hayra alamet olmayan idolojik yeniden telaffuzlara işaret etmiyor mu?

Henüz bu olayın ekonomi, ideoloji, siyaset ve savaş üzerinde ne gibi sonuçları olacağını bilmiyoruz; ama kesin olan bir şey var: Şimdiye kadar kendisini bu tür büyük ölçekli şiddet olaylarından muaf bir ada addeden, böylesi durumlara yalnızca televizyonun sağladığı güvenli mesafeden tanık olan Birleşik Devletler, artık dolaysız olarak bunların içine girmiş durumda. Bu nedenle alternatifler şunlar: Amerikalılar, ya kendi "alan"larını pekiştirmeye, ya da onun dışına çıkma riskini göze almaya karar verecekler.

Amerika ya "Niye böyle şeyler başımıza geliyor? Bu türden olaylar olmaz BURADA!" tavrını sürdürecektir, hatta bu tavrı şiddetlendirecek, böylelikle tehditkar Dışarıya karşı saldırganlığını artıracak, kısacası: paranoyak bir davranışa yönelecek. Ya da kendisini Dışarıdaki Dünya ile ayıran fantazmatik paravanayı sonunda kaldırma riskini göze alacak, Gerçek dünyaya adım atmayı kabul edecek, "Böyle bir şey BURADA olmamalı!"dan "Böyle bir şey HİÇBİR YERDE olmamalı!"ya doğru zaten fazlasıyla gecikmiş adımını atacak. Amerika'nın "tarihte tatil"e çıktığı iddiası bir kandırmacaydı: Amerikan barışı, dünyanın başka yerlerindeki felaketler pahasına satın alınmıştır. Yıkımlardan alınması gereken gerçek ders, bu noktada yatıyor: BURADA bir daha bunun olmamasını garanti altına almanın tek yolu, Amerika'nın, BAŞKA HİÇBİR YERDE olmasını da engellemesinden geçiyor. ■

* Matrix, 1999

SİNEMASAL GERÇEKLIK VE GERÇEK DÜNYA

IHSAN KABİL

Amerika'da yaşanan dehşet, bir yanıyla entellektüel birikimin, olanın yeniden tanımlanmasına, çok yönlü bir açıklamanın yanında bir estetizasyonla fikren yeniden değerlendirilmelere, yeni tavrı alışlara yolaçtı. Korkulu bir rüyadan uyanmak istercesine (aslında her ifade edişte sinematografik bir hissedişle hareket ettiğimi seziniyorum), olanın vukubulmamışlığıyla karşılaşacağımızı umarken, bir daha geriye dönülmezliği yaşadığımızı gördüğümüzde gerçeğin/gerçekliğin ince kıvrımları arasında sersemleyerek dolaşmaya, yolumuzu ayırtmaya çalışmaktayız. Manhattan silüetinin vazgeçilmez parçası sayılan ve kendi içinde bir bütünlüğü ve bütünselliği teşkil eden iki en yüksek ve birbirinden neredeyse farksız gökdelenlerin bir anda resimlerden silinmesi, çaplı ve topyekün bir karışıklık ortamının yaşanması dışında insana imkansız ve gerçekleşmesine hiç ihtimal verilmeyecek bir hadise gibi geliyor ama işte olmayacakmış gibi yaşanmıştır ve sivil hayatta geniş ölçekli bir tedhişin hiç yer almayacakmış gibi görüldüğü bir toplumda merkezden ve köklü bir yıkım meydana gelmiştir. Şu veya bu, yaşanmış yaşanacaktır çünkü, 'yazı'lmıştır; mukadderdir, başka türlü olması mümkün değildir; mukadderat kendi varlığını öne sürmüştür. Askeri merkeze ya-

pılan ve muhtemel başka bir noktaya yönelip de yarıda kalan diğer teşebbüse değinmiyorum (biri askeri diğeri siyasi odaklı bir girişim-değindiğim iktisadi girişim olsa da aslında birbirinden ayrılmaması gereken kesitler ama katagorik bakalım); göstergesel olarak en belirgin fizik özelliğe sahip bir simgeyi temsil niteliğinde tercih ediyorum. Burada değinmeden geçemeyeceğim etik anlamda bir diğer mevzu ise sakin, sükunet içinde görünen hiç bir şeyin aslında öyle olmadığı gerçeğidir; barış, sıhhat, huzur böyle bir düzlemdir. Muhakkak potansiyel bir karşı gelişme pusudadır veya kuluçkaya yatmıştır; başka bir deyişle, düz çizgisel bir anlatım veya sunum geçerli değildir, aksine sıçramalı ve kırılma mevzileri taşıyan bir ifadelendirme daha gerçekçi bir tanımlamadır. Toplum hayatı temelinde de kimi durumlarda sıkıştırılmış gaz örnekleme daha uygun bir yakıştırma sunar; gazın belli bir yerden bir şekilde açığa çıkarılması kaçınılmazdır. Dünya dengeleri bağlamındaysa zulümle sahte ve cilalı ihtişam birarada bulunamayacaktır; zahirde görünen iki karşıt ucun değişik aygıt ve kanallarla birbirini dengelemesi hususu ise aslında metafizik aleminin son derece özgün dinamiklerinin bir yeniden yerli yerine oturuş, ayarlayış eyleminden başka birşey değildir.

Söyleminin bir kez daha kendince ne kadar sinemotografik (çünkü herşey için sinema mesabesinde: tasarlanması, kurgulanması, işletilmesi, bir menzile ulaşması, değerlendirmeye tabi tutulması) olduğunu ikrar ettikten sonra, şimdi sinemanın gerçeklik duygusunu değişik satırlarda ele alarak, sinemanın fenomenal yapısıyla gerçeğin yeniden temsili ve kültürel yeniden-yaratımın iç doğasına uzanalım. Sondan başlamaya yönelecek olursak, bana göre (bu tarzdaki çoğu filmi görmediğimi, özel ilgi alanım olmadığını belirterek ve böyle zorunluluk çekincesinin hakkını mahfuz tutarak) bu bütün dünyaya şamil bir olayın sinemada en belirgin temsili *Fight Club* (Dövüş Kulübü)dür. 1999 yapımı olan ve etik bir duruşla çekilen film, gelişme-ötesi bir sistem olan Amerika'da yaşayan ve bu toplumu en kapsamlı şekilde tarif eden tüketimcilik olgusunun, bir yabancılaşma halet-i ruhiyesinde kendi de tüketim kölesine dönüşerek uzantısı olan genç bir iş dünyası üyesinin, varoluşsal bir farkındalık süreci sonunda kendi varlığını sorgulamaya başlamasıyla önce kendi ferdi duruşunu, en dar sosyal çevresini ve gitgide açılarak meslek hayatını ve nihai noktada topyekün toplumsal yapılanmayı hedef alarak yerle bir etmesini işler. Yönetmen David Fincher'ın aynı çizgide etik nitelikli, yeni günahı konu eden 1995 yapımı *Seven*'dan sonra gerçekleştirdiği film, onu felsefi boyutta da aşarak bireyin kendisiyle çatışması, toplumla çatışması ve ilerleyen safhalarda toplumu şekillendirenlerin yapılanmaların istihbarat ve finans merkezleri olduğunun şuuru-na varılmasını konu eder ve bu kuruluşlar filmin sonunda gerçek ma-

nada kökünden dinamitlenerek alternatif bir toplum yapılanmasının önu açılır. Evet, Manhattan'daki ticaret merkezi muhtemelen böyle bir organizasyonla hedef alınmamıştır ancak kısmen de olsa operasyonun dahilinde böyle bir girdi veya niyet bulunmadığını kim söyleyebilir? Küresel olarak, dünyadaki en büyük devlet gücünün iktisadi askeri (istihbari) ve (muhtemel) siyasi karar merkezlerine yapılan saldırının ahlaki boyutunun irdelenmesi önümüze anlamlı parametreler çıkaracaktır. Önemli bir ayırım, *Dövüş Kulübü*'nde gerçekleştirilen eylem geceye rastladığından, sivil insan kaybı minimum derecede olurken gerçekte olan eylem gündüz yapılmış, sivil zaiyatı çok yüksek olmuştur.

Filmde ülke içi bir eylem sözkonusuyken, gerçek eylem, bir tahminle, kısmen ülke içi ancak bütün bir kurulu sistemi karşısına alan cihanşümul bir girişmedir.

Amerikan sineması, şiddet veya aksiyon denen yapımlarda dozu o kadar kaçırmıştır ki, kendi ülkesine ve toplumuna yönelik zarar verme ve yok etme üzerine üretmediği her

helde az sayıda seneryo kalmıştır. Bu kadar kendi kendine düşman üretme saiki ve merakı (sonu nasıl biterse bitsin), bir hayal üretme fabrikası olan Hollywood'un da olanlar üzerinde bir girdisi olup olamayacağını, bu psikolojinin altında yatan çekirdek oluşumları düşünmekten kendini alamıyor insan. Oysa aynı Hollywood, bu yıkım filmleri yerine etik duruşu öne çıkaran filmlere yatırım yapsaydı, diğer bir deyişle, kişinin dünya üzerinde kendi varoluşunu sorgulayıcı, yaratılışın inceliklerine, alacakları köşelerine ışık tutucu, kendi toplum yapısına bir eleştirelilik tavrıyla yaklaşıcı, dünya uluslarına benzer bir moral duruşa dönücü çalışmaları öne çıkarsaydı, yine başka bir deyişle, Altman, Mamet, kimi Coppola ve Scorsese, Lee, Fincher, Proyas, Schrader gibi yönetmenleri öncelikle gözetseydi ve destekleseydi, dünyanın her yerindeki toplumsal oluşumlar insanın ruhla fitratına uygun bir bağ kurduğu bir temelde tezahür edebilirdi. Bugünkü haliyle neredeyse bir dünya sineması kimliğine bürünen Amerikan sineması, bir genellemeyle, insanın ruhi yapısını deforme ederek onu yaratılış hakikatinden uzaklaştırıp başka sevdaların peşine salarak, bütünüyle tüketim mekanizmasının işleyişini garantiye alıp bir tüketim unsuru haline getirerek salt kendi varlığını idame ettirmek gibi bir uğura kapılmıştır. Ekilen biçilir. Şu ki beyinleri empoze edilen ilişki gerçekliği zehabına kapılıp, dünyayı o şekilde algılayacak, gördüklerini yaşamaya o büyüünün albenili dünyasının bir parçası haline gelmeye var gücüyle çabalayacaktır. Veya tersinden, sunulanın meşru olduğu sanısıyla, kurulu düzenin kendi el-

leriyle sarsılabileceği ihtimalinin peşinde giemekten kendini alıkoymayacaktır.

Bir dünya sineması addedilen Amerikan sinemasının böyle kabulünde, şüphesiz sinemanın ilk ortaya çıktığı tarihin hemen başından bu yeni kitlesel sanayi dalının büyük finans döndüreceğinin ve zihniyet anlamında insan topluluklarına müessir olmaktadır. Gücünün farkına varan bazı müteşebbislerin, Amerikan toplumu dışındaki kültürlerin tarihlerini ve asri zamanlarını tasvir etmeyi sahiplenmelerinin payı büyüktür. Amerika'nın daha çok Avrupa'dan göç eden yani Batı kültür havzasının unsurlarının inisiyatifiyle kurulduğu ve toplumaşıdığı düşüncesinden hareketle, Avrupa tarihine eğilen Hollywood filmlerini hoş görür ve bir yana koyarsak, ta sessiz sinema döneminden Griffith'ten başlayarak DeMille, Mankiewicz, Annakin, Ford, Mann, Aldrich, Hawks, Huston, Walsh, Stevens, Sirk, Minelli gibi öne çıkan yönetmenlerin yanısıra onlarca daha az popüler olmuş yönetmenin Batı dışı dünya tarihini, kültürlerini filmleştirmeleri, 'öteki'ni kendi pencerelerinden yeniden yaratmaları, o kültür öğelerinin çağdaş taşıyıcılarının da neredeyse kendi kendilerini filmlerde gördükleri, dimağlarına naksettikleri gibi karşılama, kabul lenmeleriyle sonuçlanmıştır. Diyelim, Bağdat Hırsızını, Cengiz Han'ı, bir Afrika topluluğu ve kabile reisini, Taras Bulba'yı, bir Mihrace'yi, Geronimo'yu, bir Çin hanedan üyesini tümüyle Hollywood mizansenleriyle, Amerikan topraklarında tasvir edip dünya seyircisinin önüne çıkarmaları, o tarihe sahip ülke ve toplum fertlerinde nasıl bir etkileşime yol açmıştır?

Etnik merkezli bakış ve üretim normlarıyla farklı kültürlerin özgül malzemesi hatta pamuğu gibi atılmış, hem iç pazar müşterisi yani Amerikalı öteki kültürleri kendi en yaygın ve etkili sanatının (sinemayı Amerika'nın en ağırlıklı sanatı olarak alabiliriz) dilinden o şekilde benimsemiş ve şartlanmış hem dünya seyircisi kendi kendine yabancılaşarak, kendini zihninin uğradığı durumun ekseninden görmeye ve kabullenmeye başlamış (bir yerde Amerikanlaşıp, "kendi"siyle arasına mesafe koymuştur) hem de yüksek meblağlardaiktisadi bir rant meydana gelmiştir. Diğer bir deyişle, bugünlerin doğru kabul edilen sanal gerçekliğinin temelleri, yüz yıl öncesinden başlayan bir yanıl-samayla (illüzyonla) atılmış ve hayali olanın gerçekte olanın yerini almasına yol açılmıştır. Bütün bunlar yapılıyorken, bilinçaltı refleksler de devreye girerek, diğer kültür unsurlarına yukarıdan bakılarak, insan tanımına getirilen bir çeşit çifte standartla bir tür kapalı ırkçılık ve milletçilikle insanlararası ayırımın arası koyulaştırılmıştır. *The Congueror*'da John Wayne'i Timu-

çin, *Geronimo*'da Burt Lancaster'ı Geronimo, *Bağdat Hırsızını*nda Douglas Fairbanks'i maceraperest bir Arap olarak temaşa etmek, kültürel asimilasyonun boyutları hakkında yeterli veriler sunmaktadır.

Hollywood'un tarihi ve günceli yeniden yorumlaması ve belli bir filtreden geçirerek sunması, malzeme edilen insan varlığının bir çeşit manipülasyona uğramasına sebep olmuş normların deforme edilmesiyle sanatın asıl amacı olması gereken insan ruhunun aşkınlaştırılarak inşa edilmesi süreci erozyana uğramıştır. Kurulu bir sistem kendi varlığını sonsuz cinsinden ayakta tutma duygusunun itelemesiyle bir antiteze ihtiyaç duymaktadır; neredeyse sınırsız bir tasvir platformu olan sinema da bunu değişik biçimlerde hayata geçirme yoluna girmiştir. Gücü elinde tutan için, eğer bu güç üstelik insan merkezli bir algılayış üzerine oturuyorsa, 'insan insanın kurdudur' şiarı gereğince, nefis dinamikleri esas alınarak bir insan tanımlanması yapılmış ve sinemada da gerçek hayatta insanın karşılaştığı her türlü hayati sorunun çözümü ve cevabı aranmak yerine çoğu manipüle edici bir yola gidilmiştir. Dış kültür karakterlerinin karikatürize edilerek yeniden sunumu, seyircide önyargıların oluşmasına ve pekişmesine yarmakta, yaratılan bu menfi imajlar kolay kolay silinmemekte, adeta gerçeğin önüne geçip onun yerini almaktadır. Ya Jack Shaheen'in "*Hollywood'un Müslüman Arapları*" (Haksöz, Temmuz-Ağustos 2001, sayı: 124-125) başlıklı incelemesinde belirttiği gibi, İslami duyarlılıklı kişilerin güçlü bir Amerikan medya kuruluşu sahibi olup etkin bir konuma sahip olmaları beklenecik veya Amerikan sinemasının

ve aynı zihniyetteki diğer yeryüzü sinemalarının kendi kendilerine çeki düzen vermeleri gerekecektir. Bundan sonra Hollywood'dan beklenen (az bir dozda da olsa gerçekleşecektir sanıyorum), bir muhasebeye girişerek özellikle görüntü teknolojisindeki son gelişmeleri yedeğine alarak projekte ettiği oyuncak haline gelen şiddeti kontrol altına alıp, içe dönük yapımlara öncelik vereceğidir. Yani bundan sonra Amerikan sinemasının çıkaracağı çalışmalar biraz daha dikkatle üstüne eğilmesi gereken eserler olacaktır.

Elinde öylesi bir güç tutan bir iletişim kaynağı isterse insanın ruh dünyasını yükseltici son derece yapıcı filmlere imza koyabilir. Dünya seyircisinin büyük çoğunluğunun yüzünü çevirdiği bir imaj fabrikası, bir çok bilimsel çalışmada defalarca ortaya konan insanlığın kanyan yaralarına çare önerebilir, insanın kendini, çevresini, toplumu, dünyayı, kozmolojik gerçeği tutarlı bir şekilde görmesine pateka döşeyebilir. Bir zihniyet dönüşümü yaşanmasıdır aslanan; kendi için varolmanın ana zemini olan sadece ticari kaygıların gözetilmesinden öte sanat buyutunun öne çıkarılması, estetik kaidelerin hakim olduğu bir anlatım dilinin genel geçer olmasının hedeflenmesidir. Tarkovski'nin *Nostalghia* ve *Kurban*'da vurguladığı gibi, insanlığın dönmesi gereken mahal, tarihte almış olduğu yanlış dönüşün meydana geldiği yerdir. Burası da insanın kendisiyle, tabiatla ve yaratılış hakikatiyle ahenk içinde olduğu, kendi inanç ve medeniyet dairemizin va'zettiği fitratın tasavvuf alemiyle uyumlu olduğu haldir. ■

ŞEVKEFZÂ

FİKRET KARAKAYA

Sultan Selim'in içi içine sığmıyordu. Bulduğu yeni makam, daha önce bulduklarından bir hayli farklıydı. Gerçi *evcârâ* da çok güzeldi, çok sevilmişti ve –Allah için– Dilhayat Kalfa ile Mehmed Ağa da muhteşem bir *evcârâ* fasıl vücûde getirmişlerdi. Ama nedense kendisine bir *evcârâ* eser bestelemek müyesser olmamıştı. “Belki bir gün yaparım” diye düşündü.¹ Ama şimdi *evcârâyı* düşüncecek halde değildi. Şu yeni makamı bir an önce faslına kavuşturmak gerekiyordu. Lâkin bunun için, şehzadelikte olduğu gibi geniş zamana ihtiyaç vardı. Çaresiz, bu faslı, işi devleti yönetmek değil, bestekârlık etmek olanlara havale edecekti. O gün huzura ilk giren bestekâr Kömürcü Hâfız oldu. Sultan'ın başka şey konuşmaya sabrı yoktu. Beylik lâfları atlayıp yeni bir makam bulduğu müjdesini verdi. Sultan'ın heyecanı fark edilmeyecek gibi değildi. Kömürcü Hâfız, “Efendimizi bu derecede heyecanlandıran makam pek müstesna bir şey olmalı” diye düşündü.

“Hünkârım, nây-i şerfinizle bir taksim buyursanız da abd-i âciz bu yeni makama âgâh olsa” diyerek ricada bulundu.

Sultan bu arada neyine uzanmıştı bile. Kısa bir taksim yaptı. Takdir ifadesi görmek için Hâfız Efendi'nin yüzüne baktı. Aradığını bulamamıştı. Sordu:

“Nasıl buldun?”

“Pek lâtif bir terkîb hünkârım. Dikkatimden kaçmadıysa sabâdan sonra acemaşirana kadar iniliyor, bu perdede nikrizle karar ediliyor.”

“Esas itibariyle böyle. Lâkin girişteki sabâ, şevkutarabdaki gibi değil, yukarıdan başlıyor. Aslında bu sabâ değil. Çünkü çargâhın altında segâhtan ziyade kürdî perdesini almak iktiza ediyor. Hattâ kürdî üzerindeki nikrizi dahi şöyle bir duyuruyorum. Ondan sonra sabâ perdesini nevâya tebdil edip aşağı iniyorum. Fakat bu defa da acemaşiranda nikriz yapıyorum. Anlayacağın kararı nikrizli.”

“Hünkârım, hakikaten pek lâtif. Bu terkîb için hangi isim tensîb buyuruldu acaba?”

Aklından “Yahu şu Hâfız da ne soğuk adam. Madem beğendi, neden yüzünde bunun bir işareti görünmez?” diye geçiriyordu Sultan. Soruya cevap verdi:

“Şevkefzâ.”²

“Hakikaten bu isimle müsemmâ bir terkîb. Acaba zât-ı şâhaneleri şevkefzâ bir eser te'lif buyurdular mı?”

“Bir şarkıya başladım, ama daha bitmedi. Sen bu makamı İsmail Dede'ye anlat da, beraberce bir fasıl tertîb edin. Peşrevini, semaîsini yapacak birini de buluruz elbet.”

Hâfız Efendi, huzurdan ayrılır ayrılmaz gidip Dede'yi buldu, Sultan'ın iradesini aktardı. Dede, bu

yeni terkibi çok beğenmişti. Derhal sarayın yolunu tuttu. Şu şevkefzâ makamını bir de mucidinden dinlemek istiyordu. Sultan Selim, Dede'yi yanında görmekten her zaman ayrı bir zevk duyardı. Hele onu bu defa Saray'a cezbedenin yeni makam olduğunu anlayınca büsbütün keyiflendi. Bu sefer tanburunu aldı eline ve her scsi inlete inlete bir şevkefzâ taksim etti. Neye de tanbur kadar hâkimdi, ama Dede'ye yaptığı taksim çok iyi düşmüştü. Hem bu ney veya tanbur meselesi değildi. Bu taksim farkı, biraz da dinleyenden geliyordu. Sultan, "Bu

İsmail Dede'de bir kerâmet var mu hakkak. Ne zaman bu adama bir şey dinletmek istesem melekler yardıma geliyor sanki. Nedense Hâfız Efendi'ye böyle bir taksim yapamadım" diye geçiriyordu içinden. Böyle bir musikişinasın kendi saltanatı sırasında yaşıyor olmasına şükretti.

Dede de benzer bir ruh hali içindeydi: "Allah'ım, bu adam seslere ne kadar hâkim! Keşke dünya işlerine de hükmünü böyle geçirebilseydi!" diye düşündü. Sultan'ın, taksim karar sesi susar susmaz merakla yüzüne baktığını fark edince:

"Allah hünkârımı iki cihanda

azîz etsin. Bu terkîb, kulunuzu pek müteheyyc etti. Bu makamın faslına beni de ortak buyurmanızdan bahtiyârım. Bu terkîbe yaraşır elhânı ilhâm etmesi için Allah'a dua edeceğim" diyerek taksim verdiği heyecanı dile getirdi.

Sultan, Dede'nin aksülamelinden memnundu. Bir an önce şevkefzâ faslını dinlemek için sabırsızlanıyordu: "Rabbime hamd ü senâdan âcizim, bana bu makamın terkîbini müyesser kıldığı ve sizler gibi musikişinaslar lütfettiği için. Peşrevi Numan Ağa yapsın, sen bir beste ve yürük-semâî yap, diğer besteyle ağır-semâîyi de Hâfız yapsın. Saz-semâîsini de bakalım kim yapar. Dede şu yaman şarkımı tamamlayayım, bu arada birkaç şarkı daha yapılırsa aliyyülâlâ olur" dedi. Bu bâbda ne yaman bir üstâd olduğunu bildiğinden, faslın yürük-semâîsini bilhassa Dede'ye ismarlamıştı.

Ertesi gün Kömürcü Hâfız gözleri parlayarak girdi huzûra. Sultan Selim anladı, Hâfız bir besteyle gelmişti.

"Güfteyi söyle!" dedi Hâfız'a.

Hâfız ilk beyti okudu:

"Hüsn-i zâtın gibi bir dilber-i sîmin-endâm

Görmemiş devredeli âlemi, çeşm-i eyyâm"

Bu kadarı bile Sultan'ın çok hoşuna gitmişti.

"Kimin bu güfte?" diye sordu Hâfız'ın devam etmesini engelleyerek.

Hâfız ihtiramla başını indirdi:

"Kulunuz âcizin hünkârım."

"Nedir bu, murabba mı, ağır-semâî mi?"

"Ağır hafif ika'ında murabba hünkârım."

"Ey, dinleyelim o zaman."

Hâfız, lâtif sadâsı ve tesirli edâstyla eserini okumaya başladı. Mevânâ gelince sustu.

“Şimdilik bu kadar hünkârım, Hak müyesser ederse meyânını da yarın dinletirim” dedi ve edeple Sultan’ın gözlerine baktı. Bir takdir nişânesi arıyordu.

“Üstâdâne eser doğrusu” dedi Sultan. “Lâkin kısa bir murabba olmuş. Neyse zararı yok, ağır-semâîyi biraz uzun tutarsın.” Söylemek istediği bir şey daha vardı, ama vazgeçti: *Zâtın* kelimesinin *-tın* hecesindeki ve *gibi* kelimesinin *gi-* hecesindeki uzun sesler hoşuna gitmemişti. Buna mukabil terennümde onu memnun eden bir şey vardı.

“Terennümde hüseyinî perdesini hisâra, sabâ perdesini de nevâyâ tahvil etmişsin, pek güzel olmuş. Ben sana makamı tarif ederken böyle bir şey yapmamıştım. Sen yeni bir unsur katmışsın. İşte bir makamın çerçevesini böyle genişletmek gerek, âferin Hâfız!” dedi ve sırtını sıvazladı.

Hâfız bu senâdan duygulanmıştı:

“Fakiri şâdân ettiniz hünkârım, siz de olasınız” diyerek saygıyla eğildi.

“Hâfız, haydi bir an önce tamamla şu eseri de, ağır-semâîye geç” dedi Sultan, Hâfız’ın eline küçük bir kese sıkıştırırken.

Birkaç gün önce Yenikapı Mevlîhânesi’nin müdâvimlerinden bir şair, belki besteler diye İsmail Dede’ye bir şiir vermişti. “Ser-i zülfi anberînin yüzüne nikab edersin” mısraıyla başlayan bu şiiri Dede çok beğenmiş, “bu tam bir yürük-semâî güftesi” demişti. Hangi makamdan bestelesem diye düşündüğü bir sırada Hâfız çıkagelmiş, Sultan Selim’in yeni terkiibini haber vermiş-

İsmail Dede Efendi

ti. Sultan’ın taksimünün verdiği heyecan yatışmadan elindeki şiiri bestelemeye başladı. Meyânına kadar çabucak geldi. Bir iki denemeden sonra meyânı ertesi güne bıraktı. İkinci gün eser tamamlandı. Dede Sultan’a dinletmek için sabırsızlanıyordu, soluğu huzurda aldı. Sultan, Dede’nin bir şâheserle geldiğini yüzünden anladı. Daha terennüme gelmeden Sultan’ın gözlerinden yaşlar boşandı. Ama Dede’nin devam etmesine mani olmamak için kendine hâkim olmaya çalıştı. Meyânı dinleyince artık kendini tutamaz oldu, gözyaşları sel misali akmaya başladı. “Madem teessür-i şâhâneye sebep oldu, devam etmek hürmetsizlik olur” düşüncesiyle Dede okumayı bıraktı. Fakat Sultan, devam etmesi için eliyle işaret verdi. Dede eseri bitirince Sultan Selim, genç bestekârın ellerine kapandı;

“Ben belki bir tebânın şâhiyım, ama senin kulunum. Sana vereceğim her atıyye bu eserin karşısında puldur” diyerek takdirini ve heyecanını ifade etti.

Bir müddet sessizce oturdular.

Sonra Sultan ağır ağır anlatmaya başladı:

“Dün gece acaip bir rüya gördüm. Yine padişahmışım, ama bundan yüz elli sene sonrası. Bir neyzen geliyor bir gün, adı Niyazi imiş, şevkefzâ bir şarkı yaptığını söylüyor. Ben de “Bir taksim et, sonra da şarkını oku” diyorum. Bıyıklarını başpârenin üzerinde titrete titrete öyle bir taksim ediyor ki ben neyzenliğimden utanıyorum. Sonra şarkıya giriyor. Aman Allah’ım, o ne giriş, o ne perde oyunları. Şarkı şevkefzâ olmaya şevkefzâ, lâkin neler katmış. Hem ağır-aksak şarkılarda ben hiç bu kadar uzun saz payı duymamıştım. Hâsılı taksimine de, sazında gösterdiği hâkimiyete de, şarkısına da, okuyuşuna da hayran oluyorum. “Başka eserin yok mu, bana onları da oku” demeye kalmadan uyanıyorum.”

NOTLAR

1 Sultan Selim’in günümüze ulaşmış bir evcârâ murabbaı vardır. Fakat biz, hikâyemizde bu eserin, şevkefza makamının bulunuşundan sonra bestelendiğini farz ettik. Bu, gerçekten böyle midir, yoksa Sultan Selim, söz konusu eserini, evcârâ faslının bestekârı Küçük Mehmed Ağa ile aynı dönemde mi bestelemiştir, söyleyemeyiz. Çünkü bu konuda kesin bir hükme varmamıza yarayacak belgeler yoktur. Fikrimizce, Sultan Selim’in evcârâ murabbaı (“*Mevc-i atlas-ı felekte ben hevâdan geçtim*”), Küçük Mehmed Ağa’nın iki murabbandan hayli sonra bestelenmiştir. Aynı dönemde bestelenmiş olsaydı, Mehmed Ağa’nın iki şâheserinin gölgesinde kalır, unutulurdu. Muhtemelen *Mevc-i atlas*, ilk evcârâ faslın doğurduğu heyecan yatıştıktan sonra yapılmış, bu sayede kendine hayat alanı bulmuştur.

2 Şevkefzâ, Farsça’da “sevki artıran, sevinci büyüten” anlamlarına gelir.

ABD VE TERÖRİZM KÜLTÜRÜ

ÖMER MİRAÇ YAMAN

Ve Kızılderili dedi ki: "Onlar kalpsiz bir millet! Kesinlikle öyle. Onlar aralarından bazılarını hizmetçi yapmışlar, evet, köle!... Onların hayatlarının en mühim konusu mal kazanmak, yani zengin olmak. Otuz yıl boyunca toprağımızı 'kendilerine satmamız için bizi kandırmaya çalıştılar. Sonunda askerleri gelip zorla elimizden aldı. Güzelim memleketimizden sürülüp çıkarıldık..."

(Kızılderili Hikmetleri, A.G.Timceroglu)

A.B.D.!? Toprağını; suçsuz, masum Kızılderilileri katlederek, geri kalanları da öldürmekten beter edip vatanından sürerek kazanan, ülkesini kardeş kavgası neticesi Kuzey ve Güney Amerika savaşlarıyla kuran ve dünya hegemonyasını da ele geçirdiğinden beri kanla besleyip şekillendiren bir süper(!) aciz güçten, Amerika'dan ediyoruz.

Malum 11 Eylül Sendromu'yla gündeme gelen "Terör" ve "sebepleri" her birimizin zihninde derin soru işaretleriyle birlikte geziyor. Biz de bu konuda 11 Eylül'de "teröre muhatap kalan masumlarla" gene muhatap kalan ABD'yi ve sistemini birbirinden ayırarak, terör olayına farklı bir bakışla yaklaşmak istiyoruz: Burada Noam Chomsky'nin "Terörizm Kültürü", "Demokrasi: Gerçek ve Hayal" ve Asaf Hüseyin'in "Ortadoğu'da Devlet ve Terör" başlıklı kitaplarından hareketle ABD'nin "terör"le girift ve yoğun alışverişini

ortaya koymaya çalışacağız.

Nikaragua örneğinden hareketle ABD terörü

Chomsky; Terörizm Kültürü'nün genelinde 1980'lerden itibaren ABD'nin Ortaamerika'ya özelde ise Nikaragua'ya yaptığı operasyonlardan hareketle bir "ABD klasiği"ni tanımlıyor. Bu tanımlamalara geçmeden önce hayatımızı biraz zorlayarak; ABD'nin Libya'da, Irak'ta, Hindistan'da, Vietnam'da, Kostarika'da ve daha nice ülkede gerçekleştirdiği operasyonları göz önünde bulundurmamızda, özellikle de şu an Afganistan üzerinde yürütülen ve bütün İslam Dünyası'nı kapsayan operasyonu da bu gözle değerlendirmemizde

fayda var.

1980'lerin başından itibaren Nikaragua'da yönetimde yerel güç olan Sandinistalar vardır. ABD ise bölge üzerindeki hakimiyetini güçlendirme adına 'beşinci özgürlüğü'nü (Chomsky'nin tanımlamasıyla: ABD'nin; soyma, sömürme ve hüküm altına alma ve sonuç alabilmek için her türlü güce başvurma özgürlüğünü.) kullanarak operasyona başlar. 'Gücün hizmetinde olan deliller ve argümanlar yapaydır, gerçekleri yansıtmıyor olmak gibi bir mecburiyetleri de yoktur.' Bu açıdan ABD genelde bu tür operasyonlarda belli "vasıta"ları en etkin biçimde kullanır. Bunları: Medya, Seçkinler ve Yerel yönetim şeklinde tanımlayabiliriz.

Medya ve Terör

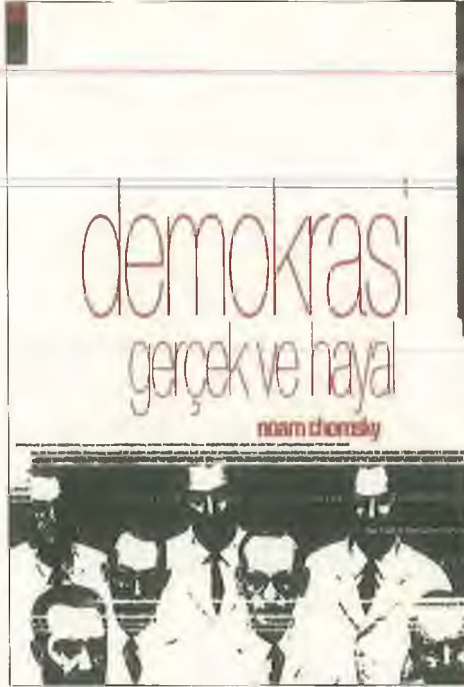
Vietnam'da; Amerikan halkının savaşa gösterdiği tepki Orta Amerika'daki ülkelere yapılan müdahalelerde de daha yaygın bir şekilde hissediliyordu ve 'Amerikan halkı, Amerikan yönetimini yabancı ülkelere saldırmaktan men ediyordu. Dolayısıyla ABD medyayı; birincisi kendi halkını ikna noktasında güçlü bir kamuoyu oluşturabilmek için, ikincisi de dünya kamuoyunda aynı etkiyi kazandırabilmek için kullanır. Bu iki temel politika medyanın "vurucu güç" olarak kullanılmasının adıdır. Ne ilginçtir ki şu an özelde Afganistan, genelde tüm İslam dünyasına yönelik olarak aynı yönetime başvuruluyor.

Ordu ve Terör

Amerikan ordusunun son yirmi yılda yeniden şekillenişini Chomsky'nin ağzından dinleyelim:

'...Birleşik devletler beynelmilel terörizmin tarihinde bütünüyle yeni

sayılabilecek bir şey peydahlamıştır: Saçından tırnağına kadar silahla donatılmış, çarpışmayı değil terörü hedef olarak seçmiş, arkasına aldığı süper gücün donanımı ile ve gereksinim duyduğu anda yanında bulunduğu koruyucu gücü altında savaş alanında faal, hücumlarını 'küçük yumuşak hedefler'e yönelmiş, kurbanın yarasını sürekli taze tutup, kan kaybını fasulasız kalarak baş kaldırmamasını, sosyal reformların gerçekleşmesini talep etmesini imkansız kılmayı amaçlayan bir ordu. Bu tür terörist ordu El Salvador'da halk ayaklanmasını kanlı bir şekilde bastırarak kendinden bekleneni yerine getirmiştir.'

öğelerinden biri tüm ulusların teröristlerle olan ilişkilerini kesmeleri ve bu suretle izole edilmelerini sağlama yolunda yapılan çağrılar'. Aslında Amerika'nın tüm dünyadaki 'hedeflerinden biri, geniş halk kitlelerinin hayat standartlarının yükseltilmesi yolundaki taleplere fazlaca kulak asan, üretimi arttırmaya, ekonomilerini yabancı ekonomilerden bağımsız kılmaya pek hevesli görünen "milliyetçi rejimler" in iş başına gelmesine engel olmak, yok eğer geldilerse bir an önce gitmelerini sağlamaktır.'

Neticede ABD, ülkedeki mevcut iktidarı devirip yerine getirdikleriyle hemen, bir daha arzu edilmeyen gelişmelerin yaşanmaması için güçlü bir polis örgütü kurar ve mümkünse kendi ordusunu bir parçasını da orada bırakıp 'yeni adam edeceği' ülkelere doğru yol alır.

Burada Chomsky çok ilginç bir tespit yaparak 'adam edilenlerin' ruh haline ilişkin bize günümüz olaylarına ışık tutarak şunları söylüyor: 'Pek iyi disipline edilmiş batılı entelektüel çevrelerde Anthony Lewis'in telaffuz ettiği prensipler çerçevesinde dünyanın dört bir yanından çok sayıda insanın kendilerine reva görülen terörist eylemlerin karşılığını vermek için Washington'u bombalamak gibi bir hakla donatılmış olacağı gerçeğinden kimseciklerin haberi yoktur. Bu tür gerçeklerin asla dile getirilmemesi terörist kültürün alameti farikalarından biridir.'

Son olarak Asaf Hüseyin'in cevabını beklediği soruları biraz genişleterek yineleyelim.

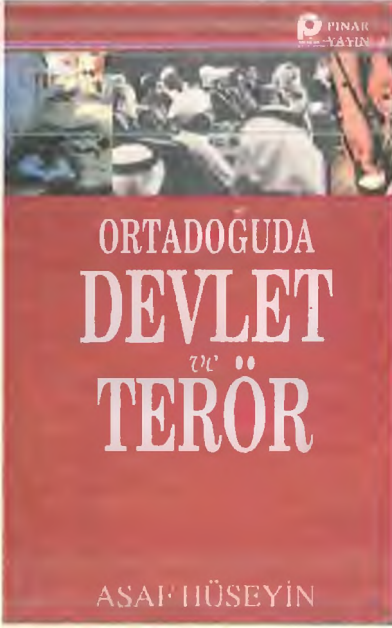
Cevap Bekleyen Sorular

Aslında tekrar, 11 Eylül'de hayatlarını kaybeden insanlarla, ABD yönetimini ayırarak, terörün her türlüünü reddederek bir sorgulama yapmamız gerekiyor:

Seçkinler ve Terör

'Bir küresel güç olarak ABD, konvansiyonel güç avantajının olmadığı bölgelere sık sık müdahale etmiştir.' Ve yine 'Birleşik Devletler ile 3. Dünya Ülkeleri arasındaki ilişkilerin karakteristik bir özelliği vardır: ABD 3. Dünya Ülkeleri'yle kıyaslanmayacak kadar askeri açıdan güçlüdür, fakat politik açıdan güçsüzdür. Bu durum sürekli olarak ABD'nin başını ağrıta gelmiştir.' ABD'nin özel ilgi duyduğu bölgelerin stratejik ve de ekonomik anlamda büyük öneme haiz olmaları beraberinde işadamları ve seçkinlerin hem ulus sınırları içerisinde hem de uluslar arası alanda yönetimin "baskı ve terörünü" destekler tarzda çalışmalarını sağlıyor. Ve 'Pentagon'un asli faaliyetlerinden biri de; halktan toplanan paralarla devletin denetimi altında ileri teknoloji geliştirmek, bu teknolojiler karlı hale gelince özel sektöre devretmek, böylece halkın parası ile bir yandan teknoloji kullanan endüstrilere arka çıkılıp öte yandan da devlet eliyle şahısları zengin etmektir.' Böylece zengin ve seçkinlerle, ABD politikalarının nasıl örtüştüğünü daha iyi anlayabiliyoruz.

Yerel Yönetimler, Baskı ve Terör ABD'nin kapsamlı olarak yürüttüğü operasyonların belki en önemli boyutu yerel yönetimler ve onlara yönelik gerçekleştirilenlerdir. Dört aşamalı olarak değerlendirilebileceğimiz bu kumpas şöyle özetleyebiliriz: ABD öncelikle yerel yönetimleri, Chomsky'nin örneğiyle Nikaragua'daki Sandinistaları 'kötü, beceriksiz, komünist bir yönetimin temsilcileri olmakla suçluyor', ardından Sandinistaların (yönetimin) paranoyak olduğunu ileri sürüyor, totaliter olmalarının tabiatlarını bir icabı olduğunu söylüyor. Ardından ikinci aşama olan mevcut sisteme muhalif olan güçlerin her yönden desteklenmesi ve yönetimle savaşması teşvik ediliyor ki bu da Nikaragua'da kontra gerillaların eliyle, ABD'nin ekonomik, askeri ve siyasi desteğini de arkasına alarak gerçekleşmiştir ve yüzbinlerce masum insan birkaç yıl içerisinde ölmüştür. Üçüncü tanıdık aşama, operasyona maruz kalan ülkenin hızlı bir şekilde dünya siyaseti ve kamuoyundan yalnızlaşmasını sağlamaktır. Neticede 'başarıyla yürütülen propaganda kampanyasının en önemli

1. Süper güçler bir yandan silah dağları inşa ederken, düşman bildiklerini etkisiz kılmak için silaha başvurmaktan başka yol bilmezken, nasıl oturup da barışı konuşabilirler?

2. Adı demokrata çıkmış devletler ne demeye otoriter rejimlere süreklilik olarak arka çıkmaktadırlar?

3. Afrika'da kabileler arası savaşta ölen ve öldürülen milyonlarca insanı ve bunların mümessillerini terör-terörist olarak nitelendirip son bulması yönünde operasyon yapmayan ABD neden son on yılda özellikle İslam ile terörü bu kadar yana zikrediyor?

4. Bir dönem 'komünist rejime karşı savaşan' Afganlılar Ruslar tarafından terörist olarak algılanırken, ABD onları mücahit ve özgürlük savaşçıları şeklinde isimlendiriyordu ve şimdi neden Afganistan'ı terör odağı ve tüm Afganlıları da potansiyel terörist olarak nitelendiriyor?

Anlaşılan o ki, 1990'dan bu yana dünyada yükselen İslam'ın önünü kesmek için NATO'nun birinci tehlikeli düşman olarak tanımladığı müslümanlar yerel ve küresel düzlemde tarih sahnesinden silinmek is-

teniyor. Ve bu sebepten 'kimileri açık açık iddia ederek, kimileri de ima yoluyla İslamiyetin; politik terörün ve uluslararası terörün sebebi olduğunu söylüyorlar.'

Lakin, bu tanımlamadan hareketle küresel çapta planlama yapanların unutmaması gereken bir şey var ki; tarihte Allah'ın vahyine savaşa açanlar asla kazanamamışlardır ve kanla kurulan tüm imparatorluklar hileli düzenleriyle beraber yitip gitmişlerdir.

BÜYÜK ÇÖZÜLME

Francis Fukuyama

Barık düşünürler; siyasi ve toplumsal tarihini kendi ideolojik bakışları çerçevesinde 18. yüzyıldan beri sürekli değerlendirmeye tabi tutmuşlar ve tanımlayıcı konumda olmuşlardır.

Bu süreçte toplumsal gelişim ve buna bağlı siyasal yapılanmaya dair; iki farklı ekolün baskın varlığını görmekteyiz. Birisi yaşanan tüm hadiseleri medeniyetler çatışması içerisinde değerlendiren Huntingtoncu yaklaşım; diğeri ise Fukuyama'nın da katıldığı, Batı toplumunun nihai toplum modeli olduğu iddiası. 1990'ların hemen başında Sovyetlerin tasfiyesiyle yegane güç olarak kalan ABD ve bu atmosferin Batılı düşünürlere verdiği moralle kaleme alınan bir eser "Tarihin Sonu ve Son İnsan". Fukuyama'nın bu tezinde ısrarla üzerinde durduğu, aslında tarihin farklı dönemlerinde yegane güç haline gelen ve ihtişamının doruğunda olan tüm medeniyetlerin ve onların savunucularının iddialarının bir benzeriydi. Fukuyama; artık tarihin mutlak doğruya ulaştığını, Batılı liberal siyaset ve ekonomi anlayışının ve liberal demokrasinin aşılamayacağını savunuyordu. Aslında bu bir yandan farklı kültürlere

mensup olanlara tabi olmalarının zorunluluğu yolunda bir çağrıydı. Nihayetinde on yıl gibi kısa bir süre sonra aynı yazar karşımıza bir başka tezle çıkıyor. Fukuyama'nın yeni tezi "tarihin sonu" ndan oldukça farklı ve adeta karşıtı, Batılı liberal ekonomik ve siyasal kurumların hala açık seçik bir alternatifinin olmadığını söylerken, "aynı ilerlemeci eğilim ahlakî ve toplumsal gelişme için de geçerli olmak zorunda değildir. Çağdaş liberal demokrasilerin aşırı bireyciliğin tuzağına düşme eğilimleri, onların belki de uzun vadeli açıklarını oluşturur" diyerek üstü kapalı bir uyarıda bulunuyor.

Fukuyama, kitabının ilk bölümünde günümüz Batı dünyasının siyasal ve toplumsal durumuyla ilgili tespitlerde bulunuyor ve oldukça eleştirel bir üslup kullanıyor. Özellikle toplumsal çözülmenin beraberinde tüm kurumları yıpratmışlığına dikkat çekerek; suça eğilimin ve beraberinde toplumsal kargaşanın artışının, toplumsal bağın zayıflayarak aile kurumunun tasfiyesinin ne kadar büyük bir yanlış olduğunu, akrabalık ve komşuluk ilişkilerinin yok

denecek kadar azaldığını, gayri meşru çocuk oranlarındaki büyük artışı, ısrarla işlemektedir.

“Teknolojik gelişmesinde ‘sınır yok’ ilkesini benimseyen bir toplum, kişisel davranışlara ve buna bağlı olarak suç artışına, dağılan ailelere, çocuklara karşı yükümlülüklerini yerine getiremeyen ana-babalara, birbirini umursamayan komşulara, toplumsal yaşamın dışına atılmış vatandaşlara da ‘sınır yok’ demektedir.” (s.23)

Tüm bunların yanında toplumsal güvenin yıkıldığını, birbirine ve kendisine güvenmeyen şizofrenik kişiliklerin türediğini, insanların verdikleri sözde durmadıklarını ve tüm ilişkilerin çıkara dayalı gelişmesinin altını çizerek bir durum tespiti yapıyor.

Bu sayılan olumsuzlukların, “büyük çözülme”nin sebeplerini; kültürler arasında sınırsız geniş kültür geçişinin, hatalı hükümet politikalarının, daha fazla zengin olma isteğinin ve fakirlik oranının artışı, dahası eşitsizliğin pekişerek toplumsal sınıflar arasında derin uçurumların oluşmasına bağlıyor.

Özellikle bu bölümde Fukuyama; kadın konusu üzerinde ısrarla duruyor. Hem ailenin hem de “toplumsal sermaye”nin şekillenmesinde kadının rolünün altını çizerek; kürtaşı, doğurganlık oranındaki düşüşü, devamında evlilik yerine birlikteliklerin tercih edilmesini eleştiriyor.

İkinci bölümde Fukuyama; ahlakı değerlerin ve toplumsal ilişkilerin tarihi seyri hakkında bir hatırlatma/analoji yaparak asıl söylemek istediği önerilerini son bölüme saklıyor.

Son bölümde; girişte eleştirdiği ve yıprandığını söylediği tüm toplumsal argümanların; yeniden, yeni bir ahlaki anlayış ve temele dayalı biçimde, tabii yine Batı tarafından üretilmesini öneriyor.

Aslında 1990’ların başında zafer sarhoşluğunun ve mutlak galibiyetin verdiği keyifle kaleme aldıklarını ve o zamanki çöküşü görmezden gelmesini, şimdi de bu ahlaki önerilerini karşılaştırdığımızda; Fukuyama’nın tavsiyelerinin çoğunun Batı egemenliğinin devamı üzerine şekillendiğini görmekteyiz.

Amacı ne olursa olsun; Batılı bir düşünürün, ilahi kanunlara (sünnetullah’a) savaş açmanın ve fitrata aykırı davranmanın neticelerini çöküş olarak tanımlaması (o farkında olmasa bile), Müslümanların dünyaya söyleyecek/ önercek ne kadar fazla sözünün olduğunun tersinden doğrulanmasıdır.

Yeni Kitaplar

1. Kur’an’da Nankörlük Kavramı, Kerim Buladı, Pınar, 478s.
2. Yenilikçi Hareket, Nasuhi Güngör, Anka, 176s.
3. Yaşama Fırsatı, Mehmed Alagaş, İnsan Dergisi, 92s.
4. Hilal ve Ampul – Fazilet’ten Saadet ve Ak Parti’ye Bir Hareketin Öyküsü, Mustafa Karaalioğlu, Bakış, 201s.
5. Türk Milliyetçiliğinin Kökleri, Uriel Heyd, Pınar, 208s.
6. Tez Yazma Sanatı, Michel Beaud, Söylem, 155s.
7. Müslüman Kardeşimle Sohbetler, Engin Noyan, Birun, 88s.
8. Kur’an’ın Belagatı ve İcazı Üzerine, Nasrullah Hacımüftüoğlu, Ekev, 187s.
9. Uluslar arası İlişkiler Teorisi Tarihi, Torbjorn L. Knutsen, Açılımkitap, 440s.
10. Türk Düşünce Dünyasında Yol İzleri, Kurtuluş Kaya, İletişim, 260s.
11. Tezkire, Şah Tahmasb-ı Safevi, Anka, 100s.
12. Kelam Felsefeleri, H.Austryn Wolfson, Kitabevi, 578s.
13. Küresel Rekabet Gücü, Murat Ali Dulupçu, Nobel, 210s.
14. Gandhi, J. Eaton, Pınar, 320s.
15. Monologtan Diyaloga – Çağdaş Hıristiyan Düşüncesinde Hıristiyan Müslüman Diyalogu -, Mahmut Aydın, Ankara Okulu, 303s.
16. İmparatorluk, M. Hardt – A. Negri, Ayrıntı, 423s.
17. Tatlı Bir Çiğluktur Yüreğim, Hüseyin K. Ece, H.ece, 111s.
18. İslam Düşüncesinde Aklileşme Süreci, Osman Aydın, Ankara Okulu, 287s.
19. İnsan ve Mekan, Şenol Göka, Pınar, 220s.
20. Noam Chomsky/Bir Muhalifin Yaşamı, Robert F. Borksy, Doğan, 276s.
21. Ortadoğuda Devlet ve Terör, Asaf Hüseyin, Pınar, 320s.
22. Abdülhamit ve Masonlar, Orhan Koloğlu, Eylül, 248s.
23. Sırlar, Yalçın Küçük, YGS, 319s.
24. Hep Muhalif Olmak, Nuray Mert, İletişim, 280s.
25. Kur’an’da Tebliğ ve Eğitim Psikolojisi, Mehmet Şanver, Pınar, 277s.

HAÇLI SEFERLERİ

ERTUĞRUL BAYRAMOĞLU

A.B.D Başkanı Bush'un Pentagon ve İkiz kulelere yapılan saldırılara verilecek cevabı Haçlı Seferi olarak nitelendirmesi tarihi gaf olarak nitelendirildi. Bunun gaf mı bilinçaltının yansıması mı olduğu oldukça tartışılır. Batı medeniyetini anlamamız için Haçlı Seferlerini hatırlamamız da yarar var:

Selçukluların Anadolu'daki ilerlemeleri karşısında geri çekilen Bizans İmparatoru I. Aleksios Komnenos daha önce de gündeme gelen ancak tatbik sahasına konulamayan bir projeyi canlandırır ve Papalıktan paralı asker ister. Ancak Papa II. Urban'ın kafasında çok daha farklı bir olay vardır: "Avrupa'nın şövalyelerinin, topraksız köylülerinin, açlık çeken halkının katılacağı, büyük seferler". II. Urban Haçlı Seferleri için çağrışı Clermont Konsili sırasında (27 Kasım 1095) yaptı. Papa açılan seferin sebebi olarak "doğu Hıristiyanlarının batılı kardeşlerinden beklediği yardım" olarak açıkladı.

Ama yardıma gidilen doğu Hıristiyanları bu yardımı bekliyorlar mıydı. Kudüs'te Latin Krallığı hüküm sürerken eserini yazan Antakya'nın Yakubi mezhebine mensup Patriği Süryani Mikhael "Kudretlilerin kudretlisi İntikam tanrısı ... bizi Romalıların elinden kurtarmak için güneyden İsmail oğullarını harekete geçirdi." diye yazarken kavminin eski ananesini aksettirmekteydi. "Bu kurtuluş bizim için hiç de az faydalı değildi" diye de eklemiştir. Nesturiler de aynı duyguyu taşıyorlardı. Anonim bir Nesturi tarihçisi "Hıris-

tiyanların kalpleri Arapların egemenliği için sevinçle çarpmaktaydı... Tanrı onları güçlendirdi ve geliştirdi" diye yazmaktaydı. 9. asırda Kudüs Patriği Theodosius İstanbul Patriği Ignatiosa yazdığı mektubunda "Müslüman resmi makamlarının adil olduklarını, kendilerine hiçbir fenalık yapmadıklarını ve zorbalıkta bulunmadıklarını" bildirmektedir. Hac yolu ise Hıristiyan hacılara karşı gâşa dönemleri hariç hiç kapanmamıştı.

Aslında bu tür seferler daha küçük çapta olmak üzere İspanya üzerine yapılmıştı. 1073 tarihinde Papa VII. Gregorius İspanyadaki Müslümanlara karşı Hıristiyan kralları birleşmeye davet etmişti. Şimdi ise yapılan askeri bir seferden daha çok bir toplu göçe benziyordu. İlk haçlılar İranlıların elindeki kutsal haçı ve eşyaları kurtaran Herakliusu kendilerine örnek olarak alıyorlardı. Yaşamlarından memnun olmayan binlerce insan, haydut, topraksız köylü yola

çıkıyordu. Bu arada ilginç olaylarda yaşanıyordu. Mesela 1212 yılında binlerce çocuktan oluşan bir sefer düzenlendi. Binlerce çocuk yaya olarak Marsilya, Cenova ve Brindisi limanlarına ulaşmışlar ancak bindikleri gemiler ya batmış yada kaybolmuştur. Bu çocukların önemli kısmı ise köle olarak satılmıştır.

Haçlı Seferlerine katılmayı kabul edenler, Kudüs'e kadar ulaşmadan dönmeyeceklerine dair yemin ediyor ve verilen haçı alıyorlardı. Bu seferlere bu kadar rağbet olmasının sebebi dini olmaktan çok Avrupa'nın o sırada çektiği ekonomik sıkıntı idi. O yıllarda barbar istilaları ve Vikingler'in yağma akınları sırasında arazilerin büyük kısmı ekilememiş, setler yıkılmış, deniz ve ırmaqlar tarlaları basmıştı. "L'ermite'in dinleyicilerinden pek çoğu, onun kendilerini içinde buldukları sefaletten kurtarıp, Mukaddes Kitab'ın içinde süt ve bal aktığını bildirdiği ülkeye götürmeyi vadettiğine inanıyorlardı" diyen haçlı tarihçisi köylülerin psikolojisini yansıtmaktadır. Dini söylem işe meşruiyet katmak için ve insanları teşvik için kullanılıyordu. Haçlıların yol boyunca yaptıkları da bunun delili idi. Sefer çıkılmadan Musevilere karşı yaptıkları katliamlar, Macar topraklarında yaptıkları çapulculuk, Bizans arazisinde yağma ve din ayrımı gözetmeden halka karşı girişilen katliamlar haçlı sürüsünün gerçek niyetini ortaya koyar. Sadece Macar şehri Semlin'de öldürülen Macar sayısı 4.000 idi. Belgrat da talan edildi. Bizans'ı İslam tehlikesinden korumak üzere harekete geçen haçlıların IV. Haçlı Seferi'nde İstanbul'u işgal etmeleri, İstanbul'u günlerce yağma etmeleri için tuzu-biberi olmuş ve asırlarca unutulmamıştır. Fatih'in İstanbul kuşatması sırasında Bizans'ın ileri gelenlerinden birinin "İstan-

bul'da Latin şapkası görmektense Osmanlı sarığı görmeyi yeğlerim” demesinde bu seferlerin büyük etkisi olabilir. Urfa da Ermenilerden alınarak bir kontluğa dönüştürülmüştür.

İlk grup haçlı Pierre L'ermite isimli gezgin bir vaizin başkanlığında yola çıkar. Buna Halkın Haçlı Seferi de diyebiliriz. Bizans bu sefer karşısında şaşkın ve endişeli idi. İmparatorun kızı Anna Komnanos kitabında “Batı dünyasının bütün barbar kavimlerinin harekete geçtiği haberiyle sadece babasının değil bütün Bizans halkının içini korku kapladığını” yazar. Bazı olaylar haçlılara yorulur. Mesela, İmparatorluk topraklarından geçen ve üzüm bağlarını talan eden çekirge sürüleri bile bu olayla ilgili açıklamalara neden olur.

Batılı Hıristiyanların sapmış kabul ettikleri doğulu Hıristiyanlara yardım için canlarını tehlikeye atmayacakları ortadadır. İşin ilginç tarafı Halkın Haçlı Seferi'ni düzenleyen L'ermite Antakya kuşatması sırasında firar edecek ve yakalanacaktır. İmparator yağmaya başlayan bu güruhu Anadolu'ya geçirir; etrafı yağmalayan ve İznik'e kadar uzanan bu haçlıları Selçuklu kuvvetleri yok eder. Ancak arkadan gelen asıl haçlılar İznik'i alırlar ve Bizans'a teslim ederler. İmparator Kudüs diyerek yola çıkan haçlı liderlerinin esas hesaplarının doğuda devletler kurmak olduğunu anlayınca bunlara vassallık yemini ettirir.

Sefere devam eden haçlılar Kudüs'e kadar gitmeye yemin etmişken aldıkları Urfa, Antakya, Trablus'ta prenslikler kurmuşlardı. Bu devletlerin egemenliği de haçlı liderleri arasında tartışmalar çıkarmıştı. Kudüs de dahil alınan yerler Papalığın temsilcisine teslim edilmemiş yönetim aristokratların elinde kalmıştır. Kudüs'ün alınması sonrası ise tam bir vahşet sahnelenmiş ve şehirdeki

tüm Müslümanlar ve Museviler öldürülmüştür. Tarihçiler arasında bu vahşeti en iyi anlatanlardan biri de Raimundus Aguilers'dir. Yazar “zaptın ertesi günü Harem-i Şerif mahallesine giderken her tarafı kaplayan cesetlerin arasından ve dizlerine kadar çıkan kan birikintilerinin içinden geçmek zorunda kaldığını” söyler. Oysa Selahaddin Eyyubi Kudüs'ü geri aldığı zaman Musevilerin şehre yerleşmesine izin verdiği gibi Hıristiyanların kutsal yerlerinin yönetiminde Ortodokslara devredilir.

Haçlıların yaptığı II. Haçlı Seferi Bizans tarafından hiç de hoş karşılanmaz hatta Bizans İmparatoru Manuel Komnanos Haçlıların gelişinden sonra Anadolu Selçuklu Devleti ile barış yapma ihtiyacını hisseder.

II. Urban'ın başlattığı klasik haçlı seferlerinin sonuncusu Fransa Kralı IX.Louis'in 1270 yılında Tunus üzerine yaptığı ve yenilgiye uğradığı Sekizinci Haçlı Seferidir. Ancak Avrupalılar bundan sonra da özellikle Balkanlarda ilerleyen Osmanlılara karşı bir çok haçlı seferi düzenlemişlerdir.

Haçlı Seferlerinin Avrupa medeniyetinin/bilincinin oluşmasında yeri oldukça önemlidir. Muhammed Esed'in belirttiği gibi “Kendini henüz yeni bulmaya başlamış bir uygarlığın üzerinde, düşünülebiyecek en derin kolektif dalgalanmaydı Haçlı Seferleri. Tarihsel bağlamda ifade edecek olursak ,Avrupa'nın kendini

kültürel bir birlik içinde görmek yolunda yaptığı ilk ve bütünüyle başarılı en büyük girişimi simgeliyordu. Avrupa'nın daha önce ve daha sonra yaşadığı hiçbir olay, uyandırdığı coşku ve heyecan bakımından I. Haçlı Seferi ile kıyaslanamaz. Kıtayı bir sarhoşluk dalgası kaplamıştı. Ortak bir coşku kıta tarihinde ilk kez ,devletler, kavimler ve sınıflar arasındaki bütün engelleri aşarak ortak bir anafora dönüştü. Haçlı seferlerinden önce aralarında Roma İmparatorluğunun döküntüsü durumundaki feodal krallıklar, prenslikler olmaktan, yüzeysel olarak Hıristiyan inancını benimsemiş olmaktan başka hemen, hemen ortak hiçbir değeri bulunmayan Franklar, Saksonlar, Germenler, Bulgarlar, Sicilyalılar, Normanlar ve Lombardlardan oluşan bir kavimler, kabileler karmaşası hakimdi kıtada; ama Haçlı Seferleri sırasında dinsel bağ, ilerde kültürel planda bir Avrupa imajının doğmasını sağlayacak, istisnasız bütün Avrupalılar için yepyeni bir aksiyon birliğine, ortak bir davaya, dinsel-politik nitelikli bir Hıristiyanlık kavramına dönüştürüldü”.

Haçlı zihniyetini anlatan ilginç bir olay:

Almanya, I. Dünya Harbinde İngiliz esirleri arasında bulunan Müslümanlarla iletişim kurmak için M.Akif beyi davet ediyorlar. M.Akif bey Berlin'e giderken bir kaç gece Viyana'da kalır. Bir gece M.Akif bey havai fişek sesleri ile uyanır. Müttefikimiz olan Avusturya-Macaristan'ın başkentinde halk sokaklarda şenlikler yapmaktadır. Zafer naraları atılmaktadır. Akif bu zafer naralarının sebebini sorunca ilginç bir cevap alır “Biliyor musunuz ? İngiliz orduları bugün Kudüs'e girdiler. Kutsal kenti Müslümanlardan kurtardılar. Elbette zafer ve sevinç günümüzdür.”Avusturyalıların bu savaşta müttefikimiz olduğunu hatırlatmaya gerek yok sanırım.

Araştırma ve Kültür Vakfı

Güz Dönemi Seminerleri

Modern Düşüncenin Oluşumu II

Abdurrahman Arslan

Hıristiyanlığın Kozmolojik Dünyası
Rönesans ve Reformasyon
Aydınlanma Fikri
Bilginin Yeniden Düzenlenişi

Kur'an Arasınımları

Kur'an'da İnsan Psikolojisinden
Psikolojik Mücadeleye
Şemseddin Özdemir

Psikolojik Mücadele nedir?
Kur'an'da müminlere karşı yürütülen psikolojik mücadele örnekleri
Kur'an'da müminler tarafından yapılması gereken karşıt psikolojik savunma ve mücadele örnekleri

Kur'an'ın Anlama ve Anlatma Görevi
Abdullah Yıldız

Kur'an nasıl bir kitaptır
Kur'an'ı Nasıl okumalı
Kur'an'a çağrı (Kavramsal çerçeve)
Çağrının/Tebliğ'in Esasları
Tebliğde Uyulması Gereken Kurallar
Tebliğe Karşı Tepkiler

İletişim Felsefesi II

Yusuf Kaplan

Yakın Dönem Türk Siyasi Tarihi

Cevat Özkaya

Tanzimat öncesi ve Tanzimat dönemi Batılılaşma hareketleri ve Orduda yapılan islahat
Osmanlı'da Yönetim-Ordu ilişkileri
Yeni Osmanlılar ve siyasi hayata etkileri
Abdülaziz'in hal'i ve ilk modern darbe
Birinci Meşrutiyet ve anayasalı hayata giriş
İttihad Terakki: İlk modern siyasi parti
1908 Meşrutiyeti. Vatandaşın ucağı
31 Mart olayı: Fonksiyonel bir sunum
Milli mücadele: Kopuş ve devamlılık
Mecliste mücadele, I. ve II. grup.
Çok partili hayata geçiş teşekkülleri
Terakkiperver Fırka.
Serbest Fırka
Çok partili hayat ve Demokrat Parti.
27 Mayıs 1960 darbesi ve periyodik darbeler dönemine giriş.

Osmanlı Tarihi'ne Yeni Bir Bakış

Mustafa Armağan

Tarihe nasıl bakmalı?
Lale Devri, Patrona Halil isyanının arkaplanı ve isyanların mantığı
İstanbul'un Fethi etrafında bilinmeyenler ve Fatih
Matbaa Osmanlı'ya neden geç geldi?
Mimar Sinan ve sanatı
Osmanlı'da ateşli silahların tarihi
Osmanlı'da Harem

1703 İsyanı ve Osmanlı'da demokrasi
Osmanlı gerilemesi: Gerçek mi kurgu mu?
Osmanlı'nın emperyalizme direnişi

"Edebiyatın Anlama Bilgisi"

Hasan Ali Yıldırım

Algıdan bilgiye: Bilginin oluşumu, bilgi sınıflandırılmaları ve bilgi türleri
Bir bilgi türü olarak sanat. Sanat bilgisi, sanat üzerine bilgi ve bilgi-sanat ilişkisi
Bir sanat türü olarak edebiyat: Edebiyat tanımlanabilir mi?
Edebiyata farklı yaklaşımlar: Edebiyat bilgisi, edebiyat tarihi, edebiyat eleştirisi ve edebiyat düşüncesi
Edebiyatın teneshire yatırılması: Eleştiri ve eleştiri yöntemleri
Edebiyata yöntemin girişi: Kuram ve edebiyat kuramı kavramı
Edebiyat kuramları edebiyata ne katar?
Kuram – anlam – anlatım ilişkisi.
Bir edebiyat ürününe nasıl yaklaşılır?
Klasik, modern, post-modern edebiyat ayrımları ne kadar sahici?
Değişen zamanla edebiyatta değişmeyen nedir?
Kuramlar ışığında bir edebiyat tanımına doğru.

Uygurluklar Tarihi II

Yusuf Kaplan

Seminerlerimize devam edebilmek için kayıt yaptırmak zorunludur. Seminerlerimizin devam şartı vardır.

Seminerlerimiz Savaklar yokuşu No: I (Halkekmek Fabrikası Üstü) Edirnekapı İstanbul adresindeki Eminbaba Köşkü'nde yapılacaktır.

Seminerlerimiz 13.11.2001 tarihinede başlayacaktır.

Telefonla kayıt kabul edilmez.
Kayıt için şahsen başvurulması gerekmektedir.

Kızıtaşı Cad. No: 56/1 Fatih İstanbul
Tel: 533 72 02 - 631 13 85 Fax: 534 88 88

ABD TERÖRÜNÜN SOYKÜTÜĞÜ

Hazırlayan: MEHMET BABACAN

"Pek azımız toplumun öyle ya da böyle kesinlikle doğru hareket edeceği inancına kendisini kolayca teslim edebilir. Devletin aklını kaçırdığı ve birçok masum insanı cezalandırdığı düşüncesini kabul edemeyiz. Dolayısıyla delilleri içsel olarak reddetmeliyiz."

Arthur Miller
-Oyun yazarı-

Birleşik Devletler Dış İşleri Bakanlığı Politika Planlama Çalışmaları #23, 1948:

"Gelecek dönemdeki asıl görevimiz bu üstün konumumuzun (ABD'nin askeri-ekonomik üstünlüğü) devamını sağlayacak bir ilişkiler biçimini düşünüp, ortaya koymaktır... Bu şekilde hareket edebilmemiz için bütün o aşırı duygusallığımız ve düşlerimizden vazgeçmeliyiz... İnsan hakları, hayat standartlarının yükseltilmesi ve demokratikleşme gibi anlamsız ve gerçekçi olmayan hedeflerden söz etmeyi bırakmalıyız. Doğru, gerçekçi güç konseptleri oluşturacağımız gün çok uzakta değil. Öyleyse, idealist sloganlar bizi ne kadar az engellerse, o kadar iyi."

-George Kennan/ABD Dış İşleri Bakanlığı Politika Planlama Direktörü 1948

Aşağıdaki ulusların listesi aslında ABD hükümeti/ordusu ya da onun itaatkar temsilcileri tarafından acımasızca öldürülen dünyanın her yanından milyonlarca insanın da listesidir. Bu o kadar uzun bir liste olmasına rağmen; aslında bu listeye ekleyecek daha birçok isim var. Ancak hepsi, tüm dünyanın bir gün fark edebilmesi için tarihi kayıtlarda yerini alan ve Amerikan devlet terörünü, katliamlarını ve tahribatını gözler önüne seren en iyi örnekler. ABD hükümeti ve ordusunun -gizli kalan- daha başka neler yaptığını ancak Allah bilir. Ancak şu muhakkak ki; ABD bir askeri güç olarak varlığını sürdürdüğü müddetçe bu devlet terörünün kurbanları listesi daha da uzayacak.

1948'den Günümüze Filistin Halkına Yönelik Amerikan/ İsrail Devlet Terörü:

Tahmini sivil ölü sayısı: 100 bin Filistinli.

1948'de kurulduğundan bu yana İsrail devleti Filistin halkına yönelik toplu katliamlar ve terör eylemleri gerçekleştiriyor. Ayrıca, İsraililer hapishanelerdeki Filistinli mahkumlara sistemli olarak işkence ediyor. Ve tüm bu olanlar Amerikan medyası tarafından tam 53 yıldır gizleniyor. 1982'de İsrail'in Lübnan'ı işgalinden sonra, 1000'in üstünde savunmasız kadın, çocuk ve sivil erkeğin soğuk kanlıkla öldürüldüğü Şatilla ve Sabra mülteci kamplarındaki katliamın arkasındaki isim İsrail'in bugünkü başbakanı ırkçı Ariel Şaron'du!

ABD hükümeti her yıl İsrail'e vergi gelirlerinden milyarlarca dolar akıtıyor. ABD hükümeti hiç kimseye onaylamadığı işleri yapması için yardım yapmaz. Dolayısıyla, İsrail devlet terörü aslında Amerikan devlet terörüdür.

1960'lardan Günümüze Kolombiya Halkına Yönelik Kolombiya Devlet Terörüne ABD Desteği:

Tahmini sivil ölü sayısı: 67 binden fazla.

ABD- Mafya Ortak Hükümeti, her yıl "karşı- narkotik" operasyonlar için yardım adı altında Kolombiya Ordusu'ndaki çıkarlarına silahlar, eğitim, uzman ekipler ve 1.3 milyar dolar para yardımı sağlıyor. Bütün bu yardımların asıl

amacı hükümetin Kolombiya halkı üzerindeki ağır politik baskısını desteklemek. Yani, yeni bir Vietnam vakası...

Kolombiya dünyanın en zalim ülkesi. Terör hareketlerinin büyük çoğunluğu aynı zamanda büyük oranda kokain üretimi ve kaçakçılığına da bulaşmış, ABD destekli ordu ve sağcı paramiliter güçler tarafından gerçekleştiriliyor. Birçok insan hakları savunucusu ve sivil organizatörlerin de aralarında bulunduğu sendika görevlileri ve solcu harekete mensup on binlerce insanı işkence ile öldürdüler.

1991'den Günümüze Irak Halkına Yönelik ABD/ Britanya Devlet Terörü:

Tahmini toplam sivil ölü sayısı: 1991 terör hareketi sonucu en az 200 bin; indirgenmiş uranyum zehirlenmeleri, kirli sular ve yaptırımlar neticesinde 1- 2 milyon.

Sözde "Körfez Savaşı" aslında korkakça, ileri teknoloji ile yapılmış bir katliamdır. Dünya tarihinin en yoğun hava bombardımanında Irak halkının üzerine yaklaşık olarak 75 bin ton bomba atıldı. Sadist Amerikan askerleri geri çekildi ve bir anayoldan Irak'a kaçmak isteyen Irak askerlerini dahi katletti.

"Çöl Fırtınası" Terör Harekatı esas olarak sivil halka karşı yürütüldü. Tüm sivillere ve Irak'ın alt yapısına altı hafta boyunca saldırıldı. Özellikle, ülkedeki tahıl ambarları ve su arıtma tesisleri hedef alındı. Saldırı tarihte indirgenmiş uranyumlu füzelerin ve diğer konvansiyonel ve nükleer başlıklı füzelerin en geniş çaplı ve yoğun kullanımına sahne oldu. Hollandalı Laka Vakfı'nın tahminlerine göre bu bilinçli ABD terör harekatı, tüm Irak ve Kuveyt'te, ardında 300 ila 800 ton arasında radyoaktif indirgenmiş uranyum atıkları bıraktı. Bu atıklar havayı, toprağı, suyu ve bütün bölge insanını zehirliyordu. Sonrasında, indirgenmiş uranyum bombardımanı yapılan bölgelerin yakınlarında yaşayan Irak halkında kanser belirtileri başladı. Geçen on yıl zarfında yaptırımlar, bakteri yüklü su kaynakları ve indirgenmiş uranyum atıkları yüzünden milyonlarca Iraklı sivil öldü. Kurbanların büyük çoğunluğu ise çocuklardı.

Amerikan terör hareketinden bu yana binlerce Iraklı bebek korkunç sakatlıklar ve kusurlarla dünyaya geldi. Bu daha önce Irak'ta eşine rastlanılmamış bir olaydı.

'Amerikan Körfez Savaşı'na katılmış 120 binden fazla asker bugün Körfez Savaşı Sendromu nedeniyle kronik hasta durumda. ABD Emekliler(?) Departmanı'nın, 251 eski askerinin ailesi üzerinde yaptığı bir çalışma neticesinde bu askerlerin yüzde altmış yedisinin çocuklarında doğuştan çeşitli hastalıklar ya da sakatlıklar bulunduğu tespit edildi.

BM dahi, bugün 600 bini 5 yaşın altındaki çocuklar olmak üzere bir milyondan fazla Iraklı sivilin kirli sular ve de ilaç ihtiyaçlarına kulak tıkayan Amerikan yaptırımları yüzünden öldüğünü tahmin ediyor.

zünden öldüğünü tahmin ediyor.

1960'dan Günümüze Patrice Lumumba'ya Yönelik ABD Suikastı ve Kongo/ Zaire Halklarına Yönelik Devlet Terörünün Desteklenmesi:

Killing Hope: US Military and CIA Interventions Since WWII' dan William Blum aktarıyor:

Haziran 1960'ta Belçika'dan bağımsızlığını ilan ettikten sonra Patrice Lumumba Kongo'nun ilk başbakanı oldu. Fakat Belçika Katanga Eyaleti'ndeki büyük mineral zenginliklerden vazgeçmemiştir. En büyük destekçisi olan Eisenhower yönetiminin de bu büyük mineral zenginlikler üzerinde finansal hesapları vardı. Lumumba, Bağımsızlık Günü kutlamalarında yabancı yetkilileri karşılamadan önce yaptığı konuşmada ülkenin siyasal özgürlük kadar ekonomik özgürlüğe de ihtiyacı olduğunu ve ülkenin beyaz sahiplerinin yerli halka karşı yaptığı haksızlıkları anlattı. Adamcağız belli ki öldürüldü. Bu konuşmasından on bir gün sonra, Katanga Eyaleti ülkeden resmen ayrıldı. Lumumba, Eylül ayında ABD'nin de teşvikleri sonucu devlet başkanı tarafından görevden alındı. Ve, Ocak 1961'de Başkan Dwight Eisenhower'ın acele(!) talimatı sonucu bir suikasta kurban gitti. Onu takip eden yıllar; ülkede toplumsal çatışma ve kaosun hakim olduğu ve CIA'ya pek de yabancı olmayan bir adamın, Mobutu Sese Seko'nun gücünü artırdığı yıllar oldu. Mobutu ülkeyi, CIA'li işbirlikçilerini dahi şaşırtır derecedeki yolsuzluklar ve baskılarla tam 30 yıl yönetti! Mobutu bir milyarder olurken, Zaire halkı bol miktarda doğal zenginliğe rağmen sefil bir yoksulluk içinde bir 30 yıl geçirdi.

1959'dan Günümüze Amerikan Darbesi ve Küba Halkına Yönelik Birleşik Devletler Terörü:

Killing Hope'dan William Blum:

Küba'da yönetime 1959'un başlarında Fidel Castro geldi. 10 Mart 1959'da toplanan ABD Ulusal Güvenlik Konseyi gündemine, "Küba'da yönetime başka bir hükümet" getirmenin olanaklarını tartışmayı da aldı. Bunu terörist saldırılar, bombalamalar, büyük ölçekli askeri işgaller, yaptırımlar, ambargolar, tecrit ve suikastlarla dolu 40 yıl izledi. Küba Latin Amerika'da ciddi bir tehlikeye(!) sebep olan 'Affedilmez Devrim'i gerçekleştirmişti.

1953'ten Günümüze Guatemala Halkına Karşı Amerikan Destekli Soykırım:

Tahmini sivil ölü sayısı: 200 binin üstünde.

Rogue State: A Guide to the World's Only Superpower'dan:
CIA organizasyonu bir askeri darbe sonucu, demokratik

yollardan seçilmiş ve başarılı bir hükümet olan Jacobo Arbenz hükümeti devrildi. Bu, 40 yıl sürecek bir askeri hükümet tasallutunun, işkencelerin, kayıp olaylarının, toplu katliamların ve hayali mümkün olmayan bir büyük zulmün de başlangıcıydı aynı zamanda. 20.yy'ın tartışılmaz en gayri insani dönemlerinden biri **yaşanıyordu**; arkasında ise 200 binin üzerinde masum insanın cesedini bırakıyordu.

Darbenin nedeni olarak Guatemala'nın Sovyet kontrolündeki toprakların sınırında bulunması gösteriliyordu. Aslında, Rusların bu ülkeye olan ilgileri o kadar sınırlıydı ki; diplomatik ilişkiler bile geliştirmemişlerdi. Esas problem Arbenz'in, Amerikan seçkin güçlerine yakınlığı ile bilinen bir ABD şirketi; United Fruit Company (Chiquita Muzları)'nin ekili olmayan arazisinin bir bölümüne el koymasındı.

Hükümetle isyancılar arasında 1996'da imzalanan "barış" antlaşmasına rağmen, Guatemala'da 'insan haklarına saygı' yalnızca bir kavram olarak kaldı. Ölüm müfrezeleri, açık bir müsamaha içinde, sendika görevlileri ve diğer muhaliflere yönelik operasyonlarını sürdürdüler. İşkence hala o çirkin yüzünü gösteriyor; alt sınıflar her zamanki gibi sefil durumda; ordu müthiş bir kurum olma konumunu sürdürüyor. Bu arada, ABD Guatemala ordusunu silahlandırmaya ve eğitmeye, aynı zamanda bu orduyla çalışmaya devam ediyor ve barış antlaşmasının anahtar maddelerinden olan askeri reform henüz tatbik edilemiyor.

1980'den Günümüze El Salvador Halkına Karşı Amerikan Terörü:

Tahmini sivil ölü sayısı: 75 binin üzerinde.

Derailing Democracy: The America The Media Don't Want You To See'den:

Halk tarafından da destek görebilecek bir ayaklanmaya karşı 'kukla hükümet'i desteklemek için her yıl büyük miktarlarda silah, eğitim desteği ve yüklü miktarlarda fonlar El Salvador'a aktarılıyor.

Killing Hope'dan:

El Salvadorlu muhalifler sistemin içinde yer alabilmek için çok uğraştılar. Ancak devlet ABD'nin desteğiyle tekrarlanan seçim hileleri ve yüzlerce protestocu ve grevcinin öldürülmesi sayesinde buna imkan vermedi. 1980'de muhalifler silaha ve iç savaş yoluna başvurdular. Resmi olarak, El Salvador'daki ABD askeri varlığı yalnızca danışmanlık hizmetleri ile sınırlıydı. Gerçekte ise, ordu ve CIA personeli devamlı olarak daha aktif rol aldı. Savaş bölgelerinde keşif uçuşu yapan ya da daha farklı görevlerde bulunan helikopter ve uçakların düşmesi sonucu yaklaşık 20 Amerikan askeri öldü ya da yaralandı. Bu, savaş alanlarındaki ABD varlığının ciddi somut delillerinden. Savaş 1992'de bittiğinde; 75

bin sivil ölü vardı ve ABD Hazinesi 6 milyar dolar harcamıştı. Anlamlı sosyal değişimler sürekli olarak engellendi. Zenginler halen ülkenin gerçek sahipleri, fakirler her zamanki gibiler ve muhalifler halen aşırı sağcı ölüm müfrezelerinin korkusunu duyuyorlar.

1975'ten 1999'a Doğu Timor Halkına Yönelik Amerikan Destekli Soykırım:

Tahmini sivil ölü sayısı: 200 binin üzerinde.

Killing Hope'dan:

Endonezya Aralık 1975'te, Portekiz'in kontrolünden çıkarak bağımsızlığını ilan eden Endonezya takımı adalarının doğu ucundaki Doğu Timor'u işgal etti. Üstelik işgal, ABD Başkanı Gerald Ford ve Dış İşleri Bakanı Henry Kissenger'ın ABD Anayasasına göre saldırı amaçlı kullanılmamasına rağmen- Suharto'ya, Amerikan silahlarının kullanımı izni vererek Endonezya'dan ayrıldıkları günün ertesinde başladı. Endonezya, Washington'un Güneydoğu Asya'daki en değerli aracıydı. Uluslararası Af Örgütü'nün tahminlerine göre, 1989'da Endonezya birlikleri Doğu Timor'u zorla ilhak etmek amacıyla 600-700 bin arasında değişen ada nüfusunun yaklaşık 200 binini yok etti. ABD, Endonezya'nın Doğu Timor'daki iddiasını (BM ve AB'nin aksine) ısrarla destekledi ve Endonezya'ya işi kotarabilmesi için tüm askeri mühimmat ve eğitim desteğini sağlayarak katliamlarda hatırı sayılır derecede rol oynadı.

1987-1994 Arasında Haiti Halkına Yönelik Amerikan Destekli Devlet Terörü:

Killing Hope'dan:

ABD 30 yıl boyunca Duvalier ailesi diktatörlüğünü destekledi; reform yanlısı rahip Jean- Bertrand Aristide'ye ise sürekli karşı oldu. Bu süre içinde CIA ölüm müfrezeleri, işkenceciler ve uyuşturucu kaçakçıları ile gayet samimi bir şekilde çalıştı. Böylesi bir geçmişe sahip olmasına rağmen Clinton'lu Beyaz Saray, sırf "demokrasi" hakkındaki söylemleri yüzünden 1991'deki askeri darbe sonrasında ülkeyi terk eden Aristide'nin Haiti'nin yönetimine gelmesini desteklediğini söyleyerek kendisini mahcup bir konuma soktu. Dönüşünü 2 yıldan fazla bir süre erteledikten sonra, Washington Aristide'nin görevi başına dönmesine onay verdi! Ancak rahipten zenginlerin harcamalarından fakirlere yardım edilmeyeceği ve ülkeyi derhal serbest pazar ekonomisine sokacağı sözlerini aldıktan sonra... Bu Haiti'nin, gerçekten geçindirmeyen ücretlerle çalışan işçileriyle, Batı yarımkürenin montaj fabrikası olmaya devamı anlamına geliyordu.

1993 Somali Halkına Yönelik Amerikan Katliamı:

ABD ASKERİ

MÜDAHALELERİNİN YÜZYILI

- 1890 GÜNEY DAKOTA Askeri Birlikler Wounded Knee'de 300 Dakotalı yerliyi katletti
- 1891 ŞİLİ Deniz erleri milliyetçi milislerle çarpıştı.
- 1891 HAITİ Askeri Birlikler ABD işgalindeki Navassa Adası'nda siyah işçilerin isyanını bastırdı.
- 1892 IDAHO Askeri birlikler gümüş madenlerindeki işçilerin grevini bastırdı.
- 1894- ? HAWAİ Donanmaya ait birlikler Bağımsız Krallığı devirdiler ve ülkeyi ilhak ettiler.
- 1894 CHICAGO Birlikler demiryolu işçilerinin grevini bastırdı ve 34 işçi öldürüldü.
- 1894 NİKARAGUA Birlikler Bluefields'i bir aydan fazla işgal ettiler
- 1894-95 ÇİN Donanmaya ait birlikler Çin-Japan savaşında çıkarma yaptılar.
- 1894-96 KORE Deniz piyadeleri savaş esnasında Seul'u ele geçirdiler.
- 1895 PANAMA Deniz piyadeleri Kolombiya eyaletlerine girdiler.
- 1896 NİKARAGUA Deniz piyadeleri Corinto limanına girdi.
- 1898-1900 ÇİN Askeri birlikler Boksor İsyanı'na karşı yabancı ordularla birlikte savaştı.
- 1898-1910- ? FİLİPİNEER Birlikler ülkeyi İspanya'nın elinden aldı, 600 bin Filipinliyi öldürdü.
- 1898-1902- ? KUBA Birlikler ülkeyi İspanya'nın elinden aldı.
- 1898- ? PORTO RIKO Birlikler ülkeyi İspanya'dan aldılar, işgal hâle sürüyor.
- 1898- ? GUAM Ülke İspanya'dan alındı ve halen bir askeri üs olarak kullanılıyor.
- 1898- ? MINNESOTA Ordu birlikleri Leech Lake'de Chippewa'ya karşı savaştı.
- 1898 NİKARAGUA Donanma birlikleri San Juan Del Sur limanına çıktılar.
- 1899- ? SAMOA Birlikler tahran veraseti için savaştılar.
- 1899 NİKARAGUA Donanma birlikleri Bluefields limanına çıktılar.

Rogue State'den:

Bunun gerçekten aklıktan kırılan çoğunlukların beslenmesine yardım amacıyla yürütülen özel bir görev olduğu varsayılabirdi. Ancak, ABD uzun zamandan beri ülkede hakim güç olan savaş kahramanı Muhammed Aidid ve onun güç merkezlerini bertaraf ederek ülkenin siyasi haritasını yeniden değiştirmeye çalışıyordu. Haziran'ın başından itibaren pek çok kez, ABD helikopterleri Aidid taraftarlarını bombaladı ve üzerlerine füze yağdırdı. Yiğınlarca insan öldürüldü. Ekim ayında 120 seçkin Amerikan askeri tarafından gerçekleştirilen Aidid'in kabilesinin önde gelen iki liderini kaçırma girişimi dehşet verici, kanlı bir savaşla sonuçlandı. Son çeteleye göre 5 ABD helikopteri düşürülmüş; 18 Amerikan askeri öldürülmüş, 75'i de yaralanmış; 500 ila 1000 arasında Somalili öldürülmüş ve çok daha fazlası da yaralanmıştı. Aslında aç insanlara yiyecek getirmenin mi, yoksa geniş alanları elinde tutan ve çok pahalı yatırımlarını tehdit eden kasa bir son vermesini ABD birliklerinden isteyen dört Amerikan devinin bu isteğinin mi daha önemli olduğu tartışılır. Tabii, bunların yanında Pentagon' un yeni soğuk savaş dönemi dünyasında askeri bütçenin küsülmesine çalışan Kongre' ye kendisini satma gibi öncelikli bir ihtiyacı olduğunu da düşünmeliyiz.

1981'den 1990'a Nikaragua Halkına Karşı Yürütülen Amerikan Terörü:

Tahmini sivil ölü sayısı: 13 binin üzerinde.

Derailing Democracy'den Dave McGowan:

ABD tarafından on yıllarca desteklenen Somoza rejiminin çökmesinin ardından, CIA Somoza'nın Ulusal Muhafızları'ndan arta kalanlar ile 'Kontralar' diye bilinen gizli orduyu kurdu ve silahlandırdı. Gizli ABD hava gücünün desteğiyle, bu ABD temsilcisi ordu Nikaragua topraklarında hatırı sayılır büyüklükte ölümlere ve zararlara sebep oldu.

Killing Hope'dan William Blum:

Sandinistalar 1978'de Somoza diktatörlüğünü devirdiklerinde, Washington için 'uzun süre direnebilecek' "başka bir Küba'nın ortaya çıkacağı aşıkardı. Başkan Carter yönetiminde, devrimi sabote etme girişimleri değişik diplomatik ve ekonomik biçimler aldı. Reagan döneminde ise, seçilen yöntem 'şiddet'ti. Sekiz çok uzun ve kötü yıl boyunca Nikaragua halkı, Somoza'nın tehlikeli Ulusal Muhafızları ve diktatörün diğer destekçilerinden oluşan, Washington'un temsilci ordusu Kontraların saldırılarına maruz kaldı. Doğrudan savaşın dışında, hükümetin kalkınmacı sosyal ve ekonomik programlarını ortadan kaldırmak amacıyla, okulların ve sağlık kliniklerinin yakılması, tecavüz hadiseleri, işkence, limanların dinamitlenmesi, bombalama eylemleri gerçekleştirildi.

Bunları yapanlar Ronald Reagan'ın "özgürlük savaşçıları" idi. Nikaragua'da hiçbir şekilde devrim yapılmamalıydı.

13 yıllık CIA çalışanı ve ABD Deniz Piyade Birliği eski Başkanı John Stockwell'le yapılan bir konuşmadan:

"Kontralar sistematik olarak din görevlilerini, öğretmenleri, sağlık görevlilerini, seçilmiş resmi yetkilileri ve devlet yöneticilerini öldürüyorlar. 1984'te yayınlan 'Suikastın El Kitabı'nı hatırlıyor musunuz? Bu toplumda öylesine bir hareketliliğe yol açtı ki: Başkan Reagan Walter Mondale ile yaptığı başkanlık tartışmalarında buna işaret etmek zorunda kaldı. Terörü toplumu travmatize etmek, sarsmak ve bu yolla işlevselliğini engellemek amacıyla kullanıyorlar.

"Bana olan güveninizi suistimal etmek istemem ancak Hükümetiniz ve işbirlikçilerinin neler yaptığını bilmeniz gerekir.

"Köylere giriyorlar, aileleri yerlerinden ediyorlar. Çocuklara babalarının hadım edilmesini, annelerine yapılan toplu tecavüzleri zorla izlettiriyorlar. Bazan da, sırf zevk olsun diye, bu gibi işkenceleri çocuklara yaparken ebeveynlerine izlettiriyorlar.

"Bu hiç kimsenin propagandası değil!

"Bugüne kadar oralara giden ve bu kötülüklerin hemen ardından bu gibi durumları filme alan, fotoğrafını çeken ve tanıklık eden yüz binden fazla Amerikalı oldu. Çoğunluğu kadın ve çocuk olan 13 bin kişinin öldürüldüğü belirtiliyor.

"Bunlar Kontralar tarafından gerçekleştirilen olaylar. Başkan Reagan'ın 'özgürlük savaşçıları" nitelendirmesinde bulunduğu insanlar. Başkan' a göre onlar: "Bizim kurucu babalarımızla aynı ahlaki değerler".

1989 ABD'nin Panama'yı İşgali:

Tahmini sivil ölü sayısı: Birkaç bin.

Rogue State'den William Blum:

Berlin Duvarı'nın çöküşünden iki haftadan daha az bir süre sonra, Washington'un bombardıman uçaklarının yeniden vurmasıyla birlikte, Birleşik Devletler Panama'yı işgal ederek; dünya barışının bu yeni dönemini kutladı. 20 Aralık 1989'da, Panama City'deki büyük bir kenar mahalle yerle edildi; 15 bin insan evsiz kaldı. ABD ve Panama güçleri arasındaki birkaç günlük kara savaşında ABD'nin ve göreve getirdiği yeni Panama hükümetinin itiraflarına bakılırsa aşağı yukarı beş yüz yerli insan öldü. Başka kaynaklar, daha fazla delili inceleyerek binlerce insanın öldüğü tahmininde bulundu. Ayrıca, 23 Amerikalı öldü, 324'ü ise yaralandı. Bir gazetecinin: "Noriega'yı ele geçirmek için bunca insanı ölümüne göndermeye değer mi?" sorusuna George Bush: "Her bir insanın hayatı çok kıymetlidir; ve evet eğer cevap vermem gerekirse, bunun için değer" cevabını veriyordu. Manuel Noriega kullanışlılığını yitirene dek yıllarca bir Amerikan

1899-1901 IDAHO Ordu birlikleri Coeur d'Alene maden sahasını işgal etti.

1901 OKLAHOMA Ordu birlikleri Creek Yerlilerinin isyanını bastırdı.

1901-14 PANAMA Donanma birlikleri 1903'te ülkenin Kolombiya ile ilişkilerini kesti. 1914'ten 1999'a kadar Kanal Bölgesi'ni ilhak etti.

1903 HONDURAS Birlikler devrinde müdahil oldu.

1904-05 KORE Deniz Piyadeleri Rus-Japon Savaşı'na buradan katıldılar.

1906-09 KÜBA Askeri birlikler demokratik seçimlere müdahale ettiler.

1907 HONDURAS Nikaragua ile yapılan savaşta askeri birlikler buraya yerleştirildi.

1908 PANAMA Donanma erleri seçim yarışında müdahale ettiler.

1910 NİKARAGUA Donanma birlikleri Bluefields ve Corinto'ya girdi.

1911 HONDURAS Askeri birlikler iç savaşta ABD'nin menfaatlerini korudu.

1911-14 ÇİN Donanmanın zaman zaman anti operasyonları dışında sürekli bir işgal.

1912 KÜBA Askeri birlikler Havana'daki ABD çıkarlarını korudu.

1912 HONDURAS Askeri birlikler ABD'nin ülkedeki ekonomik çıkarlarını korudu.

1912-13 NİKARAGUA Askeri birlikler 20 yıllık işgal boyunca ülkeyi bombaladı ve gerillalarla savaştı.

1914 DOMİNİK CUMHURİYETİ Santo Domingo açıklarında asilerle Deniz Savaşı yapıldı.

1914 COLORADO Ordu birlikleri madencilerin grevini kırdı.

1914-18 MEKSİKA Donanma birlikleri milliyetçilere karşı mücadele etti.

1914-34 HAITİ Askeri birlikler isyanlardan sonra 19 yıl boyunca ülkeyi bombaladı.

1916-24 DOMİNİK CUMHURİYETİ 8 yıllık Donanma işgali.

1917-33 KÜBA Askeri işgal ve ekonomik korumalar(yaptırımlar).

1917-18 1. DÜNYA SAVAŞI Gemiler batırıldı, Almanya ile savaşıldı.

1918-22 RUSYA Askeri birlikler Bolşevikler ile savaşmak için ülkeye beş ayrı çıkarma yaptı.

1919 YUGOSLAVYA Deniz Piyadeleri Dalmagya'da Sırp'lar karşı İtalyanlarla birlikte savaştı.

1919 HONDURAS Deniz Piyadeleri Seçim kampanyaları sırasında ülkeye çıkarma yaptı.

1920 GUATEMALA Askeri birlikler 2 hafta boyunca sendikacılara karşı mücadele etti.

1920-21 BATI VIRGINIA Ordu, askeri birliklerle maden işçilerine müdahalede bulundu

1922 TÜRKİYE Askeri birlikler İzmir'de milliyetçilere karşı savaştı.

1922-27 ÇİN Donanma birlikleri milliyetçi asilere karşı savaş düzeni aldı.

1924-25 HONDURAS Askeri birlikler seçim mücadelesi sırasında ülkeye iki kez çıkarma yaptı.

1927 KANZANIMMA Donanma birlikleri ülkedeki genel grevi bastırdı.

1927-34 ÇİN Donanma birlikleri bu dönemde ülkede us kuttu.

1932 EL SALVADOR Faribundo Martí isyanı sırasında ülkeye savaş gemileri gönderildi.

1941-45 II DÜNYA SAVAŞI Deniz kuvvetleri, askeri birlikler, bombalamalar, 3 yıl boyunca nükleer eksensiz savaş; I Nükleer Savaşı.

1943 DETROIT Ordu birlikleri Siyahıların isyanını bastırdı.

1946 YUGOSLAVYA ABD uçağının düşürülmesine Donanma Kuvvetleri'nin cevabı.

1947 URUGUAY Bombacılar Savaş Düzeni aldı ve nükleer tehditte bulunuldu.

1947-49 YUNANİSTAN ABD iç savaşta aşırı sağ grupları komuta etti.

1948 ALMANYA Nükleer tehdit, Berlin Hava sahasının atom bombaları ile savunulması.

1948-54 FİLİPİNLER CIA asi Hukuklara karşı yürütülen savaşı komuta etti.

1953 İRAN CIA'nın demokrasiyi yıkışı yerine Şah'ı getirışı.

1954 GUTEMALA Komando operasyonları, bombalamalar, nükleer tehdit, yeni hükümetin ABD şirket arazilerini millileştirmesi üzerine CIA'nın

müttefiki idi. Fakat onu yakalamak saldırı için esas sebebi. Bush, seçimlere iki ay kala Nikaragua halkına açık bir biçimde Sandinistalar'ı yeniden seçmelerinin kendileri için bir şans olduğu mesajını gönderdi. Bush ayrıca orduyu güçlendirmek için Kongre'ye, henüz ortadan yeni kalkmış 'Sovyet Tehdidi'nin ardından dahi geniş bir savaşa hazır güce olan ihtiyaçtan bahsediyordu. Amerika'nın Noriega'yı görevden almasının resmi açıklaması olarak uyuşturucu kaçakçılığı gösterildi. Washington bunu senelerdir biliyor ama kesinlikle ilgilenmiyordu. Ve son olarak; ABD Noriega'yı Panama halkına bu denli bir zarar vermeden de kolayca ele geçirebilirdi.

1981'den 1989'a Libya Halkına Karşı Yürütülen Amerikan Terör Harekatı ve CIA'nın Muammer Kaddafi'ye Yönelik Sayısız Suikast Girişimi:

Nisan 1986'daki Saldırıda Tahmini Sivil Ölü Sayısı: Aralarında Kaddafi'nin iki yaşındaki kızının da bulunduğu 100'den fazla.

Rogue State'den William Blum:

Keagan yönetiminin Kaddafi'ye duyduğu şiddetli hoşnutsuzluğun resmi gerekçesi olarak teröre verdiği destek gösteriliyordu. Esasında, Libya liderinin suçu teröre destek vermek değil, yanlış terörist gruplara destek vermesi idi; Kaddafi Reagan'ın desteklediği teröristleri desteklemiyordu. Örneğin, Nikaragualı Kontralar, Angola'daki UNITA, Miami'deki Kübalı sürgünler, El Salvador ve Guatemala hükümetleri ya da Grenada'daki ABD ordusunu... Kaddafi dik başlıydı ve zengin bir yönetici sınıfı tasfiye etmiş, yerine bir refah devleti kurmuştu. O ve ülkesi tek başına, yalnız bırakılmıyordu. 5 yıl sonra, ABD Kaddafi'nin yerleşim bölgelerinden birini bombaladı ve birçok kimsenin ölümüne sebep oldu. Kaddafi'ye bundan başka daha bir çok suikast girişimi, onu devirmeye yönelik operasyonlar, ekonomik yaptırımlar ve hakında asılsız haber kampanyaları gerçekleştirildi. PanAmerikan 102 uçağının 1988'de bombalanması olayında suçlamaların İran ve Suriye'den Libya'ya kayması da ABD'nin bu ilk iki ülkeye daha sonra Körfez Savaşı'nda ihtiyacı olması sebebiyleydi. Washington'a göre Libya miktatısın kuzey kutbu idi. 15 Nisan 1986'da, ABD hava Kuvvetlerine bağlı savaş uçakları Büyük Britanya'daki üslerinden havalanarak, Libya'ya uçtular. F111 uçakları Kaddafi'nin evini bombaladılar ve iki yaşındaki kızını öldürdüler. ABD hava kuvvetlerinin kahraman pilotlarının(!) Trablusgarp ve Bingazi'deki sivil yerleşimleri ve camileri bombalamaları sonucu 100'den fazla sivil erkek, kadın ve çocuk öldürüldü. Aslında askeri bir hedefi de vurmaya başladılar (!); Kaddafi'nin karargahı olan El-Aziziye Kışlası'nı... 16 Nisanda bu saldırıyı gerçekleştiren pilotlar saldırıların asıl amacının Kaddafi'yi öldürmek olduğunu açıkça itiraf ettiler. Bu zorbalıklar yıllar öncesinden bu yana Libya Liderini ortadan kaldırmak için ABD - Maf-

ya Ortak Hükümeti tarafından gerçekleştiriliyor. ABD Altıncı Filosu'ndan kalkan uçaklar defalarca Libya hava sahasını ihlal ederken donanmaya ait gemiler de Libya kara sularını ihlal etti. ABD donanması Libya topraklarındaki Libya uçaklarını düşürdü, Libya kara sularında Libya Sahil Güvenlik botlarını batırdı.

İşte size Amerikan Terör Harekatı'ndan bazı ilgi çekici başlıklar:

1980 yazında CIA, Doğu Avrupa'ya uçan Kaddafi'nin uçağını düşürmek istedi. Ancak yanlışlıkla Ostika üzerindeki bir İtalya uçağı düşürüldü.

27 Temmuz 1981 – Newsweek, CIA Direktörü William Casey'nin izniyle Libya hükümetini devirmeye ve Kaddafi'ye düzenlenecek bir suikasta yönelik ayrıntılı planları yayımladı. Bu klasik medyatik propaganda kampanyası ve sayısız yalan haberler ya da psikolojik savaş operasyonları Libya'da bir kargaşa yaratmaya yöneldi.

19 Ağustos 1981 – 6. Filo'dan kalkan Amerikan jet uçağı Libya topraklarındaki Sirte Körfezi üzerinde keşif uçuşu yapan 2 Libya uçağını düşürdü.

1985 – Kaddafi'ye yönelik sayısız suikast planları yapıldı. CIA bu suikast planları için paralı askerler yetiştirdi.

25 Mart 1986 – 6. Filo'dan kalkan ABD uçakları Sirte Körfezi'ndeki sivil hedefleri bombaladı. Bir Libya Sahil Güvenlik gemisine saldırdılar ve on mürettebatı öldürdüler. Donanma jetleri ayrıca daha büyük bir sahil güvenlik gemisine saldırdılar. Gemideki 42 mürettebat suya atıldılar ancak ABDli pilotlar hepsini suyun içinde katlettiler.

- Ayrıca bkz. Sunday Times'ın Kaddafi'ye yönelik suikast girişiminde İngiliz M16'nın rolüyle ilgili yazısı, Libya'ya karşı sürdürülen terör, Amerika neden Kaddafi'nin Libya'sından nefret ediyor, Kaddafi ve Yeşil Devrim, Libya'nın bugünkü durumu ile ilgili bilgilerin tamamı www.mathaba.net'den bulunabilir.

1988 ABD Donanması'nın İran Havayolu Yolcularını Toplu Katliamı

Bilinen ölü sayısı: 290.

Pan Am 103 uçağı: Lockerbie bombalaması ile suçlanan Libya'lıların davası açılıyor. Steve James, WSWs'den(*): 3 Temmuz 1988'de ABD Donanma Gemisi Vincennes İran sularında, devam eden İran/Irak savaşında Irak'a askeri destek sağlamak için çalışıyordu. Vincennes, hafif silahlı İran gemileri ile girişilen tek taraflı savaş esnasında, rutin uçuşlardan birini gerçekleştirirken olan bir İran Airbus tipi uçağı iki füze fırlattı. Uçaktaki 290 sivilin tamamı öldü. 1993'te kurbanların akrabaları tarafından Amerika hükümetine karşı dava açma girişimleri ise ABD Anayasa Mahkemesi tara-

organize ettiği işgal, Bombardıman uçaklarının Nikaragua'ya yerleşmesi.

1958 LÜBNAN, isyancılara karşı deniz piyadelerinin ülkeyi işgali.

1958 IRAK Irak'ın Kuveyt'i işgaline karşı nükleer tehdit.

1958 ÇİN Çin'e Tayvan adalarına çıkarma yapmaması konusunda nükleer tehdit.

1960-75 VIETNAM Askeri birlikler, deniz kuvvetleri, bombalamalar, nükleer tehdit, Güney Vietnam asileri ve Kuzey Vietnam'a karşı savaş; ABD'nin bu en uzun savaşında 1-2 milyon kişinin ölümü; 1968'de ve 1969'da atom bombası tehdidi.

1961 KÜBA CIA'nın başarısız işgal girişimleri.

1961 ALMANYA Berlin Duvarı krizinde Nükleer Tehdit (Uyarısı).

1962 KÜBA Füze krizinde Deniz Kuşatması ve nükleer tehdit; SSCB ile savaş rüzgarları.

1962 LAOS Gerilla savaşlarında yeni bir ordu oluşturulması.

1964 PANAMA Panamalılar Kanalı geri almak için çağrıda bulununca; bu çağrı askeri birlikler tarafından hemen cevaplandı.

1965 ENDONEZYA CIA-destekli askeri darbeye milyonlarca insan öldü.

1965-66 DOMİNİK CUMHURİYETİ Seçim kampanyası sırasında donanma birliklerinin çıkarması, bombalamalar.

1966-67 GUATEMALA Yeşil bereliler asilere karşı savaştı.

1967 DETROIT Ordu birlikleri Stuyhlarla çatıştı, 43 kişi öldürüldü.

1968 ABD King'in (M.Luther King herhalde) vurulmasından sonra şehirlere 21 bin asker girdi.

1969-75 KAMBOÇYA İki milyona yakın insan bombalamalar, açlık ve siyasi kaos sonucu hayatını kaybetti.

1970 UMMAN İran deniz kuvvetlerine saldırı.

1971-73 LAOS Komando operasyonları, Güney Vietnam saldırısı; ülke çapında "toplu bombalamalar"

1973 GÜNEY DAKOTA Ordu Lakotas'a yönelik Wounded Knee kuşatmasını yönetti

1973 **ORTADOĞU** Ortadoğu'daki savaş sırasında dünya çapında nükleer tehdit.

1973 **SİLİ** Seçilmiş başkanın uzaklaştırıldığı CIA-destekli darbe.

1975 **KAMBOÇYA** Patlayıcı bombalar bir gemiye isabet etti, bir helikopterin düşmesi sonucunda 28 kişi öldü.

1976-92 **ANGOLA** CIA Güney Afrika destekli asilere yardım etti.

1980 **İRAN** Askeri birlikler, nükleer tehdit, vazgeçilen bir bombalama eylemi, Elçilik çalışanlarını kurtarmaya yönelik baskın; helikopter düşmesi sonucu 8 askerin ölümü, Sovyetler'in devrime müdahale etmemesi konusunda uyarılması.

1981 **LIBYA** Donanmaya alt jetlerin manevralar sonucu iki Libya jetini düşürmesi.

1981-82 **EL SALVADOR** Bombalamalar, askerî birlikleri, temelinde seçti, lokuşturma askerlerini müdahalesi.

1981-90 **NIKARAGUA** CIA Kontra saldırılarını yönetti, devrime katkı İmanları mayın döşendi.

1982-84 **LÜBNAN** Deniz piyadeleri, bombalamalar, PLO'nun ülkeden çıkarılması ve Falanjistlerin desteklenmesi, Müslüman ve Suriyeli yerleşimcilerin bombalanması

1983-89 **HONDURAS** Askeri birlikler sınır boylarına uslerin kurulmasına yardımcı oldular.

1983-84 **GRENADA** Devrimden 4 yıl sonra ülkenin işgali.

1984 **İRAN** Basra Körfezi üzerinde iki İran jetinin düşürülmesi.

1986 **LIBYA** Bombalamalar, milliyetçi hükümeti düşürmek için yapılan hava saldırıları.

1986 **BOLİVYA** Askeri birlikler kokain trafiğine yapılan baskına yardımcı oldu.

1987-88 **İRAN** Donanma birlikleri ve bombalamalar ile savaşta Irak'a verilen destek.

1989 **LIBYA** Donanma jetlerinin iki Libya jetini düşürmesi.

1989 **VİRJİN ADALARI** Askeri birlikler St. Croix Siyahi isyanını bastırdı.

FİLİPİNLER Askeri jetler bir darbeye karşı hükümet-

findan reddedildi. Kurbanların büyük çoğunluğu İranlı olmasın. rağmen ABD yalnızca İranlı olmayan kurbanlarına 2.9 milyon dolar ödemeyi kabul etti. Başkan George Bush, ABD donanma gemisi Vincennes tarafından öldürülen İranlı sivilleri kastederek "ABD adına hiçbir zaman özür dilemeyeceğim. Gerçeklerin ne olduğu umurumda değil" diyordu.

1979'dan 1984'e Grenada'ya Yönelik Amerikan Darbesi ve işgali

Tahmini sivil ölü sayısı: Birkaç yüz.

Rogue State'den William Blum: Bir ülke Amerika için bir tehdit olmadan önce ne kadar yoksul, küçük, zayıf ya da uzak olabilir? 1979'daki bir darbe ile, bu 110 bin nüfuslu adada yönetimi ele geçiren Maurice Bishop ve takipçilerinin politikaları aslında Washington'u "Başka bir Küba" korkusuna itti. Çünkü, bölge ülkelerinde Grenadalı liderler büyük bir ilgiyle karşılanmışlardı.

Reagan yönetiminin adadaki istikrarı bozma taktikleri darbenin hemen arkasından başladı. Ve yönetimin ABD yanlı kişileri getiren 1983 Ekimindeki işgal ile sonuçlandı. ABD'nin ölü ya da yaralı 135 kaybı vardı; ayrıca yaklaşık 400 Grenadalı ve çoğunluğu inşaat işçisi 84 Kübalı da öldü ya da yaralandı. Bu işgal Washington'un uluslararası hukuk ihlallerini örtecek yalanları sayesinde es geçildi. (Ek not: Bu işgal gazetelerde de yer almadı. Grenada'nın 1983'te işgal edilmesi gazetecilerin engellendiği ilk büyük Amerikan askeri harekati idi. ABD hükümeti dünyanın, süper gücün küçük bir adayı ele geçirişi ve yerli halkını öldürüşüne tanıklık etmesini istemiyordu.)

Killing Hope'dan wiwab.... 1984'ün sonlarında Reagan yönetimince desteklenen bir adamın kazandığı bir seçim yapıldı. Bir yıl sonra, bir insan hakları örgütü olan Kuzey Yarımküre İlişkileri Konseyi Grenada'nın , ABD tarafından eğitilmiş polisiye gücü ve isyan karşıtı güçlerin acımasızlıkları, keyfi tutuklamaları, otoritenin suistimal edilmesi ve insan haklarını aşındırmalarıyla ün kazandıklarını açıkladı. Nisan 1989'da, hükümet ithal edilmesini yasakladığı 80'den fazla kitabın bir listesini çıkardı. Birkaç ay sonra, Başbakan bir güvensizlik oyunun önüne geçebilmek için meclisi askıya aldı.

1964-1974 Arası Yunanistan'da Amerika Destekli Darbe, Toplum Katliamı, Zulüm ve Demokrasinin yıkılışı:
Tahmini sivil ölü sayısı:10 Binin üzerinde.

Killing Hope'dan Willian Blum: Yunanistan'daki askeri darbe, seçim kampanyasının başlamasına iki gün kala gerçekleşti. Seçimin mutlak galibi olmasına kesin gözüyle bakılan

liberal lider George Papandreou büyük olasılıkla yeniden başbakanlığa gelmesiyle sonuçlanacak Papandreou şubat 1964'te modern Yunan tarihinde tam çoğunlukla seçilen tek kişiydi.

Onu yerinden etme girişimleri; Kraliyet Sarayı, Yunan Ordusu, Amerika ordusu ve Yunanistan'daki CIA İstasyonu'nun ortak çabası olan başarılı entrikalarla derhal başlamıştı. 1967 darbesinin havası ardından ahşılageldik bir biçimde sıkıyönetim ilan edildi. Bunu ilk ayında 8000 insanın ölümüne sebep olan sansürler, cinayetler ve zulümler takip etti. Yayınlanan deklarasyona göre bütün bunlar ulusu "komünist bir yönetimden" korumak için yapıyordu. Bu zulüm izleri silinmez bir şekilde, Yunanistan'ın kabus dolu 7 yılına damgasını vurmuştu.

Uluslararası Af Örgütü'nün Yunanistan'a gönderdiği ABDli vekil James Backet Aralık 1969'da şunları yazıyordu: "Muhafazakar bir tahmine göre dahi, en az 2000 insan genellikle ABD tarafından sağlanan silahlarla korkunç yollarla zulme maruz kaldılar. George Papandreou bir çeşit radikal değildi. O bir çeşit liberal anti-komünistti. Fakat oğlu Andreas, yani veliaht, babasına göre biraz daha soldaydı. Yunanistan'ı soğuk savaşın dışında tutma isteğini gizlemedi ve NATO üyeliğinin devamını sorguluyordu. Ya da en azından ABD uydusu olarak kalmayı.

1964-75 Arası Şili Demokratik Hükümeti'nin Amerika Destekli Devrilişi:

Tahmini ölü sivil sayısı: Sonraki Pinochet terör hareketinde 5000'den fazla insan öldü; en az 1000: kayıp yada ölü varsayılıyor.

Washingtonlu bir emperyalist için bir marksistin iktidara gelmesinden daha kötü olan birşey gittikçe popülerliği artan seçilmiş bir marksistin iktidara gelmesidir. Dolayısıyla Marksist başkan Salvador Allende olabilecek en kötü senaryoydu.

Bu durum on yıllar boyunca özenle işlenmiş olan anti komünist kalesinin üzerine yükseldiği temel taşları da yerinden oynattı. Yani komünistlerin güce yalnızca güç ve hile ile sahip olabilecekleri ve bu gücü terörizm ve toplumun beynini yıkama ile koruyabilecekleri doktrinini sarstı, Allende'nin 1964'deki seçim zaferini sabote ettikten ve 1970'de tüm çabalarına rağmen bunu yapamadıktan sonra CIA ve Amerikan dış politika aracının diğer adamları Allende hükümetini destabilize etmek için kaldırmadık taş bırakmadılar. Sonuçta, Eylül 1973'te, ordu hükümeti devirdi ve bu olaylar sırasında Allende öldürüldü. Ülkeyi bir hafta boyunca dış dünyaya kapattılar. Bu arada tanklar yürüyor, askerler kapıları kırıyorlardı; stadyumlar idam kurbanlarının sesleriyle çınıyor ve cesetler sokaklara yığılıyor, nehirlerle atılıyor-

te destek olarak hava sahasını uçaklara kapattı.

1989-90 PANAMA Askeri birlikler 27 bin askerle milliyetçi hükümeti devirdi, liderleri tutuklandı, 2 binden fazla insan öldürüldü.

1990 LIBERYA Askeri birlikler iç savaş sırasında yabancılara tahliye etti.

1990-91 SUUDİ ARABİSTAN Askeri jetler Irak'a Kuveyt'i işgalinden sonra karşılık verdi; ayrıca Umman, Katar, Bahreyn, BAE ve İsrail'de 540 bin asker yerleştirildi.

1990- ? IRAK Bombalamalar, askeri birlikler, Irak ve Ürdün limanlarına deniz kuşatması, hava saldırıları; Irak'ın ve Kuveyt'in işgali sırasında ölen 200 binden fazla insan; Kuzey'de Kürt, Güney'de ise Şite bölgelerinde uçuş yasağı, Irak ordusunun büyük oranda tahribatı.

1991 KUVEYT Askeri birliklerin Kuveyt Kraliyet Ailesi'ni yeniden tahta geçişi.

1992 LOS ANGELES Donanma birlikleri polis karşıtı isyana karşı savaş düzeni aldı.

1992-94 SOMALİ Askeri birliklerin ve ABD'nin izniyle BM görevlilerinin iç savaş sırasında ülkeye girişi; bir Mogadişu (köyüne) baskını.

1994-96 HAITİ Askeri hükümete karşı deniz kuşatması; darbeden 3 yıl sonra Başkan Aristide'nin yeniden göreve getirilişi.

1996-97 ZAİRE (KONGO) Ruandalı mülteci kamplarına askeri operasyonlar.

1998 SUDAN Sınır-gazı deposu olduğu iddia edilen ilaç deposuna düzenlenen füze saldırıları.

AFGANİSTAN Elçiliklere karşı kullandıkları iddia edilen silahların bulunduğu eski CIA, şimdi-ki İslami grup kamplarına yönelik füze saldırıları.

1998- ? IRAK Müfettişlerin Irak silah depolarının kontrol edildiğini engellemeleri dolayısıyla 4 günlük füze saldırısı.

2000 YEMEN ABD Savaş gemilerine yönelik intihar saldırısı.

2001 MAKEDONYA NATO birliklerinin ülkeye girişi ve Arnavut gerillaların silahsızlandırılması.

2001 AFGANİSTAN Taliban'a ve Bin Laden'e yönelik ABD birliklerinin savaş düzeni alışı. Savaşın Irak, Sudan ve diğer ülkelere sığırama olasılığı.

du; işkence merkezleri açılıyordu; kitaplar yakılıyordu; askerler Şilili kadınlara işkence ediyorlardı. Yoksullar eski hallerine döndüler ve Washington'daki ve uluslararası finans koridorlarındaki dünya insanları (!) çek defterlerini açtılar. Sonuçta, 300'den fazla insan idam edildi, birkaç bin insan ise işkence gördü, bir o kadarı da kayboldu. 11 Eylül 1973'teki kanlı darbeye, Henry Kissinger ve CIA destekli General Augusto Pinochet demokratik yollardan seçilmiş Başkan Salvador Allende'nin solcu hükümetini devirdi. Augusto Pinochet'in kukla rejimi Şili halkına karşı toplu tutuklamalar ve idamlar, ölüm müfrezeleri, işkence ve kayıplarla dolu 17 yıllık bir terör hareketine girişti. Kurbanların birçoğu CIA tarafından oluşturulan listelerdeki "radikaller"di. İsmi gizlemeden ortaya çıkan ilk ordu yetkilisi olan Robert Soldos, stadyuma giren mahkumların sarı, siyah ve kırmızı disklerle teşhis edildiğini söylüyordu ve ekliyordu: "Kırmızı bir diskli olan kimsenin hiçbir şansı yoktu." Şili ordusundaki birçok profesyonel işkenceci ve suikastçı Fort Benning ve Georgia'daki Amerikan okullarında yetiştiriliyordu. Şili, Pinochet yönetiminde *Akaba Operasyonu*'na da katıldı. Bu ABD'deki Şili diktatörlüğü, Arjantin, Paraguay, Uruguay ve Brezilya'nın sürgündeki rejim düşmanlarını yok etmeye yönelik ortak bir operasyondur. Başarılı vuruşlardan birisi de; 1976'da Allende'nin sürgündeki Dış İşleri Bakanı Orlanda Letelier ve yardımcısı Amerikan vatandaşı Ronnie Mofgitt'in öldürüldüğü Washington'daki araba bombalamasıydı. Henry Kissinger 1970'da Şilili seçmenleri kastederek şunları söylemişti: "Bir ülkenin kendi halkının sorumsuzluğu yüzünden komünist olmasını öylece durup seyredebeyiz."

1950'lerin ortasında ve 1970-71'de Kosta Rika'nın Seçilmiş Liderine Yönelik Amerikan Suikast Girişimleri:

Rogue State'den William Blum: Amerikan siyasi liderlerine göre Başkan Jose Figueres "liberal demokrat" kimliği ile tam düşündükleri tipte bir devlet adamıydı. Ancak ABD Figueres'i devirmeyi (1950'lerde ve 1970'lerde tekrar başkan olduğunda) ve ona karşı iki kez suikast girişiminde bulunmayı denedi. Sebep? Figueres yönetimindeki Kosta Rika'nın, Orta Amerika'da Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa ile diplomatik ilişkilerde bulunan ilk ülke olması ve Domuzlar Körfezi Çıkarması gibi bazı Amerikan dış politikası olaylarını sorgulamasıydı.

1963-66 Arasında Dominik Cumhuriyeti'nde Amerikan Darbesi ve Zulmü:

Killing Hope'dan William Blum: Şubat 1963'te, Juan Bosch Dominik Cumhuriyeti'nin 1924'den bu yana ilk demokrat yollardan seçilmiş başkanı oldu. Bosch inançlarına sadık bir kimseydi. Toprak reformu, düşük kiralar ve iş hayatının millileştirilmesi gibi konularda çağrıda bulundu. Dış

yatırımların ülke ekonomisini sömürmesine izin vermedi. Sivil özgürlükler konusunda ciddiye: Muhafif gruplar gerçekten yasaları ihlal etmedikçe cezalandırılmayacaktı. Bir kısım Amerikalı yetkili ve Kongre Üyesi Bosch'un planlarından ve ABD'den bağımsız duruşundan duydukları hoşnutsuzluğu belirttiler. Toprak reformu ve mülkileştirme Washington'da her zaman hassas konular olmuştur. Eylül ayında, ordu yönetime el koydu. Bosch yurt dışına kaçmıştı. Latin Amerika'daki bir askeri darbeyi bir çatik kaşla engelleyebilecek olan ABD, hiçbir şey yapmadı. Bundan 19 ay sonra sürgündeki Bosch'u tekrar yönetime getirmek isteyen bir isyan patlak verdi. ABD bu ayaklanmayı bastırmaya yardım etmek için 23.000 asker gönderdi.

1945'den 1974'e Vietnam Halkına Yönelik Amerikan Soykırımı:

Tahmini toplam sivil ölü sayısı: 2,5 - 3,5 milyon.

Rogue State'den William Blum: Her şey ABD'nin önceki sömürgeciler olan Fransızlar ve onların ortakları Japonlar ile birlikte bu düşman ekibe yakın çalışmış ve bir Amerikan hayranı olan Ho Chi Minh'e karşı tavır almalarıyla başladı. Ancak yine de, Ho Chi Minh bir çeşit komünistti! Başkan Truman'a ve Dış İşler Bakanlığı'na Vietnam'ın Fransızlardan bağımsızlığını kazanabilmesine yardım ve ülkesi için barışçı bir çözüm bulabilmesi için birçok mektup yazmıştı. Bütün girişimleri reddedildi. Çünkü o bir çeşit komünistti! Ho Chi Minh'in "Bütün insanlar eşit yaratılmıştır. Onlar Tanrı'nın lütfuyla ..." cümleleriyle başlayan Amerikan tarzı yeni Vietnam deklarasyonunu ortaya koymasına rağmen bu Washington için hiçbir değer taşıyormuştu. Çünkü Ho Chi Minh bir çeşit komünistti! 20 yıldan fazla bir zamanda ve 1 milyondan fazla ölüden sonra, ABD Vietnam'daki askeri güçlerini geri çekti. Bir çok insan ABD'nin savaşı kaybettiğini düşünüyor. Fakat Vietnam'ı en küçük birimine kadar tahrip ederek, arazilerini, sularını ve nesillerin gen zincirlerini zehirleyerek hedefine ulaştı Amerika.

1955'den 1973'e Kamboçya Halkına Yönelik Amerikan Soykırımı:

Tahmini sivil ölü sayısı: 1-2 milyon.

Rogue State'den William Blum: Bir Amerikan temsilcisi olmaktan zevk duymayan başka bir liderde Prens Sihanouk rejimine karşı yıllarca yapılan düşmanlıktan sonra Washington en sonunda Sihanouk'u 1970'de bir darbeyle devirmeyi başardı. Bu Pol Pot ve onun Kızıl Kmer güçlerinin kargaşaya girmesi için gerekli tek şeydi. Beş yıl sonra, yönetime geldiler. Fakat yıllarca süren Amerikan bombalamaları Kamboçya'nın geleneksel ekonomisini dibe vurdurmuştu. Eski

Kamboçya sonsuza dek yok olmuştu. Kmerler bu mutsuz topraklara daha fazla acılar yaşatacaktı. Ve bu ironiyi bir kat daha artırırçasına, ABD Pol Pot ve Kızıl Kmerler'e Vietnam'a karşı defalarca yenilgiden sonra destek vermeye devam etti.

1957'den 1973'e Laos Halkına Yönelik Amerikan Soykırımı:

Tahmini toplam sivil ölü sayısı: 500 binin üzerinde.

Rogue State'den William Blum: Pathet Lao liderliğindeki Laos sol'u belirgin seçim zaferleri elde ederek ve koalisyon hükümetlerinde yer alarak sosyal değişimi barışçıl yollardan etkilemeye çaba gösterdi. CIA ve Dış İşleri Bakanı güç, rüşvet ve diğer baskı yollarıyla 1958,59 ve 60'da darbeler yaptı. Neticede , Pathet Lao için geriye kalan tek yol silahlı güçlerdi. CIA savaşmak üzere Asya'nın her köşesinden toplam 30.000 kişilik meşhur "Arme Clandestine"yi yarattı. Bu sırada ABD Hava Kuvvetleri 1965-75 yılları arasında Laos halkının üzerine gökten yağın canavarlardan kaçmak için ümitsizce mağaralarda yıllarca yaşamak zorunda bırakan 2 milyon tondan fazla bomba bıraktı. Yüz binlerce insan öldükten, çok daha fazlası sakat kaldıktan ve taş üstünde taş kalmayan köylerden sonra, Pathet Lao ülkesinin kontrolünü eline geçirdi.

1965'den 1973'e Tayland Halkı Üzerindeki Amerika Zulüm ve Terörü:

Rogue State'den William Blum: ABD ordusu, bir yandan bu ülkeyi Vietnam'ı ve Laos'u bombalamayı kolaylaştırması için kullanırken, bir yandan da ülkede ekonomik reform için savaşan, polis baskısına ve büyük üsleri, iskeleleri, kışlaları, yol yapımı ve diğer büyük projeleri ile ülkedeki dev ABD askeri varlığına karşı olan asileri sindirmek için zaman harcıyordu. Neticede Tayland'daki Amerikan askeri personel in sayısı resmi sıfatı danışman olan yeşil bereli güçler de dahil olmak üzere toplam 40.000'i buldu. Gerillalarla savaşmaları için, ABD polis ve askeri birliklere finansal yardım, silah yardımı ve eğitim verdi. Ayrıca; Tayland'daki isyan-karşıtı güçleri savaş alanlarına taşıma ve onlara danışmanlık yapma gibi operasyonlarda da ABD helikopterleri ve askerleri kullanıldı. Bunlara ilaveten, Amerikalılar Tayland Hükümeti'nin daha güçlü cevaplar vermesini sağlamak için hatırı sayılır bir propaganda ve psikolojik savaş faaliyetleri gerçekleştirdiler. 1966'da, Washington Post şu haberi veriyordu: "Bazı gözlemciler göre, Tayland'da devam eden diktatörlük ABD'yi memnun ediyor. Çünkü ülkedeki Amerikan üslerinin varlığının devamı yani bir ABD yetkilisinin açıkça deyişiyle, 'bizim bu bölgedeki gerçek çıkarımımız garantiye alınıyor."

1947'den 1970'lere İtalya'daki Demokratik Düzenin Amerika Tarafından Bozulması:

Rogue State'den William Blum: 1947'de, ABD kendisinden ekonomik yardım alabilmesi için İtalya Hükümeti'ne Kabinedeki Komünist ve Sosyalist üyelerin atılması için baskı yaptı. Ertesi yılki ve on yıllar sonraki her seçimde Komünist ve Sosyalist İttifak ya da Komünistler tek başlarına ABD destekli Hıristiyan Demokratları yenme tehlikesi yaratıyordu. CIA kitaptaki her türlü kirli kileyi kullandı ve Hıristiyan Demokrat adayları gizlice finanse ederken; büyük ekonomik, siyasi ve psikolojik savaş silahlarını İtalya halkı üzerinde kullandı. Bu demokrasiyi bozma hareketi, İtalya'daki 'demokrasiyi kurtarma' adına yapılmıştı.

1965 Endonezya Halkına Karşı Amerikan-Destekli Soykırım:

Tahmini sivil ölü sayısı: 500.000 ila 1 milyon arasında.

Killing Hope'den William Blum: Çok çeşitli noktalarında Amerikan parmağı olan, aralarında bir darbe girişimi, bir karşı darbe girişimi ve belki de bir karşı-karşı darbe girişiminin de bulunduğu karışık bir olaylar dizisinden sonra Endonezya'da Sukarno görevi terk ederek yerini General Suharto liderliğindeki askeri darbe hükümetine bırakıyordu. New York Times'ın deyişiyle "modern siyasi tarihin en vahşi toplu katliamlarından biri" darbenin hemen ardından başlıyordu. Ölü sayısı birkaç yıllık bir dönemde yarım milyonu daha sonra da 1 milyonu buldu. ABDli bir diplomat: "Bu ordumuza gerçekten büyük bir yardımdı. Büyük olasılıkla birçok insan öldürdüler ve büyük ihtimalle benim de ellerim bir çok insanın kanına bulaşmıştır" diyordu. Ardından ekliyordu: "Fakat bu kötü bir şey değil. Bir karar anında güç kullanmanız gereken zamanlar olabilir." Not: Endonezya ordusu ve polis güçleri bugüne kadar Amerika'nın silah, eğitim ve işkence araçlarına en iyi müşterilerden birisi olmaya devam etti.

1961-1964 Arası Brezilya Demokrasisinin Yıkımı ve Amerikan Destekli Devlet Terörü:

Killing Hope'dan William Blum: Brezilya Devlet Başkanı Joao Goulart bildik suçlardan ötürü mahkumdu: Dış politikada bağımsız bir duruş sergiledi, Sosyalist ülkelerle ilişkiler kurdu ve Küba'ya uygulanan yaptırımlara karşı çıktı. Onun yönetimindeki hükümet çok uluslu şirketlerin yurt dışına çıkan kârlarını sınırlayacak bir yasayı geçirdi. Bazı şirketlerin millileştirilmesini sağladı; ekonomik ve sosyal reformları destekledi. Başsavcı Robert Kennedy ise, Goulart'ın hükümet kurumlarında "komünist"lere yer vermesi yüzünden huzursuzdu. Oysa Goulart radikal bir insan değildi. Fakat bu, onu kurtarmaya yetmeyecekti. 1964'te derin, gizli Amerikan

katkısıyla yapılan bir askeri darbe sonucu hükümetten uzaklaştırıldı. Sonraki 15 yıl boyunca, Latin Amerika'nın alışık olduğu askeri diktatörlüğün her türlü özelliği sergilendi: Kongre kapatıldı, siyasal muhalefet yalnızca bir görüntüden ibaret kaldı, başkanı eleştirmek kanunla yasaklandı. İşçi sendikalarına hükümetin müdahalesiyle el konuldu, artan protestolar polis ve askerler tarafından ateşle karşılandı, köylülerin evleri yakıldı, rahiplere saldırıldı... Ayrıca kayıplar, ölüm müfrezeleri, dikkate değer derecede ve ağırlıkta işkence... Hükümetin bu program için koyduğu isim ise Brezilya'nın "ahlaki rehabilitasyonu" idi. Washington bundan son derece memnundu. Brezilya Küba ile olan ilişkilerini kesti ve ABD'nin Latin Amerika'daki en güvenilir müttefiklerinden birisi oldu.

1953'ten 1964'e Guyana'nın Demokratik Olarak Seçilmiş Başkanının Amerikan / İngiliz Ortaklığı Tarafından Devrilmesi:

Killing Hope'dan William Blum: Dünyanın en eski iki demokrasisi olan B. Britanya ve ABD, 11 yıl boyunca, demokratik yollardan seçilmiş başkanını ülke yönetimine gelmesini engellemeye çalıştı. Ceddi Jagan, tarafsız ve bağımsız kalmaya çalışan bir başka III. Dünya lideriydi. Üç kez üst üste seçildi. Sukarno ve Arbenz'e oranla daha solcu olmasına rağmen yönetimdeki politikaları devrimci nitelikte değildi. Fakat Washington'un en büyük korkusunu: kapitalist modele alternatif olabilecek başarılı bir toplum örneğinin inşasını temsil ettiği için, yine de mimli bir adamdı. ABD ve Britanya çok geniş çeşitlilikte taktiklerle Jagan'a 1964'te ülkeyi terk ettirdi. John F. Kennedy muhtemelen Eisenhower'ın da yaptığı gibi, başkanın ülkeden ayrılması emrini bizzat kendisi vermişti. Jagan yönetiminde bölgenin en zengin ülkelerinden bir olan Guyana, 1980'lerde en fakir ülkelerden birisi olmuştur. Ülkenin ana ihracat ürünü insan olmuştur.

1963 Irak Liderine Yönelik Amerikan / İngiliz Ortak Suikastı:

Rogue State'den William Blum: Temmuz 1958'de, General Abdülkerim Kasım ülkede monarşik sistemi yıktı ve yerine cumhuriyeti kurdu. Bir reformist olmasına karşın kesinlikle bir radikal değildi. Ancak hareketi, halk kitlelerinde devrimci arzuları canlandırdı ve Irak Komünist Partisi'nin ülkedeki etkinliğini artırdı. Ertesi yılın Nisan ayında CIA Direktörü Allen Dulles, alışılabilir abartısıyla, Kongre'ye Iraklı komünistlerin "tek başına iktidara" çok yakın olduklarını ve bu ülkedeki durumun "bu günün dünyasındaki en tehlikeli" durum olduğunu anlatıyordu. Gerçekte ise, Kasım soğuk savaşta tarafsız kalmayı amaçlıyor ve Iraklı komünistlere yönelik bir takım tutarsız politikalar izliyordu. Kabinetinde hiçbir zaman resmen temsil edilmelerine izin vermi-

yordu. Hatta çok istemelerine rağmen komünistlere tam bir yasallık da tanımıyordu. Gücü elinde tutmak için, diğer ideolojik gruplara karşı 'Komünist' kartını oynuyordu. 1958 darbesinin hemen ardından ülkede bir ABD-Türkiye ortak işgalini öngören gizli bir plan ABD'de tasarlandı. Rivayete göre, Washington'u geri adım atmaya zorlayan tek etken Sovyetlerin Irak tarafına geçmesi tehlikesiydi. Fakat 1960'da ABD, bir derecede otonomi hakkı elde etmek için savaşan Kürt gerillalarına sermaye akıtmaya başladı. Bu arada CIA Kasım'a yönelik başarısız bir suikast girişiminde bulundu. Iraklı lider OPEC'in kuruluşuna destek verdiği için bir kat daha mimli bir adam oldu. Çünkü OPEC, Arap petrolü üzerinde boğucu bir hakimiyete sahip olan batılı petrol şirketlerine 'hodri meydan' diyordu. 1962'de ülke petrollerini işletmek üzere milli bir petrol şirketi kurdu. Şubat 1963'te Kasım Fransız günlük Gazetesi Le Monde'a yaptığı açıklamada Washington'dan bir not aldığını söylüyor ve ardından ekliyordu: "Hemen hemen hiç gizlemeden Irak'a yönelik yaptırımlar tehdidi ile benden tutumumu değiştirmemi istiyorlar. Emperyalistlerle (ABD ve İngiltere) bütün sorunlarımız, Kuveyt üzerindeki yasal haklarımızı talep ettiğimiz gün başladı." Kasım bu sözlerinin yayımlanmasından birkaç gün sonra bir darbe ile görevinden uzaklaştırıldı ve hemen idam edildi. Darbe sürecinde binlerce ABD muhalifi insan öldürüldü. ABD Dış İşleri Bakanlığı kısa bir süre sonra basına yeni rejimi; uluslar arası anlaşmalara olan saygısından ve Irak Petrol Şirketi gibi bir Amerikan ortaklığı devin millileştirilmesinde ısrarcı olmamasından duyduğu memnuniyeti olduklarını ifade etti. Yeni hükümet Kuveyt üzerindeki hak iddialarını en azından bir müddet için yumuşattı. İngiliz kabinesinin 1963 yılına ait evraklarında darbenin bir İngiliz-CIA ortak darbesi olduğu açıkça yer alıyordu.

Not: 1963 Darbesi için İngiliz M16 ve CIA Kahire'de bu kirli işi yapması ve Irak Komünist Partisi'ni yok etmesi için genç bir Iraklıyı: Saddam Hüseyin'i tuttu. Sonraki 27 yıl boyunca, CIA'nın Bağdat'taki adamı yüz binlerce Iraklı muhalifi katletti. Sayısız insan hapse tıkıldı. Ve işkenceye maruz kaldı. Saddam Hüseyin, Başkan Jimmy "İnsan Hakları" Carter'ın lütfuyla İran'la kanlı bir savaşa girdi. ABD hükümeti İranlıları Tahran Elçiliği'ndeki Amerikalıları rehin aldıkları ve uzun bir dönem CIA kuklası olan zalim Şah'ı devirdikleri için cezalandırmak istiyordu. ABD ayrıca Saddam Hüseyin'e, İranlılar ve Kürt köylüleri üzerinde kullandığı kimyasal ve biyolojik silahları da temin ediyordu.

1940'lardan 1960'lara Sovyetler Birliği'ndeki Amerikan Suikastları, Sabotajları ve Yıkımı:

Rogue State'den William Blum: ABD, Rus ihtilalinden kaçan göçmenleri gizlice Sovyetler Birliği'ne soktu. Bu kişiler askeri ve teknolojik üsler hakkında istihbarat edinecek; ül-

kede çeşitli suikastlarda bulunacak; Batı yanlısı vatandaşların ülkeden kaçışını sağlayacak; bir takım sabotajlarda bulunacak ve rejime karşı direnen güçlerle bağlantı kurup Komünist iktidara karşı silahlı ya da siyasi mücadelede bulunacaklardı. Ayrıca CIA dev bir anti- Sovyet propaganda yapıyordu. Tanınmış yazarlara el altından binlerce İngilizce kitap yazdırıldı ve bu kitaplar dünyanın her yerine dağıtıldı, yüzlerce yabancı dile çevrildi.

1950'lerden 1960'lara Batı Avrupa'daki Amerikan Entrikaları ve Yıkımı:

Rogue State'den William Blum: CIA 20 yıl boyunca Batı Avrupa'da kendisinin çok küçük katkılarıyla yapılan her türlü organizasyon için düzinelere Amerikan vakfının, hayırsesverlerin finansal desteğini, güvenini ve sevgisini kullandı. Bu cömertlikten faydalananlar ise siyasi partiler, dergiler, haber ajansları, gazeteciler ve diğer organizasyonlardı. İşçi sendikaları, öğrenci ve gençlik grupları, avukatlar birliği ve diğer girişimlerin hepsi görünürde bağımsız kuruluşlardı. Ancak bununla beraber hepsi Washington'un Soğuk Savaşı'na(!), anti- komünist, anti- sosyalist girişimlerine hizmet eden kurumlardı. Bu anti- komünist, anti- sosyalist girişimlerden biri de ABD'nin müttefiki olan; Ortak Pazar'ı ve NATO'yu destekleyen ve Sovyet tehdidine karşı bir savunma duvarı oluşturan; gittikçe de militarize olan bir birleşik Batı Avrupa yaratmaktı.

1956- 1958 Arasında Ortadoğu'daki Amerikan Zulmü:

Rogue State'den William Blum: Eisenhower doktrini herhangi bir Ortadoğu ülkesine yönelik, uluslararası komünizm tarafından kontrol edilen bir ülke tarafından herhangi bir silahlı saldırı karşısında yardım istemesi durumunda ABD silahlı kuvvetlerinin yardımı öngörüyordu. Bunun anlamı, Ortadoğu'da ve bölgede petrol yataklarında ABD'nin dışında hiçbir ülkenin hakimiyet kuramayacağı ya da bölgeye etki edemeyeceği ve buna kalkışan herhangi bir devletin "komünist" olarak tanımlanacağıdır. Bu politika doğrultusunda; ABD iki kez Suriye hükümetini devirme girişiminde bulundu. ABD destekli Ürdün ve Lübnan hükümetlerine karşı olan hareketlere gözdağı vermek için Akdeniz'de birçok kez güç gösterisinde bulundu. Lübnan'a 14 bin asker yerleştirdi ve bu arada Mısır'daki Nasır yönetimini yıkmak ya da Nasır'a suikast düzenlemek için komplolar kurdu.

1953 İran Demokrasisine Yapılan ABD/ İngiltere Darbesi:

Rogue State'den William Blum: Başkan Musaddık bir ABD-İngiltere ortak operasyonu sonucu görevden uzaklaştırıldı. Göreve Parlamentodaki büyük çoğunluğun oyları ile

gelen Musaddık; İran'daki tek petrol şirketi olan bir İngiliz şirketini millileştirmeye kalkarak affedilmez bir hata yapmıştı. Darbe, Şah'ı tekrar ülkenin başına getirerek 25 yıllık bir baskı ve işkence dönemini başlatırken, petrol endüstrisi de ABD ve İngiltere'ye yüzde 40'ar olmak üzere yabancı ülkeler arasında paylaşıldı.

1950'ler Almanya, İtalya ve tüm Kıta Avrupa'sında ABD/ NATO Terörü:

Rogue State'den William Blum: CIA, Doğu Almanya'ya karşı her türlü sabotaj, terör, kirli oyun ve psikolojik savaş yollarına başvurdu. ABD bu dönemde Almanya'da gizli bir ordu kurdu. Bu gizli ordunun bütün Batı Avrupa'da bir uzantısı vardı. "Gladio Operasyonu" adı verilen bu kapsamlı operasyonda kullanılan gizli orduların yaptıkları hiçbir ülkede sorgulanamıyordu. 1949'da NATO'nun kurulmasıyla birlikte Gladio bu kurumun himayesi altına girdi. Gladyatörler aralarında 1980'de 86 kişinin öldüğü istasyonun bombalanması olayı da olmak üzere birçok terörist eyleme imza attılar.

1948- 1956 Arası Doğu Avrupa'daki Amerikan Zulmü:

Rogue State'den William Blum: CIA Direktörü Allen Dulles, Polonyalı yüksek bir güvenlik yetkilisi olan Jozef Swiatlo'yu, Noel Field adında bir Amerikalıyı Doğu Avrupa'nın güvenlik kurumları arasında bir paranoya yayması için kullanmaya teşvik etti. Bu, sayısız ölümle sonuçlanan mahkemelere, yüz binlerce tutuklamaya ve katliamlara sebep oldu.

1949- 1953 Arasında Arnavutluk'taki ABD/ İngiltere Darbe Girişimi:

Rogue State'den William Blum: ABD ve İngiltere, ihtilalden kaçan gerillaları ülkeye sızıp hükümeti devirerek yerine Batı taraftarı; ağırlıklı olarak da eski monarşistlerden oluşan bir hükümet getirmeyi denedi. Bu girişim sırasında hükümet güçleriyle çarpışan gerillalardan yüzlercesi ile masum siviller hayatını kaybetti. Birçok insan da tutuklandı ya da işkenceye maruz kaldı.

1945- 1953 Arasında Kore Halkına Yönelik ABD Terörü ve Soykırımı:

•Tahmini sivil ölü sayısı: Bir milyondan fazla.

Rogue State'den William Blum: İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, ABD savaş döneminde birlikte çalıştığı popüler organizasyonları –kimi zaman acımasızca güç kullanarak- bastırma yoluna gitti. Bu olay kime yaradı? Japon taraftarı muhafazakarlara yaradı. ABD savaş sırasında düşman olarak gördüğü gruplara savaş sonrasında destek veriyordu. Tabii istediklerini aldıktan sonra. Üstelik de bunu savaşta beraber ça-

İstığı grupları sindirerek yapıyordu. Sonuç olarak, Güney ve Kuzey Kore'nin birleşmesi için ortaya çıkan bütün şanslar harlandı. Bu, Güney Kore'de yolsuzluk ve acımasızlıkla dolu bir dönemin başlangıcı oldu. Kuzey Kore ise artık sadece ABD'nin değil tüm Batı dünyası ve NATO'nun hedefindeki ülke konumuna geldi. 1950-53 yılları arasında Kore Savaşı'nda ABD'nin bölgeye yaptığı askeri müdahale sonucu bölgenin istikrarı tümüyle bozuldu. Yıllar sonra, 1999'da, savaşın başlamasının hemen ardından ABD'nin birçok masum sivilin ölümüne sebep olan saldırılar gerçekleştirdiği ortaya çıkıyordu.

1945- 1953 Arasında ABD'nin Filipinler' de Gerçekleştirdiği Baskı Hareketleri:

Rogue State'den William Blum: ABD ordusu, Dünya Savaşı sırasında Japon işgalcilerine karşı savaşmış olan Huk güçlerine karşı savaş açtı. ABD'nin organize ettiği Filipin silahlı kuvvetleri Huklara karşı savaşmaya devam etti. Sonunda Hukları yendiler ve reform hareketini bastırdılar. CIA seçimlere doğrudan müdahale ederek ülkede kukla hükümetlerin yönetiminde kalmasını sağladı. Bu kukla hükümetlerin sonucusu ise ülkede uzun süre iktidarı elinde tutan Ferdinand Marcos'un diktatörlüğü idi.

1947'den 1949'a Yunanistan'daki Amerikan Darbesi ve Baskısı:

Rogue State'den William Blum: ABD, Yunanistan'da bir iç savaşa karışarak; Nazilere karşı cesaretle savaşmış olan Yunan muhalefetine karşı ülkedeki neo- faşist grupların yanında yer almıştı. Sonunda, neo- faşist gruplar ülkedeki iç savaşta kazandı ve oldukça acımasız bir rejim kurdular. CIA da çok yerinde bir girişimle(!) KYP adında bir iç güvenlik teşkilatı kurdu. Sonraki on beş yıl boyunca Yunanistan Washington'un ihtiyaçları için kurulmuş bir merkezi hüviyetindeydi... KYP -genellikle sistematik işkence olmak üzere- herhangi bir iç güvenlik teşkilatının ya da gizli polis örgütünün yapabileceği her şeyi yaptı. 1967- 74 arasındaki Askeri Cunta yönetiminde KYP en aktif dönemini yaşadı.

1946- 1958 Arasında ABD'nin Marshall Adası Topraklarını Nükleer Atıklarla Zehirlemesi:

Soğuk Savaş'ın getirdiği bir zorunluluk olarak, ABD düzenlerce ICBM(Kıtalararası Roket), nükleer bomba ve diğer nükleer denemeleri Pasifik'teki güvenli adalara nakletti. Bu ada halklarını ise diğer boş adalara zorla yerleştirdi. İşte bu tarihli(!) adalardan birisi de Bikini Atoll adasıydı. Ancak 1968'de, Johnson yönetimi tarafından Bikini adası halkına Adanın temizlendiği ve yerleşim için güvenli olduğu söylendi. Bunun üzerine birçokları adaya geri döndü. Fakat daha

sonra bu insanlar adada büyük oranda radyasyona maruz kaldılar ve adayı yeniden terk etmeleri gerektiği söylendi. 1983'te, ABD İçişleri Bakanlığı ada sakinlerinin evlerine hemen dönebileceklerini ancak 21.yy'ın sonlarına kadar yerli yiyeceklerden yememeleri gerektiğini açıkladı. Tabii, ada halkı bir daha asla geri dönmedi.

1947 Fransa Demokrasisine Yapılan Amerikan Darbesi:

II. Dünya Savaşı'nda, Almanlara karşı diğer Fransız Komünist Parti üyeleri de savaşmışlar. Savaşın son Komünistler, işçi sendikalarının da desteğiyle politik alanlar için yarışmaya başladılar. ABD'nin yardımıyla, eski kolonileri olan Vietnam'ı yeniden kuşatmayı isteyen Fransız güçlerinin silahlanmasına ve hareketine engel olan bazı sendikalar sebebiyle ABD, komünistleri siyasi tabloda görmek istemiyordu. ABD bunun için Komünistlerin en büyük rakibi olan Sosyalist Parti' ye büyük miktarlarda para akıttı. Komünistlerin işçi sendikaları üzerindeki etkisini kırmak için Amerika İşçi Federasyonu (AFL) temsilatleri ve İtalyan silahlı güçleri ülkeye gönderildi. Korsikalı çetelere de silah ve para yardımı yaparak Komünist grevleri kırdı, parti büroları yakıldı ve birçok parti üyesi öldürüldü. Bunların dışında psikolojik savaşın ve tehditlerin her türlü kullanıldı ve tüm bunlar işe yaradı. Bu gizli operasyonların finansmanının bir kısmı, 1948 İtalya Seçimlerinde yolsuzluk olaylarının finanse edilmesinde de kullanılan, Marshall Yardımı'ndan sağlandı. Bu arada, sonraları CIA' ya katılan bir gizli teşkilat da kuruldu. Tüm bunlar; Amerika'nın "cömert yardımseverliği"nin parlak örneklerinden biri olan Marshall Yardımı'nın gizli yönlerinden bazıları... Washington aynı zamanda Fransız hükümetine yardım alabilmeleri için Komünist bakanların görevden alınması şartını koşuyordu. Başbakan Paul Ramadier o günlerde şöyle diyordu: " Aldığımız her borçla birlikte bağımsızlığımızdan bir parça kayboluyor."

1945- 1951 Arasında Çin'deki Amerikan İhaneti ve Yıkımı:

Rogue State'den William Blum: İkinci Dünya Savaşı'nın sonlarında, ABD Çin'de bir iç savaşın içine girdi. Bu iç savaşta ABD, İkinci Dünya Savaşı'nda müttefiki olan Mao Tse-tung'un Komünistlerine karşı Chiang Kai-Shek milliyetçilerini destekledi. Bu ironiyi tamamlamak için de ABD savaşmak üzere esir Japon askerlerini kullandı. Milliyetçiler 1949'da savaşı kaybettikten sonra birçoğu Kuzey Burma'ya iltica etti. CIA burada Asya'nın her yerinden acemi erleri getirerek onları yeniden topladı ve büyük miktarda ağır silah ve hatta uçak sağladı. Bu ordu 1950'lerde Çin'e birçok ani saldırı gerçekleştirdi. ABD, şimdilerde ise Çin'i yeni

dünya düzenine(!) entegre etmek için komünist yönetimin ülkedeki muhalif gruplara ve müslümanlara yaptığı ağır baskıyı görmezden geliyor.

Ağustos 1945'te Hiroşima ve Nagazaki Halkına Yönelik ABD Nükleer Soykırımı:

Tahmini sivil ölü sayısı: Saldırı sonucunda 150 bin insan hemen; yüzbinlercesi ise zehirli radyasyon sonucu yavaş yavaş öldü.

Nagazaki ve Hiroşima'da yüzbinlerce sivil erkek, kadın ve çocuğun acımasızca yok edilişi Amerikan devlet terörünün en çirkin örneği oldu. Bu iki şehir, Başkan Truman ve diğerlerinin iddia ettiği gibi askeri hedefler değillerdi. Hiroşima ve Nagazaki'de öldürülen 150 bin insanın hemen tamamı sivillerdi. ABD terörist hükümeti ise elbette bunun farkındaydı. ABD Stratejik Bombalama Araştırma Kurumu resmi raporunda şunları söylüyordu: "Hiroşima ve Nagazaki faaliyet ve nüfus yoğunlukları nedeniyle hedef olarak seçildiler." Politikacıların bugüne kadar ısrarlı yalanlarına rağmen, bombalama askeri olarak da gereksizdi. Japonya aslında teslim olmaya hazırdı. Amerikalı politikacılar "bir milyon Amerikalının yaşadığı" bir bölgenin yakınında böylesi bir operasyonun gerektiği yalanını kolayca uydurabiliyorlardı. Ancak bu onların nükleer terörizmine dramatik bir bahane bulma ihtiyaçlarından kaynaklanıyordu. Dünyanın her yerinden insanlar, Amerikalıların yüzbinlerce sivil insana yaptığı şeytanlığın farkına vardıklarında şaşkına dönüyor ve ürküyorlar. Tokyo gibi şehirlere yapılan bombalı saldırılar sonucu Japonya neredeyse harabeye döndü. Bu dehşet verici insanlık dışı soykırım hareketi, savaş sonrası Amerikan dış politikasını hazırlıyordu: Topyekün bir acımasızlık, topyekün bir aldatma, topyekün bir ikiyüzlülük.

1942-1945 Arasında Japonya, Almanya ve Fransız Şehirlerine Yönelik Amerikan Terörü ve Bombalama Eylemleri:

Tahmini sivil ölü sayısı: 672 bin Japon; yüzbinlerce Alman; binlerce Fransız.

Howard Zinn'in *Bir Halkın ABD Tarihi*'nden alıntılar: "Japon şehirlerinin bombalanması sivil halkın moralini yok etmek için uygulanan bombalama stratejisinin devamı niteliğinde Tokyo'nun bir gece vakti bombalanması 80 bin cana mal oldu." Zinn kitabında gece yarısı bombalamanın askersivil ayrımı yapmamanın ve aslında askeri hedeflerin amaçlanmadığının bir işareti olduğuna işaret ediyor. Almanya'nın Dresden kentindeki bombalama ise onbinlerce erkek, kadın ve çocuğun korkunç bir şekilde ölümüne sebep oldu. Howard Zinn'in kendisi de İkinci Dünya Savaşı'nda bir bombardıman uçağı pilotu imiş...Almanya'nın Pilsen ve Fran-

sa'nın Royan kentleri gibi bombalanan yerleri bugün de hatırlıyor. Royan, Atlantik kıyılarında Bordeaux yakınlarında küçük bir kasabaymış. Bir röportajda, Zinn şunları söylüyor: "Bu kasabanın yakınlarında birkaç bin Alman askeri saklanıyordu. Savaşın bitmesini bekliyorlar, hiçbir şey yapmıyorlar ve kimseye karışmıyorlardı. Ancak biz yine de onları yok etmeye gidiyorduk... Sonuçta biz o kasabayı, Alman askerlerini ve hatta oradaki sivil Fransızları yok ettik." ABD Hava Kuvvetleri'nin 1200 ağır bombardıman uçağı, Royan halkının üzerine napalm (bombaları) bıraktılar. Savaşın yıllar sonra, Avrupa'yı ziyaretlerinden birinde, Zinn Pilsenli bir erkek ile kadına rastlamış. Diyor ki: "Önce biraz tereddüt ettikten sonra, onlara Pilsen'i bombalayan mürettebattan birinde bulunduğumu söyledim. Bana, 'Bombalamanız bittikten sonra, sokaklar o saldırıda ölen yüzlerce insanın cesetleriyle doluydu' dediler."

1900'den 1930'lara Dünyanın Dört Bir Yanındaki Amerikan Terörizmi ve Zulmü:

Bir Halkın ABD Tarihi adlı kitaptan Howard Zinn:

Amerikan kolejlerinde okutulan kitaplardan ABD'nin İkinci Dünya Savaşı'na yardımı muhtaç ülkelerin koruyucusu olarak girdiği imajı kolayca edinilebilir. Ancak dünyadaki gelişmelere bakılırsa bu imaj hiç de güvenilir değil. ABD, Meksika'yı sürekli tahrir ederek bir savaşın içine soktu ve bu ülkenin yarısını ele geçirdi. Küba'ya İspanya'dan bağımsızlığını kazanmasına yardım sözü verdi ancak bu sözünü yerine getirmedi. Aksine askeri üsler kurup, çeşitli yaptırımlar ve müdahale hakları ile bu ülkeye kendisi yerleşti. Hawaii, Porto Riko ve Guam'a el koydu. Ayrıca Filipinler'le acımasız bir savaşa girişti. Japonya'nın kapılarını savaş gemileri ve çeşitli tehditlerle ticarete açtı. Çin'de ise Çin'i sömürme konusunda diğer emperyal güçlerle ABD'nin eşit haklara kavuşması anlamına gelen bir 'Açık Kapı Politikası' deklere etti. Diğer ülkelerle birlikte ABD de Çin'e askeri birlikler göndererek bu birlikleri Batı'nın çıkarlarını koruması için tam 30 yıl orada tuttu. ABD Çin'de bir 'Açık Kapı' ya ihtiyaç duyarken; (Monroe Doktrini ve birçok askeri müdahalelerle) Latin Amerika'da herkese kapalı fakat ABD'ye açık bir 'Kapalı Kapı' da ısrar etti. Kolombiya'da bir darbe gerçekleştirdi ve Panama Kanalını inşa ve kontrol etmeyi sağlamak için 'bağımsız' Panama Devleti'ni yarattı. ABD 1926'da Nikaragua'ya Deniz Kuvvetleri'ne bağlı beş bin askeri darbe yapmaları için gönderdi ve ülkede yedi yıl boyunca askeri güç bulundurdu. 1916'da Dominik Cumhuriyeti'ni dördüncü kez işgal etti ve sekiz yıl boyunca bu ülkede asker bulundurdu. Haiti'yi 1915'te ikinci kez işgal etti ve tam on dokuz yıl boyunca burada da asker bulundurdu. 1900 ve 1933 yılları arasında ABD, Küba'ya dört kez, Nikaragua'ya iki kez, Panama'ya altı kez, Guatemala'ya bir kez, Honduras'a ise tam yedi kez müdahalede bulundu. 1924'te yirmi Latin Amerika ülkesinin yarısının maliyesi büyük oranda ABD tarafından yöneti-

liyordu. 1935'te ABD çelik ve pamuk ihracatının yarısından fazlasını Latin Amerika'ya yapıyordu. Her bir olayda, müdahaleler, dünyanın dört bir yanındaki talihsiz ülkelerde ABD'nin yerleştirdiği kukla hükümetlerin zulmüne karşı yükselen isyan hareketlerini bastırmak amacıyla yapıyordu. Belki de, bu müdahaleler sırasında kaç masum erkek, kadın ve çocuğun öldürüldüğünü asla öğrenemeyeceğiz.

1899- 1902 Yılları Arasında Filipin Halkına Yönelik Amerikan Soykırımı:

Tahmin edilen sivil ölü sayısı: 200 bin.

1898'de ABD, İspanya ile bir savaşa girerek Filipinleri İspanyollardan aldı. Amerika İspanya'yı müttefiklerinin, yani cesur Filipinli milliyetçi gerillalar, yardımıyla almıştı. ABD hükümeti bu insanlara bağımsızlık sözü vermiş ancak bu sözü yerine getirmemişti.

Bir Halkın ABD Tarihi'nden Howard Zinn: Filipinolar (Filipin Adalarından birinin yerli halkı) Şubat 1899'da Amerikan yönetimine karşı bir isyan başlattı. Kara ve Deniz Kuvvetleri'ne ait 70 bin Amerikan askerinin üç yıl süren acımasızca mücadelesi sonucunda isyan bastırıldı. Savaş ve hastalıklar yüzünden ölen ya da yaralanan Filipinoların sayısı inanılmaz rakamlara ulaşmıştı. Manila'da bir ABD Deniz Üssü'nde görev yapan Littletown Waller lakaplı bir yönetici, Samar Adası'ndaki on bir savunmasız Filipinoyu yargılamaksızın öldürmekle suçlanıyordu. Diğer yetkililer bu yöneticinin ortaya koyduğu kanıtlardan birini aktarıyorlardı: "Başkan kendisine öldürme ve yakma emrini General Smith'in verdiğini ve ne kadar çok insan ölürse o kadar memnun olacağını, Samar adasını acıdan inleyen bir sahra haline getireceğini anlattığını söyledi." Başkan Waller, General Smith'e katliamlardaki yaş sınırını sorduğunda şu yanıtı ahyordu: "10'un üstündeki her şey." Batangas eyaletinde, valinin tahminine göre 300 bin olan eyalet nüfusunun üçte biri, savaş, kıtlık ya da hastalıktan dolayı hayatını kaybetti. Amerikan ateş gücü Filipino gerillalarının her türlü silahından çok üstündü. İlk savaşta, Amiral Dewey kızarak Filipino siperlerine çeyrek ton mermi yağdırmıştı. Ölü Filipinolar üst üste öylesine yığılmışlardı ki; Amerikanlar onların vücutlarını kendilerine siper yapmışlardı. Dehşet verici manzara karşısında bir İngiliz tanık: "Bu savaş değil bir katliam; ve burası da kanlı bir mezbaha sanki" diyordu. Bu katliam dolayısıyla Mark Twain Amerikan bayrağındaki yıldızların ve çizgilerin yerine (ölüm sembolü olarak) kafatası ve çapraz kemikler koymayı öneriyordu. Bu hala iyi bir fikir gibi görünüyor. En azından "tanıtımda gerçeklik" olur. Twain daha sonra şunları yazıyordu: "Binlerce adalı insanı öldürdük ve toprağa gömdük; topraklarını yok ettik; köylerini yaktık; geride kalan birçok dul ve yetimi ise yerlerinden ettik; düzinelerce muhalifi sürgüne gönderdik; ve eski model tüfeklerin yerine daha dindarca olan 'Yardımsever Asimilasyon' yoluyla geride kalan on milyonlarca insana boyun eğ-

dirdik. İş ortağımız olan Sulu Sultanı'nın üç yüz kadar cariye ve kölesine el koyduk(!) ve bütün bu yağmanın üzerine koruyucu bayrağımızı çektik. Ve dolayısıyla, Tanrı'nın 'İlahi Takdiri' sayesinde(!) – tabir bana değil, hükümete ait-bugün bir dünya gücüyüz." Bu katliamlarla birlikte, sivil insanların ve çocukların kanlarıyla takdis edilen "Amerikan Yüzyılı" başlamış oluyordu.

1607-1890 Arasında Amerika ve Afrika Yerli Halklarına Yönelik Amerikan Soykırımı:

Tahmin edilen sivil ölü sayısı: 90 milyon (Kuzey, Güney ve Orta Amerika Toplam).

İngilizler Jamestown'a 1607'de girdi. 1610'da yerli nüfusun kasıtlı bir biçimde kökünün kazınması operasyonu iyi gizlendi. "Dünya tarihindeki en büyük toplu soykırım hareketine Amerika'nın katkısı 1890'a kadar azalmadan sürdü. Aynı yıl ABD Yedinci Süvarisi'nin hıncılı askerleri Güney Dakota'daki Wounded Knee bölgesinde yaşayan Lakotalı erkek, kadın ve çocukları eski model mitralyözler ve tüfeklerle katlettiler. Yakın zamanlarda ise soykırımın, Güney Dakota'daki hastanelerde yatan yerli kadınların habersizce kısırlaştırılması, Amerikan Yerli Hareketi'ne karşı yürütülen gizli FBI cinayetleri ve terör hareketleri ve Black Mountain'daki Navajo halkına yönelik gizli ve açık BIA tehditleri ile daha gizli bir safhaya girdiği söylenebilir. Peki 'Kölelik' sonucu kaç milyon Afrikalı hayatını kaybetmiştir? Hemen hemen hepsi aslında. Eğer kölelik yaparken ölmüşlerse, bu onların aynı zamanda kölelik yüzünden öldükleri anlamına gelir. Onların hayatları, henüz dünyaya gelmeden, kendilerinden çalınmıştı. Köle ticareti, insanlık dışı bir ırkçılıkla mazur gösteriliyordu. Fakat bu ticaretin asıl itici gücü, mala duyulan aşırı hurs ve açgözlülüktü. Amerika'nın kanlı ve acımasız tarihindeki diğer işler gibi bu da yalnızca bir işti! "Amerika'nın işi, iştir" diyordu Başkan Calvin Coolidge 1920'lerde. Bugünlerde Başkanlar bu gerçekle ilgili bu kadar açık konuşmuyorlar. Ancak yine de bugün ülke yönetiminde, önceden olduğu gibi, gerçekten kötü bir zenginler hakimiyeti var. Amerika'nın modern alışkanlığı olan 'dünyayı yağmalama', tarihi köklerini Yerlilerin topraklarının çalınmasında ve Afrikalıların köleleştirilmesinde buluyor. Amerika bugünkü zenginliğini büyük oranda nesiller boyu akan Afrikalı kanı, teri ve gözyaşına borçlu. Ve tabii ki gerçek sahiplerinden çalınan toprağa... Amerika'nın günahkâr, katliam dolu tarihi, modern zamanlar Amerika'sının günahkâr, katliam dolu doğasının en iyi açıklamasıdır. Bu ülke artık kokuşmaya başladı. Ülke kendi içerisinde geliştirdi ancak uluslararası düzeyde daha da alçaldı. Fakat Amerikalıların büyük çoğunluğu hala yaşadıkları ülkenin gerçek yapısını reddediyorlar. Amerika artık gelecek için yeterince dayanıklı değil. Bir hastalığı doğru dürüst bir şekilde teşhis dahi edemezseniz asla iyileştiremezsiniz. Ve Amerikan halkı hastalığını teşhis edemeyen fakat ağır hasta bir millet.